T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

HACIBEKTAŞ MÜZESİNDE BULUNAN DÜZ DOKUMALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEMET GÖÇER

VAN
TEMMUZ – 2017

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

HACIBEKTAŞ MÜZESİNDE BULUNAN DÜZ DOKUMALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
DEMET GÖÇER

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. MEHMET KULAZ

VAN
TEMMUZ – 2017

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER……...….I
ÖNSÖZ……...……...……III
KISALTMALAR……...V
1.GİRİŞ ……..…… ……1
1.1.KONUNUN TANIMI, ÖNEMİ VE AMACI.....1
1.2.METOD VE DÜZEN…….…….…….….2
2.HACIBEKTAŞ İLÇESİNİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ….....5
2.1.COĞRAFİ KONUMU……..…….....……5
2.2.TARİHÇESİ…….....……..…….……..7
3.HACIBEKTAŞ MÜZESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ…....……...……..12
3.1.BİRİNCİ AVLU(NADAR AVLUSU)…….……...…….....14
3.2.İKİNCİ AVLU (DERGAH AVLUSU)…….……...…15
3.3.ÜÇÜNCÜ AVLU (HAZRET AVLUSU)……25
4.DÜZ DOKUMANIN TANIMI, SINIFLANDIRILMASI, YAPIM TEKNİKLERİ VE TARİHÇESİ…….……..…..31
4.1.DÜZ DOKUMANIN TANIMI….…….…….....31
4.2.DÜZ DOKUMANIN SINIFLANDIRILMASI VE YAPIM TEKNİKLERİ... …..……33
4.2.1.BEZAYAĞI DOKUMALAR (DÜZ BEZ DOKUMA).....33
4.2.2.DÜZ ATKI YÜZLÜ DOKUMALAR.....….….....33
4.2.3.KİLİM DOKUMALAR…….....…….....34
4.2.3.1.Kilimlerin Yapım Tekniğe Göre Sınıflandırılması….……...…..…36
4.2.3.2.Cinsine Göre Sınıflandırılması..…...…….....…….…….…....40
4.2.3.3.Yöresine Göre Sınıflandırılması…...…….....……..41
4.2.3.4.Malzemeye Göre Sınıflandırılması…….....……..…….……42
4.2.3.5.Renge Göre Sınıflandırılması…….…….....….....…..…….……...43
4.2.3.6.Bordüre Göre Sınıflandırılması...……...…….…….....…44

4.2.3.7.Konuya Göre Sınıflandırılması…….....…...……...……....44
4.2.3.8.Kompozisyona Göre Sınıflandırılması.....…..……...…..……...….45
4.2.4.CİCİM DOKUMALAR.....47
4.2.4.1.Cicimlerin Yapım Teknikleri.....48
4.2.4.2.Cicimlerin Kompozisyon Özellikleri.....49
4.2.5.SUMAK DOKUMALAR.....49
4.2.5.1.Sumak Dokuma Teknikleri.....51
4.2.5.2.Sumakların Kompozisyon Özellikleri.....52
4.2.6.ZİLİ DOKUMALAR.....52
4.2.6.1.Zili Dokuma Teknikleri.....53
4.2.6.2.Zililerin Kompozisyon Özellikleri.....54
4.3.DÜZ DOKUMALARIN TARİHÇESİ……..…..……..……55
5.KATALOG….....63
6.DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA…..……..…….....214
6.1.Değerlendirme……...……214
6.2.Karşılaştırma…….237
7.SONUÇ……..……..……255
8.ÖZET…….…….…….257
9.SUMMARY...…….…….259
10.KAYNAKÇA...…..…….....260
11.KATALOG LİSTESİ.....270
12.MOTİF LİSTESİ VE ANLAM YÜKLERİ.....273
13.FOTOĞRAF LİSTESİ…….....299
14.LEVHALAR…….....302
7.1.Çizimler……...……...……302
7.2.Fotoğraflar..…..…….361

ÖNSÖZ

13. yüzyılda Hacımköy'e (Sulucakarahöyük'e-Hacıbektaş'a) gelen Hacı Bektaş Veli, burada Dergah kurmuş ve Dergahta insan sevgisi ve hoşgörü öğretisini yaymış, Bektaşiliğin önderliğini yapmış ve o dönemde siyasi ve iktisadi bozukluk olması nedeniyle Anadolu'nun Türkleşmesini ile İslamiyetin kabulü için rehberlik yapmış olan büyük Türk düşünürünün Türbesi kendi kurduğu Hacı Bektaş Veli Dergahında yer almakta olup, bu nedenle 16 Ağustos 1964'den beri Müze olarak faaliyet gösteren Hacıbektaş Müzesi büyük önem taşımaktadır.

Yüksek Lisans tezi çalışmamız da Hacıbektaş Müzesi'nde bulunan, 1925 yılından önce Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze gelen ve Dergahın 1964 yılından itibaren Müze olmasıyla birlikte bağış, satın alma veya devir yoluyla kazandırılmış, düz dokumalar ele alınmıştır. Bu dokumaların; ölçü, kullanılan malzeme, motif ve kompozisyon açısından incelenmesi amaçlanmış, yapılan çalışmalar sonucunda da bu yüksek lisans tezinin konusu ***"Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar"*** olarak belirlenmiştir.

1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze gelen ve Anadolu'nun farklı yörelerinden derlenerek Hacıbektaş Müzesine kazandırılmış olan düz dokuma koleksiyonu, katalog halinde incelenerek ilim âlemine sunulmaya çalışılmıştır. Hacıbektaş Müzesi'nde daha önce düz dokumalar alanında çalışma yapılmamış olup, yapılan bu çalışmanın gelecekte düz dokumalar alanında çalışma yapacak olan kişi yada kişilere kaynak olması dileğimizdir.

Bu konuyu hazırlamamda beni yönlendiren, destekleyen ve tezin her aşamasında fikirleriyle çalışmanın şekillenmesini sağlayan; danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet KULAZ'a, desteklerini ve tavsiyelerini esirgemeyen hocam Prof. Dr. Recai KARAHAN'a ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sanat Tarihi Anabilim Dalında görev yapan diğer değerli hocalarıma, manevi desteğini hiç esirgemeyen Selami REİSOĞLUN'a, desteğini ve tavsiyelerini esirgemeyen Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sanat Tarihi Anabilim Dalında görev yapan Yrd. Doç. Dr. Gökben

AYHAN' a, desteğini hiç esirgemeyen Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalında görev yapan Yrd. Doç Dr. Işıl HORZUM TAYLOR'a, Hacıbektaş Müzesinde dokuma konusunda çalışmama izin veren ve desteklerini esirgemeyen Müze Müdürü Arkeolog Ayşe BEDİR AKHAN'a, dokuma fotoğraflarının çekimi sırasında yardımcı olan Müze personeli Mehmet MERT'e, motif ve komposizyon tespitinde yardımcı olan Kilim-Halı Dokuyucusu Fatma DENİZ'e**,** motif ve yöre tespitinde yardımcı olan Emekli Resim-İş Öğretmeni Mithat BEKTAŞ'a, motif tespitinde yardımcı olan Kilim-Halı Dokuyucusu Latife BİÇİL'e, motif ve yöre tespitinde yardımcı olan Turizmci-Rehber-Halı-Kilim Ekspertizi Ahmet DONAN'a, motif, komposizyon ve yöre tespitinde yardımcı olan Avanos Kirkit Halıcılığın sahibi Mustafa Yasin DİLER'e, motif, komposizyon, yöre ve tarihleme tespitinde yardımcı olan Ürgüp Aksa Halıcılığın sahibi Muammer SAK'a, motif, komposizyon ve yöre tespitinde yardımcı olan Ürgüp Aksa Halıcılıkta Halı-Kilim Tamir Ustası olarak çalışan Cuma KÖSE'ye, yol gösteren ve desteğini esirgemeyen Burcu DONAN'a ayrıca; her zaman yanımda olan beni hep destekleyen canım kardeşim Zeynep GÖÇER'e ve desteklerini esirgemeyen ve yanımda olan canım aileme teşekkür ederim.

Demet GÖÇER

VAN – 2017

KISALTMALAR

a.g.e.	:adı gecen eser
a.g.m.	:adı gecen makale
a.g.md.	:adı gecen madde
a.g.t.	:adı gecen tez
B.ş.k.	:Başkaları
Bkz.	:Bakınız
C.	:Cilt
cm.	:Santimetre
Çev.	:Çeviri
Çiz.	:Çizim
Enst.	:Enstitüsü
Env.	:Envanter
Env.No.	:Envanter Numarası
Foto.	:Fotoğraf
İ.T.İ.E.M.	:İstanbul Türk-İslam Eserleri Müzesi
Kat.	:Katalog
Lev.	:Levha
Mad.	:Maddesi
M.	:Metre
M.Ö.	:Milattan Önce
M.S.	:Milattan Sonra
S.	:Sayı
s.	:sayfa
S.Ü.	:Selçuk Üniversitesi
Sos.Bil. Enst.	:Sosyal Bilimler Enstitüsü
T.E.D.	:Türk Etnografya Dergisi
T.T.K.	:Türk Tarih Kurumu

U.T.F.K.B	:Uluslar Arası Türk Folkloru Kongre Bildirileri
v.a.	:ve arkası
v.b.	:ve benzeri
v.d.	:ve devamı
Y.	:yıl
Y.Y.Ü.	:Yüzüncü Yıl Üniversitesi
yy.	:yüzyıl

1.GİRİŞ

1.1. KONUNUN TANIMI, ÖNEMİ VE AMACI

"Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar**"** olarak belirlenmiş bu tez çalışmasında, Hacıbektaş Müzesi'ne 1925 yılından önce Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze gelen ve Dergahın 1964 yılından itibaren Müze olmasıyla birlikte bağış, satın alma ve devir yoluyla kazandırılan düz dokuma eserlerden oluşmaktadır.

Konu kapsamındaki eserlerin, hangi yöreye ait olduğu envanter defterlerinden tespit edilememiş, bu nedenle; Hacıbektaş ilçesinin tarihsel sürecine kısaca değinildikten sonra, düz dokumaların yöresi, ortaya çıkışı ve gelişimi ile birlikte düz dokumaların kompozisyon özellikleri ve motifleri hakkında bilgi verilmiştir.

Tez kapsamında, kataloga alınan eserler 74 (yetmiş dört) adet düz dokuma örneğinden oluşmaktadır. Düz dokumalar, katalog bölümünde; müzeye geliş tarihi, geliş biçimi, müzedeki yeri, müzede saklanış biçimi, bugünkü durumu, alındığı yer, kaynak kişilere göre adı, cinsi, ebatları, dokumada uygulanan teknik, dokumanın 10 cm^2' deki yoğunluğu, kullanılan boya, malzeme, konu (motif) ve kompozisyon yönlerinden ele alınarak detaylı bir şekilde tanıtılmaya çalışılmıştır.

Düz dokuma, geçmişi yüzyıllar öncesine dayanan köklü bir geleneğin devamıdır. Bahse konu düz dokumalar üzerindeki motifler yaşanılan çağın özelliklerinin yanı sıra yörenin kültürü, gelenek ve görenekleri, dokuma yapan kişinin beklenti ve ümitlerine göre de değişiklikler göstermektedir

Anadolu kadınlarının aşklarını, üzüntülerini, sevinçlerini yansıtan insanların kültür ve yaşayış biçimleri hakkında bilgi veren yani geçmişten günümüze ayna tutan önemli el sanatı ürünleridir. Dokumacılığın, okuryazarlık döneminden önce köylü ve göçebe Müslüman kadınının elinde bulunan neredeyse tek ifade aracıdır.

Ele almış olduğumuz örnekler, söz konusu Dergah döneminden günümüze gelen dokumaların dışında kalan diğer dokumaların Nevşehir (Kapadokya), Konya, Eskişehir, Niğde, Afyon, Ankara, İzmir, Uşak, Sivas, Çankırı, Kayseri, Malatya, Erzurum, Isparta, Gaziantep, Kahramanmaraş, Antalya, Burdur, Hatay, Hakkari,

Siirt, Van, Çorum, Denizli, Yozgat ve Kırşehir yörelerine ait olduğu ve Anadolu'nun farklı yörelerinden getirilerek Hacıbektaş Müzesine kazandırıldığı; bu konu hakkında bilgi sahibi olan uzman kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır.

Hacıbektaş Müzesinde, farklı yörelerde dokunduğu anlaşılan düz dokuma eserlerin toplanma sebebi, geçmişten günümüze değin Anadolu'yu her açıdan birbirine bağlayan önemli bir konumda yer almasından kaynaklanmaktadır. Anadolu'da farklı bölgelere ait düz dokumalarla ilgili birçok bilimsel araştırma ve yayın mevcuttur. Fakat "Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar" konusunda bilimsel araştırma, yayın ve çalışma bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, amacımız "Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar" konusunda ki bu çalışma ile Hacıbektaş Müzesinde ki düz dokuma örneklerini tanıtmak, Anadolu'nun diğer yöreleri ile karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini ortaya çıkarmak ve yöresi belli olmayan örneklerin ise hangi yöreye ait olduğunu tespit etmektir.

1.2. METOT VE DÜZEN

Bu çalışma kapsamında ilk olarak Hacıbektaş Müze Müdürlüğü ile görüşülerek, Müzede tez kapsamına girecek sayıda düz dokuma örneğinin yeterince olup olmadığı öğrenilmiştir. Daha sonra ise yeteri kadar düz dokuma eserin olduğu anlaşılınca Tez çalışması yapabilmek için Hacıbektaş Müze Müdürlüğü'nden izin alınmıştır.

Müze Müdürlüğü'nden alınan izin çerçevesinde, "Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar" tez konusuna ilişkin olarak çalışmaya hazırlanırken izlenilen metodun ilk aşaması, kaynak ile dokümanlar taranarak söz konusu kaynak ve materyallerin toplanması ile oluşturulmuştur.

Bu çerçevede, Hacıbektaş Müze Müdürlüğü'nün Kütüphanesi, Hacıbektaş İlçe Halk Kütüphanesi, Nevşehir ilinde bulunan Antikacı ve Koleksiyoncular, Van Yüzüncü Yıl Üniversite Kütüphanesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversite Kütüphanesi ve Niğde Üniversitesi Kütüphanesinde literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca

üniversitelerde Düz Dokumaya ilişkin yapılmış olan el sanatları ile ilgili lisans, yüksek lisans ve doktora tezi gibi bilimsel çalışmalar incelenmiştir.

Araştırmamın ikinci aşamasında, Hacıbektaş Müze Müdürlüğü ile görüşülerek Hacıbektaş Müze Müdürlüğü teşhirinde ve bağlı birimi olan Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nin hem teşhirinde hem de deposunda yer alan düz dokumalar, ebat, teknik ve kompozisyon gibi yönlerden incelenmiş, fotoğrafları çekilerek üzerlerinde yer alan motiflerin çizimleri yapılmıştır.

Ayrıca, envanter kayıtlarının bulunduğu Müze Etnografik Eser Envanter Defteri ile Envanter Fişleri incelenerek bunların müzeye kazandırılış biçimleri ve müzede saklanış şekilleri öğrenilmiştir.

Araştırmanın üçüncü aşamasında, elde edilen doküman ve kaynaklar taranarak değerlendirilmiş olup, yazım aşamasına geçilmiştir. Bu çerçevede, yazım aşaması sırasıyla önsöz, kısaltmalar akabinde yer alan giriş bölümünde; konunun tanımı, önemi ve amacı, metot ve düzen ikinci bölümde; Hacıbektaş İlçesinin coğrafi konumu, tarihçesi ile üçüncü bölümde ise; Hacı Bektaş Veli'nin hayatının yer aldığı Hacıbektaş Müzesinin tarihi gelişimi ele alınmıştır.

Araştırmanın dördüncü aşamasında; Düz Dokumaların tanımı, sınıflandırılması ve tarihçesi ile birlikte Dokuma teknikleri sınıflandırılarak tanımlanmıştır. Ayrıca, düz dokumaların renk, desen, kompozisyon ve kullanılan malzeme ve teknik anlayışı anlatılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın beşinci aşamasında; katalog kısmında Hacıbektaş Müzesinin Etnografik Eser Envanter defterine kayıtlı 1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahından kalan düz dokumalar ile söz konusu dergahın 16 Ağustos 1964 yılında Müze olarak açılmasıyla birlikte Müzeye çeşitli (bağış, satın alma, teberrükat sayımı vb.) yollarla kazandırılan düz dokumaların ayrıntılı olarak anlatılmasına yer verilmiştir. Her katalog kısmının sonunda ise kaynak kişilerin künyeleri yazılmak suretiyle belirtilmiştir. Bu bölümde örneklerin Sanat Tarihi disiplini içinde ayrıntılı olarak tanıtılmıştır.

Araştırmanın altıncı aşamasında; Değerlendirme ve karşılaştırma kısmında ise incelenmiş dokumaların desen, motif, kullanılan malzeme gibi estetik ve teknik açıdan genel değerlendirilmesi yapılmış olup, Anadolu'nun farklı yörelerinde üretilen dokumalarla malzeme, teknik, motif, kompozisyon yönlerinden benzerlikleri karşılaştırılarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Sonuç kısmında çalışma ile ilgili kısa bilgi verilerek hedeflenen amaç ve varılan sonuç kısaca açıklanmıştır. Ardından Türkçe ve İngilizce özeti verilerek tezde yararlanılan kaynaklar, motif anlamları listesi, çizim listesi, ile çizim ve resimler çalışmanın sonuna eklenmiştir.

2. HACIBEKTAŞ İLÇESİNİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ

2.1. COĞRAFİ DURUMU

Hacıbektaş İlçesi, İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak Bölümü'nde, Nevşehir iline bağlı ilçe merkezidir.

Nevşehir ili, İç Anadolu Bölgesi'nde, 38 ve 39 derece kuzey enlemleri ile 34 ve 35 derece doğu boylamları arasında yer almaktadır. Matematiksel konum olarak, Türkiye'nin ve bulunduğu bölgenin tam ortasında yer almaktadır.

Nevşehir, İç Anadolu Bölgesinde; Kayseri, Kırşehir, Niğde, Yozgat ve Aksaray illeri ile sınır komşusu bir ildir. İlin doğusunda Kayseri'nin ünlü Erciyes Dağı, güneyinde; Niğde'nin Melendiz dağları ile Hasan dağları kaplamakta olup,[1] Hacıbektaş ilçesi ise 39 derece kuzey, 34 derece doğu noktasında yer alır.[2]

Hacıbektaş İlçesi'nin yüzölçümü 666 km 2'dir. İlçenin toprakları ortalama yüksekliği 1300-1400 metre olan platolardan oluşur.[3] İlçenin en büyük yükseltisini, 1720 metre yüksekliği ile Yeniyapan köyü yakınındaki Kırlangıç dağı oluşturur. Hacıbektaş'ın güneyinde ve ilçe merkezine yaklaşık 15 km. uzaklıktaki Hırka dağının yüksekliği ise 1670 metredir. İlçe, kuzeydoğuda Kozaklı, doğuda Avanos, güneyde Gülşehir ilçeleri; batı, kuzeybatı ve kuzeyde de Kırşehir iliyle çevrilidir. Nevşehir'e 45 km., Kırşehir'e 42 km., Kayseri'ye 90 km., Ankara'ya 240 km. uzaklıktadır. İlçe denizden 1200 metre yükseklikte bulunmaktadır.

Hacıbektaş İlçesinin iklimi, karasal iklim özelliklerini taşır; yazlar sıcak ve kurak; kışları sert, soğuk ve kar yağışlı geçer. Bu nedenle ilçe arazisinde mevsime uygun tarım yapılmaktadır.[4]

İlçenin ekonomisi tarıma dayalıdır. Nüfusun büyük bir kısmı çiftçilikle uğraşır. Yöre, en çok tahıl üreten bölgelerden biridir. İlçenin temel ürünleri sırayı

---

[1] ***İl Kültür Müdürlüğü, Nevşehir 97***, Nevşehir, 1997,s.2, Şemşeddin Erkaya, Günümüzden Geleceğe Hacıbektaş, Ankara, 2000, s.17-19.

[2] Bedri Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966, s.446.

[3] Özdemir Hanoğlu (Nevşehir Valisi Nevşehir İli Özel İdaresi Adına) "Nevşehir 90 Hacıbektaş", 1990,s.90.

[4] B.Noyan, a.g.e., 1966, s.446.

buğday, arpa, çavdar ve şeker pancarı başta olmak üzere ayçekirdeği, mercimek, nohut, fasulye ekimi de yapılmaktadır.

İlçe sınırları içerisindeki Aloğlu ve Çayırbağ Çiftliklerinde bulunan küçük derelerin oluşturduğu Kızılöz Çayı üzerinde yapılan Kumtepe Göleti ve Karaburna Beldesi'ndeki sulama göleti tarım için kullanılmaktadır.

İlçe ekonomisine, tarımdan sonra önemli katkısı olan bir diğer ekonomik sektör ise hayvancılıktır. Hem büyük hem de küçük baş hayvan yetiştirilmekte olup, daha çok küçükbaş hayvancılığı yapılmaktadır.

Ayrıca, ilçeye bağlı Karaburna Beldesi'nde yapılan bağcılık ve şarap üretimi de ilçenin önemli bir ekonomik kaynaklarındandır. Kavaklıdere Şarapları'nı üreten firmanın, üzüm üretimi konusunda bölgede yaptığı çalışma ve yatırımlar, her geçen gün üzüm üreticiliğinin ve bağcılığın gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Ülkemizin önemli tekstil ihracatçıları arasında yer alan Hey Tekstil'in, 16.08.2006 tarihinde Hacıbektaş'ta hizmete giren Hey Tekstil Fabrikası, yöre ekonomisine çok önemli katkıda bulunmuş ancak; tekstil sektörünün 2011 yılında ekonomik krize girmesi, fabrika üretiminin 15.02.2012 tarihinde tamamen durmasına neden olmuştur. Bu durum Hacıbektaş İlçesinin sosyal ve ekonomik yaşamını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bunun yanı sıra daha önceleri Hacıbektaş ilçesinde çıkartılıp işlenen daha sonraları ise kalıp halinde satın alınan Onyx taşı (Hacıbektaş taşı) işlenerek hediyelik eşya satımı yapan esnaflarca yerli ve yabancı turistlere satılmakta ve ekonomik açıdan gelir elde edilmektedir.[5]

[5] Özdemir Hanoğlu (Nevşehir Valisi Nevşehir İli Özel İdaresi Adına) "Nevşehir 90 Hacıbektaş", 1990,s.90, Remzi GÜRSES, Hacıbektaş Rehberi, Ankara, 1964, s.3-4,

2.2. HACIBEKTAŞ İLÇESİNİN TARİHÇESİ

İlçe Tarihini iki başlık altında inceleyebiliriz.

- Hacı Bektaş Veli'nin Sulucakarahöyük'e gelmesinden önceki ilçe tarihi.
- Hacı Bektaş Veli'nin Sulucakarahöyük'e gelmesinden sonraki ilçe tarihi.

Hacı Bektaş Veli'nin Sulucakarahöyük'e Gelmesinden Önceki İlçe Tarihi:

1075 yılında kurulan Anadolu Selçuklu Devletinin, 1082 yılında Kayseri'yi egemenlik sınırları içine katması ile Kapadokya bölgesi Selçuklu hâkimiyetine girmiştir. Kapadokya bölgesi bir süre, kökeni Selçuklular ve Anadolu'ya göçen Türkmen topluluklarına dayanan Danişmentlilerin yönetiminde (1086-1175) kalmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti ve Danişmentlilerin birlikte karşı koydukları Haçlı Seferlerinde, Kapadokya bölgesi büyük zarar görmüştür. [6]

Melik Gazi'nin 1143 de ölümüyle, Danişmentliler taht kavgasına başlamışlar ve II. Kılıçarslan 1175 de, Kapadokya ve çevresini Selçuklu hakimiyeti altına sokmuştur. II. Gıyasettin Keyhüsrev (1237-1246) dönemindeki kötü yönetim, Anadolu Selçuklu Devletini dağılma ve parçalanma sürecine sokmuştur.

Araştırma ve incelemeler neticesinde ulaşılan tarihsel veriler, Hacı Bektaş Veli'nin bu dönemde ve böyle bir ortamda Hacıbektaş'a geldiğini göstermektedir.[7]

Hacı Bektaş Veli'nin Sulucakarahöyük'e Gelmesinden Sonraki İlçe Tarihi:

Hacı Bektaş Veli'nin, Anadolu Selçuklu Devletinin kötü yönetildiği, Türk birlik ve beraberliğinin bozulduğu bir dönemde Anadolu'ya geldiğini kaynaklar ve yapılan araştırmalar göstermektedir.

1237-1246 yılları arasında II.Gıyasettin Keyhüsrev Dönemi'ndeki kötü yönetim sonucunda, Baba İlyas'ın örgütlediği ve Baba İshak'ın yönettiği 1240'daki "Babailer Ayaklanması"nın sarsıcı etkileri ve Selçuklular'ın 1243 Kösedağ Savaşında Moğollar'a yenilmesi bölgede Moğol hâkimiyetinin başlamasına ve

[6] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/
[7] İrene Melikoff'un "Hacı Bektaş - Efsaneden Gerçeğe, çev.Turan Alptekin, İstanbul Cumhuriyet Kitap Kulubü, 1999, www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/

bölgenin Moğolların atadığı valilerce yönetilmesine neden olmuştur. Moğolların baskısı, Bizans saldırıları, siyasal suikastlar, doğal afetler ve salgın hastalıklar, Anadolu Selçuklu Devleti'nin çöküşünü hazırlandırmıştır. Bu dönem Hacı Bektaş Veli'nin Sulucakarahöyük'te yaşadığı döneme denk gelmektedir.[8]

Beylikler Döneminde ise, Hacı Bektaş Veli, Hacıbektaş'ta olması nedeniyle, burada olgunlaştırdığı öğretisi ile ölümünden sonra kurulacak olan Bektaşi tarikatının temellerini atmıştır. Hacı Bektaş Veli'nin ölümünden sonra müridleri, O'nun öğretisini dört bir yana yaymışlardır.[9]

Karamanlılar ve Osmanlı Devleti arasında uzun süren savaşlar sonunda, Hacıbektaş ve çevresi, Karamanlı topraklarıyla birlikte 1466 tarihinde Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Osmanlı Devletinin Hacıbektaş ve bölgedeki egemenliği 1466 tarihinde başlamakla birlikte, Hacı Bektaş Veli Dergahında yetişen dervişlerin, Osmanlıların devlet olma sürecine etkileri çok daha önceki tarihlere rastlamaktadır.

XV. yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı Sarayı, Hacıbektaş'taki Hacıbektaş Veli Dergah'ı ile olan bağlantıyı sürdürmüştür. Vilayetname'ye göre Hacı Bektaş Veli'nin mezarının bulunduğu (Pir Evi Bölümü) türbe, Sultan Gazi Murat (Orhan Bey) (1326-1389) tarafından, Yanko Medyan adlı bir Mimara yaptırılmıştır. Bununla birlikte, II. Murat (1451-1481) tarafından türbenin alemi yaptırılmış, II. Bayezıt (1448-1512) tarafından da türbenin kubbesi kurşunla kaplattırılmıştır. [10]

II. Beyazıt, 1501 yılında, İkinci Pir olarak bilinen Balım Sultan'ı (1462-1516), Hacı Bektaş Veli Dergahının başına getirmiştir. Balım Sultan, Edirne'nin yakınlarında bulunan Seyyid Ali Sultan (Kızıl Deli) tekkesinin bulunduğu Dimetoka'dan gelmiştir. Bektaşi Tarikatının şekil almasında önemli rol alan Balım Sultan, 1462'de Dimetoka'da doğmuş ve 1516 yılında Hacıbektaş'ta ölmüştür.[11]

II. Bayezit'den sonra Osmanlı Padişahlarının "Dergah" ile olan bağlantıları kesilmiştir. 1517'de Abbasi Halifeliğini sona erdiren Yavuz Sultan Selim, ilk Halife Sultan olmuştur. I.Selim (1495-1566) 1512 yılında hükümdar olmuş; 1514 yılında

[8] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/
[9] http://www.hacibektas.gov.tr/
[10] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/
[11] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/

Safevi Devleti'ne düzenlediği sefer öncesinde, Müftü Hamza'nın 1512 yılında Alevilere karşı hazırladığı fetva ile kıyım başlatılmıştır.

I.Selim'den sonra, 1520 yılında tahta oturan Kanuni Sultan Süleyman'ın da Anadolu'da yaşayan halkın üzerindeki baskıcı yönetim anlayışını sürdürmesi isyanlara neden olmuştur. [12]

I.Selim zamanında tımarları ellerinden alınan Dulkadiroğlu sipahilerinin de katılımı ile Kalender Çelebi'nin önderliğindeki isyancılar bir kuvvet haline geldiler. Mohaç seferinden dönen Kanuni, ayaklanmayı bastırması için Sadrazam İbrahim Paşa'yı görevlendirdi. İbrahim Paşa'nın, Anadolu Beylerbeyi Behram Paşa komutasında gönderdiği öncü Osmanlı kuvvetleri, Kalender Çelebi önderliğindeki isyancılar tarafından bozguna uğratılır.[13]

Sadrazam İbrahim Paşa, Dulkadiroğlu sipahilerine tımarlarının geri verileceğini bildirerek isyancıların bölünmesini sağlar. Ayaklananların başında bulunan Kalender Çelebi ve Kalender Çelebi'yi sonuna kadar yalnız bırakmayan Dulkadiroğlu beylerinden Veli Dündar'ın başları kesildi. Kalender Çelebi'nin mezarı, Hacı Bektaş Veli Dergahı içerisindeki Balım Sultan Türbesi içerisindedir. [14]

Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyıldan itibaren zayıflamaya başladığı dönemde, II. Mahmut (1808-1839) tarafından 1826 yılında Yeniçeri Ocağı kapatılmış ve Bektaşilik yasaklanmıştır. II. Mahmud döneminde birçok Bektaşi tekkesi camiye dönüştürülmüş ve daha çok Nakşibendi tarikatına mensup şeyhlerin idaresine bırakılmıştır. Bu dönemde Hacıbektaş'taki merkez tekkeye de Nakşi Mehmed Said Efendi tayin edilmiştir. 1839'da tahta çıkan I.Abdülmecid (1823-1861) döneminde Bektaşi Tekkeleri yeniden canlanmış ve II. Meşrutiyet'ten sonra bu canlanma daha da artarak sürmüştür. Hacıbektaş 19.yüzyıl sonlarında, Ankara vilayetinin Kırşehir sancağına bağlı bir nahiye merkezidir.[15]

[12] İrene Melikoff'un "Hacı Bektaş - Efsaneden Gerçeğe, çev.Turan Alptekin, İstanbul Cumhuriyet Kitap Kulubü, 1999, www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/
[13] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/
[14] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/
[15] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/

Mustafa Kemal Atatürk, Milli Mücadele ve Cumhuriyet Döneminde, Sivas Kongresi sonrasında 22 Aralık 1919 tarihinde Hacıbektaş'a gelmiş, beraberindeki heyet ile birlikte bir gece Hacıbektaş'ta kalmıştır. Atatürk, Hacıbektaş Veli Dergahının da Dedebaba olan Niyazi Salih Baba ile görüşerek Milli Mücadelede için destek istemiştir. Niyazi Salih Baba'nın milli mücadeleye tam destek vermesiyle birlikte Anadolu'daki tüm Bektaşi tekkeleri milli mücadeleye destek vermiştir.

Tekke ve zaviyeler zamanla yozlaşmış, toplumsal yaşamda bölünme ve gruplaşmalar olması nedeniyle 30 Kasım 1925 tarihinde yürürlüğe giren 677 sayılı *"Tekke ve Zaviyeler ile Türbelerin Kapatılmasına ve Türbedarlar ile Bazı Ünvanların Men ve İlgasına Dair Kanun"* ile tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması kabul edilmiştir. Hacıbektaş'ta bulunan Hacı Bektaş Veli Dergah anılan kanunla kapatılmıştır.[16]

Bu çerçevede, anılan kanunla kapatılan Hacı Bektaş Veli Dergahı'nda bulunan eserler, Milli Eğitim Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü'nce gönderilen bir heyet tarafından saptanarak, önemli ve taşınabilir durumda olanlar önce Ankara Kalesindeki bir depoya, daha sonra Ankara Etnografya Müzesinin kurulması ile söz konusu müzeye taşınmıştır.

Hacıbektaş, 1541 yılında Niğde'ye bağlı bir nahiye merkezi halinde iken 1854 yılında belediye teşkilatı kurularak kasaba olmuştur. Bakanlar Kurulu kararı ile 1948 tarihinde ilçe yapılan Hacıbektaş, Kırşehir iline bağlanmıştır. 20 Temmuz 1954 tarih ve 6429 sayılı kanunla Nevşehir'i il, Kırşehir'i de ona bağlı bir ilçe haline gelir. Kırşehir'e bağlı bir ilçe olan Hacıbektaş, Nevşehir'e bağlanır. 1 Temmuz 1957 de çıkarılan 7001 sayılı kanunla, Kırşehir yeniden il yapılmış, Hacıbektaş ise Nevşehir'e bağlı bir ilçe olarak kalmıştır.[17]

Hacı Bektaş Veli Külliyesi'nin, 1958'de Milli Eğitim Bakanlığınca onarımına başlanmış olup, 1959 yılından itibaren ise Vakıflar Genel Müdürlüğünce onarımına devam edilmiştir. Külliye aslına uygun biçimde tamir edilmiş olup, mülkiyeti

[16] İrene Melikoff'un "Hacı Bektaş - Efsaneden Gerçeğe, çev.Turan Alptekin, İstanbul Cumhuriyet Kitap Kulubü, 1999, www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/

[17] www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/

Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünce 16 Ağustos 1964 tarihinde Hacı Bektaş Veli Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.[18]

Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Kemal BALKAN başkanlığındaki bir heyet tarafından, 1967 yılında, Hacıbektaş ilçe merkezinde yer alan Sulucakarahöyük'te yapılan kazı çalışmalarında kültür kalıntıları ve arkeolojik buluntuları elde edilmiş olup, bunların milattan önceki yıllara da ait olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu heyet tarafından 1967-1976 yılları arasında yapılan arkeolojik kazılarda tespit edilen uygarlıklar; I.Eski Tunç Çağı: M.Ö.3200-M.Ö.1200, II.Asur Ticaret Kolonileri Çağı: M.Ö.1950-M.Ö.1800, III.Eski Hitit Devleti: M.Ö.1650-M.Ö.1500, IV.Hitit Orta Krallık Dönemi: M.Ö.1500-M.Ö.1380, V.Büyük Hitit İmparatorluğu Devri: M.Ö.1380-M.Ö.1200, VI.Geç Hitit ve Frig Dönemi: M.Ö.1200-M.Ö.700, VII.Asur-Med ve Pers Egemenliği Dönemi: M.Ö.700-M.Ö.330, VIII.Hellenistik Devir: M.Ö.330-M.Ö.30 ve IX.Roma Devri: M.Ö.30-M.S.395 olarak tespit edilmiştir.[19]

[18]İsmet Zeki Eyüpoğlu, Bütün Yönleriyle Bektaşilik, İstanbul, 2000, s.15., Mahmut AKOK, Türk Etnografya Dergisi "Hacıbektaş Veli Mimari Manzumesi" Ankara, 1968, s.27-28.
[19] İrene Melikoff'un "Hacı Bektaş - Efsaneden Gerçeğe, çev.Turan Alptekin, İstanbul Cumhuriyet Kitap Kulubü, 1999, www.hacibektas.com, http://www.hacibektas.gov.tr/

3. HACIBEKTAŞ MÜZESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Hacı Bektaş Veli (foto no: 75) Horasan'ın Nişabur şehrinde doğmuş büyük bir Türk düşünürüdür. Bazı kaynaklara göre, doğumu (Hicri 640) Miladi 1242 ve ölümü ise (Hicri 738) Miladi 1337 olup, bazı kaynaklara göre ise 1208-1271 yılları arasında yaşadığı kabul edilmektedir. Anası Şeyh Ahmet kızı Hatem Hatun, babası ise Horasanlı Seyit Sultan İbrahim Sani olup, Türk soyundandırlar. Hacı Bektaş Veli, Türkistan Piri Hoca Ahmet Yesevi'nin tarikat ocağında yetişmiş olup, Hocası Lokman Parende'dir. Moğol istilasından sonra 1270-1280 yıllarında Anadolu'ya geldiği bilinen Hacı Bektaş Veli, Türk ulusunu diline, varlığına ve ulusal benliğine kavuşturmak için gelmiştir.[20]

Horasandan gelen Hacı Bektaş Veli, Anadolu'nun merkezinde Hacıbektaş'ta kurmuş olduğu Dergahta bir çok derviş yetiştirmiş olmakla birlikte, Anadolu da her yönü ile çökmekte ve dağılmakta olan Türklerin askerlik, sosyal yaşantı, din ve sanat alanlarında yeniden canlanmasına ve gelişmesine yardımcı olmuş ve önderlik etmiştir.

Hacı Bektaş Veli'nin yetiştirdiği dervişler, dört bir yana dağılmış ve Anadolu-Rumeli bölgelerinde öğretisini çok geniş bir alanda yaymışlardır. Söz konusu dervişlerin resim, yazı-resim, şiir, oyun, çalgı, tören vb. şeylerin yayınlanmasında ve gelişmesinde önemli katkısı olmuştur. [21]

Ayrıca, 14. ile 19. yüzyıl arasında Hacı Bektaş Veli, yeniçeri ocağının simgesi durumunda olduğu, Yeniçeri ocağının bu dönem içerisinde manen Bektaşiliğe bağlandığı ve tarikatta yetişen kişilerden dua aldıkları bilinmektedir.[22] Bu nedenle Yeniçeri ocağının Hacı Bektaş Veli adına düzenledikleri "gülbank" denen dualar bulunur. Hatayi (Şah İsmail), Kaygusuz Abdal, Kazak Abdal, Kul Himmet, Pir Sultan gibi Anadolu halkı üzerinde büyük etkisi olanların hepsi Hacı

[20]Abdullah Taşdelen –Ali Sümer, Hacıbektaş Veli Müzesi Rehberi, Ankara, 1976,s.7, B. Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966,s 1-2-3.
[21] A. Taşdelen –A. Sümer, a.g.e., 1976, s.19, B.Noyan, a.g.e.,1966, s.12, B. Noyan, Hacıbektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, 1964, s.6.
[22] Gökben Ayhan-Demet Göçer, Hacıbektaş Müzesi'ndeki Sancak Alemleri, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi,*S.79, Ankara, 2016, s.172.

Bektaş Veli'den esinlenmiştir.[23] Bununla birlikte Makalat[24], Şathiye, Fevaid[25], Makaalat-ı Gaybiyye ve Kelimat-ı Ayniyye, Hurde-Name, Fatiha Tefsiri, Besmele Tefsiri[26], Üss-ül Hakika, Bir Bilinmez Eser[27] Hacı Bektaş Veli'nin eserleridir.

Hacı Bektaş Veli zamanında yapılan Kızılca Halvete-Çilehaneye, 14.yy başlarında Hacı Bektaş Veli'nin ölümünden sonra, Osmanlı Hükümdarı Orhan Gazi'den başlamak üzere, Murat Gazi, Yıldırım Beyazıt ve Yavuz Sultan Selim tarafından yaptırılan ilavelerle 16.yy da Hacı Bektaş Veli Dergahının Pir Evi Bölümü tamamlanmıştır. Ayrıca Dergahın tamamı ise, 1807 de Padişah IV.Mustafa, 1862 de Abdülaziz ve 1895 yılında II. Abdülhamid tarafından eklemeler yapılarak genişletilip mevcut binalar ise tamir ettirilmiş olup, böylece Dergah bugünkü halini almıştır.[28]

20 Kasım 1925 tarihinde tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla birlikte Hacıbektaş'taki Dergahta kapatılmış olup, Milli Eğitim Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğünce gönderilen bir heyet tarafından dergahta bulunan eserler tespit edilmiştir. Bu çerçevede tespit edilen eserler alınıp, Ankara Etnografya Müzesine götürülmüştür. 1925 yılında Ankara Etnografya Müzesi'ne taşınmış olan eserler, 16/08/1964 yılında eserler tekrar Hacıbektaş'a getirilerek yeni açılmış Müzede teşhir edilmektedir.[29]

Müze, plan bakımından birbirine geçmeli olarak yapılmış, 3 avludan oluşmakta olup, birinci avluda Üçler Çeşmesi, Çamaşırhane-Banyo; İkinci avluda Aslanlı Çeşme, Aş Evi, Tekke Cami, Kiler Evi, Meydan Evi, Mihman Evi ve Dedebaba Köşkü; üçüncü avluda ise Pir Evi, Balım Sultan Türbesi ile Hazire Bölümü bulunmaktadır.

---

[23] İsmet Zeki Eyüboğlu, Bütün Yönleriyle Tasavvuf Tarikatlar Mezhepler Tarihi, İstanbul, 1997, s.171.
[24] Bedri Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966, s. 87.
[25] B.Noyan, a.g.e., 1966, s. 93.
[26] B.Noyan, a.g.e., 1966, s. 94.
[27] B.Noyan, a.g.e., 1966, s.96.
[28] Demet Göçer, Hacıbektaş-i Veli Külliyesi, (Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Anabilim Dalı Lisans Tezi) Konya, 2004, s. 17.
[29] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.19-20.

3.1.BİRİNCİ AVLU (NADAR AVLUSU):

Birinci avluya, 1959-1964 yıllarında restore edilen tonozlu anıtsal görümlü çatal kapıdan (foto no: 76) girilir. Çatal kapının kanatları ahşap olup, üzerinde kare şeklinde damalı bir motif işlenmiştir.

Söz konusu kapı kanatları, Osmanlı dönemi karakterini yansıtmakla birlikte Türk işçiliğinin sade güzel bir örneğini göstermesi açısından önemlidir.[30] Birinci avlu (foto no: 77), oldukça geniş bir alana sahip olup, Üçler Çeşmesi ile Çamaşırhane/Hamamdan oluşmaktadır. Ayrıca hemen üçler çeşmesinin yanında ise günümüzde demirbaş deposu olarak kullanılan iki kapılı ayrı iki mekan bulunur.

Üçler Çeşmesi (Fevzi Baba Çeşmesi):

Birinci Avluya girildikten sonra sağda, Dergahın son yıllarında postnişinlik yapan Hacı Feyzullah Dedebaba zamanında, 1902 (1320) yılında Sadrazam Halil Paşa'nın eşi Fatma Nuriye Hanım tarafından vakfedilen ve üzerinde Mührü Süleyman motifi bulunan, Üçler Çeşmesi yer almaktadır. Ayrıca Fevzi Baba çeşmesi de denilmektedir. Kemerli yapısı ile prizmayı teşkil eden çeşme hakkındaki bilgi kemer altında yer alan Arapça kabartmalı kitabeden öğrenilmektedir. Çeşmenin ön cephesinde kemerin üstünde iki taraflı üçer tane kabartma yıldız bulunmakta olup, bu yıldız şekillerinin üst ve altında birer tane 12 yapraklı çiçek tezyinatı yer almaktadır. Kemerin üst saçak kısmında ise derviş başlığı olan Hüseyni taç bulunmaktadır.[31] Çeşmenin etrafı renkli taşlar ile süslenmiş olup, üç kurnası vardır.[32]

Çamaşırhane/ Hamam:

Birinci avlu içinde yer alan at evi, mihman evi, ekmek evi, hamam ve çamaşırhane gibi bölümler günümüze ulaşmamış olup, hangi dönemde kim tarafından yapıldığı bilinmeyen bir diğer çamaşırhane/hamam bölümü günümüze ulaşmıştır.

---

[30] Bedri Noyan, Hacıbektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, 1964, s.16, A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.21, Bedri Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966, s. 452.
[31] R.Gürses, Hacıbektaş Rehberi, Ankara,1964, s.19-20, A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e.,s. 21-22.
[32] B.Noyan, a.g.e.,1964, s.16.

Birinci avlunun Üçler kapısı duvarının solundaki kapıdan Çamaşırhane/Hamama geçilir. Burası iki odalı olup, ilk odanın sol tarafında dar ve yüksek çamaşır yıkama havuzu ve ocak, ikinci odada ise yıkanma yeri bulunmaktadır.

Dergahta bulunan dervişler, sıra ile haftanın bir günü çamaşırlarını yıkayıp banyo yapabilmektedir. Su ise, elle taşınarak ocakta ısıtılmaktadır.[33] Dervişler, çamaşırlarını kendileri diker ve yine kendileri yamalarını kendileri yaparak kendi işlerinin sorumluluğunu bu şekilde öğrenmiş olurlar.[34]

3.2. İKİNCİ AVLU (DERGAH AVLUSU):

Meydan Avlusu da denilen Dergah Avlusuna (foto no: 78), üçgen alınlıklı ve sivri kemerli Üçler Kapısından girilmektedir. Kapının duvarları kahve ve beyaz renkli yontma taşlardan yapılmış, kemerli ve çift kanatlıdır. Ayrıca kapının her iki duvarında 12 kanatlı çiçeğe benzeyen birer tezyinat bulunmaktadır.[35]

Dergah Avlusunun her iki tarafı kesme taştan yapılmış Selçuklu revakları ile çevrilmiş olup, revak kemerlerinin ortasında beyaz mermer taşlara yazılmış, tekke ile ilgili küçük tamir kitabeleri bulunmaktadır.[36] Avluda sırasıyla sağda; Aslanlı Çeşme, Aş Evi Baba Köşkü, Aş Evi, Tekke Camii, ortada; Havuz, solda; Mihman Evi (Konuk Evi), Meydan Evi (Cem Evi), Kiler Evi ve Dedebaba Köşkü gibi bölümler bulunmaktadır.

Meydan Havuzu:

Üçler kapısının tam karşısında üçgen alınlıklı ve alınlığın üstünde mermerden yapılmış 12 dilimli (Hüseyini) tacı bulunan bir havuz yer alır. Üçgen alınlığın havuza bakan yüzü üzerinde mermer üzerine yazılmış 12 mısradan oluşan kitabe bulunmaktadır.[37] Kitabenin başlığında kabartma bir Taç, altında ise Osmanlı arması

[33] Bedri Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, 1998, s. 453.
[34] R. Gürses, a.g.e., 1964, s.21.
[35] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.21.
[36] A.Taşdelen –A. Sümer, a.g.e., 1976,s.25.
[37] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976,s.23.

ile bunların altında da "salman-sırrı" yani Maşallah yazılıdır. Ayrıca Osmanlı armasının solunda 1326 (1906) ve sağında ise 1326 (1908) tarihi yazılı olup, kitabeden havuzun Beyrut Valisi Halil Paşanın eşi tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Aslanlı çeşmeye bağlı bir fıskiye tertibatı havuzun ortasında yer almaktadır.[38]

Aslanlı Çeşme (Aslan Ağzı Çeşmesi):

Üçler kapısından İkinci avluya girer girmez hemen sağda ve revak altında yer alan çeşmenin, 1554 (962 H.) yılında Silistre Valisi Malkoç Bali Oğlu Ali Bey tarafından yaptırılmış olduğu kitabesinden anlaşılmaktadır. Ayrıca 1853 yılında Mısır Prenseslerinden, Kara Fatma Sultan'ın Mısır'da mermerden aslan heykeli yaptırarak dergaha gönderdiği ve çeşmeye monte edildiği bilinmektedir.[39]

Aslan heykelin tepesinde "Ya Ali" altında da Zülfikar (Hz. Ali'ye ait ağzı iki dilimli kılıç[40]) vardır.[41] Üç kurnalı olan çeşmenin, ortadaki kurnanın suyu ise aslanın ağzından akmaktadır. Aslan heykelinin hemen üzerinde kitap şeklinde açılmış 1270 Hicri tarihli bir kitabe yer almaktadır.[42] Çeşme, kesme taş ve renkli kesme taş ile komposizyon oluşturarak yapılmış olup, üzerinde 12 dilimli teslim taşları, çiçek rozetleri ve kabaralar bulunmaktadır.

Ekmek Evi:

Üçler kapısının sağ tarafında bulunan revakın altında Ekmek Evi yer almakta olup, tek kanatlı bir kapıdan içeri girilir. Dar bir koridordan sonra odaya geçilir. Dergahın ekmeklerinin bir baba idaresinde ve erkek dervişler tarafından pişirildiği yerdir.[43] Söz konusu ev, bugün Müze Müdürlüğünce jeneratör odası olarak kullanılmaktadır.

---

[38] R. Gürses, a.g.e., 1964, s.23, A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.24.
[39] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.26, Bedri Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966, s 456.
[40] B.Noyan, a.g.e., 1966, s.456.
[41] Bedri Noyan, Hacıbektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, 1964, s.19.
[42] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.26.
[43] B.Noyan, a.g.e., 1964, s.21.

Aş Evi Köşkü:

Köşk, ikinci avluda olup, ekmek evinin hemen yanındadır. Tek basamakla çıkılan tek kanatlı kapıdan içeri girilir. Zeminde küçük bir oda bulunmakta olup, merdivenle üst kata köşke çıkılır. Üst katta ters L şeklinde bir koridor, iki küçük bir büyük oda bulunmaktadır. Büyük oda derviş odası, küçük odanın biri kiler, diğer küçük oda ise misafir-baba odası olarak kullanılmıştır. Derviş ve baba odasında ateş ocağı yer almaktadır. Ayrıca koridorda bir kapı bulunur ve bu kapı ise aş evi bölümünün damına geçilmektedir.

Köşk, hükümetten gelen memurlar veya dergaha gelen ziyaretçilerin konaklaması için yapılmıştır. Her gün açık durumda olan köşke ocak babaları gelip dinlenmektedir. Ayrıca, Dede baba, dergahın umumi işlerini görüşmek üzere babalarla toplantıları bu köşkte yapılmış olup, buranın temizliği güvenilir bir derviş tarafından yapılarak gerekli hizmet sunulmaktadır.[44]

Hacıbektaş Veli Müze Müdürlüğünce, Aş Evi Köşkünde yer alan derviş odası alarm güvenlik ve kamera sisteminin takibinin yapıldığı bir oda, Baba odası ise, arşiv odası ve kiler odası ise mutfak olarak kullanılmaktadır.

Aş Evi:

Üçler kapısından ikinci avluya girildiği zaman, sağ taraftaki revakın altında bulunan üçüncü kapı Aş evine ocağına aittir. Aşevine iki metre genişliği ve üç metre yüksekliğinde olan çift kanatlı kapı ile girilmektedir.[45] Önce birinci hole (koridora) geçilir ve sağ tarafındaki küçük oda da Aş Evi Babasının mezarı bulunmaktadır. Akabinde ikinci hole (koridora) geçilir ve koridorun sağında Aş Evi Babasının odasına açılan pencere, sol tarafında ise kiler odası salonu ile et soğutma dolabının bulunduğu kısma girilen kapı vardır.

İki koridordan sonra klasik tipte kemerli bir kapıdan Aş Evi salonuna girilir. Salonun tavanında kuzey güney doğrultuda büyük bir kemer bulunur. Bu salonun ortasında et doğrama taşı ile salonda yemek pişirmek için küçüklü büyüklü Halife

[44] Remzi Gürses, a.g.e., 1964, s.26-27.
[45] Remzi Gürses, a.g.e., 1964, s.28.

kazanları ve ocaklar bulunmaktadır. Salona giriş kapısının tam karşısında büyük bir ocak ve büyük bir Kara Kazan yer alır. Burada bulunan ocak yapısı kuleli ocak tipi şeklinde olup, kapalı ateşliklere sahiptirler.[46] Aş evi salonunda bulunan ocaklar, kemerleri basık şekilde ve kesme taş ile yapılmıştır. Bacalar ise duvarları içine gizlenerek dışarı çıkartılmıştır

Bulaşık yıkama yeri ve et soğutma dolabı salonun kuzeybatısında yer alır. Salonun güneybatısında ise Aş Evi Baba odası bulunmaktadır. Baba odasına tek kanatlı bir kapıdan girilir. Odanın içinde ateş ocağı, duvarlarda dolaplar ve tavana yakın yerde aydınlığı sağlamak için küçük iki pencere yer alır.

Aş evini yöneten aş evi babası bu oda da oturmakta ve günlük ne tür yemeklerin pişirilmesi gerektiği konusunda dervişlere gerekli talimatları vermektedir. Her ocağın yani evin mutfakları bulunmakta ve kendi personellerinin karınlarını doyurmakta olup, aş evinde pişen yemekler ise yoksul düşkün ve yolcu ile dervişler içindir.[47]

Aş Evi, Hacı Bektaş Veli Dergahın en önemli evi olup, Aş Evi Babası protokolde Dedebabadan sonra ikinci sırayı alır.[48]

Tekke Camii:

Camii, Üçler kapısından ikinci avluda girildiğinde sağ tarafta yer almaktadır. 1834 yılında II. Mahmut zamanında Dergahta yetiştirilip orduya gönderilen Yeniçeri Ocağı kapatılınca, Hacıbektaş Veli dergahında Nakşibendî terbiyesi verilmek üzere cami yaptırılmıştır. Camiye giriş, devşirme mermer iki sütunlu, üç kemerli son cemaat mahfilinden sonra çift kanatlı bir kapıyla sağlanmaktadır. Giriş kapının sağında pencere, solunda ise yine bir pencere ve taş ile yapılmış merdivenle çıkılan güdük minare bulunmaktadır.[49] Ayrıca kıble duvarı Aş Evi ile birleşmektedir.[50]

[46] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.30.
[47] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.30.
[48] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.29.
[49] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.47.
[50] A.Taşdelen–A. Sümer, a.g.e., 1976, s.31.

Cami, içten kare planlı, tromp geçişlerle kubbe sekizgen bir kasnak üzerine oturtulmuştur. Kubbe, Osmanlı motiflerinin yer aldığı kalem işi ile süslü olup, mihrap ve minber sadedir. Ayrıca giriş kapısının solunda üst katta kadınlar mahfili bulunur ve ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır.[51]

Cami, 17-18. y.y. Osmanlı mimarı tarzında yapılmış olup, yapılış kitabesi bulunmamaktadır.[52]

Mihman Evi (Konuk Evi):

Mihman (konuk) evi, üçler kapısından ikinci avluya girildiği zaman, sol tarafta revakın altında yer almaktadır. Tek kanatlı ve küçük kapıdan eve girilmektedir.

Mihman Evi iki odalıdır. İlk oda, yerden yüksek ve dikdörtgen şeklinde olup, oda da bir ateş ocağı[53], duvarlarda gömme dolap ile bir adet pencere bulunmaktadır. İlk odadan ikinci odaya geçilmektedir. Odada ateş ocağı, duvara birleşik yekpare bir taştan bulaşık yıkamak için yer ve bir adet pencere yer almaktadır.

Mihman evinde diğer evlerde olduğu gibi bir baba ve dervişler bulunmaktadır. İkinci oda Mihmandar babanın odasıdır.

Dergaha ilk gelen misafir ilk uğrayacağı, bilgi alabileceği yerdir. Eve gelen kişiler devlet memuru yada misafir olsun istekleri önce Mihmandar baba tarafından dinlenilmekte olup, akabinde Dede Babaya haber verilerek misafire eşlik edilirmiş. Günübirlik gelen veya gece kalacaklar bu evde ağırlanarak konaklanmaları sağlanırmış.[54]

Mihman Evinde yaşaya derviş ve baba, tahıl vb. ihtiyaçlarını kiler evinden, günlük yiyeceklerini de aş evinden temin etmektedir. Dergahı çevreleyen Has

[51] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.33.
[52] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.49.
[53] R. Gürses, a.g.e.,1964, s.32.
[54] B. Noyan, Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966.s 463.

Bahçenin bütün bakımı ve dergahın ihtiyacı kadar sebze ve meyve ekimi mihman evi dervişlerine aittir.[55]

Mihman Evi, daha önce eser deposu olarak kullanılmakta iken, Müze genelinde 2008-2012 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan bakım onarım ve teşhir tanzim çalışmaları ile ziyarete açılmıştır.

Meydan Evi:

Meydan evi, ikinci avlu içerisinde ve Aş Evinin karşısında yer almaktadır. Meydan evine," İbadet Meydanı", "Erenler Meydanı" denilmektedir.[56] Bektaşi tarikatında Dergahın en önemli ocaklarından birisi Meydan Evidir.[57] Tek kanatlı ve küçük bir kapıdan eğilerek giriş yapılır. Kapının mermer lentosu devşirme ve lentonun alt yüzünde Grek bir yazı vardır. Lentonun üzerinde kemeri anımsatan bir duvar ve hemen üzerinde de teslim taşı bulunur.[58] Ayrıca lento taşın üzerinde Hacı Bektaş Veli Külliyesinin en eski tarihli Arapça kitabesi bulunmaktadır. Kitabe 769 H.(1367) tarihini taşımaktadır.[59]

Meydan evi kapısından girildiğinde sağda ve solda birer tane yerden yüksek sediri olan bir sofa ile karşılaşılır. Sedirler, dervişlerin oturup, yatmaları için yapılmış olup, sofa duvarındaki dolaplar ise dervişlerin eşyalarını koydukları yerlerdir.[60]

Sofadan birinci oda olan Meydan Evi Odasına geçilir. Meydan odası, Dergah döneminde Bektaşi Tarikatı'na girme, ikrar verme, nasip alma merasimleri ile 12 hizmetten biri olan cem törenleri yapılırdı.

Kavram olarak Cem, toplanma, bir araya gelme anlamında olup, Dedelerin ya da Babaların önderlik ettiği bütün bir geceyi dolduran dinsel bir törendir. Gülbanglar, mersiyeler, deyişler, nefesler ve lokma dağıtımı bu törenin ana bölümlerini oluşturmaktadır.

---

[55] R. Gürses, a.g.e., 1964, s.33.
[56] B. Noyan, Bektaşilik Alevilik Nedir?, İstanbul, 1995, s.265.
[57] B. Noyan, a.g.e.,1966, s 461.
[58] R. Gürses, a.g.e., 1964, s.33.
[59] A. Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.34.
[60] R. Gürses, a.g.e., 1964, s.38, A.Taşdelen – Ali Sümer, a.g.e., 1976, s.35.

Semah, Alevi-Bektaşi toplumunun ibadeti olan Cem'in belli bir aşamasında bağlama eşliğinde kadın ve erkek (Bacı ve kardeş) canların, çalınan ezgilere uygun yaptıkları bir ritüeldir. Semah dönmek, Cem törenleri (Ayn-i Cem) içinde yapılan 12 hizmetten birisidir.

Semah; bir noktanın çevresinde, hareketleri bir turnanın uçuşunu ve gezegenlerin güneş çevresinde dönüşünü yansıtan, Orta Asya çok tanrılı inançlarında Şaman'ın kuş olup, büyüyle uçuş yetisinin bir anlatımıdır.

Semahta esas figürleri el ve ayaklar oluşturur. El ve kollar, turna kuşunun uçuşunu sembolize eder. En çok görülen ve tekrarlanan figür ise, sağ el ayasının yukarı, sol el ayasının da aşağı dönük olmasıdır. Bu figürün anlamı: "Hak'tan alıp, halka vermek; topraktan hasıl olup, Hakk'a vasıl olmaktır."

Meydan evi Odası geniş, kare planlı, dört tarafı ahşap sedir kaplı ve sedir üzerinde Oniki İmamı simgeleyen ve tarikat yolunda, bir aşamayı, bir makamı temsil eden on iki adet post bulunan bir toplantı salonudur.[61]

Sedir üzerinde bu 12 adet post sahipleri olan On iki İmamlar, Hz. Muhammed'in soyundan gelen (Ehli Beyt) Hz.Ali, İmam Hasan, İmam Hüseyin, İmam Ali bin Hüseyin, İmam Muhammed Bakır, İmam Cafer Sadık, İmam Musa Kazım, İmam Ali Rıza, İmam Muhammed Taki, İmam Ali Naki, İmam Hasan Askeri ve İmam Muhammed Mehdi'dir.

Ayrıca Makamı temsil eden post ve post sahipleri ise, **Baba Postu:** Horasan postu (Hacı Bektaş Veli), **Aşçı Postu:** Seyyid Ali Sultan, **Ekmekçi Postu:** Balım Sultan, **Nakib Postu:** Kaygusuz Abdal Sultan, **Atacı Postu:** Kanber Ali, **Meydancı Postu:** Sarı İsmail, **Türbedar Postu:** Kara Donlu Can Baba, **Kilerci Postu:** Hacım Sultan, **Kahveci Postu:** Şah Şazeli, **Kurbancı Postu:** Hz. İbrahim, **Ayakçı Postu:** Abdal Musa, **Mihman Evi Postu:** Hızır Peygamber'dir.[62]

Hacıbektaş Veli'nin postu yani Makam veya Horasan postu ve niyaz taşı kapının sol tarafında yer alır. Horasan postu daima siyah renkli post olup, bu posta

[61] A.Taşdelen –A. Sümer, a.g.e., 1976, s.35.
[62] B.Noyan, Bektaşilik Alevilik Nedir?, İstanbul, 1995, s.266.

ilgili babalar oturur. Genel olarak dergahlarda yapılan cem törenlerinde önce baba sonra derviş ve sevgiyle bağlı gönül dostları otururlar. [63]

Meydan odasında sağında kalan duvarın önünde Çerağ tahtı yer almakta olup, buna Bektaş-i Tahtı veya Taht-ı Muhammed'de denilmektedir. Ayrıca odada bir ateş ocağı ve ocağın iki yanında birer pencere bulunmaktadır.

Cem odasının tavanı dokuz kat kubbeyi temsil eden ahşap bindirme krişlerle örtülmüştür. Bu kubbeyi anımsatan örtü, Türklerde gökyüzünü temsil eder ve hükümdarlık sembolü olarak kullanılmıştır. Bu örtü sistemine "Kırlangıç Örtü" denilmektedir. Kırlangıç örtü orta Asya kaynaklı olup, çok eski bir Türk yapı geleneğini yaşatmaktadır.[64]

Kırlangıç örtü, kare kenarlar üzerine oturmuştur. Dikdörtgen kesitli kirişlerinde köşelerin çapraz oturtulmasıyla alan sekizgen şekle sokulmuştur. Bunun üzerine içe taşırılan ikinci sıra ile karelenmiş, tekrar taşırılıp sekizgen hale getirilmiştir. Bindirmeli bir biçimde yükseltilen örtüde son kare ışıklık yani aydınlatma deliğidir. [65] Kırlangıç örtüde verilmek istenen gök, sembolik olarak yeryüzü, yer altı ile gökyüzü arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Şamanizm dinin etkilerinden dolayı böyledir.[66]

Meydan evi odasında basık ve küçük bir kapı mevcut olup, bu kapıdan Meydan evi babasının makam odasına geçilmektedir. Odanın içinde ahşap sedir, sedir üzerinde 7 adet post ve gömme dolapları bulunmaktadır. Önemli misafirler burada ağırlanmaktadır. Meydan odasının tavanı gibi bingi/Kırlangıç kanadı örtüsü kullanılmıştır. Bu oda içinde yer alan basık ve küçük bir ahşap kapıdan çıkılarak "L" şekli formunda yer alan salona geçilir[67] ve salonun sonunda da Meydan evinin mutfağı bulunmaktadır.

[63] B.Noyan, a.g.e., 1995, s.266.
[64] Haşim Karpuz, Erzurum Evleri, Ankara, 1989, s.22-23.
[65] H. Karpuz, a.g.e., 1989, s.49.
[66] D.Göçer, a.g.t.,2004, s.43.
[67] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.36.

Kiler Evi:

Meydan Evinin bitişiğindeki iki katlı binanın alt katı "Kiler Evi", üst katı ise "Dedebaba Köşkü" olarak düzenlenmiştir.

Kiler Evi kapısından önce küçük bir sofaya geçilmekte olup, oradan da Baba odasına girilmektedir. Baba odası dikdörtgen planlı olup, odanın iki penceresi, bir ateş ocağı ile duvarda gömme dolapları bulunmaktadır.[68]

Giriş kapısının hemen sağında yer alan kapıdan, ikinci bir sofaya girilmektedir. Burası Kiler Evi dervişleri için kullanılan mutfak bölümü olup, odada ocak yer almaktadır. Ayrıca bu sofada da karşılıklı iki kapı bulunmaktadır.

Sofanın sağdaki kapıdan içeri girince Dedebabanın kışın oturduğu bir odaya geçilmektedir.[69] Oda düz bir seki gibi bir iki basamakla girilmekte ve girişin tam karşısında bir ocak, ocağın sağında ve solunda pencereler ile gömme dolaplar bulunmaktadır. Ayrıca odaya girişin hemen solunda ise 3.Avluya yani bahçeye gidilen bir kapı yer almaktadır.

Sofanın solunda bulunan kapıdan, kemerli, küçük pencereleri bulunan tahıl ambarı deposuna geçilmektedir. 2008-2012 yılları arasında Müze genelinde yapılan bakım onarım ve teşhir tanzim çalışmaları sırasında söz konusu ambar deposu Müze Müdürlüğünce Seminer odası olarak tanzim edilmiştir.

Kiler Evinde derviş ve baba bulunmakla birlikte diğer ocaklardan farklı olarak Dedebaba dergahın yönetimini Kiler Evinden sağlamasıdır. Bununla birlikte Dedebaba dergahın muhasebesinin ve büyün yiyeceklerin saklandığı ambarının takibi v.b konuları Kiler evinden takip etmektedir. Ayrıca Türbe-i şerifin anahtarı bu evde bulunmakla birlikte kullanımında da yetkili birimdir.[70] Yani dergâhın kasası, kıymetli eşyaları korunmuştur.[71]

[68] A.Taşdelen –A.Sümer, a.g.e., 1976, s.41.
[69] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.42.
[70] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.41.
[71] Bedri Noyan, Hacıbektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, Aydın,1964, s.28.

Dede Baba Köşkü:

Dede Baba Köşkü, Kiler evinin üst katında yer almaktadır. Köşke, Kiler evinin devamı olan revakın sonunda bulunan demir parmaklı merdivenden çıkılmaktadır. Tek kanatlı bir kapıdan içeri girilmektedir. Kapının tam karşısında Dedebabaya ait bir oda ve kapının da sol tarafında da bir oda bulunmaktadır.

Dedebaba odasının girişi kemerli ve kemer üzerinde teslim taşı, taşın üzerinde de mermer blok taştan kabartma olarak yapılmış tezyinat yer almaktadır. Kemerin altında yer alan kapı ise; bitkisel ve geometrik tezyinatlı olup, oldukça süslemelidir. Dedebaba odası dikdörtgen planlı, ateş ocağı, ocağın iki yanında da pencere, duvarda çırağlık/çerağlık yeri ve gömme dolaplar yer almaktadır. Bu oda, Dedebabanın oturma odasıdır. Dergâha gelen ziyaretçi veya çeşitli nedenlerle dedebabayı görmek isteyenler bu odada ağırlanmaktadır.

Ayrıca Dedebaba odasına girişin sağ duvarında ise Dedebabanın toplantı salonuna girilen bir kapı bulunmaktadır. Toplantı salonun kapısı kemerli olup, kemerin üzerinde ise Arapça "Bismillahirahmanirahim" yazısı yer almaktadır. Ahşap kapısında ise bitkisel ve geometrik tezyinat oldukça güzel işlenmiş olup, bu kapıdan geniş ve uzun bir salona girilir. Salonun sağ ve sol duvarlarında pencere ve gömme dolap yer alır. Salon, birinci, ikinci ve üçüncü avluya hakim durumdadır.

Salon, dergah yönetiminde kullanmak üzere yapılmış olup, Dergahın genel yönetimini idare eden Dedebabanın oturma yeriydi. Ayrıca diğer ocak / ev babaları ile bütün görüşmelerini bu salonda yapmaktaymış. Dedebaba için aynı zamanda Postnişin ve Türbedar gibi isimler de kullanılmaktadır.[72]

Dedebabalar, dergah yönetiminde söz sahibi oldukları gibi halk arasında da etkin insan olmuşlardır. Dergahın son Türbedarı Salih Niyazi Babadır.[73] Dedebaba Köşkü şuan Müze Müdürlüğünün yönetim binası olarak kullanılmaktadır.

[72] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.43.
[73] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.44.

3.3. ÜÇÜNCÜ AVLU (HAZRET AVLUSU)

İkinci Avlu içerisinde iki katlı binanın alt katı Kiler Evi üst katı ise Dedebaba Köşkü olan yapı ile Tekke Cami arasında yer alan basık kemerli çift kanatlı, Altılar Kapısından üçüncü avluya yani Hazret Avlusuna (foto no: 79) girilir.

Altılar Kapının üstünde yer alan kemer üzerinde bir tane teslim taşı bulunmaktadır. Kapıdan içeri girildiğinde üstü örtülü bir mekandan 3.Avluya girilir.[74] Bu mekanın sağ tarafında Atatürk Köşesi bulunmakta olup, Mustafa Kemal Atatürk, Sivas Kongresinden sonra Ankara'ya giderken 22-23/12/1919 tarihinde Hacı Bektaş Veli Dergahına uğramıştır. Dergâhta Hacı Bektaş Veli'nin mezarını ziyaret etmiş ve akabinde Salih Niyazi Dedebaba ile görüşmüş olup Milli Mücadele için destek istemiştir. Milli Mücadele için maddi ve manevi destek sağlandıktan sonra 24 Aralık 1919 tarihinde de Kırşehir'e gitmiş ve oradan da Ankara'ya geçmiştir.[75]

Bu ziyaretin anısına Altılar kapısından içeri girince sağda kalan yerde Atatürk'ün oturduğunu ve kahve içtiğini anlatan rölyef çalışması bulunmaktadır.

Mustafa Kemal Atatürk, Hacıbektaş'ta Cemalettin Çelebi'nin evinde bir gece konaklamış ve daha sonra konakladığı ev Atatürk evi Müzesi olarak düzenlenmiştir.

Bu avlu içinde; Atatürk Köşesi, Pir Evi (Hacıbektaş Veli Türbesi), Balım Sultan Türbesi ve Hazire (Derviş mezarlığı) bulunmaktadır.

Pir Evi (Hacı Bektaş Veli Türbesi):

Üçüncü avluya girişi sağlayan Altılar kapısının karşısında yer alan Türbenin ön cephesi üç kemerli bir eyvandan oluşmaktadır**.** Orta kemer üzerinde üç ayrı kabartma olarak tezyinat yapılmıştır. Orta kemerin altında bulunan çift kapılı demir parmaklıklardan merdiven ile inilip, düzlük bir alana gelinmektedir.

Rivayete göre; Mimar Yanko Medyan Pir Evinin çatısında çalışırken yere ayağı kayarak düştüğü, o anda Hacı Bektaş Veli'nin yere indirdiğini bu nedenle

[74] R.Gürses, a.g.e., 1964, s.49.
[75] A.Taşdelen–A. Sümer, a.g.e., 1976, s.45.

Hacı Bektaş Veliye inanmış ve isteği üzerine mezarının Pir Evine girişinin olduğu düzlük alana konulduğu söylenmektedir.[76]

Pir Evi'ne giriş kemerinin sağ ve solundaki bulunan kemerlerin altında, Dergahta hizmet görmüş Dede ve Babaların mezarları bulunmaktadır. Mezarların altı (6) tanesi sol tarafta, altı (6) tanesi sağ tarafta yer almaktadır. Mezarların genelinin başında 12 terkli Hüseyni taç yer almakta[77] olup, kitabeleri bulunmaktadır. Sağ taraftaki kemerin demir parmaklıkları dışında, baş ve ayak taşları bulunan bir derviş mezarı vardır.[78]

Pir Evi (foto no: 80) asıl giriş kapısı sekiz merdivenle inilerek düz bir alana ulaşılır ve orada mermer Ak Kapı yer alır. Bu mermer kapı Selçuklu örneği olup, devrin güzel motifleri ile süslenmiştir. Bu kapının kemerinin üzerinde ki taş üzerine oyulmuş bir çift kartal yer alır.[79] Kartalın altında ise çeşitli kaynaklara göre ibrik olduğu ifade edilse de söz konusu motif kandil motifidir.

Bu Ak kapıdan iki basamaklı bir merdivenle dikdörtgen planlı bir koridora inilir. Bu koridorunun kubbesi dıştan basık konik külahı ve elifi taç şeklinde, üzeri yazılı, bir alemi vardır. Giriş koridorunun batı duvarında, Kırklar Meydanı giriş kapısı yanında, bir seki halinde mescit yer almakta olup, tonoz örtüsü ve küçük mihrabı bulunmaktadır.[80]

Ak kapının hemen sağ tarafında Dergahın şekil almasında önemli faktörü olan Hacıbektaş Veli'ye ait Çilehane veya Kızılca Havlet bulunmaktadır.

Bununla birlikte koridorun sonunda ikinci kapıyla Kırklar Meydanına girilir. Bu kapının sağında Hacı Bektaş-i Veli Türbesi, sol tarafta ise Çelebi Mezarları ile Kırklar Meydanının batısındaki sekide ise Güvenç Abdal Türbesi yer alır.

[76] B.Noyan, a.g.e.,1966, s 466.
[77] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.49.
[78] B.Noyan, a.g.e.,s.1966, s.466.
[79] Bedri Noyan, Hacıbektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, Aydın, 1964, s.39.
[80] A. Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.53.

Çilehane (Kızılca Halvet)

Hacı Bektaş Veli Dergahının çekirdeğini teşkil eden ve Dergahın en eski yapısı Çilehane'dir. Çilehane, Ak kapıdan koridora girer girmez hemen sağda bulunmaktadır. Çilehane kalın kesme taşlarla yapılmış olup küçük ve basık kemerli bir kapıdan girilir. Kemerin kilit taşı üzerinde bir çember içerisinde beş köşeli yıldız şeklinde bir motif, bunun iki yanında da sekizer köşeli yıldızlar işlenmiştir.

Çilehaneye giriş kapısının karşısında ki köşede aydınlatma araçlarının konulduğu bir yer bulunur. Çilehanenin içi 2x3 metre olup, tonoz kubbeli bir odadır. Oda da bir adet küçük r pencere bulunmaktadır. Ayrıca bütün Velâyetnamelerde Çilehanenin yapısı hakkında bilgi verilmektedir.[81]

Kırklar Meydanı

Giriş koridorun da yer alan ikinci kapıdan Kırklar Meydanına geçilmektedir.[82] İkinci kapı kemeri üzerinde mermere yazılmış, H.960 olup M.1582 tarihli Arapça kitabesi bulunmaktadır Üç satır halinde olan kitabede binanın Yavuz sultan selim zamanında Yasin Abad Emir-İlivasi Abdullah oğlu Murat tarafından yaptırıldığı yazılıdır.[83]

Koridorun ikinci kapısından içeri girildiğinde Hacı Bektaş Veli türbesi önünde yer alan geniş bir salondur. Kırklar Meydanında Hacı Bektaş Veli'nin türbenin karşısında Hacet (Niyaz) penceresi bulunmaktadır. Kırklar Meydanın ahşap çatısını üç kagir kemer taşımaktadır. Meydanın tavanı ahşap olup, tavan bölmesinin ortasında, ahşap kaplı dört tane kubbe yer almaktadır. Kubbelerin güneş kursunu anımsatan süslemesi oldukça dikkat çekicidir.

Kırklar meydanın giriş kapısına göre, sağ tarafta Hacı Bektaş Veli Türbesine giriş kapısı yer alır. Türbenin hemen yanında ki sekide Resul Balı sandukası ile birlikte yan yana sıralı 13 tane beton sandukalı mezar bulunmaktadır. Burada bulunan mezarların hiç birisinin kitabesi yoktur. 13 adet mezardan 10 adet mezar,

[81] A.Taşdelen–A. Sümer, a.g.e., 1976, s.52, B.Noyan, a.g.e.,1964, s.40.
[82] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.53.
[83] B.Noyan, a.g.e., 1964, s.42

Hacıbektaş Veli ile Horasandan gelen Horasan Erenleri olduğu bilinmektedir. Horasan Erenlerinin mezarının önünde, kitabesinden Hacıbektaş Veli için yapılmış olduğu anlaşılan Kırk Budak Şamdanı yer almaktadır.[84] Kırklar Meydanının duvarları kale işi süsleme ile bezelidir

Kırklar meydanın giriş kapısına göre, sol tarafta çelebilere ait sandukalar vardır. Burada bulunan sandukaların olduğu yere merdivenle çıkılır ve uzun koridora ulaşılmaktadır. Bu koridorun sonunda bir oda ve yan yana yatan üç sanduka vardır. Bu sandukalar için Vilayetname'de Güvenç Abdal ile Dünya Güzeli Eşi ve hizmetçisine ait olduğu belirtilmektedir.[85]

Hacı Bektaş Veli (Huzur-u Pir) Türbesi

Kırklar Meydanının sağında Hacı Bektaş Veli'nin Türbesi bulunmaktadır. Selçuklu dönemine ait kümbet planında yapılmış olup, Hacı Bektaş Veli'nin sandukası yer alır.[86]

Türbenin giriş kapısının etrafı mermer olup, bitkisel bezemeler ile süslüdür. Daha sonra çerçevesi alçı oymalı bezeme ile zenginleştirilmiştir. Kapının üzerinde bir kabartma yer alır. Mermer süsleme motifleri arasında 3 tane balık motifi ile mermer sutünlar üzerinde toplam 4 tane güvercin kabarması vardır.

Ayrıca, kapının en üstünde "Allah" ve biraz aşağısında ise "El Hayy El-Kayyum El Vacid El Macid El Vahid El-Ahad" yazısı bulunmaktadır.[87]

İki kanatlı gümüş kapısı vitrin içinde sergide yer almakta olup, şuan ise ahşap kanatlı kapısı vardır. Bu kapının geniş bir mermer basamak taşından içeri girildiğinde kare planlı olan türbenin ortasında Hacı Bektaş Velinin sandukası bulunmaktadır. Duvarlar ve kubbe kalem işinin Türk motifleriyle işlenmiş olup, süslemeler arasında "Ya Hannan Ya Mennan" yazıları okunmaktadır.[88] Ayrıca rozetler içinde Arapça yazılar yer almaktadır.

[84] A.Taşdelen–A. Sümer, a.g.e., 1976, s.54.
[85] B.Noyan, a.g.e., 1964, s.43.
[86] Cumhuriyetin 50.yılında Nevşehir - 1973 İl Yıllığı, s.83.
[87] A. Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.63.
[88] B. Noyan, a.g.e., 1964, s.47.

Türbe, kare planlı olması nedeniyle duvarları ile sekiz köşe oluşturularak bir kubbe ile örtülmüştür. Kubbe ise dışarıdan kurşun ile örtülüdür.[89]

Güvenç Abdal Türbesi

Kırklar Meydanına girişte sol taraftaki zemindeki koridorun sonunda bir iki basamakla çıkılan Güvenç Abdal Türbesine ulaşılır. Kare planlı olup, bir adet penceresi bulunmaktadır. Duvarları ve tavanı Osmanlı döneminin süslemesi kale işi bezelidir. Tavanı kemerli tonoz örtülüdür. Türbe içinde yan yana yatan üç tane sanduka bulunmaktadır. Türbede yatan üç kişi, Hacı Bektaş Veli Velayetnamesinde anlatıldığına göre; Güvenç Abdal, Dünya Güzeli ve Dünya Güzelinin hizmetçisine aittir.[90]

Balım Sultan Türbesi:

Bektaşilikte ikinci pir olarak tanınan ve tarikatın teşkilatlanmasında büyük hizmeti geçen kişi Balım Sultan'dır.[91] Hacı Bektaş Veli türbesinin doğusunda Balım Sultan türbesi yer alır. Türbenin önünde rivayetlere göre Hacı Bektaş Veli ile çağdaş olduğuna inanılan kara dut ağacı bulunmakta ve halen meyve vermektedir.

Balım Sultan (foto no: 81) 1462 Dimetoka doğmuş, İstanbul'da sarayda eğitim görmüş akabinde Hacı Bektaş Dergahına gönderilmiştir. Bu dergahta Bektaşi tarikatına yön vermiş ve 1516'da hakka yürümüştür. Balım Sultanın ölümünden sonra Yavuz Sultan Selim'in kumandanlarından Şehsuvar oğlu Ali Bey tarafından 1519 yılında türbe yaptırılmıştır.[92]

Türbenin (foto no: 82) ön tarafında dört ayak üzerinde üç kemerli revak yer alır. orta kemer üstünde büyük bir teslim taşı bulunmaktadır. Ayrıca ortadaki Kemer ayakları arasında demir parmaklıklı kapı yer alır.[93] Demir parmaklı kapıdan

[89] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.63.
[90] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.64.
[91] B.Noyan, a.g.e., 1966, s. 481.
[92] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.65.
[93] B.Noyan, a.g.e., 1964, s.53.

basamakla inilir ve türbenin giriş kapısına ulaşılır. Basamakla inilen revakın sağında ve solunda sekide birer tane kitabesiz mezar bulunmaktadır.

Türbenin birinci kapısı üzerinde "İnna Fetahna Leke Fethan Mübüna" ayeti Arapça olarak yazılıdır. Bu birinci kapıdan, ilk odaya girilir ve karşılıklı iki penceresi yer alır. Odanın tavanı köşeli tonoz ve küçük bir kubbe ile örtülüdür. Balım Sultanın mezarının bulunduğu odaya bir iki basamaklı bir kapıdan girilir. Bu kapının üzerinde ki Arapça yazılı kitabede türbenin 1519 tarihinde yapıldığı yazılmaktadır.[94]

Bu kapıdan içeri girildiğinde türbenin ortasında Balım Sultana ait mezar bulunmakta olup, Türbe içi, dört köşe planlıdır. Türbede iki adet pencere ve Balım Sultanın ayak ucunda Kırk Budak Şamdanı yer alır. Osmanlı dönemine ait bezemeler kalem işi ile duvarlara ve kubbesine yapılmıştır. Ayrıca Balım Sultanın kardeşi Şah Kalendere ait üzeri tonozla örtülü mezarı mevcuttur.[95]

Hazire:

Balım Sultan Türbesi ile Cami arasındaki bahçede mezarlar bulunmaktadır. Bu hazirede, Dergah'a hizmet etmiş dervişlerin mezarları vardır. Kitabeleri bulunmakta olup, Hüseyni, Elifi ve Ethemi tipindeki mezar taşı başlıkları, Türk İslam sanatında büyük önem taşımaktadır.

[94] A.Taşdelen–A. Sümer, a.g.e., 1976, s.65.
[95] A.Taşdelen–A.Sümer, a.g.e., 1976, s.66.

4. DÜZ DOKUMALARIN TANIMI, SINIFLANDIRILMASI, YAPIM TEKNİKLERİ VE TARİHÇESİ

4.1. DÜZ DOKUMANIN TANIMI

İnsanoğlu hava koşullarından dolayı korunmak, örtünmek ve sosyal yaşama uymak amacıyla örtünme ihtiyacı hissetmiş [96] olup, ayrıca kullanım alanlarını güzelleştirmek gibi nedenlerden dolayı doğal ya da yapay liflerle, bir yüzeye sahip bez ya da kumaş meydana getirmiş ve bunlar "dokuma" olarak adlandırmıştır.[97]

Anadolu'da kadınların ve genç kızların duygu ve düşüncelerini yansıttıkları, iki ya da daha fazla ipliklerin çeşitli şekillerde birbiri arasından geçirerek oluşturdukları ürüne, "dokuma" veya "tekstil" denilmektedir.[98] Yani tezgahta gerili birbirlerine paralel çözgü veya arış denilen ipliklerin arasından, atkı veya argaç denilen ipliklerin mekik veya el yardımıyla geçirilmesi ile Dokuma meydana getirilmektedir.[99]

Dokuma, Türkçe kökenli bir kelime olup, Türk kültürünün geçmiş çağlardan günümüze kadar gelen "takımak" veya "tokuma" gibi Türkçe sözcüklerle de günümüzde ifade edilmektedir.[100]

Düz dokuma ise, "düğümlü halı dışında kalan, enine ve dikey, iki veya daha çok ipliğin birbiri arasından değişik şekillerde geçmesi sonucunda meydana getirdikleri dokuma yaygı türleri"[101] olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, "düğümlü halı dışında kalan, havsız düz satıhlı yaygılardır"[102] şeklinde de tanımlanmaktadır.

Dokumalar; dokunuşlarındaki teknik farklılıklarından ve dokunmalarında kullanılan araçlardan dolayı üç gruba ayrılmaktadır:

a) Kirkitli Dokuma
b) Mekikli Dokuma

---

[96] İsmail Fazlıoğlu, Eskiçağ'da Dokuma, İstanbul, 1997, s. 1.
[97] Ahmet Uğurlu, "Dokuma", *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, Cilt 1,İstanbul, 1997, s. 467.
[98] Belkıs Acar, Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları,1982,s.7.
[99] Macide Gönül, "Türk El Dokumalarının ve Halılarının Etnografyadaki Yeri" I.Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, V, Ankara,1977, s.141.
[100] Bahaddin Öğel, Türk Kültür Tarihine Giriş, c.V.,1978, s.155.
[101] Belkıs Balpınar Acar, Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul, 1982, s. 7.
[102] Belkıs Balpınar Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1975, s. 19.

c) Çarpana Dokuma

Düz dokuma olarak kilim, cicim, sumak ve zili dokunmasında, çözgüler arasından enine geçirilen atkıları ve düğümleri döverek sıkıştırmaya yarayan dişli alete "kirkit" denilmekte olup, söz konusu bu alet kullanılarak yapılan dokumaya ise **"Kirkitli Dokuma"** denir.[103]

Teknik açıdan Kirkitli dokumalar;

a) Düz Dokuma (Bez ayağı, yaygı, kilim, cicim, zili, sumak dokumaları bu gruba girmektedir.)

b) Havlı Dokuma (Halı, geve, hopan, çultar, çimdik dokumaları bu gruba girmektedir.)[104]

Dokuma yapılırken atkı ipliğinin sarıldığı ve atkı iplerinin, çözgü ipleri arasından geçirilmesini kolaylaştıran, iki ucu sivriltilmiş, çoğunlukla ahşap malzemeyle yapılan alete "mekik" ve bu aletle dokunan dokumalara da "**Mekikli Dokuma**" denir.

Mekikli dokumalarda, çözgü iplikleri gruplar halinde, "gücü" denilen çerçevelerle yukarıya kaldırılıp indirilirken, arada "ağızlık" olarak adlandırılan açıklıklar meydana gelmekte olup, bu durum da mekik aletinin yardımıyla, atkı iplikleri bu açıklıklardan geçirilmektedir.[105] Bahse konu dokumaya kumaş, dokuma ve Siirt battaniyesi olarak örnek verebiliriz.

Dokumacılıkta deve, öküz gönü veya ceviz ağacından yapılan kare biçimli levhalara **çarpana** denilmektedir. **Çarpana Dokuma** ise, bu levhaların şablon olarak kullanılmasıyla yapılan ananevi Anadolu dokuma türüdür. Çarpana yani plaka ile dokuma basit bir dokuma tekniğidir.[106]

Söz konusu plakaların köşelerinde delikler bulunmakta olup, dokunmak istenen şeridin genişliğine ve boyuna göre çözgü ipleri bu deliklerden geçirilerek

[103] Çetin Aytaç, El Dokumacılığı, Ankara, 1989, s.35.
[104] Ela Taş, Malatya Müzesi'nde Bulunan Düz Dokumalar, (Yüzüncü Yıl Üniv. Sos. Bilimler Enst.Doktora Tezi,)Van, 2009, s.31.
[105] Çetin Aytaç, El Dokumacılığı, İstanbul, 1982, s.146.
[106] Metin Sözen-Uğur Tanyeli, *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 2001, s. 127.

şeritler meydana getirilir. Kompozisyon ve renk düzenine göre kullanılacak atkı iplikleri seçilerek çarpanalara yerleştirilmiş olan çözgü iplerine geçirilerek dokuma yapılır.[107]

Özellikle Yörükler tarafından dokunan bu dokuma türü, yaşantılarını geçirdikleri çadırları kaplama maddesi, çuval, heybe gibi taşıma araçlarında, hayvanların koşum takımlarında, at arabalarında, develerinin başını süslemede; kadın giyiminde, baş takılarının tutturulmasında, önlük, elbise kuşak bağı, çocuk kundağı, beşik bağı olarak; erkek giyiminde ise; barut askısı, fişek çantası, kılıç askısı, Kuran bağı, yay kurmak için kement, çorap, tozluk bağı, takunya, terlik bandı olarak kullanılmaktadır. Bu tür dokumaların süsleme malzemesi olarak günümüzde kullanıldığı bilinmektedir.[108]

4.2. DÜZ DOKUMALARIN SINIFLANDIRILMASI VE YAPIM TEKNİKLERİ

Düz dokumalar, teknik ve kompozisyon olarak kendi içeresinde çeşitlilik göstermektedir. Bu bölümde düz dokumalar yapım tekniklerine göre sınıflandırılmaktadır.

4.2.1. BEZAYAĞI DOKUMALAR (DÜZ BEZ DOKUMA)

Düz Bez Dokuma, atkı ve çözgü iplerinin birbirlerinin altından ve üstünden eşdeğerli olarak geçirilmesiyle oluşturulan dokuma çeşididir. Örnek olarak sofra örtüleri, perdeler, torba ve çadırlar bu teknikle yapılmaktadır.[109] (foto no: 1)

4.2.2. DÜZ ATKI YÜZLÜ DOKUMALAR

Düz Atkı Yüzlü Dokuma, çözgü iplerinin, atkı ipleriyle örülerek tamamen kapatılmasıyla oluşturulan dokuma çeşididir. Çözgü iplerinin arasından gerilmeden geçirilen atkı ipleri, kirkitle sıkıştırılarak çözgü iplerinin tamamen kapanması

[107] Güran Erbek, "Çarpana Dokumaları", *Türkiyemiz*, Sayı 30, İstanbul, 1980, s. 7.
[108] E.Taş, a.g.t., 2009, s.32.
[109] Belkıs Balpınar Acar, Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1982,s.43

sağlanır. Örnek olarak çuval, heybe ve düz renkli veya enine bantlar halindeki yaygılar bu teknikle meydana getirilmektedir.[110]

4.2.3. KİLİM DOKUMALAR

Anadolu'da 13.yy'dan itibaren kullanılan Kilim, Türkçeden gelen bir kelimedir. Kilim kelimesi Slavca'ya da Türkçeden geçmiştir. Ukraynaca da " kylym" Polonya dilinde "kilim", Bulgarca ve Sırpça "kilim" olarak kullanılmaktadır.[111]

Kilim kelimesi hakkında bilim adamı ve araştırmacılar tarafından farklı görüşler ileri sürülmektedir.

Araştırmacı N.Görgünay; kilim kelimesinin Farsça olan "gilim" kelimesinden geçtiğini ve Kilimin ise tezgahta atkı ipliklerini çözgü ipliklerinden geçirilerek el yardımıyla dokunan, halıdan daha ince ve tüysüz renkli ipliklerle yapılan yün dokuma olduğunu söylemektedir.[112]

B. Öğel, kilim kelimesinin Türkçe bir kelime ve Slav, Ukrayna ile Güney Rusya dillerine Türkçeden geçtiğini ve kilim kelimesinin eski metinlerde yere serilen yaygı veya derviş cübbesi anlamlarında Farsça ve Türkçe olarak kullanıldığını, ayrıca bazı eski Türkçe metinlerde ise saçaklı kilim kelimesinin karşılığının düz dokuma olan kilim olduğunu söylemektedir.[113]

A. Ersoy' a göre Düz dokuma kilim renkli yün ipliklerle tezgahta kumaş gibi dokunan, halıdan daha ince, havsız ve tüysüz yaygıdır.[114]

Tevfik Eşberk' e göre Kilim, yerde bağdaş kurarken, yerle insan vücudu arasındaki hareket farkını gidermek ve temizlik amacıyla yapılmış olup, üzeri tüysüz yaygıdır.[115]

Belkıs Acar' a göre kilim, tezgâhta dikey olarak ön ve arkalı çift sıra (ip) çözgülerin arasından, bir ön bir arakadan geçen enine renkli atkılardan (ip) meydana

[110] B. Balpınar Acar, a.g.e., 1982,s.44.
[111] Belkıs Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1973, s.21.
[112] Neriman Görgünay; "Baldız Kilimleri",*II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C.V,Ankara, 1983, s. 91, *Türkler Ansiklopedisi*, C.XXII, Ankara, 1975 s. 103.
[113] Bahaddin Ögel; Türk Kültür Tarihine Giriş, Ankara, 1978, s 161 – 171.
[114] Ayla Ersoy, "Osmanlı Saray Kilimleri", İlgi, 61, İstanbul, 1990, s.3
[115] Tevfik Eşberk, Türkiyede Köylü El sanatlarının Mahiyeti ve Ehemmiyeti, Ankara, 1939, s.94.

gelen ve çözgülerin atkılar tarafından tamamen kaplandığı, atkı yüzlü dokumadır. Atkı yüzlü dokumaların daha çok doğuda; Türkiye, İran, Türkistan, Kafkasya'da bulunan ilikli kilim ve değişik türleri, bütün dünyada "Kilim" adıyla kullanıldığını söylemektedir. [116]

C. Esad ARSEVEN' e göre Kilim; döşeme yaygısı olarak kullanılan, tezgahta kumaş gibi yünlü yada pamuklu ipliklerle dokunmuş desenli örtü olarak tanımlanmıştır. [117]

Kaçgarlı Mahmud'un XI. Yy.da yazdığı Divan-ı Lügat-ı Türk adlı eserlerinde "Kiwiz" kelimesini "Yaygı; yani halı ve kilim gibi şeyler" olarak, "Küvüz" kelimesini ise "Yaygı; yünden dokunmuş döşek halı, kilim ve yaygı vb dokuma" olarak tanımlamıştır. [118]

Lydia Rasony'nin yaptığı araştırmalara göre ise "kilim" Türkçe bir kelime olup, bir Türk dokuma geleneği olduğunu ve "Kilim" kelimesi Türkçede XIII Yy.dan itibaren kullanıldığını bahsetmektedir. [119]

Araştırmacı İ. Zeki Eyüboğlu ise "Kilim" kelimesinin Asya Türkçesinde bulunmadığını XIV. Yy. Anadolu Türkçesinde bulunduğunu ve adının Türkçe olmaması kendisinin de Türkçe isim olmaması gerekmeyeceğine ifade etmektedir. [120]

Ayrıca bir komisyon tarafından ise Kilim; yarısı önde ve yarısı da arkada çift sıra olarak gerilen çözgü iplerinin arasından atkı ipliklerinin geçirilmesiyle yapılan bir dokuma çeşidi olarak tanımlamaktadır. [121]

Tüm tanımlara bakıldığında aslında ortak olan dikey çözgü ipliklerinin yatay atkı iplikleri tarafından tamamen örtülerek motiflerin esas alındığı kirkitli dokumaya kilim denilmesidir. Anadolu'da kilim, kirkit, bıçak ve makas yardımıyla ıstar denilen

---

[116] Belkıs Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1975, s.19.
[117] C. Esad Arseven; Sanat Ansiklopedisi C.IV, 1952, s. 1774.
[118] Reşat Genç; "Kaçgarlı Mahmud'a Göre XI. Yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yaygı işleri" *Arış*, y.1, S.3, Ankara, 1997, s. 14.
[119] Lydi Rasonyi; "Türklerde Halıcılık Terim ve halıcılığın Menşei" *Türk Kültürü*, y.IX, S.103, Ankara, 1971, s. 614.
[120] İsmet Zeki Eyüboğlu*;* Anadolu Uygarlığı, İstanbul, 1991 s. 370.
[121] Komisyon, El Sanatları Araştırma Raporu, 1989, s. 22.

tezgâhlarda dokunmaktadır.[122] Kilim, atkı ipliklerinin çözgü ipliklerini tamamen örtmesiyle oluşan "atkı yüzlü" veya " atkı görünüşlü" bir dokumadır.[123]

Kilim, cicim, zili ve sumak gibi düz dokuma yaygıların her birine teknik özelliklerine bakılmaksızın hepsine "kilim" denilmekte olup, bu şekilde yanlış ifade edilmektedir. Kilimin Cicim, Zili ve Sumaktan ayrılan farkı ise, deseni işlemede kullanılan üçüncü bir ipin yani desen ipinin bulunmayışıdır. Birçok alanda yer sergisi yani yaygı olarak kullanılan kilim, ayrıca duvar örtüsü, yük örtüsü, yastık, perde ve çuval gibi çeşitli işler için kullanmaktadır.[124]

Anadolu'da Türk dokuma yaygılar, teknik özelliklerine göre kilim, cicim, zili, sumak olmak üzere dört ayrı şekilde tezgâhlarda dokunmaktadır.[125] (Çizim:1)

4.2.3.1. Kilimlerin Yapım Tekniğine Göre Sınıflandırılması

Kilimler yapım tekniklerine göre çeşitli gruplara ayrılmaktadır.

a) İlikli Kilimler (çizim:2)
b) İliksiz "Dikey Çizgi Olmayan" Kilimler (çizim:3)
c) Eğri Atkılı Kilimler (çizim:4)
d) Normal Atkılar Arasına Ek Atkıların Sıkıştırılmasıyla Dokunan Kilimler(çizim:5)
e) Çift Kenetlenme İle İliklerin Yok Edilmesiyle Meydana Getirilen Kilimler(çizim:6)
f) Atkıların Aynı Çözgüden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edilmesi Tekniğine Göre Dokunan Kilimler(çizim:7)
g) Sarma Konturlu Kilimler(çizim:8)
h) Eğri Atkılı Konturlu Kilimler.[126] (çizim:9)

---

[122] K.Özlem Alp, Konya ve Yöresi Kilimlerinde Semboller, (Gazi Ünv. Sos. Bilm. Ünv. Uygulamalı Resim Eğitim Anabilim Dalı Doktora Tezi) Ankara,1998, s.112.
[123] Ç. Aytaç, a.g.e., 1989, s.35.
[124] Bekir Deniz; "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak), *Kültür ve Sanat*, C.XI, Ankara, 1999, s. 397.
[125] Neriman Görgünay; "Anadolu'da Cecim Çeşitleri", III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, V, (Ankara Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları Ankara, 1987) s. 113.

İlikli Kilimler

Bu teknikte, farklı renkteki atkı iplerinin, çözgü iplerinin arasından bir alttan ve bir üstten olmak üzere geçirilerek geri döndürülmesinin sağlanmasıyla birlikte karşılıklı iki motifin birleştiği yerde dikey bir ilik meydana gelir. Genellikle 1 cm uzunluğunda iliklerden yararlanılmaktadır.

Bahse konu ilikli kilim tekniği kısacası çözgü çiftlerinin, iki ayrı atkı tarafından sarılarak geri çekilmek suretiyle yapılmaktadır. Anadolu'da en tanınmış ve yaygın olarak kullanılan dokuma tekniklerinden biridir.[127]

Ayrıca bu teknikle dokunan kilimlerde oluşan yarıklara halk arasında "ilik" veya "gedirge" ayrıca bu tarz kilimlerde ilikli kilim ya da **gedirgeli kilim** denilmektedir.[128]

Bu tekniğin kullanılmasıyla dokunan kilimlerin desenlerini çoğunlukla; geometrik, enine, çapraz ve kesik çizgiler oluşturmaktadır. Kolay olmasından dolayı ülkemizde en çok tercih edilen kilim tekniğidir ve bu teknikle büyük yaygılar, seccadeler, heybeler, çuvallar, yastık ve minderler dokunmaktadır.[129]

İliksiz "Dikey Çizgi Olmayan" Kilimler

Bu teknikte, iliklerin oluşmasını önlemek için, farklı renkteki desen sınırlarında karşılaşan, farklı atkı iplikleri, her sırada birbirlerinin içinden geçilerek ilik oluşması engellenir. Genellikle çapraz ve enine çizgilerden oluşan desenlere yer verilir.[130]

Bu teknikte, ilikleri kapatmak için dört farklı yöntem uygulanmaktadır.

---

[126] Belkıs Acar; Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul 1982, s.47, vd., Belkıs Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1975, s.21, vd.
[127] Metin Yerli, Van Müzesinde Bulunan Kilimler, (Yüzüncü Yıl Üniv. Sos. Bilimler Enst Yüksek Lisans Tezi),1995,s.7.
[128] Bekir Deniz, Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları, 2000, s.16.
[129] Belkıs B. Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul,1975, s.21-22.
[130] Ç.Aytaç, a.g.e., 1989, s.64.

1) Tek Kenetleme İle İliklerin Yok Edildiği Kilimler: Dokumada desen alanını oluşturacak farklı renklerdeki atkı ipleri birbirlerinin arasından geçirilerek kenetlenmekte ve iliğin oluşması engellenmektedir.[131]

2) Çift Kenetleme İle İliklerin Yok Edildiği Kilimler: Dokumada aynı atkı sırasındaki farklı renklerdeki atkı ipleri, karşılaşıp geri dönüş yapacakları sırada birbirlerinin içinden geçirilerek sağlam bir dokumanın oluşması sağlanmaktadır. Bu teknik ile dokuma yapmak zor olduğundan, bu teknikle daha çok duvar yaygıları dokunmaktadır.[132]

3) İliklerin Çapraz Dikişi Andırır Şekilde Kapatıldığı Kilimler (Sarma Konturlu Kilimler): Dokumada oluşan ilikler, iki yanda bulunan atkı iplerinin arasından geçen ayrı bir iplik ile çapraz bir şekilde birbirine tutturularak kapatılmaktadır. Bu tekniği, Kızılderililerin dokudukları battaniyelerde ve duvar yaygılarında kullanıldığı bilinmektedir.[133]

4) Atkıların Aynı Çözgüden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edildiği Kilimler: Bu teknikle dokunan dokumalarda, ayrı desenleri oluşturan atkı ipleri, karşılaştıkları çözgüyü çevirerek geri dönmekte ve iliklerin ortaya çıkmasını engellemektedir.[134]

Eğri Atkılı Kilimler

Kilim dokunurken atkılar çözgüler arasına geçirilerek, geometrik kesinliği olmayan çiçek, dal ve yaprak gibi bitkisel desenleri oluşturmak için, kirkitle bazı yerlere sert, bazı yerlerde ise hafif şekilde bastırılarak yapılan tekniktir. Böylece atkıların desene uygun bir eğrilikle çözgülerin arasından geçirilmesi sağlanır.[135]

[131] Belkıs B. Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul,1975, s.22.
[132] B.Acar, a.g.e.,1975, s.23.
[133]B.Acar, a.g.e.,1975,s.23.
[134]B.Acar, a.g.e.,1975,s.23.
[135]B.Acar, a.g.e.,1975, s.23, E.Subaşı, a.g.t., 2006, s.14.

Dokumada atkıların bazı yerlerde gergin, bazı yerlerde gevşek durmasından dolayı eğri çizgiler meydana geldiği için bu şekilde isim verilmektedir.

Eğri Atkılı Konturlu Kilimler

Bu tür kilimler, gevşek bir şekilde atılan farklı renkteki ipler arasında kalan geniş boşluklar aynı yada farklı renkte ki kontur ipliği ile doldurulmasıyla ortaya çıkan dokumalardır. Böylelikle dokumada oluşan boşluklar kapatılmakta olup, desenler arasına sıkışan bu iplik kabarık olarak durmaktadır. Sağlam bir dokuma tekniği olmamasından dolayı fazla tercih edilmemektedir.[136]

Normal Atkı ipliklerinin Arasına Ek Atkı iplikleri Atılması ile Dokunan Kilimler

Bu teknikte, kabarık desen oluşturmak amacıyla çözgüler arasından farklı renkte atkı ipliklerinin bir alttan ve bir de üstten geçirilerek oluşturulan dokumadır. Buna göre dokumada farklı renkteki atkılar arasında sıkıştırılmış renkli bir grup iplik, kilimin yüzeyinde hafif kabarık şekilde bulunmaktadır.[137]

Çift Kenetlenme ile Dokunan Kilimler

Dokuma yapılırken motif alanına kadar gidip gelen değişik renkte bulunan atkı iplikleri desen sınırında karşılaştıkları diğer atkı iplikleriyle dolanarak kenetlenmekte ve kenetlendiği ipliğin bir üstteki gidiş ve dönüşünde de kenetlenme olmaktadır. Böylece çift kenetlenme oluşur. Bu da dokumaya iliksiz ve sağlam bir görünüş oluşturur.[138] Anadolu kilimlerinde de çok az kullanılan bir teknik olduğu bilinmektedir.

Atkı ipliklerinin Aynı Çözgüden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edilmesi

---

[136]Belkıs Acar, Kilim Cicim Zili Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul, 1982. s. 24., Metin Yerli, Sivas Etnografya Müzesine Bulunan Yöresel Kilimler, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Doktora Tezi), Van, 1999, s. 23.

[137] E. Subaşı, a.g.e.t.. 2006, s.14, Mehmet Kulaz; Diyarbakır Müzelerinde Bulunan Halı, Kilim ve Kumaşlar, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Doktora Tezi) Van, 2003, s. 43.

[138] Metin Yerli, Van Müzesinde Bulunan Kilimler, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi),1995, s.8, E. Subaşı, a.g.t., 2006, s.14.

Tekniğine Göre Dokunan Kilimler

Kilimin bu tekniğinde ayrı motiflere ait atkı iplikleri karşılaştıkları çözgü ipliğine dolanarak geri dönmektedir. Bu durumda dokuma sırasında dikey desen sınırlarında çiftli gruplar halinde birbirinden ayrılan çizgelerin birbirlerine bağlanmaları sağlanmış olup, bu şekilde kilimde ilik oluşumu engellenmektedir. Osmanlı çadır ve kilimlerin de bitkisel desenlerin olduğu dokumada bu teknik kullanılmıştır.[139] Bu teknik de ülkemizde uygulanmayan bir tekniktir.

Sarma Konturlu Kilimler

Bu kilim tekniğinde, atkı iplerinin arasında kalan boşluklar aynı veya farklı renkteki üçüncü bir iplik ile çözgülere dikey, çapraz ve enine sarılarak kapatılmaya çalışılmaktadır. Bu teknik ile dokunan dokumalar sumak dokumaya benzetilmektedir. Dokuma üzerinde sanki iğne ile işlenmiş gibi bir görüntü oluşmaktadır.[140]

4.2.3.2. Cinsine Göre Sınıflandırılması

Kilim Anadolu'da önemli ve kıymetlidir. Kilimler daha çok yaygı olarak kullanılmakta olup, ayrıca yük kilimi, duvar kilimi, çuval, at heybesi, seccade, yolluk, yastık, sedir, divan örtüsü, vb. seklinde kullanım amaçlarına göre sınıflandırılmıştır. Yukarıda belirtilen dokuma örneklerinden seccade dışındakiler sergi ve süsleme için kullanılmaktadır. Geleneksel Anadolu da evlerinde odanın orta yerine kilim, bunun etrafına da halı serilir. Buna göre düşünüldüğünde halı kilimden arta kalan yerleri doldurmak için kullanılır.[141]

Kilimlerin cinsine göre sınıflandırmada kullanım amaçları da göz önünde bulundurularak bir gruplandırma yapılmıştır. Buna göre kilimler; yaygılar, örtüler, nesne oluşturan kilimler olmak üzere cinsine göre üç başlık altında sınıflandırılmıştır.

---

[139] B.Acar, a.g.e.,1982, s. 51., Nuray Eroğlu, Kırşehir Kilimleri, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi), 2006, s.15.

[140] Ç. Aytaç; *a.g.e;* s. 71. Belkıs Acar; *a.g.e.,* s.53.

[141] Bekir Deniz; Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygılar, Atatürk Kültür Merkezi Yaygıları, Ankara 2000, s. 79–99.

Yaygılar, yolluk ve taban kilimi gibi yerde kullanılan dokumalardır. Örtüler, eğer, heybe gibi kilimler olup, canlı ve cansız varlıkların üstüne örtülen dokumalardır.

Diğer kilimler ise, beşik, hamak, yastık, çuval gibi dokumalar olup, üç sınıflandırma içinde örnekler çoğaltılabilir.[142]

4.2.3.3. Yöresine Göre Sınıflandırılması

Araştırmacılar, bu sınıflandırmayı bölge, yöre, şehir, köy, kasaba isimleriyle birlikte aşiret ve aile isimlerine göre de kilimler sınıflandırmışlardır. Belli yörelerde bulunan kilimler üzerine çalışmalar yapan Araştırmacı Yusuf DURUL, Avşar, Yörük ve Türkmen kilimleri olmak üzere üç sınıfta değerlendirmiştir.[143]

Araştırmacı Kenan ÖZBEL ise, yöresine göre Anadolu kilimlerini; renk, motif ve kompozisyon özelliklerini değerlendirerek Türkmen, Yörük, Kürt ve Türk olmak üzere dört sınıfa ayırmıştır. [144]

Kilimler şehir isimlerine göre; Manisa-Eşme[145], Silifke- Kayabaşı, Niğde Çukurköy- Zengen, Konya-Karaman-İskip- Obruk-Karasu, Afyon-Emirdağ-Daskırı, Sivas- Şarkışla, Kayseri-Pınarbaşı-Bünyan, Ankara-Haymana, Malatya-Drişan, Antep-Çemizgezek-Şavak, Eskişehir-Sivrihisar, Mucur-Dalakçı, Van- Beritan[146], Bardız[147], Kırşehir[148], Yozgat[149] Çanakkale – Ayvacık[150], Konya – Karaman, Obruk,

---

[142] Recai Karahan, Konya Müzelerinde Bulunan Kilimler, (Selçuk Üniv. Sos. Bil. Enst. Doktora Tezi), Konya, 1992, s.37, M.Kulaz; a.g.t., 2003, s.44., M.Yerli, a.g.e.t.,1999, s. 26.

[143] Yusuf Durul; "Türkmen, Yörük, Avşar Halı ve Kilim Motifleri Üzerine Araştırma", *Türk Etnografya Dergisi II*, Ankara, 1957, s.5, Yusuf Durul, *Avşarlar ve Dokuma Sanatı II*, M.T.F.B.C.S., Ankara, 1974, s. 75-79, R. Karahan; a.g.t., 1992, s.38.

[144]Kenan Özbel," Anadolu Kilimleri", *El Sanatları IX*, Ankara, 1948, s. 3–5.

[145]Neriman G. Kırzıoğlu, *Eşme Kilimleri*, Kültür ve Sanat Sayı:2 Ankara, 1989, s, 26 vd

[146]K.Özbel, a.g.m., 1948, s. 5.

[147]Neriman Görgünay, "Bardız Kilimleri", *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C.V, Ankara, 1974, s. 89.

[148]Recai Karahan, " Kırşehir Kilimlerinin Dünü Bugünü", *Türkiye'deki El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri*, Anakara, 1997, s. 67–79.

[149] Bekir Deniz, "Yöresel Özellikleriyle Yozgat Kilimleri", *Arkeoloji ve Sanat Tarihi Dergisi V*, İzmir,1990 s. 1 vd.

[150]Bekir Deniz, *Ayvacık (Çanakkale) Yöresi Düz Dokuma Yaygılar*, İzmir, 1991, s. 1 vd.

Karasu[151], Kırşehir[152]; Kars[153] ayrıca Konya'da- Çiğil-İnlice -Karapınar[154] Ardahan, Çıldır, Hakkari – Herki, Jirki,[155] gibi isimler kullanılmaktadır.

Bahse konu isimleri sayılan yerlerde kilimlerin motif, komposizyon ve kullanış biçimlerine göre isim aldığı görülmektedir. Kayseri Avşar kilimlerinde sandıklı ve kuşlu, Drişan kilimlerinde ise yedi dağın çiçeği[156], Yozgat yöresinde döşeme kilimi, kafalı,bayraklı, seleser, duvar, çıbıklı, yedi renkli veya kirkit kilim[157] olarak dokunmaktadır.

Ayrıca Balıkesir yüncü yörüklerinin dokuduğu alaca kilimi[158], Aksaray Kilimi farda kilimi[159] Eşme kilimi altınbaş, albaş, selvili namazlağ, gıcıklı kilim ve toplu hürriyet gibi isimlerle dile getirilmektedir. Bununla birlikte motiflerine göre kilimlere, örnek olarak İçel'in beserek çingil ve mutaflı kilimleri[160] ile Konya Numuzla'da sinekli Nuzumla, yılanlı Numuzla kilimlerini[161] söyleyebiliz.

4.2.3.4. Malzemeye Göre Sınıflandırılması

Anadolu'da göçebe ve köy yaşamının koşulları nedeniyle kilimde malzeme olarak koyunyünü kullanılmakla birlikte keçi kılı ve az da olsa deve kılı kullanılmıştır. Bazı bölgelerde dokumanın atkı ve çözgülerinde çok fazla dayanıklı olmayan pamuk kullanıldığı bilinmektedir.[162]

---

[151]Recai Karahan, "Konya Ereğli Yöresinde Beydik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi," *Türk Soylu Halkların Halı – Kilim ve Cicim Sanatı Uluslar arası Bilgi Şöleni Tebliğleri*, 27 – 31 Mayıs 1996, Kayseri, Ankara, 1998 s. 161–175., Recai Karahan, "Konya Kilimlerinin Özellikleri ve Bazı Yöre Kilimleriyle Karsılaştırılması", *Selçuk Üniv. Sos. Bil. Enst. Dergisi*, Konya, 1995, s.38.
[152]R.Karahan, a.g.m., 1997, s. 67–79.
[153] Recai Karahan," Kars Yöresi Farmaş Dokumaları", *IV, Ortaça*ğ *ve Sonrası Türk Dönemi Kazıları ve Araştırmaları Sempozyumu*, Van, 20–25 Nisan 2000 Van, 2000, s.253- 258.
[154]R.Karahan, a.g.t., 1992, s.38.
[155]M.Yerli, a.g.t., 1999, s.26.
[156]Kenan Özbel," Anadolu Kilimleri", *El Sanatları IX*, Ankara, 1948, s. 4.
[157]B. Deniz, a.g.m., 1990, s.45 vd.
[158]Belkıs Acar; "Balıkesir Yüncü Yörükleri" Sanat Dünyamız, Sayı:8, İstanbul 1980, s.28.
[159]B.Deniz, a.g.m., 1990, s.77.
[160] Macide Gönül, "Türk Halı ve Kilimlerinde Sembolik Kuş Motifleri" Antropoloji 3, Ankara, 1967, s.208.
[161] R. Karahan, a.g.t., 1992, s.39.
[162] Bekir Deniz, "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları", *Kültür ve Sanat*, Ankara, 1999, s. 396.

Kilimlerin kullanıldıkları malzemeye göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır.

a) Çözgü ve atkısı yünden olan kilimler.

b) Çözgü yün, atkısı karışık malzemeden (pamuk, orlon, sim, vb..) olan kilimler.

c) Çözgüsü ve atkısı kıldan olan kilimler.

d) Çözgüsü pamuk, atkısı yünden olan kilimler.

e) Çözgüsü pamuk, atkısı karışık olan kilimler.

f) Metal iplikle bezenmiş kilimler.[163]

4.2.3.5. Renge Göre Sınıflandırılması

Anadolu'da kilimlerin renklerine göre sınıflandırılması aşağıdaki gibidir.

a) Tek Renkli Zemine Sahip Olan Kilimler[164]: Kilimlerde zemin de tek renk kullanılmış ve bordürle bir çerçeve oluşturmuştur. Doğu Anadolu Bölgesinde Bingöl – Karlıova yöresinde koyu bordo ve yeşil,[165] Erzurum– Baldız yöresinde siyah, kırmızı veya bordo, ayrıca azda olsa mavi, bej, gri,[166] Van yöresinde ise daha çok kırmızı, siyah, natürel kahverengi, lacivert –mavi, Van yöresinde kullanılan renklerin daha koyu tonları da Hakkâri yöresinde tek renk olarak zeminde kullanıldığı görülür.[167] Bu örneklerin dışında İç Anadolu Bölgesinde Sivas-Şarkışla yöresinde kırmızı ve tonları ile lacivert mavi, kahverengi, yeşil gibi renkler zeminde tercih edilmiştir.[168]Daha bir çok örnek vermek mümkündür.

b) Çok Renkli Zemine Sahip Olan Kilimler: Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinde ve yöresinde dokunan Kilimin zemininde birden çok renk kullanılmıştır.[169]

---

[163] Recai Karahan, "Konya Kilimlerinin Özellikleri ve Bazı Yöre Kilimleriyle Karşılaştırılması", *Selçuk Üniv. Sos. Bil. Enst. Dergisi*, Konya, 1995, s.39.
[164] M.Kulaz, a.g.t., 2003, s.45.
[165] Ayşen Aldoğan, Sanat Dünyamız, C.XII, Ankara, 1986, s. 31 vd.
[166] N. Görgünay Kırzıoğlu, Kültür ve Sanat, 8, 1990, s 23.v.d.
[167] M.Yerli, a.g.t., 1995, s.10.
[168] E.Subaşı, a.g.t., 2006, s.17.
[169] R.Karahan, a.g.t., 1992, s.40, N.Eroğlu, a.g.t., 2006, s.21.

4.2.3.6. Bordüre Göre Sınıflandırılması

Kilimleri bordürlerine göre iki ana başlık altında inceleyebiliriz.

a) Bordürlü Kilimler.

b)Bordürsüz Kilimler.

Bordürlü Kilimler ise aşağıdaki gibi dört başlık altında ise;

1- Zemini çepeçevre kuşatmış bir veya birden fazla bordürler.

2- Zeminin sadece kısa kenarlarında bulunan bordürler.

3- Zeminin sadece uzun kenarında bulunan bordürler.

4- Kesin bir sınırla belirlenmemiş olmasına rağmen zeminin etrafını çepeçevre ya da sadece kısa veya uzun kenardan birisini sınırlayan bordürler, olmak üzere sınıflandırılmıştır.[170]

4.2.3.7. Konuya Göre Sınıflandırılması

Kilimler konusuna göre;

a) Geometrik bezemeli kilimler.

b) Bitkisel bezemeli kilimler.

c) Anlam bezemeli kilimler.

d) Figür bezemeli kilimler.

e) Kozmik bezemeli kilimler.

f) Nesnel bezemeli kilimler.

g) Yazı bezemeli kilimler.

h) Karışık bezemeli kilimler.[171]

Araştırmacılar kilimlerde karşılaştıkları motiflere göre sınıflandırma yapmışlardır.

a) Tarih öncesi zamanlara ait olduğu zannedilen (çizgi, nokta ve da ve dairelerden ibaret) olan motifler.

b) Sembolik motifler.

[170] R.Karahan, a.g.t., 1992, s.40.
[171]R.Karahan, a.g.t.,1992, s.40-41.

c) İdografik bir manası olan (dağ, su, ev, hayat ağacı gibi anlamları ifade eden) yazı ve işaret anlamındaki şekiller

d) Hayvan şekilleri.

e) Geometrik şekiller.

f) Soyut şekilli (sembolik ve hayvani şekillerin tezyinatı bir şekle sokularak bir anlam ifade etmeyen bir şekilde üsluplaştırılmış şekilli) motifler.

g) Bitkisel motifler.

h) Yabancı memleket tezyinatına ait motifler seklinde sınıflandırılıştır.[172]

Bir başka sınıflandırma da ise; kilimlerin süslemesinde ve konularında prehistorik döneme ait motifler, soyutlanmış motifler, sitilize edilmiş insan, hayvan ve bitki ile birlikte dağ, ırmak, ev, hayat ağacı motifleri ayrıca çeşitli geometrik motiflerin kullanıldığı belirtilmiştir.[173]

4.2.3.8. Kompozisyona Göre Sınıflandırılması

Kilimler kompozisyon özelliklerine göre beş grupta incelenmektedir ve bunlar da kendi içlerinde çeşitli gruplara ayrılmaktadır.

1) **Motifleri Yatay Eksende Gelişen Kompozisyonlu Kilimler**
   - **a)** Zemini tek renkli kilimler
   - **b)** Zemini birden fazla renkli kilimler
   - **c)** Zeminsiz kilimler.[174]

2) **Motifleri Dikey Eksende Gelişen Kompozisyonlu Kilimler**
   - **a)** Zemini tek renkli kilimler

[172] Kenan Özbel, "Anadolu Kilimleri", *El Sanatları IX*, Ankara,1948, s.4-5., Metin Yerli, Sivas Etnografya Müzesine Bulunan Yöresel Kilimler, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Doktora Tezi), Van, 1999, s. 29.

[173] Neriman Görgünay, "Bardız Kilimleri",*II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C.V, Ankara, 1974, s. 92., R.Karahan; a.g.t.,1992, s.41.

[174] R.Karahan, a.g.t.,1992, s.384.

b) Zemini birden fazla renkli kilimler

c) Zeminsiz kilimler

d) İç içe bordürlü kilimler

e) Kare/dikdörtgen bölmeli kilimler

f) Bağlantılı sıralamalı bitkisel motiflerle bezenmiş zeminli kilimler[175]

3) Mihraplı Kompozisyonlu Kilimler

a) Kısa mihraplı kilimler

b)Yüksek mihraplı kilimler (ana üniteleri belli olanlar)

c)Yüksek mihraplı kilimler (ana üniteleri belli olmayanlar)

d)Çok yüksek mihraplı kilimler

e)Çok yüksek mihraplı, çok katlı enine çizgili kilimler

f)Çift mihraplı kilimler[176]

4) Merkezi Kompozisyonlu Kilimler[177]

Zeminde büyük bir motif ve bunun etrafında da dokumanın yüzeyini dolduracak öteki motiflere yer verilir.

5) Diagonal Kompozisyonlu Kilimler

İşlenen motiflerin, kaydırmalı eksenler üzerinde sıralanmasıyla zemin kompozisyonunu oluşturduğu kilimlerdir.

[175]R.Karahan, a.g.t., 1992, s.384
[176]R.Karahan, a.g.t., 1992, s.385.
[177]R.Karahan, a.g.t., 1992, s.385.

4.2.4. CİCİM DOKUMALAR

Cicim; çözgü ve atkı iplikleri arasına renkli desen iplikleri atılarak sıkıştırılmasıyla meydana getirilen dokuma türüdür. Dokumanın yüzeyinde sonradan iğne ile yapılmış gibi kabarık desenler oluşmaktadır.[178]

Ayrıca Cicim, bezayağı dokuma tekniğiyle meydana getirilmiş dokumalarda, çözgü iplerinin üzerine geçirilmesiyle ortaya çıkan kabarık desenlerin oluştuğu dokuma tekniğidir.[179]

Ön ve arka yüzü birbirinden farklı görülen cicim dokumada, motifler yüzde kabarık bir görünüş oluşturur ve tersten dokunur. Dokuma bittikten sonra arkada kalan kısım yüzü oluşturur.[180] Orta Anadolu'da cecim, Doğu Anadolu'da cacim ve cecim denilmektedir.[181]

Cicim tekniğinde motifler yüzde kabarık bir görünüşe sahip olup, örnek tersten dokunur. Dokuma bittikten sonra arkada kalan kısım ise yüzü oluşturur.[182]

Cicim dokumalarda, tezgah başında iki dokuyucu [183] yer almakta olup, motifi oluşturmak için kullanılan üçüncü ip, dokumanın arkasında yer alan dokuyucu tarafından ön tarafta yer alan dokuyucuya verilerek araya atkı ipinin atılması sağlanarak oluşturulur.[184] Cicimde motiflerin zemine sonradan işlenmesinden dolayı motif ve zemin aynı yüzeyde yer almamaktadır.[185]

Dokumada yüzeyi oluşturan atkı ve çözgü ipleri aynı renkte olsa da desenleri oluşturacak ipler şekil ve renklerine göre sonradan eklenmekte olup, bu nedenle birden fazla yumak kullanılabilmektedir.

Dokumanın arka yüzünde, iplerin kullanım sırasının değişebilmesinden dolayı iplerde sarkmalar meydana gelmekte ve bu nedenle cicim dokumanın arka

[178]Milli Eğitim Bakanlığı, *El Sanatları Teknolojisi*, Cicim Dokuma, Ankara, 2012, s.4.
[179] E.Taş, a.g.t., 2009, s.42-43.
[180] H. Örcün Barısta; Türk El Sanatları, Ankara, 1988, s.106
[181] Neriman Görgünay; "Anadolu'da Cecim Çeşitleri", III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, V, (Ankara Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları Ankara, 1987) s. 113
[182] H. Örcün Barışta,a.g.e.,1988, s.106.
[183] H. Örcün Barısta, a.g.e.,1988, s.106
[184] B.Acar, a.g.e.,1975, s. 28.
[185] Katayoun Sarnesar, *13. Yüzyıldan Günümüze Kadar İran ve Anadolu'da Cicim Örnekleri* (M. Ü. Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2001, s. 9.

yüzünde karışık bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Ancak, cicimde dikey motifler oluşturulduğunda desen ipi kullanılacak yere kadar çözgü ipine sarıldığından bu nedenle karışıklık ortaya çıkmamaktadır.[186]

Cicim tekniğinde yapılan dokumaların yer yaygısı, at örtüsü, kürsü örtüsü, bohça, perde, yastık, çuval, heybe, para kesesi, kolan ve kıyafet gibi amaçlar için dokunulduğu ve kullanıldığı bilinmektedir.[187]

4.2.4.1. Cicimlerin Yapım Teknikleri

Seyrek Motifli Cicim

Zemindeki deseni meydana getirecek farklı ipliklerin, aynı kalınlıkta yer alan çözgü ve atkı ipliklerine sarılmasıyla oluşturulmaktadır. Bu dokumalarda desen kabartma şeklinde bulunmaktadır.[188] Bu teknikte çuval, heybe, ihram ve battaniye gibi yaygılar dokunmaktadır.[189]

Sık Motifli Cicim

Bu teknikte Bezayağı dokuma tekniği ile oluşturulan zemin üzerine, farklı ipler kullanılarak motiflerin sık bir şekilde işlenerek daha dayanıklı dokuma meydana getirilmektedir. Motifler, dokumanın sağlam olmasını ve uzun süre kullanılmasını sağlamak amacıyla bu şekilde yerleştirilmektedir.[190]

Atkı Yüzlü Cicim

Bu teknikte, atkı iplerinin çözgü iplerini gizlemesini sağlamak amacıyla, atkı ipleri çözgüler arasından bol bırakılarak geçirilmekte ve kirkitle hafifçe bastırılarak çözgü iplerinin kapatılması sağlanmaktadır. Desenleri oluşturmak için üçüncü bir ipten faydalanılmaktadır.

---

[186] Kenan Özbel, *El Sanatları VII Cicim ve Zili*, Basım Yeri Belirtilmemiş, 1949, s. 7.
[187] K.Sarnesar, a.g.t., 2001, s. 36,40.
[188] B.Acar, a.g.e., 1982, s. 56.
[189] Fatma Öztürk, Antalya İli Manavgat İlçesi ve Köylerindeki Düz Dokumalar, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Dokuma ve Örgüleri Bölümü Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2005, s.147.
[190] B.Acar, a.g.e., 1982, s. 58.

4.2.4.2. Cicimlerin Kompozisyon Özellikleri

Motifleri Yatay Yönde Gelişen Kompozisyona Sahip Cicimler

Bezayağı dokuma zemin üzerine motifler yatay bir şekilde yerleştirilmektedir ve bu motifler atkı sıralarıyla birbirlerinden ayrılarak sınırlandırılmaktadır.

Motifleri Dikey Yönde Gelişen Kompozisyona Sahip Cicimler

Bu kompozisyona sahip cicim dokumalarda desen iplerinin çözgü iplerine dikey bir şekilde sarılmasıyla oluşturulan motifler birbirleriyle bağlantılı olarak yüzeyi meydana getirmektedir.

Serpme Motifli Kompozisyona Sahip Cicimler

Bu teknikte cicim dokumalarda motifler, dokumanın yüzeyini tamamen doldurmamakta ve zemine serpiştirilmiş bir şekilde görülmektedir.

Mihraplı Kompozisyona Sahip Cicimler

Özellikle bu teknik namazlık olarak dokunan cicimlerde görülmektedir. Örneklere baktığımızda örneklerin iki ya da üç mihraplı veya sade bir seccade olarak dokunduğu görülmektedir.[191]

4.2.5. SUMAK DOKUMALAR

Sumak dokumlar ise kilim, cicim ve zili kadar Anadolu'da yaygın olmasa da yine de birçok yörede dokunmaktadır. Sumak, motiflerin sınırları içerisinde, ayrı renkteki desen ipliklerinin çözgü çiftlerine devamlı olarak değişik şekillerde dolanması ile oluşturulan dokumadır.[192]

Sumak kelimesi Türk araştırmacılar tarafından ilk olarak sümek olarak ifade edilmiş olsa da terim zamanla sumak olarak kullanılmaya başlanmıştır. [193]

---

[191] E.Taş, a.g.t., 2009, s.44.

[192] Ç.Aytaç, a.g.e.,1989, s.36.

[193] Katayoun Sarnesar, İran'ın Azerbaycan Bölgesinde Sumak Dokumaları ve Anadolu'daki Uzantıları (Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul, 2008, s. 19-20.

Sumak çözgülerin atkılara sarılması tekniğidir.[194] Sumak dokuma, aynı renkteki desen alanında, desen ipliklerinin çözgü çiftlerine sarılmasıyla oluşmakta olup, yaygı, çeyiz çuvalı, seccade, heybe vb. çeşitli ev eşyalarının dokunmasında kullanılan, havsız (tüysüz) bir dokuma çeşididir.[195] Bu dokuma tek yüzlü olup, ince ve oyalayıcı bir dokumadır. Türkmenlerin bulunduğu bölgelerde genellikle çeyizlik eşya olarak dokunmuştur. Günümüzde ender rastlanmakta olup, kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel dokumalarımızdandır.[196]

Cicim dokumalar da olduğu gibi sumak dokumalar da çözgü, atkı ve nakış ipinin kenetlenmesi ile oluşturulmaktadır.[197] Ayrıca, cicim dokumalarda desenler tek bir çözgüye dolanarak kontur şeklinde belirirken, sumaklarda daha belirgin olarak çözgü iplerini doldurmaktadır.

Sumak dokuma, ayrı renkteki desen ipliklerinin çözgü çiftlerine devamlı olarak sarılması ile ortaya çıkmakta olup,[198] bu dokumalarda motiflerin belirgin bir şekilde olabilmesi için nakış ya da ikinci atkı ipi oldukça önemlidir.[199]

Sumak dokumada, desenlerinin farklı ipler kullanılarak sonradan işlenmesinden dolayı kabarık yüzeye sahip olup,[200] desen iplerinin atlamalarla arkadan öne ya da yukardan aşağı doğru işlenmesinden dolayı arka yüzlerinde düzensiz ipler görülmekte[201] olup, ipler, ortamı sıcak tutmakla birlikte böceklerin bulunmasına ve yaşamasına ortam sağlamaktadır.[202]

Sumak dokumalar ya yün ya ipek ya da her iki malzemenin bir arada kullanılmasıyla yapılmaktadır. Yün kullanılarak dokunanların çözgü ipleri pamuk, atkı ve nakış ipleri yün, ipekle dokunanların ise çözgü ipleri pamuk, atkı ve nakış

[194] Zahide Şahin, Sarız (Kayseri) Yöresi Düz Dokuma Yaygıları, (Erciyes Ünv. Sosyal Bilimler Enst. Yüksek Lisans Tezi) Kayseri, 2002, s.27.
[195] M. E.B., a.g.e. 2012, s.4.
[196] Neriman Görgünay, Kırzıoğlu, Altay'lardan Tuna Boyuna Türk Dünyasında Ortak Motifler, Türksoy Yayınları no:3, Ankara, 1995, s.14.
[197] K.Sarnesar, a.g.t. 2008, s. 24.
[198] B.Acar, a.g.e. 1982, s. 69.
[199] K.Sarnesar, a.g.t. 2008, s.24.
[200] K. Sarnesar, a.g.t. 2008, s.22.
[201] B.Aytaç, a.g.e., 1982, s. 80.
[202] K.Sarnesar, a.g.t. 2008, s. 22.

ipleri ise ipektir, her ikisinin birlikte kullanıldığı sumak dokumalarda ise çözgü ipi pamuk, nakış ipi ipektir, boş kalan kısımları ise yün iple doldurulmaktadır.[203]

4.2.5.1 Sumak Dokuma Teknikleri

Düz Sumak Dokuması

Dokumanın bu tekniğinde, desen iplikleri aynı yönde çözgülere, üstten alta doğru veya alttan üste doğru sarılarak dokunmakta olup, motifi meydana getiren her nakış ipinin arasına atkı ipi atılmaktadır.[204]

Atkısız Düz Sumak Dokuması

Bu dokuma, düz sumak teknik ile aynı şekilde dokunmakta olup, tek fark ise deseni meydana getiren nakış iplerinin arasına atkı ipi atılmamasıdır.[205]

Balıksırtı Sumak Dokuması

Bu teknikte desen iplikleri her sırada, ters yönlerde çözgülere sarılıp, araya atkı atılarak dokumaya balıksırtı görünüşü verilmektedir.[206]

Balıksırtı Atkısız Sumak Dokuması

Öncelikle birinci sırada desen ipliği çözgülere üstten alta doğru dolanarak, ikinci sırada ise bunun ters şeklinde alttan üstte doğru dolanmakta ve araya atkı atılmamakta olup, balıksırtı görünüm elde edilmektedir.[207]

Ters Sumak Dokuması

Bu teknikte, düz sumak dokumanın tersine, nakış ipleri çözgü iplerini içten dışa doğru sarmakta olup, dokumanın yüzünde azda olsa kabarıklıklar meydana

[203]K.Sarnesar, a.g.t. 2008, s. 23.
[204]B.Acar, a.g.e. 1982, s. 70.
[205]B.Acar, a.g.e. 1982, s. 71.
[206]B.Acar, a.g.e. 1982, s. 72.
[207]B.Acar, a.g.e. 1982, s. 73.

gelmektedir. Tercih edilen bir dokuma tekniği olmadığı için fazla kullanılmamaktadır.[208]

Çapraz – Alternatif Sumak Dokuması

Bu dokuma tekniği, ters sumak dokuma tekniğine benzemekte olup, ancak nakış ipi her sırada birer çözgü çifti kaydırılarak kullanılmaktadır. Nakış iplerinin arasına atkı ipi atılarak dokunan türleri olduğu gibi atkı atılmadan yapılan türleri de bulunmaktadır.[209]

4.2.5.2. Sumakların Kompozisyon Özellikleri

Merkezi Kompozisyonlu Sumaklar

Sumağın dokuma zemininde, merkezde ana motif ve bunun etrafını doldurmak için öteki motiflerden de oluşmuş kompozisyona sahip olan bir türdür.

Yatay Kompozisyonlu Sumaklar

Dokumanın zeminini, yatay bir şekilde işlenmiş motiflerin oluşturduğu kompozisyona sahip dokuma grubudur.

Dikey Kompozisyonlu Sumaklar

Bu kompozisyona sahip dokumalarda, zemini birbirine benzeyen motiflerin üst üste sıralanması oluşturmaktadır.

4.2.6. ZİLİ DOKUMALAR

Diğer (sumak ve cicim) dokumalarda olduğu gibi bu dokumada da üç iplik sistemine dayanılarak yapılmakta olup, deseni meydana getirecek olan ipler ise çözgü ipleri üzerine 3 – 1, 5 – 1 şeklinde atlamalar yapılarak yerleştirilmekte ve bu şekilde motiflerin içi tamamen doldurulmaktadır.[210]

---

[208] B.Acar, *a.g.e. 1982*, s. 74.
[209] B.Acar, *a.g.e. 1982*, s. 75.
[210] BAcar, a.g.e. 1982, s. 61.

Zili (sili) aynı cicim gibi dokunmaktadır. Zilinin cicimden farkı kilim yüzeyinin hiç boş yeri bırakılmadan motiflerle dokunmasıdır. Zilinin görünüşüne bakıldığında arkaya doğru ilmekle tutturulmuş yün sıraları şeklinde görülmektedir.[211]

Günümüzde zili dokumalar; Batı Anadolu Bölgesi'nde Çanakkale, Balıkesir, Bergama, Aydın, Manisa; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Adana ve Gaziantep'te; İç Anadolu Bölgesi'nde Eskişehir, Konya, Ankara ve Kayseri çevrelerinde yaşayan Yörükler ve Türkmenler tarafından dokunmaya devam edilmektedir.

Zili dokuma desenlerinin Türkistan halıları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Zili dokuma tekniği olarak değişik türde desenler dokunamamış olup, bu nedenle bugüne kadar fazla değişime uğramamış ve Orta Asya özelliklerini devam ettirmiştir.[212]

4.2.6.1. Zili Dokuma Teknikleri

Düz Zili

Dokumada desenleri meydana getirecek olan nakış ipleri, çözgülere 2 – 1, 3 – 1, 5 – 1 şeklinde atlamalar yapılarak sarılmakta olduğundan dokumanın yüzeyi çizgili bir görünüm kazanmaktadır.[213]

Çapraz Zili

Bu teknikte her sırada ipler, dokuma sırasında bir üst sıraya geçirildiği zaman, ilk çözgü ipi boşta bırakılarak yandaki çözgüden sarılmaya devam edilmekte ve dokuma yüzeyinde çapraz çizgiler elde edilmektedir.[214]

Seyrek Zili

Bezayağı tekniği ile yapılan dokuma üzerine, desen iplerinin 3-1, 5-1 şeklinde atlamalarla ancak birbirleriyle bağlantısı olmaksızın yerleştirilmesiyle ortaya konan

[211] H. Örcün Barışta; Türk El Sanatları, Ankara, 1988, s.106.
[212] B.Acar, a.g.e. 1975, s. 33,39.
[213] B.Acar, a.g.e. 1982, s. 63.
[214] B.Acar, a.g.e. 1982, s. 64.

zililerdir. Bu dokumada motifler tüm yüzeyi kapsamadan ufak bir şekilde işlenmektedir.[215]

Damalı Zili

Bu dokuma tekniğinde 2 – 1 ya da 3 – 1 atlamalar yapılarak yerleştirilen desen ipleri ile yüzeyde dama tahtası görünümünün sağlandığı zili türüdür. [216]

Konturlu Zili

2 veya 3'lü atlamalarla desenlerin kontur halinde işlendiği tekniktir. Konturlu görünümü elde etmek için her sırada normal atkılar atıldıktan sonra desen ipi çözgü ipleri üzerinden atlamalar yapılarak sarılmaktadır. Bu teknikte dikey ya da çapraz konturlar elde edilebilmektedir.[217]

4.2.6.2. Zililerin Kompozisyon Özellikleri

Diagonal Kompozisyonlu Zililer

Bu dokumanın zeminini verev şekilde yerleştirilmiş motifler oluşturulmakta olup, bu motifler tüm yüzeyi kaplayacak şekilde yerleştirilir.

Dikey Kompozisyonlu Zililer

Bu dokumada, motifler zemine boşluk kalmayacak şekilde dikey düzende yerleştirilir.

Yatay Kompozisyonlu Zililer

Dokumanın zeminine yatay olarak yerleştirilmiş motifler, çözgü iplerini tamamen saran atkı ipleriyle birbirlerinden ayrılır.

[215] B.Acar, *a.g.e. 1982*, s. 65.
[216] B.Acar, *a.g.e. 1982*, s. 66.
[217] B.Acar, *a.g.e. 1982*, s. 67.

4.3. DÜZ DOKUMALARIN TARİHÇESİ

İnsanoğlu, yaşadığı mekânı ve kendini soğuktan korunmak, üzerine bir şeyler giymek ve kullandığı alanları kaplayarak daha güzel yapabilmek için doğal ya da yapay liflerle birlikte bir yüzeye sahip bez ya da kumaş meydana getirmiş olup, buna da **"dokuma"** denilmiştir.[218]

Bu çerçevede, Dokuma, coğrafya, arkeoloji, kültür, yaşam biçimi, etnik özellikler, inanış gelenek, görenek, sanat biçimlenişi ve temel iç dürtüler gibi birçok etmenin bütünleşmesi ile şekil almıştır. [219]

Dokuma sanatının tarihi gelişimi çok eskilere dayanmaktadır. Paleolitik Çağ'da (M.Ö. 60.000-M.Ö. 10.000) toplayıcılık ve avcılık yaparak bir hayat süren insanoğlu, bu dönemde hava koşullarından korunmak ve sosyal yaşama uymak amacıyla örtünme ihtiyacı duymuş [220] ve giyim ihtiyacını avladığı hayvanların postlarından, sazlardan, yapraklardan vb. şeylerden karşılamıştır.[221]

Mezolitik Çağ da (M.Ö. 10.000-M.Ö. 8000) ise yerleşik hayata geçilmiş olup, üretim yapılmaya başlanmıştır. Neolitik Çağ da ise üretime geçen insanoğlu, lifli bitkileri kullanarak meydana getirdikleri dokuma ve kumaşları ihtiyaçları doğrultusunda kullanmışlardır. [222] Neolitik dönemde Çayönü ve Aşık höyük'te meskenlerin tabanlarına bitki liflerinden yapılmış hasırların serildiği, Çatalhöyük'te yün ve bitki liflerinden dokuma parçaları üretildiği, yapılan kazı çalışmalarında ele geçen M.Ö. 6000'lere tarihlenen dokuma parçalarından anlaşılmaktadır.[223] Ayrıca M.Ö. 800'lü yıllarda evcilleştirilmiş hayvanların ve koyunların yünleri kullanmaya başlamıştır.[224]

---

[218] Ahmet Uğurlu, "Dokuma", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1,İstanbul, 1997, s. 467. [129] Çetin Aytaç, El Dokumacılığı, İstanbul, 1982, s. 35.
[219] K.Özlem Alp, *Konya ve Yöresi Kilimlerinde Semboller*, (Gazi Ünv Sos. Bilm. Ünv Uygulamalı Resim Eğitim Anabilim Dalı Doktora Tezi), Ankara,1998,s.115.
[220] İsmail Fazlıoğlu, Eskiçağ'da Dokuma, İstanbul, 1997, s. 1.
[221] Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları,*İstanbul, 1995, s.20,21,24.
[222] Ahmet Uğurlu, "Dokuma", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1,İstanbul, 1997, s. 467., Ekrem Akurgal, Anadolu Uygarlıkları,İstanbul, 1995, s.20,21,24.
[223] E.Taş, *a.g.t.*, 2009, s.33.
[224] Nazan Ölçer, Türk ve İslam Eserleri Müzesi Kilimler, İstanbul, 1988, s. 10.

Dokuma teknolojisinin Erken Tunç Çağında ilerlediği, ipliklerin "eğirme" tekniği ile elde edilmeye başlandığı, dokuma üretiminde tezgâhların kullanıldığı ve Eski Anadolu'da yün eğirme ve dokumanın kadınlar tarafından yapıldığı bilinmektedir.[225]

Türkistan'ın Anau bölgesinde 1904 yılında Raphael Pumpelly başkanlığında kazı gerçekleştirilmiştir. Kazıda M.Ö.8000 yıllarına tarihlenen dokumada kullanılan iplik bükme aletlerinin bulunması Orta Asya da Neolitik Çağda dokumanın yapıldığını ve ilk dokuma merkezlerinden biri olduğunu göstermektedir.[226] Ayrıca yine Neolotik Çağ'a ait M.Ö. 8000-MÖ 5500 yıllarına tarihlenen Mısır Feyum'da yapılan kazılarda dokumada kullanılan kemikten iğneler bulunmuştur.[227]

Kilim, zili, cicim ve sumak gibi düz dokuma yaygılar, günlük hayatta kullanılan günlük eşyalar olduğundan eskiyen, yıpranan kısımları kesilip atılarak, sağlam kısımlarından daha küçük yaygılar, heybeler, minderler yapılmış olup, yapılan malzeme ise eskidikten sonra atılmaktadır. Bununla birlikte rutubet, düz dokuma yaygıların çürümesine ve yok olmasına sebep olduğundan yaygılar toprak altında veya terkedilmiş bir barınakta sağlam kalması mümkün olmamıştır. Bu çerçevede, kilim, zili, cicim ve sumak gibi düz dokuma yaygıların tarihi gelişimini ortaya koyabilecek çok az sayıda örnek günümüze kadar gelebilmiştir

Düz dokuma yaygıların tarihi gelişimine ışık tutan örneklerden biri IV. Tuthmosis'in (M.Ö. 1417) mezarından çıkan keten duvar dokumasıdır. Bahse konu keten dokumanın günümüze kadar gelebilmesinin sebebi ise Mısır'ın havasının kuru ve sıcak bir iklime sahip olmasıdır. Bu keten duvar yaygısı, düz dokuma yaygılar içinde en tanınmış olan atkı yüzlü kilim dokuma ile aynı teknikle dokunduğu tespit edilmiştir.[228]

Ayrıca yine Mısır'da Beni Hasan'ın M.Ö. 2500 yıllarına tarihlenen mezarında dokuma için kullanılan yatay ve dikey tezgâhların tasvir edildiği duvar resimleri

[225] Veli Sevin, *Eski Anadolu ve Trakya (Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar)*, İstanbul, 2003,s.140.
[226] Şemsettin Gönültay, Yakın Şark, Tarih Yok, s.88-95.
[227] Şahin Yüksel Yağan, Türk El Dokumacılığı, İstanbul,1978,s.15.
[228] B.Acar, a.g.e., 1975, s.15.

günümüze kadar ulaşabilmiş örneklerdir. [229] Bununla birlikte Hıristiyan ve Kopt sanatında yer alan desenli dokumalar[230] görülmüştür.

Anadolu'da yapılan araştırma ve kazılarda dokumacılığa ait ip, ağırsak, kirman, öreke, kirkit, makas, iğne, şiş, tığ ve gergef gibi aletler ile hasır, keten, kendir, kıl yün ve dokuma tezgahlarına ait ağırlıklar ile dokuma parçaları bulunmuştur. Anadolu'nun Paleolitik Çağ'dan beri sürekli sepet, ip, halat, hamak ve çarpana gibi dokumalar üretildiği, dokumaların kök boya ile renklendirildiği ve söz konusu dokumların ise boncuk, değerli metal ve deniz kabukları kullanılarak bezendikleri ispatlamaktadır.[231]

Ayrıca kazı çalışmalarında ortaya çıkartılan kabartma ve heykellerde yer alan ayrıntılar incelendiğinde dokumaya ait izlerin olduğu tespit edilmiş olup, Neolitik (M.Ö. 6000) dönemden bu yana dokuma sanatına ilişkin veriler kanıtlanmaktadır.[232]

Anadolu'da bulunup, en erken tarihli düz dokuma yaygı örneği, M.Ö. 2300 yıllarına tarihlendirilen ve "Kraliçenin Örtüsü" olarak tanımlanan kilimdir. Çanakkale Truva kazılarında bulunan bu dokumanın yıpranmış, geometrik desenlerle oluşturulmuş kompozisyona sahip ve açık yeşil, kahverengi ile kırmızı rengin hâkim olduğu ele geçen resimlerinden anlaşılmaktadır. Ancak bu dokumanın bugün nerede olduğu bilinmemektedir. [233]

Bununla birlikte araştırma ve kazı sonuçlarında ki değerlendirmelere göre; Yakındoğu'da Büyük Hitit İmparatorluğu'na da ait olduğu düşünülen ve M.Ö. 2000 yılına tarihlendirilen dokuma örneklerinin de varlığından bahsedilmektedir.[234] Ayrıca

[229] B.Acar, a.g.e., 1975, s.15.
[230] B.Acar, a.g.e., 1975, s.16.
[231] Ahmet Uğurlu, "Dokuma", *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, Cilt 1,İstanbul, 1997a, s. 470.
[232] Belkıs Acar, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1975,s.15, Macide Gönül, "Eski Dokumacılık Buluntuları ve Memleketimizde Bir Sanatın Gelişmesi" *Mensucat Meslek Dergisi,* c.XIX, İstanbul, 1966, s.19.
[233] Bekir Deniz, *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları*, Ankara, 2000, s. 49.
[234] Mine Erbek, *Çatalhöyükten Günümüze Anadolu Motifleri*, Ankara, 2002, s. 50.

Hititlerin, farklı adlarla anılan yünlü kumaşlar ürettikleri ayrıca, kenevir (kendir) ekerek ilaç ve urgan yapımında kullandıkları tespit edilmiştir.[235]

Anadolu da Tokat Erbaa ilçesi yakınlarında yapılan kazı çalışmalarında tunç dönemine ait kirman[236] ve M.Ö. 3000-2000 yıllarına tarihlenen Alacahöyük'te bulunan gümüş kirman bulunduğu bilinmektedir.[237] Gordion'da kazı çalışmalarında Frigler'e ait yün, keçi kılı ve ketenden sumak ve cicim dokuma parçaları bulunmuş olup, Anadolu için söz konusu dokumaların tarihini M.Ö 7.yy'a (M.Ö. 750 – 300) kadar indirgemektedir.[238] Bununla birlikte, Anadolu'da Hatti ve Hitit dönemlerine ait ağırşaklar da bulunmuştur.[239]

Türklerin boy ve aşiretler halinde geniş topraklarda yaşadığı Orta Asya'da, 1947 yılında yapılan kazı çalışmaları esnasında Pazırık Kurganında M.Ö. III. ve II. y.y. da Hunlular tarafından dokunduğu kabul edilen dünyanın ve Türkler'in en eski düğümlü halısı olarak bilinen Pazırık Halısı ile birlikte keçe yaygılar ve düz dokuma parçaları da bulunmuştur.[240] Bugün Leningrad Ermitaj Müzesi'nde bulunan halı, halihazırda oldukça kaliteli olduğu görülmektedir.[241]

Ayrıca, Başadar kurganında ve Kuzey Moğolistan'daki Noin-Ula kazılarında atkı yüzlü dokuma, atkı atlamalı ve sarmalı "cicim, zili, sumak" gibi farklı teknikte küçük dokuma parçaları ele geçirilmiştir.[242]

En eski örneklerden biri olarak Türk düz dokuma yaygılarına örnek teşkil eden dokuma, Washington Textile Museum'da yer alan küfi bordürlü ve ortada sekizgen madalyon, kenarlarda küçük sekizgenler bulunan kompozisyona sahiptir. Söz konusu dokuma 15. 16. yy. Avrupalı ressamların tablolarında ve Holbien halılarında görülen desenlere benzemekte olup, 15.ve 16.yy. olarak tarihlendirilen atkılı sumak

---

[235] Veli Sevin, *Eski Anadolu ve Trakya (Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar)*, İstanbul, 2003,s.140.
[236] Hikmet Gürçay, Beledi Dokumaları, Türk Etnografya Dergisi, Sayı: XII, Ankara, 1970, S.53 v.d.
[237] Hamit Zübeyir Koşay, Alacahöyük Hafriyatı 1936 Raporları, Ankara, 1938, s.149-233.
[238] Bekir Deniz, Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları, Ankara, 2000, s. 49., Çetin Aytaç, El Dokumacılığı, İstanbul, 1997, s.37.
[239] Ekrem Akurgal, Anadolu Uygarlıkları, İstanbul, 1995, s.30-35- 36.
[240] Belkıs Acar, Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul, 1982, s.13., Nejat Diyarbekirli;" Pazırık Halısı", Türk Dünyası Araştırmaları, s.32, İstanbul, 1984 s. 1–12.
[241] B.Deniz, a.g.e., 2000, s. 19-20.
[242] Belkıs Acar; a.g.e., Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul ,1982, s.1–13.

tekniğinde ki dokuma en erken Anadolu yaygılarından biri olması nedeniyle önemlidir.[243]

Düz dokuma yaygıları Selçuklular yoluyla Anadolu'ya gelmiş olup, söz konusu yaygıların gelişimi Anadolu da devam etmiştir. Kaynaklara göre düz dokuma yaygılar Türkler Anadolu'ya gelmeden öncede Anadolu'da yapılmakta olduğu bilinmektedir. Anadolu da yapılan kazılar sonucunda ortaya çıkartılan, pismiş toprak ve tastan yapılmış ağırsak ile pismiş topraktan yapılan tezgah ağırlıkları bunu doğrulamaktadır. [244]

Göçebe bir toplum olarak Orta Asya'dan Anadolu'ya gelip yerleşen Türklerin, dokuma geleneklerini yanında getirerek kullandıkları dokuma yaygılara yansıttıkları bilinmektedir. Hayvanların özellikle de keçi kılı ve koyun yünü ile dokudukları kalın dokumalar ile mekânlar oluşturup, giysiler üreterek giymişlerdir. Selçuklular döneminde Konya, Kayseri, Sivas, Aksaray gibi yerleşim yerleri dokumalarıyla önemli merkez haline geldiği anlaşılmaktadır.[245]

Türkler Anadolu'ya geldiklerinde, farklı kültürlerden gelen bu insanlar etkileşimler sonucunda dokumacılık sanatında, çeşitli dokuma teknikleri, desen kompozisyon zenginliği ile yeni bir dönem oluşturmuşlardır. Anadolu Selçuklu dönemine ait çok az dokuma örneği günümüze kalabilmiştir. [246]

Ayrıca Anadolu'da Selçuklular döneminde Ahi Teşkilatının kadınlar kolu olduğu düşünülen Bacıyan Rum teşkilatına ait bacıların dokumacılıkla uğraştıkları ve halı, kilim dokuma sanatını öğretmek için ise köy köy dolaşarak Anadolu'ya yaydıkları bahsedilmektedir.[247]

Dokuma sanatını yaygınlaştırarak lonca ve ahi teşkilatları tarafından düzenli imalat ve yün, pamuk ve tiftik üretiminin sağlıklı bir şekilde yapılması sağlanmıştır.

---

[243] B.Acar, a.g.e., 1982, s.13.
[244] Bekir Deniz, "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları" Mad. Kültür ve Sanat Ansiklopedisi Ankara, 1999, c.11, s.401.
[245]B.Deniz, a.g.e. 2000, s. 49.
[246] Şerare Yetkin, Türk Kilim Sanatında Yeni Bir Grup Saray Kilimleri" Belleten XXXV. 138(1971), s.217.
[247] Mikail Bayram, Bacıyan Rum, Anadolu Selçuklular Zamanında Genç Kızlar Teşkilatı, Konya 1987, s.35-50.

Bu nedenle tiftik keçisinin Anadolu dışına çıkartılması yasaklanmış, ancak başarılamamıştır.[248]

Beylikler döneminde Anadolu'ya gelen İbni Batuta Anadolu dokumalarından, Aksaray ve çevresinde koyun yününden yapılan Aksaray da dokunan halı ve kilimlerin dış ülkelere satıldığı anlatılmaktadır.[249]

Osmanlıların Anadolu'ya hâkim olmasıyla birlikte Selçukluların devamı şeklinde dokuma yaygılar yapılmış olup, dokumada ki motif ve komposizyon gibi özeliklerin Osmanlı döneminde devam ettirilmiştir.[250] Osmanlı döneminde meydana getirilen dokumalarda kullanılan motiflerin büyük çoğunluğunun Selçuklular ve Beylikler döneminde ortaya konan eserlerle aynı olduğu, ayrıca bir kısmınında Orta Asya'da hüküm sürmüş olan Türklerin, geleneklerinden ve mitolojisinden kaynaklanan motifleri taşıdığı görülmektedir.[251]

XIV. – XV. yüzyılda, Selçuklu dokumalarının yanı sıra, Beylikler Devri'nde yapılan hayvan motifleriyle süslü yaygıların motifleri, Osmanlı dönemi düz dokuma yaygılarına örnek teşkil etmiştir.[252]

Osmanlı dönemine ait İstanbul Hekimoğlu Ali Pasa Camii'nde bulunmuş ve Hayvan figürleriyle süslenmiş bir kenarında bordürü eksik ve ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olan kilim, XV-XVII y.y. ait olup, motif olarak bakıldığında Konya Etnografya Müzesi'ndeki XV. Yy.dan kalma horozlu halıya benzemektedir.[253]

Osmanlı'nın Erken Dönemi'nde (XV. – XVI. Yüzyıllarda) yapılan halıların motifleri kilimlere de bezenmiştir. Erken dönemde yapılmış ile Holbein Halılarının üzerinde yer alan eşkenar dörtgen ve sekizgen motifler, İç ve Batı Anadolu Bölgesi'nde dokunan kilim, cicim, zili yaygılarda da görülür.

XV – XVI. Yy.da Osmanlı Sarayında "Saray Kilimleri" adı altında kilimler ya kendi ustaları tarafından ya da sipariş yoluyla dokuma yaptırılmıştır. Ancak,

---

[248] Ahmet Uğurlu, "Dokuma", *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, Cilt 1,İstanbul, 1997, s. 471.
[249] H. Örcün Barısta; Türk El Sanatları, Ankara, 1988, s.33-34.
[250] Uğurlu, a.g.m. 1997a, s. 471.
[251] E.Taş, a.g.t., 2009, s.37.
[252] Deniz, a.g.e. 2000, s. 51–52.
[253] Şerare Yetkin; "İstanbul'da Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nden Hayvan Figürlü Bir Türk Kilimi" *Vakıflar Dergisi*, S. IX, Ankara, 1971, s. 327–331.

sarayın dokuduğu veya dokutturduğu kilimler ile halkın dokuduğu kilimler arasında, teknik ve motif açısından, farklılık göstermektedir.

Halk ise ilikli kilim tekniğinde, sarayda ise iliksiz kilim dokunmuştur. Motiflerini ise üsluplaştırılmış bitki motifi, geometrik süsleme ve insan veya hayvan figürleri halk tarafından dokunmuştur. Sarayda ise ustalarca çizilmiş, dönemin saray sanatına ve hayatına özgü desenlerle kilimler süslenmiştir.[254]

Klasik Osmanlı döneminde dokumalar, madalyonlar, rumiler, palmetler, laleler, kıvrık dallar, hançer yaprakları, hatayiler, yıldız çiçekleri ile süslenmiştir. Klasik Osmanlı tekstil, çini ve saray halılarıyla büyük benzerlik göstermektedir.[255]

Divriği Ulu Camii'nde bulunan Saray kilimi ile Amasya Yörgüç Pasa Camii ve Kütahya Hisarbey Camii'nde bulunan örnekler arasında benzerlikler bulunmaktadır. Söz konusu bu kilimler İstanbul Vakıflar Halı ve Kilim Müzesi'nde bulunmaktadır.[256]

Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nde bulunan XVI Yy. sonu ile XVII Yy. başlarına tarihlendirilen kilim geleneksel Anadolu kilimlerinden farklı olarak "tapestry" tekniğinde dokunmuş ve karanfile benzer büyük palmetli bitkisel desenlerle süslenmiştir.[257]

Ayrıca, Washington Textile Museum'daki XVII Yy.a ait kilim ile Munich Ingolstad Armeen'de XV. Yy. Osmanlı sadrazam çadırının altında serili kilim de saray kilimlerine örnektir.[258]

Türkmen boyları Orta Asya'dan başlayıp Anadolu'ya gelene kadar bir çok yerde konaklayarak komşularından, Anadolu'da yaşamış uygarlıklardan ve diğer

---

[254] Bekir Deniz; "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak), *Kültür ve Sanat*, C.XI, Ankara, 1999, s.386.

[255] Şerare Yetkin; "Divriği Ulu Camii'nde Bulunan Osmanlı Saray Sanatı Üslubundaki Kilimler", *Belleten*, C.XLII, Ankara,1978, s. 428–443.

[256] Şerare Yetkin; " Osmanlı Saray Sanatı Üslubundaki Kilimlerden Yeni İki Örnek" , *Vakıflar Dergisi*, C.XIII, Ankara, 1981, s. 375–386.

[257] Şerare Yetkin; "Türk Kilim Sanatında Yen Bir Grup Saray Kilimleri" *Belleten*, C.XXXV, Ankara, 1971, s. 217–335. Bekir Deniz; "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak), *Kültür ve Sanat*, C.XI, Ankara, 1999, s.387.

[258] Belkıs Acar; Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul 1982, s.17., Bekir Deniz, a.g.m. 1999, s.387.

etnik gruplarından, ayrıca Haçlı Seferlerinden, Selçuklu ve Osmanlılar zamanında ise Kuzey Afrika'dan Avrupa'ya hatta Çin'e kadar geniş alandaki değişik kültürlerin etkilerinde kalmış olup, bu kültürel zenginliği dokumaya yansıtarak dokumadaki çeşitli teknik, renk ve desen zenginliğini ustalık ve yaratıcılıkla ortaya çıkartılmıştır.[259]

Anadolu'da dokumalar ıstar adı verilen tezgahlarda dokunmaktadır. Anadolu dokumalarında 19 y.y.' a kadar bitkisel boyalar kullanılmıştır. Bununla birlikte Düz dokumalar Anadolu'nun tüm yörelerinde koyun ve keçi yünü ile kılından yapılmıştır.[260]

Anadolu'da kilim dokumacılığı her dönemde gelişerek devam etmiş olup, çeşitli teknik, desen ve renk ile yeni örnekler denenmiş ve dokunmuştur. Bugün ise sanayileşme ile birlikte dokumacılığa ilgi azalmış ve eski önemi kaybetmiştir.

[259] Belkıs Acar, , *a.g.e*., 1982, s.16.
[260] Macide Gönül, "Türk Halı Ve Kilimlerinin Teknik Hususiyetleri" *Türk Etnografya Dergisi II*,1957, S.79

5. KATALOG

Örnek No :1.
Envanter No :5575/886
Fotoğraf No :1
Çizim No :10, 30, 45, 52, 56, 82, 83, 115, 542.
Levha No :III, V**,** VI**,** VII, VIII, X**,** XIII**,** LIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma yıpranmış olup, sadece bir parçası günümüze gelebilmiştir.
Tarihleme :18 y.y.[2,3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Konya-Kapadokya (Nevşehir)[2,3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :37 x 204 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :13 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :57 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :80 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm.
En Kısa İlik Boyu :0,3 cm.
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme:
Atkı :Yün İp.
Çözgü :Yün İp.
Kullanılan Renkler :Kahverengi, lacivert, sarı, krem, kırmızı,

mor ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :37 x 204 cm ölçülerinde olan örnek, 1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahı döneminden kalan ve Müzeye kazandırılan bir dokumadır. İlikli teknikte dokunan kilimin sadece ince uzun bir parçası günümüze gelebilmiştir.

Dokumanın günümüze ulaşan parçasına bakıldığında zemin dikey olarak yerleştirilen sıralı altıgenlerle dolgulandırılmıştır. Altıgenlerin merkezinde korkuyu ve korunmayı temsil eden kurtağızı motifi ve aydınlığı simgeleyen yıldız motifi yer almaktadır. Altıgenlerin aralarında kalan boşluklara ise bereket motifi ile birlikte, aşk-birleşim motifi, bukağı motifi ve çengel motifi işlenmiştir. Gerek yıldız motifi gerekse bereket motifi farklı renklerle işlenerek dokumaya hareket kazandırılmıştır.

Dokumanın kalan parçasının bir kısa kenarında ise, krem zemin üzerine yardımlaşmayı ifade eden kaşık sapı motifi ile sevgiyi ve muhabbeti simgeleyen sitilize kuş motifinin yer aldığı bir bordür bulunmaktadır[1].

Dokumanın sadece bir parçası günümüze gelebilmiştir.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Yrd.Doç.Mehmet KULAZ
Mesleği :Akademisyen(Sanat Tarihçi)
Açık Adresi :Y.Y.Ü. Van
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir

Örnek No :2
Envanter No :6511/1007
Fotoğraf No :2
Çizim No :31, 46, 52, 57, 84, 85, 116, 144, 145, 177, 190, 198, 215, 220, 227, 228, 231, 490, 576.
Levha No :V, VI, VII, VIII, X, XIII, XVI, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII**,** XXIV, XLVIII, LVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Dokuma yıpranmış durumdadır. Zeminde ve dış bordürde aşınmadan dolayı sökük ve yırtıklar mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Eskişehir-Sivrihisar[2,3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :133 x 109 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :19,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :8 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :54 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :119 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,3 cm.
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme:

Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, krem,turuncu, mavi, kına yeşili, kahverengi, turkuaz, lacivert ve siyah renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon : Seccade olarak dokunan örnek, 137x109 cm ölçülerinde olup, 1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahı dönemine aittir. Söz konusu dokumanın zemini, İslam dininde Allah'a ve cennete ulaşılan kapıyı ve tarikatları ifade eden iç içe üç mihrap motifi ile dolgulandırılmıştır.

Mihrap motiflerinin merkezine, kurtağzı ve yıldız motifi olan gücü, kuvveti, kabuk değiştirme özelliğinden dolayı ölümsüzlüğü simgeleyen ejder motifi işlenmiştir. Mihrap ile ejder motifinin arasında kalan boşluklara kurtağzı motifi ve güzelliği ifade eden çiçek motifi serpiştirilmiştir.

Mihrap motifi ile bordür arasında kalan boşluklara nazarı engellemek için nal motifi, sandık motifi, bukağı motifi, çengel motifi, el-parmak motifi, muska motifi, aşk-birleşim motifi ve çiçek motifi yerleştirilmiştir.

Seccade, tek bordürle çevrelenmiştir. Zemin, uzun kenar bordüründen tarak motifi ile ayrıştırılmıştır. Uzun kenar bordürde faklı renklerde kurtağzı motifi ve kuş motifi[1] işlenerek bordüre hareket kazandırılmıştır.Kısa kenar bordürü ise; hayattaki zorluk, iniş, çıkışları anlatan bıçkır motifi ile süslenmiş olup, çıbık ve tahta motiflerinin akabinde saçaklar ile sonlandırılmıştır.

Ayrıca zeminde, 3x4 cm, 5x3 cm ve 17x1 cm ölçülerinde yırtık, kısa kenarın birinde de sökük bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :3.
Envanter No :6512/ 1008
Fotoğraf No :3
Çizim No :52, 58, 59, 86, 87, 117, 215, 227, 228, 238, 245, 246, 247, 257, 258, 259, 578.
Levha No :VII, VIII, X, XIII, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, LVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Dokuma eski ve yıpranmış durumdadır.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi : ----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Niğde-Taşpınar[1]
Kapadokya-Nevşehir[2]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :110 x 167 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :18 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 15,5 cm 2) 10 cm 3) 7 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :53 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :89 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm.
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme:
Atkı :Yün ip.

Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, krem, mor, sarı, lacivert, kahverengi, hardal sarısı ve turuncu renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dokunan örnek, Dergah döneminden günümüze ulaşmış olup, 110 x 167 cm ölçülerine sahiptir.

Dokuma yatay bir komposizyona sahiptir. Zemin, farklı renklere sahip dört yatay kuşağa bölünmüştür. Bu yatay kuşakların içlerine özlemi, haberi, kuvvet ve kudreti ve ölümü de simgeleyen kuş motifi, sürekliliğin sembolü ters makara motifi, kurtağzı motifi, saç bağı motifi, aşk-birleşim motifi ve küpe motifi işlenmiştir.

Zemin, uzun kenarlar bordürden yaşamı koruyanı ifade eden tarak motifi ile sınırlandırılmış olup, uzun kenarda bir bordür bulunmaktadır. Bordürde merkezinde bukağı motifinin yer aldığı kötülüğü, acı ve kaderi simgeleyen akrep motifleri yer almaktadır.

Kısa kenarda ise üç bordür yer almaktadır. İç bordürde merkezinde bukağı motifinin yer aldığı akrep motifi yer almaktadır. Orta bordürde, kuş motifi dış bordür ise çıbık ve ahşap motifleri kullanılarak saçaklarla sonlandırılmıştır.

Dokumada irili ufaklı yaklaşık 10 adet yırtık ve uzun kenarlarda ise sökükler bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mithat BEKTAŞ
Mesleği :Emekli Resim Öğretmeni
Açık Adresi :Zir Mahallesi, Hacıbektaş-Nevşehir
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir

Örnek No :4.
Envanter No :6515/ 1009
Fotoğraf No :4
Çizim No :227, 282, 310, 319, 321, 367, 467.
Levha No :XXIII, XXIX, XXXI, XXXII, XLVI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma yıpranmış durumdadır.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi : Afyon[1,2]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :157 x 116 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :46 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :67 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm.
En Kısa İlik Boyu :0,4 cm.
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Bordo,lacivert, kahverengi, mavi, hardal sarısı, beyaz, gül kurusu

ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergah'ından kalan dokuma, 157x116 cm ölçülerindedir. İlikli kilim tekniğinde yolluk olarak dokunmuştur.

Dokuma farklı büyüklükteki kuşaklar ile yatay komposizyonlu olarak düzenlenmiştir. Ayrıca kuşaklar arası çıbık motifi ile sınırlandırılmıştır. Orta kuşak, diğer kuşaklara göre daha geniş tutulmuş olup, bu kuşağa ise kötü gözden ve nazardan korunmayı, bolluğu ve bereketi simgeleyen pıtrak motifi işlenmiştir.

Diğer kuşaklarda ise Alevi-Bektaşilikte kutsal sayılan, gök tanrıyı, haberleşmeyi, ölümsüz aşkı ve tek eşliliği simgeleyen turna motifi, insan, hayat, yaşam ve ölümü simgeleyen idol motifi, yaba motifi, haç motifi, ve deve boynu motifleri kullanılmıştır.

Yolluk üzerindeki motifler farklı renklerle işlenerek zemine hareketlilik kazandırılmıştır. Dokumada bordüre yer verilmemiş olup, her iki kısa kenarda sökülmeler bulunmaktadır.

Ayrıca zemin üzerinde farklı büyüklükte 8 adet sökük yer almakta olup, ayrıca kısa kenarda da sökükler yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Ahmet DONAN
Mesleği :Turizmci- Rehber- Halı-Kilim Ekspertizi
Açık Adresi :Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :5.
Envanter No :6516/ 1010
Fotoğraf No :5
Çizim No :32, 192, 283, 327, 328.
Levha No :V, XXI, XXIX, XXXIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Eski ve yıpranmış durumdadır.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Afyon[1]
Kapadokya-Nevşehir[2]
Ankara-Elmadağ[3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :88 x 91 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 6 cm 2) 9 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :46 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :100 tel.
En Uzun İlik Boyu :2,00 cm.
En Kısa İlik Boyu :0,5 cm.
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün.
Çözgü :Yün.

Kullanılan Renkler :Turuncu, kırmızı, yeşil, lacivert, kahverengi, ve bordo renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergah'ında kullanılmış olup, 88 x 91 cm ölçülerinde yolluk olarak ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur.

Altıgenlerin içine, iç içe kötü gözden ve nazardan korunmayı, bolluğu ve bereketi simgeleyen pıtrak motifi işlenmiştir. Bununla birlikte altıgenlerin dışında kalan boşluklar ise altıgenler devam ediyormuş gibi bir hareketlilik sağlanmıştır.

Yolluğun uzun kenarında bordür bulunmamakta olup, kısa kenarında ise; iki bordür bulunmaktadır. İç bordürde göz motifi, dış bordürün içinde ise, sandık motifi yer almaktadır. Ayrıca, bordürde yer alan göz motifinin bazılarının içinde ve zeminde çengel motifi işlenmiştir.

Dokumanın kısa ve uzun kenarında sökükler bulunmakta olup, dokuma üzerinde de 6 adet farklı ölçülerde yırtık yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[2] Adı Soyadı :Mithat BEKTAŞ
Mesleği :Emekli Resim Öğretmeni
Açık Adresi :Zir Mahallesi, Hacıbektaş-Nevşehir.

[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :6.
Envanter No :6517/ 1011
Fotoğraf No :6
Çizim No :11, 45, 88, 118, 221, 370, 371, 372, 373, 403, 434, 565.
Levha No :III, VI, XI, XIII, XXIII, XXXVII, XL, XLIII, LVI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Kısmen onarım görmüştür
Bugünkü Durumu :Eski ve yıpranmış olup, zeminde sökük ve yırtık mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y.[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Konya[1]
Malatya[2]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :113x295 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :12 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :6 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :46 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :125 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,50 cm.
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm.
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün.

Çözgü :Yün.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, açık sarı, lacivert, gül kurusu, kahverengi, bordo ve hardal sarısı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :113x295 cm ölçülerinde ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze gelmiş taban kilimidir. Muhtemelen iki kanat şeklinde dokunduğu düşünülmekte olup, ancak diğer bir kanadı ise bulunmamaktadır. Dokuma dikey komposizyonlu olup, ancak farklı renklerde dokunan zemin 9 yatay komposizyona bölünmüş görünümü verilmiştir.

Zeminde güç kuvveti ve bereketi simgeleyen koçboynuzu motifi üzerine ve kalan boşluklara saadeti, dişiliği ve doğurganlığı anlatan elibelinde motifi işlenmiştir. Ayrıca iki koçboynuzunun arasında kalan boşluklara ise; merkezinde örümcek, akrep ve kurtağzı motifi bulunan koç boynuz motifleri serpilmiştir. Bununla birlikte kenar kısımlarında kalan boşluklara ise aileyi ve kadın erkek birliğini yansıtan bukağı motifi ve cennet bahçelerini sembolize eden lale motifi[1] işlenmiştir.

Zemin, uzun kenardan el-parmak motifi ile ayrılmıştır. Zeminin kalan kısmın bir uzun kenarında ve bir kısa kenarında bordür bulunmaktadır. Uzun kenarda üremeyi, doğanın yeniden canlanmasını ve bolluğu sembolize eden bereket motifi işlenmiş olup, kalan boşluklara ise yıldız motifi, örümcek motifi ve kurtağzı motifi ile dolgulandırılmıştır. Uzun kenarda yırtılan yerler ve yama zemine sonradan birleştirilerek tamir edilmiştir. Ayrıca kısa kenarda ise yıldız motifi bulunmakta olup, büyük bir kısmı bulunmamakla birlikte sökük ve yırtık durumdadır.

Taban kilimin zemininde kısmen onarım görmüş ancak daha sonra sökülmüş bir yama ve farklı ölçülerde iki adet yırtık bulunmaktadır. Zeminde çok kullanımdan dolayı ezilmeler bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :7
Envanter No :6518/ 1012
Fotoğraf No :7
Çizim No :31, 57, 85, 89, 119, 120, 121, 144, 145, 174, 199, 215, 222, 227, 238, 247, 248, 260, 261, 262, 323, 491.
Levha No :V, VIII, X, XI**,** XIV, XVI, XIX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXXII, XLVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Zemininde aşınmadan dolayı sökük ve yırtık mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y.[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Eskişehir- Sivrihisar [1,2]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :98 x 172 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :20,6 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 11 cm 2) 6 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :41 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :103 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,3 cm.
En Kısa İlik Boyu :0,3 cm.
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme

Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Turuncu, kırmızı, krem, pembe, kahverengi, açık yeşil, lacivert, mavi ve sütlü kahve renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Hacı Bektaş Veli Dergahından kalan seccade, ilikli kilim tekniğinde 98 x 172 cm ölçülerindedir. Seccadenin zemininde, Allah'a ulaşılan kapıyı ve evrenin kapısını ifade eden mihrap motifi iç içe üç tane işlenmiştir. Mihrap motifinin içi, ışığı, aydınlığı ve gökyüzünü sembolize eden yıldız motifi, küpe motifi, dilek istek veya kötü gözlerden ve nazardan korunmayı ifade eden muska motifi, akrep motifi, saçbağı motifi, Anadolu dokumalarında sık sık rastlanılan insan, hayat, yaşam ve ölümü simgeleyen idol motifi ve im motifi ile bezenmiştir. Mihrap motiflerinin yanlarında kalan boşluklara dolgu motifi olarak çoğalma, kuvvet, kudret ve hükmetme gücünü ve Fatma Ana'nın parmak uçlarını temsil eden el-parmak motifi, çengel motifi, küpe motifi, muska motifi, akrep motifi, im motifi ve yıldız motifi kullanılmıştır.

Zemin, uzun kenar bordürden güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile sınırlandırılmıştır. Uzun kenarın bir kenarında bordür bulunmakla birlikte diğer uzun kenarda bordür eksiktir. Uzun kenar bordür, kuş motifi ile bezenmiş ve küpe motifi, yıldız motifi ve sıralı bir şekilde ise kurtağzı motifi ile dolgulandırılmıştır. Kısa kenar bordürde ise, iki bordür bulunmaktadır. İç bordürde merkezinde bukağı motifi olan kurt ağzı motifi dış bordürde ise hayattaki zorluk, iniş, çıkışları ve dağları ovaları simgeleyen bıçkır motifi[1] ile süslenmiş olıp, bordür çıbık motifi ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Düz dokuma seccade de, çok kullanımdan kaynaklı zemininde ve bordürlerde yıpranmalar bulunmakla birlikte farklı ölçülerde toplam 13 adet yırtık mevcuttur. Ayrıca kısa ve uzun kenarda de sökük bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :8.
Envanter No :6523/ 1014
Fotoğraf No :8
Çizim No :227, 228, 229**.**
Levha No :XXIII, XXIV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Dokuma eski durumdadır.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Aksaray-Hasandağı[2]
Konya[3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :182 x 113 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :41 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :99 tel.
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Doğal Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün.
Çözgü :Yün.

Kullanılan Renkler :Kırmızı, turuncu, lacivert, krem, kahverengi, mor, sarı ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde dokunan düz dokuma, Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşmış olup, 182 x 113 cm ölçülerinde bir yolluktur.

Zemin, yatay komposizyona sahip olup, farklı renklerde ve farklı ölçülerde kuşaklar halinde sade dokunmuştur. Kuşaklardan ince olan motife çıbık, kalın olan motife ise tahta motifi[1] denilmektedir. Ayrıca çıbık ve tahta motiflerin üzerine ise yaşamın sürekliliğini, devamlılığını ve uzun ömrü simgeleyen buka suyu motifi işlenmiştir.

Dokumada bordür bulunmamakta olup, kısa kenar ise saçaklar ile sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.

[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :9
Envanter No: :6527/ 1015
Fotoğraf No :9
Çizim No :12, 52, 85, 90, 200, 215, 329, 492, 507**.**
Levha No :III, VII, X, XI, XXI, XXII, XXXIII, XLVIII, L.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma eski ve yıpranmış durumdadır. Aşınmadan dolayı sökük ve yırtık mevcuttur.
Tarihleme :18-19 y.y. [2,3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Eskişehir-Sivrihisar[1]
Konya-Obruk[2,3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :155x110 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)11 cm 2)14 cm 3) 9 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 6 cm 2) 10 cm 3) 4 cm 4) 3 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :47 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :93 tel.
En Uzun İlik Boyu :4,00 cm
En Kısa İlik Boyu :2,00 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, krem, turuncu, lacivert, hardal sarısı,

yeşil, mor, eflatun, zeytin yeşili, siyah ve mavi renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Hacı Bektaş Veli Dergahından kalan dokuma 155x110 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde seccade olarak dokunmuştur. Dokumanın merkezinde İslam dini, Allah'a yönelme noktasını, ibadeti ve cennete açılan kapı anlamına gelen mihrap motifi olup, mihrap motifinin dışında kalan boşluklara dolgu motifi olarak kurtağzı motifi, aşk-birleşim motifi ile şaman inancını, evreni,sonsuzluğu, ölümsüzlüğü ve ölümden sonraki hayatın devam ettiğini simgeleyen hayat ağacı motifi kullanılmıştır.

Zemin, hem uzun hem de kısa kenarda güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile bordürden ayrılmıştır. Uzun kenarda üç bordür bulunmaktadır. İç bordür, krem zemin üzerine sıralı bir şekilde bereket motifi ve göz motifi ile bezenmiştir. Orta bordür de turuncu zemin üzerine sıralı bir şekilde merkezinde küpe motifi olan yer altı güçlerinin yada kötülüğün sembolü akrep motifi işlenmiştir. Dış bordür ise iç bordürde yer alan motiflerin aynısı dokunmuştur. Üç bordür birbirinden tarak motifi ile ayrılmıştır.

Kısa kenarda dört bordür bulunmaktadır. İç bordür krem zemin üzerine göz motifi, ikinci bordür turuncu zemin üzerine akrep motifi, üçüncü bordür yine göz motifi ile dördüncü bordürde ise hayattaki iniş çıkışları ve yüksekliği ifade eden bıçkır motifi ile bezenmiş olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Düz dokuma seccade de, çok kullanımdan kaynaklı zemininde ve bordürlerde yıpranmalar bulunmakla birlikte yırtık mevcuttur. Ayrıca kısa ve uzun kenarda de sökük ve eksiktir.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:10.
Envanter No	:6539/ 1016
Fotoğraf No	:10
Çizim No	:122, 284, 331, 404, 444, 445, 446, 447.
Levha No	:XIV, XXIX, XXXIII, XL, XLIV.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi	:Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma yıpranmış durumdadır.
Tarihleme	:19 y.y.[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:İzmir- Bergama[1] Konya[2]
Ürünün Cinsi	:Taban Yaygısı
Boyutları	:143 x 250 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:1)4 cm 2) 11 cm 3) 4 cm 4) 4 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1)1 cm 2) 13 cm 3) 1 cm 4) 6 cm
Uygulanan Teknik	:Cicim
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:60 tel.
Yatay Yönde (Atkı)	:65 tel.
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Kırmızı, krem, lacivert, mavi,kahverengi ve yeşil renk kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde olup, 250x143 cm boyutlarında taban yaygısı olan dokuma, Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan düz dokumalardandır.

Zeminde, tarak motifinin iç içe eşkenardörtgenler halinde yüzeye yerleştirilmiştir. Bu eşkenardörtgenler ise birbirine birleşiktirilerek iki büyük iç içe eşkenardörtgenler halinde yüzey doldurulmuş olup, söz konusu eşkenardörtgenlerin yanlarında kalan boşluklar ile sonsuzluk hissi verilmiştir. Eşkenardörtgenlerin merkezinde kötü gözden ve nazardan korunmayı sembolize eden bir kare içinde göz motifi yer almaktadır. Bu kare göz motifini saran ve tekrarı şeklinde birbirine bağlı kareler ile eşkenardörtgenler oluşturulmuştur.

Cicim dokumanın uzun kenarında 4 bordür bulunmaktadır. İç bordürde ölümden sonra ki yaşamı, bedensel ve ruhsal temizliği ile yaşamın sürekliliğini sembolize eden su yolu motifi, ikinci bordürde mutluluğu, aydınlığı ve sevgiyi ifade eden yıldız motifi, üçüncü bordür iç bordürle aynı olup, dördüncü bordür ise güzelliği, doğayı ve iyiliği temsil eden çiçekten oluşturulmuş su yolu motifi ile bezenmiştir.

Dokumanın kısa kenarında da 4 bordür bulunmaktadır. İç bordürde su yolu motifi, ikinci bordürde yıldız motifi, üçüncü bordür de yine su yolu motifi ile bezenmiştir. Dördüncü bordür ise, diğerlerine göre geniş tutularak bir sıra halinde ayak ve göz motifinden oluşturulmuş su yolu motifi işlenmiş ve bu motiflere bağlı olarak bir de doğurganlığı (kadın), bereketi (tarım), mutluluğu ve aynı zamanda dişiliğin simgesi olan elibelinde motifi ile birlikte suyolu motifi de işlenerek dokuma saçaklarla sonlandırılmıştır. Ayrıca kısa kenarda ikinci bordüre iki adet kötü gözden korunmak ve bolluğu simgeleyen pıtrak motifi[1] işlenmiştir.

Cicim düz dokuma üzerinde siyah lekeler bulunmakla birlikte 4 x 6 cm ve 1 x 1 cm ölçülerinde 2 adet sökük bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:11.
Envanter No	:6529/ 1017
Fotoğraf No	:11
Çizim No	:201, 227, 368, 374.
Levha No	:XXI, XXIII, XXXVII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi	:Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 Tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:19 y.y.[2,3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Uşak-Eşme[1] Sivas[2,3]
Ürünün Cinsi	:Seccade
Boyutları	:200 x 113cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:17 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:13 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:49 tel.
Yatay Yönde (Atkı)	:100 tel.
En Uzun İlik Boyu	:0,7 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,2 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Turuncu, kırmızı, mavi, krem, sarı, mor, yeşil ve siyah renkleri

kullanılmıştır.

Kompozisyon :Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan Seccade, 200 x 113 cm boyutlarında olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur.

Düz dokuma, 14 adet yatay komposizyondan oluşturulmuştur. Kuşaklarda farklı renklerde dokunmuş ve merkezinde kötü bakışları dört ayrı parçaya bölüp, dört bir yana savurmasını sembolize eden haç motifi olup, bereket, kahramanlık, güç ve erkekliği sembolize eden koçboynuzu motifi işlenmiştir.

Zemin, uzun kenar bordürden bıçkır motifi ile ayrılmıştır. Tek bordür bulunmakta olup, krem rengindeki zemin üzerine zeminde olduğu gibi farklı renklerde koçboynuzu motifi ile süslenmiştir.

Dokumanın kısa kenarda da tek bordür bulunmaktadır. Bordürde krem rengindeki zemin üzerine farklı renklerde koçboynuzu motifi işlenerek çıbık motifinin akabinde saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :12
Envanter No :6539 / 1019
Fotoğraf No :12
Çizim No :13, 33, 85, 146, 215, 330, 368, 375, 376, 435, 494, 500.
Levha No :III, V, X, XVI, XXII, XXXIII, XXXVII, XLIII, XLVIII, XLIX.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumda olup, kısa kenarda sökük mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y. [2,3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Çankırı[2,3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :113 x 95 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 8 cm 2) 10,5 cm 3) 7,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 6 cm 2) 11 cm 3) 10 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :44 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :110 tel.
En Uzun İlik Boyu :4,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.

Kullanılan Renkler :Turuncu, kırmızı, mavi, lacivert, pembe, krem, turkuaz, kiremit kırmızısı, hardal sarısı açık ve koyu kahverengi ile sarı, renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur. Seccade 113 x 95 cm ölçülerinde olup, Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan örneklerdendir. Düz dokumanın ana motifi mihraptır. Evrenin kapısı, Allaha ulaşılan kapı ve kıbleyi gösteren işaret anlamında sitilize edilmiş mihrap motifi üzerinde, muska motifi, koçboynuzu motifi, bereket motifi, göz motifi ve haç motifi yer almaktadır. Kırmızı zemin üzerindeki mihrap motifinin ayak ucunda kurtağzı motifi, baş kısmında ise iki taraflı olarak din ve tarikat inanışlarında temizlik ferahlık ve aydınlık anlamına gelen çerağ (şamdan) motifi ile koçboynuzu motifi işlenmiştir.

Hem uzun kenarda hem de kısa kenarda 3 bordür bulunmakta olup, bordürler uzun kenarda evliliği, canı, malı mülkü koruyuculuğu sembolize eden tarak motifi ile ayrılmaktadır.Her bordür farklı renkte ki zemin ile dokunmuştur. Dokumanın uzun kenarında yer alan iç bordürde örümcek motifi[1], orta ve en dıştaki bordür ise kurtağızı motifi ile bezenmiştir.

Kısa kenarda yer alan iç bordürde örümcek motifi, orta ve en dıştaki bordürde kurtağzı motifi ile süslenmiştir. İç bordürü orta bordürden sıralı bir şekilde dokunan insan sesini, Yörük aşiret damgasını ve nazardan, kötü gözlerden korunmayı simgeleyen çengel motifi ayırmaktadır.

Dokuma genel anlamda iyi durumda olup, kısa kenarlarda sökükler bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :13
Envanter No :6549/ 1020
Fotoğraf No :13
Çizim No :145, 199, 263, 332, 333, 405, 448, 463, 495, 501, 502.
Levha No :XVI, XXI, XXVII, XXXIII, XL, XLIV, XLV, XLIX, L.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Kısmen onarım görmüştür
Bugünkü Durumu :Dokumada sökük ve yırtık bulunmaktadır.
Tarihleme :19 y.y. [2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Eskişehir[1]
Sivas[2]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :156 x 125 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 16 cm 2) 17 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 10 cm 2) 7 cm 3) 7 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :30 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :106 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,3 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.

Kullanılan Renkler :Kahverengi, krem, kırmızı, turuncu, hardal sarısı, ve bordo renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, seccadedir. 156 x 125 cm ölçülerinde olan düz dokuma Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşmıştır. Zeminde ana motif olarak evrenin kapısı, Allaha ulaşılan kapı ve kıbleyi gösteren işaret anlamında sitilize edilmiş mihrap motifi üzerinde kötü yada kem gözlerden korunmayı sembolize eden göz motifi ile bezenmiştir. Ancak motif üzerinde 8 x 4,5 cm ve 10 x 6 cm ölçülerinde onarım görmüştür. Mihrap motifinin dışında ve motifin baş kısmının iki yanındaki boşluğa din ve tarikat inanışlarında temizlik ferahlık ve aydınlık anlamına gelen şamdan (çerağ) motifi işlenmiştir.

Zemin, uzun kenar bordürden su yolu motifi ile ayrılmakla birlikte bordürler de birbirinden yine su yolu motifi ile ayrılmaktadır. Uzun kenarda 2 bordür bulunmaktadır. İçteki bordür kahverengi zemin üzerine farklı renklerde sıralı bir halde elibelinde motifi ile süslenmiştir. Dış bordür zemini kırmızı olup, üzeri farklı renklerde dokunmuş göz motifi işlenerek hareket kazandırılmıştır. Dış bordür ise akrep motifi ile sınırlandırılmıştır. Uzun kenarın biri dış yüzüne katlanarak dikilmiş ve tamir edilmiştir.

Zemin kısa kenardan yeniden doğuşun, bedensel ve ruhsal yenilenmenin, yaşamın sürekliliğinin sembolü olan su yolu motifi ile birbirinden ayrılmakta olup, 3 bordür bulunmaktadır. İç bordüre elibelinde motifi, orta bordüre göz motifi, uğur, balta motifi[1] ve muska motifi işlenmiş olup, dış bordüre akrep ve bıçkır motifleri bezenmiş ve saçaklarla sonlandırılmıştır. Ancak, kısa kenarın biri arka yüzüne katlanıp dikilerek tamir görmüş olup, dış bordür görülmemektedir. Diğer kısa kenar bordürde orta ve dış bordürü kapsayacak bir şekilde14x9 cm ve 4x6 cm ölçülerinde 2 adet yırtık bulunmaktadır. Bunun dışında dokuma üzerinde 3x1 cm ve 4x3 cm ölçülerinde 2 adet daha yırtık yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :14
Envanter No :6550/ 1021
Fotoğraf No :14
Çizim No :147, 377, 406, 407, 449, 508, 579.
Levha No :XVI, XXXVIII, XL, XLIV, L, LVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Zeminde aşınmadan dolayı sökük ve yırtık mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Hacıbektaş-Köşektaş Köyü[2] Konya[3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :93x 116 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 3 cm 2) 4 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 2 cm 2) 2,5 cm
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :78 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :55 tel.
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, turuncu, krem, hardal sarısı,

sütlü kahverengi, sarı, yeşil, kahverengi
ve lacivert
renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Düz dokuma 93x 116 cm ölçülerinde olup, cicim tekniğinde dokunmuş seccadedir.

Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan dokumanın zemini diyagonal şekiller ile dolgulandırılmıştır. Diyagonal şekillerin içine, dişiliğin simgesi olan elibelinde motifi işlenmiştir. Eli belinde motifleri farklı renklerde dokunarak hareketlilik kazandırılmıştır.

Cicim dokumanın, hem kısa kenarında hem de uzun kenarında bordür yer almaktadır. Uzun kenarda iki adet bordür bulunmaktadır. İç bordürde su yolu motifi, dış bordür de ise sürekli değişim ve gelişim içinde yaşayan evreni, ölümsüzlüğü ve Şaman inancını simgeleyen hayat ağacı motifi yer almaktadır.

Cicim dokumanın kısa kenarında, üç bordür yer alır. İç bordür de koçboynuzu motifi, orta bordürde kurt ayağı izi motifi, dış bordürde koçboynuzu motifi dokunmuştur. Ayrıca bir kısa kenarın dış bordürüne koç boynuzu motifi ile birlikte muska motifi[1] de bezenmiştir.

Cicimin zemininde ve bordürlerde farklı ölçülerde toplam 8 adet yırtık bulunmakta olup, kısa kenarda ise büyük oranda sökük yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mithat BEKTAŞ
Mesleği :Emekli Resim Öğretmeni
Açık Adresi :Zir Mahallesi, Hacıbektaş-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :15
Envanter No :6552/1023
Fotoğraf No :15
Çizim No :45, 53, 85, 91, 92, 93, 123, 124, 125, 145, 216, 238, 322, 334, 335, 336, 378, 379, 466, 467, 516, 543.
Levha No :VI, VII, X, XI, XIV, XVI, XXII, XXIV, XXXII, XXXIII, XXXVIII, XLVI, LI, LIV
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Kilim eski ve aşınmadan dolayı sökük ve yırtık mevcuttur.
Tarihleme :17 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi: :Konya-Hotamış[2,3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :56 x 325 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :48 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :107 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.

Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Lacivert, hardal sarısı,petrol yeşili, krem, kahverengi, sütlü kahverengi, kiremit kırmızısı, yeşil, mavi ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon : Kilim tekniğinde ilikli olarak dokunmuş olup, Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan ve 325x 56 cm ölçülerinde olan taban yaygısıdır. Muhtemelen 2 kanat (şak) olarak dokunduğu düşünülmekte olup, tek kanadı bulunmaktadır.

Dokumanın zemininde sıralı bir şekilde farklı renklerde gücü, bereketi ve kahramanlığı simgeleyen koçboynuzu motifleri bulunmaktadır. Bu motiflerin içinde ise yıldız motifi, Türkmen gülü motifi[1] ve aşk-birleşim motifi yer almaktadır.

Zeminde, yer alan koç boynuzunun her iki yanında kalan boşluklara kurtağzı motifi, bukağı motifi, göz motifi, muska motifi, im su motifi, tarak motifi, çiçek motifi, koçboynuzu motifi, ölümsüzlüğü, dünyanın yaratılışını ve yaşamı korumayı simgeleyen yılan motifi ve insan, hayat, yaşam ve ölümü simgeleyen idol motifi, serpiştirilmiştir.

Ayrıca, dokuma üzerinde 4x4 cm, 14x12 cm ve 13x4,5 cm ölçülerinde 3 adet yırtık bulunmakla birlikte kısa kenarda ve uzun kenarda da sökükler yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :16
Envanter No :6556/ 1024
Fotoğraf No :16
Çizim No :14, 47, 48, 94, 95, 96, 380, 408, 569.
Levha No :III, VII, XI, XXXVIII, XLI, LVI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Kilim eski ve renkleri solmuş durumdadır.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kayseri - Avşar Kilimi[2,3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :384 x75 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :17 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :12,5 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :41 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :111 tel.
En Uzun İlik Boyu :2,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,3 cm
Kullanılan Boya :Doğal Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün.
Çözgü :Yün.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, turuncu, krem, mor, siyah kahverengi, gül kurusu, yeşil pembe, mor, turkuaz, hardal sarısı

ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Hacı Bektaş Veli dergahından günümüze ulaşan düz dokuma bir kilimdir. Düz dokuma 384 x75 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur. Muhtemelen iki kanatlı olabileceği düşünülmekte olup, tek kanat şeklinde günümüze ulaşmıştır.

Zemin, dikey bir şekilde sıralanan farklı renklerde birbirine geçmiş motifler ile doldurulmuştur. Bu motifler ise; erkeklik, kahramanlık, doğru sözlülük sembolü olan koçboynuzu motifi, sonsuz mutluluk, evlilik, doğanın yeniden canlanmasını simgeleyen bereket motifi[1], aileyi, kadın-erkek birliğini, ailenin devamlılığını, bereketi ve sevgililerin birleşme arzusunu simgeleyen bukağı motifi ve elibelinde motifi ile bezenmiştir.

Dokumanın uzun kenarı, bordürden sitilize kedi kulağı motifi ile ayrılmıştır. Bordürün zemini krem renginde olup, merkezinde aşk-birleşim motifinin olduğu yiğitliği, korkuyu, korunmayı, ışık ve güneşi sembolize eden kurtağzı motifi farklı renklerde dokunmuştur.

Kısa kenarın zemini de krem renginde olup, kısa kenarın birinde merkezinde yıldız motifi olan kurtağzı motifi, diğerinde ise merkezinde aşk-birleşim motifi olan kurt ağzı motifi kullanılmış olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Düz dokuma üzerindeki doğal boya rengi solmuş ve renkler aktığı için birbirine karışmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :17
Envanter No :6558/ 1025
Fotoğraf No :17
Çizim No :34, 148, 199, 264, 285, 337, 338, 381, 409, 410.
Levha No :V, XVI, XXI, XXVII, XXIX, XXXIV, XXXVIII, XLI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Zeminde iki kanat arasında aşınmadan dolayı sökük mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Erzurum[1]
Maraş[2]
Malatya[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :327 x 178 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :53 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :140 tel.
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme

Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Lacivert,turuncu, krem, sarı, yeşil kırmızı, kahverengi, pembe ve mor renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde dokunmuş olan düz dokuma, Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşmış olup, 327 x 178 cm ölçülerinde iki kanat olarak dokunmuş taban yaygısıdır.

Cicim dokumanın zemini yatay komposizyona sahip olup, farklı ölçülerde ve çeşitli renklerde ki kuşaklardan oluşturulmuştur. Ancak, orta kuşaklar diğer kuşaklara göre daha geniş tutulmuştur.

Kuşaklar üzerine nazarlık ve birlik beraberlik anlamına gelen çengel motifi, pıtrak motifi, elibelinde motifi, koçboynuzu motifi, göz motifi, akrep motifi, muska motifi ve bıçkır motifi işlenmiştir.

Ayrıca, kısa kenarın birinde sıralı bir şekilde yerleştirilerek dikilmiş demir halkalar yer almaktadır. Bununla birlikte dokumanın iki kanat arasındaki birleştirilmelerinde ara ara sökülmeler bulunmaktadır.

Dokumada bordür bulunmamaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir

Örnek No :18
Envanter No :6559/ 1026
Fotoğraf No :18
Çizim No :15, 32, 45, 49, 60, 61, 62, 145, 149, 150, 151, 152, 174, 221, 247, 249, 265, 266, 336, 339, 340, 341, 368, 382, 411, 463, 470, 503.
Levha No :III, V, VI, VII, VIII, XVI, XVII, XIX, XXIII, XXV, XXVII, XXXIII, XXXIV, XXXVII, XXXVIII, XLI, XLV, XLVI, L.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :09/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Zeminde aşınmalar mevcuttur.
Tarihleme :19 y.y. [2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Malatya [1,2]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :150 x 92 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :26 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :14 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :42 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :85 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,7 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Doğal Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün.

Çözgü :Yün.

Kullanılan Renkler :Turuncu, lacivert, kırmızı, krem, sarı, yeşil, mor,kahverengi, bordo,turkuaz mavi, hardal sarısı ve haki yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan dokumalardan biri olup, seccade olarak ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur. 150 x 92 cm ölçülerinde olan dokuma dikey komposizyonludur. Zemininde erkekliği, bereketi ve doğru sözlülüğü simgeleyen birbirine birleşik üç büyük koçboynuzu motifi[1] farklı renklerde işlenmiştir. Koçboynuzunun ikisinin merkezinde yıldız, diğerinin merkezinde ise küpe motifi yer almaktadır. Koçboynuzu motiflerinin üzeri; küpe motifi, im motifi, muska motifi, balta motifi, göz motifi ve kuş motifi, haç motifi, üretkenliği ve bereketi simgeleyen kelebek motifi, aydınlığı, uğuru ve temizliği simgeleyen çerağ (şamdan) motifi ile bezenmiştir. Koç boynuzu motifinin etrafına dolgu motifi olarak ise çeşitli renklerde kuş motifi, bukağı motifi, göz motifi, çengel motifi, muska motifi, im motifi, haç motifi ve küpe motifi yer almaktadır.

Zemin, bordürden çoğalma, kuvvet, kudret ve hükmetme gücünü ve Fatma Ana'nın parmak uçlarını temsil eden el-parmak motifi ile ayılmıştır. Dokuma tek bordürlüdür. Uzun kenar zemin krem renginde olup, çeşitli renklerde evliliği, sonsuz mutluluğu, üremeyi ve doğanın canlanmasını simgeleyen bereket motifi işlenmiştir. Ayrıca motifler üzerine ise im, balta, göz ve muska-nazarlık motifi serpiştirilmiştir.

Kısa kenar bordürün zemini de krem renginde olup, dişiliği, doğurganlığı ve mutluluğu simgeleyen elibelinde ve yıldız ve küpe motifinin merkezinde olduğu kötülüklerden ve tehlikelerden korunmayı sembolize eden akrep motifi işlenmiştir.

Dokumanın kısa ve uzun kenarında sökülmeler bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:19
Envanter No	:6560/ 1027
Fotoğraf No	:19
Çizim No	:60, 193, 227, 228, 383.
Levha No	:VIII, XXI, XXIII, XXXVIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:9/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi	:Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Zeminde aşınmadan dolayı yırtık ve sökükler bulunmaktadır.
Tarihleme	:17-18 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kapadokya-Hacıbektaş-Başköy Köyü[2] Kapadokya-Hacıbektaş-Karaburna Köyü [3]
Ürünün Cinsi	:Seccade
Boyutları	:93 x 179 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:14 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:36 tel.
Yatay Yönde (Atkı)	:100 tel.
En Uzun İlik Boyu	:1,5 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,1 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Mor, kırmızı, krem, sarı, yeşil, pembe,

turuncu, turkuaz, hardal sarısı, gül kurusu ve siyah renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :93 x 179 cm. boyutlarında olup, Hacı Bektaş Veli dergahından kalma bir düz dokumadır. İlikli kilim tekniğinde dokunmuş seccadedir.

Zemin yatay komposizyonlu olup, farklı renklerde 6 kuşağa bölünmüştür. Kuşakların üzeri genç kızlar için evlilik öncesi hazırlanan sandığı, evlilik isteğini ve bebek beklentisini sembolize eden farklı renklerde sandık motifi[1] ile bezenmiştir.

Kısa kenar bordürde; yar yare karşı motifi bulunmakta olup, bordür çıbık ve tahta motifleri ile sonlandırılmıştır. Ayrıca bir kısa kenarın birinde koçboynuzu motifinin dışında ise ölen kişinin ruhunu, özlemi, sevgiyi, haberi ve devleti simgeleyen kuş motifi[1] işlenmiştir. Uzun kenarda bordür yoktur.

Seccade eski olmasından kaynaklı, üzerinde iri ufaklı 10 adet yırtık bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mithat BEKTAŞ
Mesleği :Emekli Resim Öğretmeni
Açık Adresi :Zir Mahallesi, Hacıbektaş-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :20
Envanter No :6561/ 1028
Fotoğraf No :20
Çizim No :32, 45, 46, 73, 97, 98, 144, 152, 153, 217, 227, 284, 286, 343, 493
Levha No :V, VI, IX, XI, XVI, XVII, XXIII, XXIX, XXXIV, XLVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :9/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin teşhirinde sergilenmektedir.
Müzede Saklanış Biçimi :Teşhir salonunda bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Zeminde sökükler bulunmaktadır.
Tarihleme :19 y.y. [2,3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Konya[2,3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :138 x 107 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)12 cm 2)12,5 cm 3)13 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)7,5 cm 2)7,5 cm 3)8 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :55 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :115 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,3cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Turuncu, kırmızı, krem, sarı, yeşil, gri,

kahverengi, bordo, haki yeşili, pembe
siyah, mor, lacivert ve mavi
renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Düz dokuma ilikli kilim tekniğinde dokunmuş, 138 x 107 cm ölçülerinde bir seccadedir. Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşmıştır. Dokumanın merkezinde, İslam dini, Allah'a yönelme noktasını ibadeti ve cennete açılan kapıyı simgeleyen mihrap motifi yer almakta olup, mihrap motifinin üzerine dolgu motifi olarak pıtrak motifi, göz motifi, muska motifi, çengel motifi ve kurtağzı motifleri bulunmaktadır. Mihrap motifinin dışında kalan boşluklara ise dolgu motifi olarak özlemi, haber beklentisini uğuru, uğursuzluğu, devleti ve ölümü simgeleyen muhabbet kuşu motifi[1], kadın erkek birlikteliğini simgeleyen bukağı motifi, muska ve kurtağızı motifi işlenmiştir.

Zemin, bordürden bereketi, bolluğu, malı, mülkü ve canı korumayı sembolize eden tarak[1] motifleri ile ayılmıştır.Uzun kenarda üç bordür bulunmakta ve içinde ise dikey bir şekilde sıralanmış farklı renklerde dokunmuş göz motifleri işlenmiştir. Ayrıca bordürlerde motifler arasına muska motifi de serpiştirilmiştir.Uzun kenarda ki üç bordür de birbirinden tarak motifi ile ayrılmıştır.

Seccadenin kısa kenarında üç bordür bulunmakta ve bu bordürlerin içinde ise çeşitli renklerle dokunmuş göz motifi ile bezenmiş ve bu motiflerin dışında çıbık motiflerinin akabinde saçaklarla sonlandırılmıştır.

Düz dokuma teşhirde sergilenmekte olup, dokuma üzerinde yıpranmalar ve irili ufaklı yırtıklar mevcuttur.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :21
Envanter No :6562/ 1029
Fotoğraf No :21
Çizim No :59, 74, 144, 218, 223, 232, 250, 287, 344, 384, 496.
Levha No :VIII, IX, XVI, XXIII, XXIV, XXVI, XXIX, XXXIV, XXXVIII, XLIX.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :9/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Seccade de yırtık ve sökük bulunmaktadır.
Tarihleme :18 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi ve Yöredeki Adı :Kırşehir[2] Konya[3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :151 x 87 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :23 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)12 cm 2) 14 cm 3)12 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :41 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :93 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,3 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme

Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kahverengi, kırmızı,krem, sarı, yeşil, bordo, turuncu, haki yeşili,lacivert ve mavi renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :151 x 87 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuş bir seccadedir. Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşmış düz dokumadır.

İslam dini, Allah'a yönelme noktasını, ibadeti ve cennete açılan kapıyı simgeleyen mihrap motifi merkezde olup, bahse konu motifin üzerinde dolgu motifi olarak küpe motifi, muska motifi, göz motifi, özlemi, muhabbet kuşu motifi ve kötü gözün etkisini yok etmek için kullanılan pıtrak motifi işlenmiştir.

Seccadenin zemini bordürden tarak motifi ile ayrılmıştır. Uzun kenar bordürü tek bordürlüdür. Bordürde çeşitli renklerde güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile doldurulmuş olup, ayrıca erkekliği, yiğitliği ve bereketi simgeleyen koçboynuzu motifi de aralara serpiştirilmiştir.

Kısa kenar bordürü uzun kenar bordürüne göre daha geniş tutulmuş olup,üç bordürlü olarak dokunmuştur. Kısa kenarda iç bordür farklı renklerde sıralı bir halde el-parmak motifi işlenmiş, orta bordür de merkezinde göz motifi bulunan güzelliği, mutluluğu, doğayı ve iyiliği simgeleyen çiçek motifi, dış bordürde ise haberi sevgiyi ve özlemi simgeleyen kuş motifi ile bezenmiştir.

Seccade üzerinde büyüklü küçüklü yaklaşık 7 adet yırtık mevcuttur.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Ahmet DONAN
Mesleği :Turizmci- Rehber- Halı-Kilim Ekspertizi
Açık Adresi :Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:22
Envanter No	:6565/ 1031
Fotoğraf No	:22
Çizim No	:16, 194, 227, 228, 477, 478.
Levha No	:III, XXI, XXIII, XLVII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:9/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi	:Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Kilim iyi durumdadır.
Tarihleme	:19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:Gaziantep
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kapadokya-Nevşehir[2] Gaziantep[3]
Ürünün Cinsi	:Taban Yaygısı
Boyutları	:330 x 212 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:45 tel.
Yatay Yönde (Atkı)	:106 tel.
En Uzun İlik Boyu	:0,6 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,2 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Siyah, kırmızı, bordo, krem, mavi, lacivert ve turuncu renkleri

kullanılmıştır.

Kompozisyon :330 x 212 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuş taban yaygısıdır. Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan düz dokumalardan biridir.

Dokuma yatay komposizyonlu olup, üç parça olarak dokunmuştur. Zemin, ölçüleri birbirinden farklı yatay kuşaklara ayrılarak, ortada yer alan kırmızı renkli kuşak diğerlerinden daha geniş tutulmuştur.

Ortada yer alan kuşağın üzerine evlilik, çiftleşme, üreme gibi kadın – erkek ilişkilerine dair anlamlar içeren ve doğanın yeniden canlanmasını sembolize eden büyük bir bereket motifi[1] ile birlikte uzun kenarda yarım kalmış izlenimi veren bir bereket motifi ve kırsal kesim hayatını, toprağı ve devlet armasını simgeleyen yaba motifleri işlenmiştir.

Diğer kuşaklar üzerinde sandık motifi ile birlikte çıbık ve tahta motifleri yer almaktadır.

Bordüre yer verilmemiştir. Kaynak kişiye göre; yarı mekanik dokumanın ilk dokuma örnekleri arasında olduğu belirtilmiştir[3].

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :23
Envanter No :6566/ 1032
Fotoğraf No :23
Çizim No :63, 85, 91, 92, 93, 345, 378, 379, 436, 468, 469, 543.
Levha No :VIII, X, XI, XXXIV, XXXVIII, XLIII, XLVI, LIV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :9/07/1964
Müzeye Geliş Biçimi :Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile devir alınmıştır.
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin Eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma eski, yıpranmış ve eksik durumdadır. Zeminde sökük ve yırtık mevcuttur.
Tarihleme :17 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Konya-Hotamış[2,3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :60 x 159 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :50 tel.
Yatay Yönde (Atkı) :124 tel.
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.

Çözgü :Yün ip.

Kullanılan Renkler :Kahverengi, kırmızı, krem, lacivert, sarı, mor hardal sarısı, gül kursu, sütlü kahve ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan kilim parçası 60x159 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur.

Kilim parçası dikey komposizyonlu olup, hem iki kısa kenar hem de bir uzun kenar eksik durumdadır. Dokumanın zemini çeşitli renklerde sıralı bir şekilde koçboynuzu motifi ile bezenmiştir. Koçboynuzu motifinin üzerine dolgu motifi olarak uğur, bereket ve gelecek nasiplerini simgeleyen örümcek motifi ve cennet bahçesini sembolize eden türkmen (salur) gülü motifi[1] işlenerek hareket katılmıştır.

Koçboynuzu motifinin dışında kalan boşluklara ise dolgu motifi olarak, ölen kişinin ruhu, haber beklentisi ve devleti simgeleyen kuş motifi, kötü gözden korunmayı sembolize eden göz motifi ve aile, oba, boy, devlet gibi kavramları ifade eden im motifi, korku, korunma, yiğitlik, ışığı ve güneşi simgeleyen kurtağzı motifi, türkmen (salur) gülü motifi ve koç boynuzu motifi işlenmiştir.

Taban yaygısının tek uzun kenarında bordürü bulunmamaktadır. Kısa kenar da ise dokumanın eksik olması nedeniyle bordür olup olmadığı bilinmemektedir. Dokuma oldukça yıpranmış ve üzerinde bir çok sayıda yırtık ve sökük bulunmaktadır.

Kaynak kişiler tarafından 1023 envanter numarası ile kayıtlı dokumanın devamı durumunda olduğu belirtilmiştir[3].

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :24
Envanter No :1147
Fotoğraf No :24
Çizim No :154, 229, 239, 267, 287, 337, 344, 365, 412, 450, 462, 539.
Levha No :XVII, XXIV, XXVII, XXIX, XXXIV, XXXVI, XLI, XLIV, XLV, LIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :22/12/1967
Müzeye Geliş Biçimi :Satın Alma-Isparta
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde teşhir salonunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Teşhir salonunda sergide yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y.(80-90 yıllık)[1]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :Isparta -Tırnak İşi
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Eskişehir- Sivrihisar [1,2]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :100 x 155 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :7,5cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 4 cm 2) 6 cm 3) 2 cm 4) 6 cm 5) 3 cm 6) 3,5 cm
Uygulanan Teknik :Zili
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :----------
Yatay Yönde (Atkı) :----------
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Sütlü kahve, kırmızı, krem, lacivert, sarı, mor turuncu, bordo ve haki yeşili rengi kullanılmıştır.

Kompozisyon :100 x 155 cm ölçülerinde ki düz dokuma zili tekniğinde yolluk olarak dokunmuştur.

Yolluğun zemini, merkezinde dokuzgözce motifinin yer aldığı acıyı, kederi, yer altı güçlerin yada kötülüğü ve korunmayı simgeleyen akrep motifleri ile bezenmiş olup, dolgu motifi olarak ise iç içe geçmiş nazara karşı korunmak ve kötülüklerin olmasını baştan engellemek maksadı ile koruyucu amaçlı kullanılan dokuzgözce motifi[1] ile süslenmiştir. Hatta dokumada akrep motifi sonsuz olarak devam ediyor izlenimi verilerek dokumaya hareket kazandırılmıştır.

Uzun kenarda bordür olarak yeniden doğuşun, bilgelik, saflık ve erdemin sembolü su yolu motifi motif işlenmiş olup, kalan boşluklara ve su yolu motifinin üzerine göz motifi dokunmuştur. Kısa kenarda ise 6 adet bordür bulunmakta olup, bordürler arasına sınır olarak buka suyu motifi işlenmiştir. İç birinci bordür insanları dışarıdan gelecek kötü niyetli bakışlardan korunmak amacıyla kullanılan göz motifi, ikinci bordür elibelinde motifi ile süslenmiştir.

Üçüncü ve beşinci bordür aynı motif olup, bordürler uğuru, haberciyi, mutluluğu ve hareketi simgeleyen kaz ayağı motifi ile bezenmiştir.

Dördüncü bordür, nazardan, kötü gözlerden korunmak, göze gözle karşı koymayı simgeleyen muska motifi ve evlilik isteğini simgeleyen saçbağı motifi ile bezenmiştir.

Altıncı bordür ise, nazarı ve kötü gözlerden korunmayı nazarlığı ve ağaçlardaki meyve bolluğunu simgeleyen pıtrak motifleri ile süslenmiş olup, saçaklarla sonlandırılmıştır. Ayrıca, bordürler arasına yörede odun parçalamada kullanılan aracın ağzını simgeleyen nacak ağzı motifi ve buka suyu motifi işlenmiştir.

Dokumanın hem kısa hem de uzun kenarında sökülmeler bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı-Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :25
Envanter No :1157
Fotoğraf No :25
Çizim No :17, 64, 155, 240, 284, 287, 288, 289, 290, 291, 311, 347, 348, 385, 437, 438, 439, 480
Levha No :III, VIII, XVII, XXV, XXIX, XXXI, XXXV, XXXVIII, XLIII, XLIV, XLVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :23/02/1968
Müzeye Geliş Biçimi :Satın Alma-Hacıbektaş-Nevşehir
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Kısmen onarım görmüştür.
Bugünkü Durumu :Dokuma yıpranmış ve eski durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60-70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Hacıbektaş[2] Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :105 x 143 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)10 cm 2)5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)3 cm 2)5,5 cm
Uygulanan Teknik :Cicim
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :64 tel
Yatay Yönde (Atkı) :63 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, krem, siyah,turuncu, sütlü kahve ve pembe renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Düz dokuma cicim tekniğinde dokunmuş olup, taban yaygısıdır.

Cicim iki kanat (şak) şeklinde ve dikey komposizyonlu olarak dokunmuştur. Zemin dikey yöndeki iç içe geçmiş baklava motifleriyle dolgulandırılmıştır. Cicim dokuma tekrarı olan bir kompozisyona sahiptir. Baklava dilimlerinin etrafı ölen kişinin ruhu, mutluluk, haber beklentisini ve devleti simgeleyen kuş motifi ile bezenmiştir.

Baklava dilimlerinin içinde merkezinde, bereket motifi, örümcek motifi, göz pıtrak motifi, muska motifi ve koçboynuzu motifi de işlenmiş olup, baklava diliminin dışında kalan kısımlara ise pıtrak, örümcek, koçboynuzu ve göz motifleri dokunmuştur.

Dokumanın uzun kenarında iki bordür bulunmaktadır. İç bordür krem renginde zemin üzerine merkezinde bereket motifi olan pıtrak motifi olup, motifler birbirine zincir ile birbirine bağlıdır. İkinci bordür de ise kırmızı zemin üzerine yeniden doğuşu canlılığı simgeleyen çadır motifli su yolu motifi bezenmiştir.

Kısa kenarda da iki bordür vardır. İlk bordür Alevi- Bektaşilikte kutsal sayılan, gök tanrıyı, haberleşmeyi, ölümsüz aşkı ve tek eşliliği simgeleyen turna motifi[1,3], ikinci bordür ise Anadolu'da genç kızların evlenme isteğini sembolize eden saçbağı motifi işlenerek saçaklarla sonlandırılmıştır.

Cicim çok kullanılmaktan atkı ve çözgü iplikleri yıpranmış ve dokumada 5x3 cm ölçülerinde bir tane yama bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mithat BEKTAŞ
Mesleği :Emekli Resim Öğretmeni
Açık Adresi :Zir Mahallesi, Hacıbektaş-Nevşehir
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :26
Envanter No :1343
Fotoğraf No :26
Çizim No :227, 228, 517, 518, 541, 580.
Levha No :XXIII, LI, LIII, LVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :29/12/1974
Müzeye Geliş Biçimi :Satın Alma-Kırşehir
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin eser deposunda bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Malatya[2]
Maraş[3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :113 x 287 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :75 tel
Yatay Yönde (Atkı) :45 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Mavi, kırmızı, krem, siyah,hardal sarısı gri, lacivert ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde 3 kanat (şak) olarak dokunmuştur. Yolluk olarak 113 x 287 cm ölçülerinde dokunmuştur.

Dokuma dikey farklı renkte ve farklı ölçülerde ki kuşaklardan oluşmaktadır. Kuşaklar üzerinde tahta motifi, çıbık motifi, beli boğuk motifi, kedi tırnağı-kedi cırnağı motifi ve dünyayı, kötülük, göz değmesi, nazar gibi duygulardan korunmak üzere işlenmiş bir sembol – tılsım olan yılan motifi[1] ile süslenmiştir.

Bordür bulunmamakta olup, sökülmesini önlemek için kısa kenarlara iplikten oluşturulmuş belik örgü dikilmiştir.

Orta kanatta (şak) ezilme ve yıpranmalar mevcuttur.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :27
Envanter No :1386
Fotoğraf No :27
Çizim No :18, 19, 126, 199, 227, 228, 320, 345, 349, 413, 544.
Levha No :III, IV, XIV, XXI, XXIII, XXXII, XXXIV, XXXV, XLI, LIV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :26/12/1976
Müzeye Geliş Biçimi :Satın Alma-Ortahisar - Ürgüp- Nevşehir
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Kısmen onarım görmüştür.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Maraş-Yörük[2]
Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :182 x 261 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :40 tel
Yatay Yönde (Atkı) :101 tel
En Uzun İlik Boyu :2,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Mavi, kırmızı, krem, siyah, sarı, kahverengi, sütlü kahve, gri, yeşil, pembe ve turuncu renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Taban kilimi olan düz dokuma 182 x 261 cm ölçülerinde olup, iki kanat (şak) olarak ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur.

Kilim yatay komposizyona sahip olup, farklı renklerde farklı ölçülerde yatay kuşaklardan oluşturulmuştur. Kanatlar özensiz dikilerek kuşakların kaymasına neden olunmuştur. Kuşaklar, birbirinden deve boynu motifi ve hayattaki zorluk, iniş, çıkışları anlatan bıçkır motifi ile birbirinden ayrılmıştır.

Dokumada orta kuşaklar diğer kuşaklara göre geniş tutulmuş olup, her kuşağın içinde farklı motif yer almaktadır. Orta kuşakta altıgenler içinde evlilik, üreme gibi kadın erkek iliksilerine dair anlamlar içermekte olan bereket motifi bulunmakta ve motifin etrafı bıçkır motifi[1] ile bezenmiştir.

Diğer kuşaklarda yar yare küstü motifi, nazara karşı korunmak ve kötülüklerin olmasını engellemeyi simgeleyen göz motifi, yıldız motifi, elibelinde ve bereket motifleri dokuma üzerine serpiştirilmiştir.

Kilimin hem kısa hem de uzun kenarında bordür bulunmamakta olup, kilim kısa kenarda saçaklarla sonlandırılmıştır. Ayrıca kısa kenarın birinde yaklaşık 5x12 cm ölçülerinde sökülen yer iplikle tamir edilmiştir.

Dokuma üzerinde atkı ve çözgü arasında yer alan yün düğümlerinin bulunması dokuyucunun dilek ve isteğini dile getirmek için dokuma üzerine bilinçli olarak düğümlendiği kaynak kişi tarafından ifade edilmiştir.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :28
Envanter No :1463
Fotoğraf No :28
Çizim No :52, 54, 65, 66, 75, 85, 89, 91, 92, 99, 129, 145, 156, 157, 158, 159, 160, 195, 202, 217, 223, 227, 228, 233, 251, 268, 343, 384, 386, 464, 470, 481, 482, 487, 529, 558, 567, 568, 570, 575, 577, 583.
Levha No :VII, VIII, IX, X, XI, XII, XV, XVI, XVII, XXI, XXIII, XXIV, XXVI, XXVII, XXXIV, XXXVIII, XLV, XLVI, XLVII, LII, LV, LVI, LVII, LVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :15/10/1978
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış- Sarıkavak-Eskişehir
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2]
Yozgat[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :155 x 396 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 6,5 cm 2) 21 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :10 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :24 tel
Yatay Yönde (Atkı) :91 tel
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme

Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Turuncu, turkuaz, haki yeşili, yeşil, krem,kırmızı, kahverengi,mavi, bordo, siyah, gri, sarı ve lacivert renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Düz dokuma 155 x 396 cm ölçülerinde ilikli kilim tekniğinde taban yaygısı olarak dokunmuştur. Dokumanın zemini yatay komposizyonlu olup, zeminde 15 kuşak yer almaktadır. Kuşaklar, farklı renklerde ve yaklaşık aynı boyutlarda olup, kuşaklarda ki motifler ise birbirinin devamı şeklinde bir düzen içinde dokunarak hareketlilik sağlamıştır.

Kuşaklarda ana motif aydınlığı, sonsuzluğu, sevgiyi ve mutluluğu simgeleyen yıldız motifi olup, dolgu motifi olarak ise, koçboynuzu motifi, kurt ağzı motifi, doğayı, çiçek motifi, küpe motifi, akrep motifi, balta motifi, bereket motifi, sandık motifi, muska motifi, kelebek motifi, göz motifi, ağaç motifi, bıçkır motifi, çadır motifi, tilki kulak motifi ve bolluk, bereket ve cennetin sembolü nar motifi[1] gibi bir çok motif ile bezenmiştir.

Dokumanın uzun kenarında zemin ile bordür arasına güç kuvvet ve insanı simgeleyen tarak motifinin içine kedi kulağını sembolü durumda olan kedi kulağı motifi işlenerek bir kuşak oluşturulmuştur. Uzun ve kısa kenarda bordür, krem zemin üzerine dokunmuştur.

Uzun kenar bordürde ana motif olarak zemin üzerine yünü kesmek için kullanılan makası sitilize eden sındı kulpu (makas sapı) motifi işlenmiş olup, dolgu motif olarak ise ağaç motifi, kuş motifi, muska motifi, nal motifi, yengeç motifi, sevgiyi, bağlılığı, aşkı ve yavukluyu simgeleyen aşk birleşim motifi, güzelliği, mutluluğu ve doğayı simgeleyen yaprak motifi, kurtağzı motifi, muhabbet kuşu motifi ve kelebek motifi ile bezenmiştir.

Kısa kenar bordürde ise; ana motif kurt ağzı motifi olup, dolgu motifi olarak muska motifi, tahta motifi, çıbık motifi ve kelebek motifleri yer almakta olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Dokumada 8x3 cm ölçülerinde bir adet yırtık bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :29
Envanter No :1471
Fotoğraf No :29
Çizim No :30, 46, 53, 54, 67, 68, 79, 80, 83, 85, 89,100, 101, 102, 103, 104, 145, 156, 157, 162, 163, 178, 179, 180, 201, 238, 252, 260, 269, 270, 312, 313, 320, 324, 325, 330, 369, 387, 388, 415, 483, 511, 530, 540, 554, 555, 568.
Levha No :V, VI, VII, IX, X, XI, XII, XVI, XVII, XVIII, XIX, XXI, XXIV, XXVI, XXVII, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XLI, XLVII, LI, LII, LIII**,** LV, LVI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :13/04/1978
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmüştür.
Bugünkü Durumu :Kilim eski ve yıpranmış durumdadır. Zeminde aşınmadan dolayı sökük ve yırtık mevcuttur
Tarihleme :20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kayseri - Sarız - Avşar Kilimi[2]
Kayseri - Avşar Kilimi- Çengelli Kilim[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :173 x 408 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :18 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :14 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :38 tel
Yatay Yönde (Atkı) :113 tel
En Uzun İlik Boyu :3,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm

Kullanılan Boya :Bitkisel Boya

Kullanılan Malzeme

Atkı :Yün ip.

Çözgü :Yün ip.

Kullanılan Renkler :Sarı, mavi, kırmızı, krem, siyah, gri, mor Kahverengi ve haki yeşili renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :173 x 408 cm boyutlarında bir taban kilimidir. İlikli kilim tekniğinde çift kanat olarak dokunmuş olan kilimin zemini kırmızı renkte olup, zemin üzerinde boyuna altı adet büyük, kenarları koçboynuzu motifi ile çevrelenmiş, altıgen motif yer almaktadır.

Zeminde yer alan altıgenlerin dış kontörleri bıçkır motifi ile dolgulandırılmıştır. Altıgenlerin içlerinde; iç içe yer alan bereketi ve mutluluğu sembolü olan iki top motifi bulunmaktadır. Top motiflerinin ve altıgenlerin içinde dolgu motifi olarak; muska motifi, kuş motifi, aşk birleşim motifi, idol motifi, çengel motifi, bukağı motifi, elibelinde motifi, koçboynuzu motifi, kurtağzı motifi, haç motifi, yengeç motifi, turna motifi kısmet motifi ve bolluğu temsil eden balık kılcığı motifi işlenmiştir.

Altıgenleri çevreleyen çengel motifi ile altıgenler arasında kalan yerde dolgu motifi olarak kurtağzı, turna, muska, kuvvet, ölümsüzlüğü, dünyanın yaratılışını ve yaşamı korumayı simgeleyen ejder motifi, üretkenliği ve bereketi simgeleyen kelebek motifi ve kuş motifi ile bezenmiştir.

Çengellerin dışında kalan yerlere ise turna, kurtağızı, ejder, akrep, çengel, muska, bukağı, yaryare küstü ve çadır motifi[1] gibi bir çok motif ile doldurularak hareketlilik sağlanmıştır. Bununla birlikte, zeminde top motifleri uzun kenarlara doğru devam ediyor izlenimi verilerek hareket kazandırılmış olup, top motiflerinin içleri ise diğerleri ile aynı motifler işlenmiş ve nazara karşı korunmayı ifade eden göz motifi, genç kızın evlilik isteğini simgeleyen küpe motifleri eklenerek dolgulandırılmıştır.

Zemin, bıçkır motifi ile uzun kenar bordüründen ayrılmış olup, uzun kenarda bir bordür bulunmaktadır. Bu bordür krem zemin üzerine farklı renklerde kuvveti, kudreti, zaferi ve devleti simgeleyen çift başlı kartal bordürü bezenmiştir. Kısa

kenar da bir bordür bulunmakta ve çift başlı kartal motifi yan yana sıralanmış olup, kartal motifinin araları ise yaprak motifi dolgulandırılmıştır. Bordür saçaklarla sonlandırılmıştır. Dokuma üzerinde farklı ölçülerde 2 adet yırtık ve farklı ölçülerde hem bez hem de iplik ile 8 adet tamir bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :30
Envanter No :1472
Fotoğraf No :30
Çizim No :17, 20, 32, 174, 216, 241, 253, 284, 293, 294, 295, 296, 330, 350, 381, 389, 390, 416, 417, 418, 471, 526, 546.
Levha No :III, IV, V, XIX, XXII, XXV, XXVI, XXIX, XXX, XXXIII, XXXV, XXXVIII, XXXIX, XLI, XLII, XLVI, LII, LIV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :01/02/1978
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müzesinin Meydan Evi Bölümünün Meydancı Baba odasında bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Teşhirde sergide yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2]
Kayseri-Avşar Kilimi[3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :135 x 335 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :29 tel
Yatay Yönde (Atkı) :106 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Siyah, sarı, turuncu, mavi, kırmızı,

yeşil ve krem renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Düz dokuma cicim tekniğinde dokunmuş olup, yolluktur. Çift kanat/şak dokunmuş ve özenli bir şekilde birleştirilerek dikilmiştir.

135 x 335 cm ölçülerinde olan dokumanın zemini, yatay ve birbirinden farklı ölçülere sahip kuşaklardan oluşturulmuştur. Ancak zeminde iki kuşak diğerlerine göre daha geniş tutularak içine sonsuz mutluluğu, evlilik, üreme ve doğanın yeniden canlanmasını simgeleyen bereket motifi[1] yerleştirilmiştir.

Diğer kuşaklar üzerinde ise; nazarlık, nazara karsı kötü gözlerden korunmayı simgeleyen çengel motifi, pıtrak motifi, dişiliği, doğurganlığı sembolize eden elibelinde motifi, bereketi, savaşçılığı ve hürlüğü simgeleyen kelebek motifi, küpe motifi, koçboynuzu motifi, sonsuz mutluluğu, evlilik, evlilik isteğinin göstergesi olan saç bağı motifi, tarak motifi, im motifi, bereket motifi, kırk ayak motifi, kanat motifi[5] ve göz motifi bulunmaktadır.

Bordür bulunmamakta olup, kısa kenarlara sökülmesini engellemek amacıyla belik örgüsü dikilmiş ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :31
Envanter No :1474
Fotoğraf No :31
Çizim No :17, 54, 105, 106, 130, 131, 157, 181, 182, 215, 271, 313, 314, 315, 326, 512 .
Levha No :III, VII, XII, XV, XVII, XIX, XX, XXII, XXVII, XXXI, XXXII, LI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :16/04/1978
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır
Tarihleme :20 y.y. (50-60 yıllık)[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kayseri-Avşar Kilimi [1,2]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :85 x 165 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :13 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)10 cm 2) 7,5 cm 3) 12 cm 4) 7 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)7 cm 2) 4 cm 3) 8 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :34 tel
Yatay Yönde (Atkı) :107 tel
En Uzun İlik Boyu :1,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Bordo, yeşil, siyah, sarı, turuncu mavi,mor, haki yeşil, kırmızı, pembe, sütlü

kahverengi ve krem rengi kullanılmıştır.

Kompozisyon :85x165 cm boyutlarında ilikli kilim tekniğinde seccade olarak dokunmuş olup, tek parçadır. Zeminde ağırlıklı olarak kırmızı ve tonları kullanılmıştır. Kilimin zemininde motifler, dikey yönde iki adet eşkenar dörtgenden oluşturulmuştur. Bu eşkenar dörtgenlerin birinin merkezinde bereket motifi diğerinin merkezinde kurtağzı motifi olan içte kötülüklerden ve tehlikelerden korunmayı sembolize eden akrep motifi yer almaktadır. Bu motifi ise tehlikelerden korunmayı, gücü, kuvveti simgeleyen ejderha motifi sarmış olarak işlenmiştir. Bu iki motifin arasında ise muska motifleri işlenmiştir. İki eşkenar arasına birbirine ters turna motifi bezenmiştir.

Eşkenar dörtgenlerin etrafına hareketlilik sağlamak için yarım top motifleri ile zemin doldurulmuş olup, içlerine ise dolgu motifi olarak muska motifi, turna motifi ve tabiatta saf hiçbir şeyin bulunmayacağını, kadın erkek birlikteliğini simgeleyen aşk-birleşim motifleri renkli olarak dokunmuştur.

Zemin, uzun kenar bordürden kuvvet, güç ve insanı simgeleyen tarak motifi ile ayrılmış olup, uzun kenar bordür krem zemin üzerine çeşitli renklerde dokunarak, merkezinde bukağı motifi olan dikey ve birbirine bitişik olarak kurt ağzı motifi ile bezenmiştir. Kısa kenar bordür ölçüleri birbirinden farklı olmakla birlikte, bordürlerde motifler ise birbiriyle aynı olmakla birlikte farklı olarak da bezenmiştir. Bir kısa kenarda dört diğer kısa kenarda ise üç bordür yer alır. Dört bordürü olan kenarın ilk bordürü ışığı, kurtağzı motifi, ikinci bordür idol motifi, üçüncü bordür, yıldız motifi ve dördüncü bordüre turna motifi[1] işlenmiş olup, akabinde kısa kenar çıbık motifi ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Diğer bir kısa kenarda ise; kenarın ilk bordürü kurtağzı motifi, ikinci bordür yıldız motifi ve üçüncü bordür ise turna motifi olup, devamında ise çıbık ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :32
Envanter No :1476
Fotoğraf No :32
Çizim No :50, 89, 100, 127, 132, 191, 199, 203, 224, 238, 310, 349, 419, 452, 453, 519, 520, 521, 581.
Levha No :VII, XI, XII, XIV, XV, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXXI, XXXV, XLII, XLV, LII, LVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :25/08/1978
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kayseri-Avşar Kilimi[2]
Çorum[3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :168 x 357 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)13 cm 2) 14 cm 3) 15
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)2 cm 2) 3 cm 3) 2 cm 4) 3 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :34 tel
Yatay Yönde (Atkı) :166 tel
En Uzun İlik Boyu :1,2 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Siyah, bordo, yeşil, sarı,

turuncu, krem, lacivert ve turkuaz renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde, 168 x 357 cm ölçülerinde taban kilimi olarak çift kanat/şak olarak dokunmuştur. Dokunan kanatlar düzenli olarak birbirine ip ile dikilmiştir.

Zemin yatay komposizyonlu olarak bezenmiştir. Yatay komposizyon içinde onbir adet dikdörtgen kuşak yer almaktadır. Kuşakların içinde ise nazara karşı korunmayı simgeleyen göz motifi olmakla birlikte iki adet kuşağın içinde ise çift yönlü dişiliği, bereketi ve kısmeti simgeleyen eli bellinde motifi işlenmiştir.

Bu dikdörtgen kuşakların uzun kenarının bazıları hayattaki zorluk, iniş ve çıkışları simgeleyen bıçkır motifi bazıları ise; gök tanrıyı, ölümsüz aşkı, haberleşmeyi ve tek eşliliği simgeleyen turna motifi ile bezenmiştir. Dikdörtgen kuşakların kısa kenarı ise bıçkır motifi ile çevrilidir. Ayrıca, kuşaklar arasında su yolu motifi yer alır.

Uzun kenarda üç bordür bulunmakta olup, bordürler birbirinden güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile ayrılmaktadır. İç bordür, siyah zemin üzerine uzantılı baklava motifi, orta bordür kırmızı zemin üzerine bukağı motifi, kurtağzı motifi, yıldız motifi, el parmak motifi, sandık motifi, saç bağı motifi ve dişiliği simgeleyen kız motifi[1] ile süslenmiştir. Dış bordür yeşil zemin üzerinde kurtağzı motifinin yer aldığı dallı budaklı su yolu motifi gibi bezenmiştir

Kısa kenarda dört bordür bulunmaktadır. Bordürde bıçkır ve su motifi işlenerek saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:33
Envanter No	:1477
Fotoğraf No	:33
Çizim No	:35, 103, 104, 107, 128, 202, 221, 420, 421, 488, 513.
Levha No	:V, XII, XIV, XXI, XXIII, XLII, XLVIII, LI.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:18/07/1978
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müzesi Aş Evi Bölümü Aşçı Baba Odasında bulunmaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Zeminde serili olarak yer almaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kapadokya-Nevşehir[2] Niğde[3]
Ürünün Cinsi	:Taban Kilimi
Boyutları	:186 x 416 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:15 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:12 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:40 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:134 tel
En Uzun İlik Boyu	:2,00 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,1 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Kırmızı, siyah, mavi, mor, turuncu bordo, haki yeşil, hardal sarısı ve krem renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :186 x 416 cm ölçülerinde ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, tek parça taban kilimidir.

Dokumanın zemini dikey olarak iç içe yerleştirilmiş üç adet top motifi ile bezenmiştir. Bereketin ve mutluluğun sembolü olan top motifinin içinde ise merkezinde kurtağzı motifi olan akrep motifi bulunmakla birlikte yıldız motifi ve bolluk, bereket ve cennetin sembolü nar motifi[1] yerleştirilmiştir. Ayrıca iki top motifinde de çengel motifi yer almaktadır.

Zeminde top motifinin dışında kalan boşluklara yarım top motifi yapılarak top motifi halihazırda devam ediyor izlenimi verilerek hareket sağlanmıştır. Bu yarım top motiflerinin üzerinde diğer top motiflerinde yer alan aynı motifler kullanılmakla birlikte farklı olarak kötü ve kem gözlerden korunmayı sembolize eden göz motifi işlenmiştir. Top motifinin etrafı, bıçkır motifi[1] ile çerçeve içine alınmıştır.

Zemin, uzun kenardan çoğalma, kuvvet, kudret ve hükmetme gücünü ve Fatma Ana'nın parmak uçlarını temsil eden el-parmak motifi ile bordürden ayrılmış olup, kenarda tek bordür bulunmaktadır.Krem zemin üzerine farklı elibelinde motifi ile bezenmiştir.

Kısa kenarda ise, bir bordür bulunmakta olup, krem zemin üzerine farklı renklerde elibelinde motifi bulunmakta ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:34
Envanter No	:1478
Fotoğraf No	:34
Çizim No	:164, 311, 346, 454, 531.
Levha No	:XVIII, XXXI, XXXIV, XLV, LII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:01/06/1978
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır
Tarihleme	:20 y.y. (60-70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Sivas[2,3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:109 x 171 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:13 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1)2,5 cm 2)13,5 cm
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:68 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:77 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Siyah, mavi, sarı, krem, pembe, turkuaz, turuncu ve kırmızı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Dokuma, 109 x 171 cm ölçülerinde cicim tekniğinde iki kanat/ şak olarak yolluk cinsinde dokunmuştur.

Dokumanın üzeri, iplik ile kabartılarak işlenmiş olup, kırmızı zemin üzeri diyagonal bir düzenleme oluşturulmuştur. Bu düzenlemenin içinde farklı renklerde kötü ve kem gözlerden korunmayı sembolize eden göz motifi yer almaktadır. Bu diyagonal düzenlemenin çevresi güzelliği, doğayı ve mutluluğu simgeleyen yaprak ve dal motifleri ile çevrelenerek bezenmiştir.

Uzun kenarda bir bordür bulunmakta olup, kırmızı zemin üzerine zikzak şeklinde yeniden doğuşu, yaşamın sürekliliğini sembolize eden suyolu motifi ile süslenmiştir.

Kısa kenarda iki bordür bulunmakta olup, iç bordür Alevi- Bektaşilikte kutsal sayılan, gök tanrıyı, haberleşmeyi, ölümsüz aşkı ve tek eşliliği simgeleyen turna motifi[1], dış bordür ise farklı renklerde nazardan, kötü gözlerden korunmayı ifade eden muska motifi yer almakta ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:35
Envanter No	:1482
Fotoğraf No	:35
Çizim No	:21, 22, 32, 174, 227, 228, 351, 352, 534, 535.
Levha No	:IV, V, XIX, XXIII, XXXV, LIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:10/09/1979
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-İstanbul
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Kilim yıpranmış durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (90-100 yıllık)[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:Sivas-Suşehri (Tırnak İşi Kilim)
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Malatya[2,3]
Ürünün Cinsi	:Taban Yaygısı
Boyutları	:180 x 277 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:21 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:83 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Kahverengi, gül kurusu, kırmızı, turuncu, bordo, siyah ve krem renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :180 x 277 cm ölçülerinde olup**,** cicim tekniğinde dokunmuş taban yaygısıdır.

Dokuma yatay komposizyonlu olup, birbirini takip eden ve üçü ince biri geniş olmak üzere farklı renk ile ölçülerde sıralanmış tahta ve çıbık kuşaklardan oluşmaktadır.

Yatay ince kuşaklar da nazardan, kötü gözlerden korunmayı simgeleyen göz motifi, aile, oba, boy ve devlet sembolize eden im (Avşar Boyu Damgası) motifi ve zıt ve farklı kavramları birleştirmenin sembolü çengel motifi ile bezenmiştir.

Geniş kuşaklarda ise; doğanın yeniden canlanması, evlilik, uğur ve sonsuz mutluluğu simgeleyen bereket motifi ve dana gözü motifi[1] bulunmaktadır. Bordür mevcut değildir.

Ayrıca dokumanın yıpranmış olması nedeniyle dokumada 1x1 cm ve 3,5x4 cm ölçülerinde iki adet yırtık bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :36
Envanter No :1486
Fotoğraf No :36
Çizim No :100, 165, 199, 201, 215, 225, 254, 353, 422, 472, 487, 497, 504, 505, 509.
Levha No :XII, XVIII, XXI, XXII, XXIII, XXVI, XXXV, XLII, XLVI, XLVII, XLIX, L, LI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :20/09/1979
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60-70 yıllık)[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Sivas[1]
Konya (Yörük)[2]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :105 x 181 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :20 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)8 cm 2)9,5 cm 3)3,5 cm 4)6 cm 5)9 cm 6)7 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :43 tel
Yatay Yönde (Atkı) :90 tel
En Uzun İlik Boyu :1,3 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Turuncu, mor, pembe, kırmızı, krem, mavi, sarı, siyah ve yeşil

renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :105x181 cm ölçülerinde ilikli kilim tekniğinde seccade olarak dokunmuştur. Ana motif olarak İslam dinini, Allah'a yönelmeyi ve ibadeti simgeleyen mihrap motifi olup, ana motifin üzerinde ise farklı renklerde motifler bir düzen içinde betimlenmiştir. Bu motifler ise, kurt ağzı motifi, nar motifi**,** elibelinde motifi, Anadolu ve Orta Asya Türk inanışında ateşin aydınlığı ve uğur olarak sayılmasını, ata ve ocak kültürünü, din tarikat inanışları çerçevesinde temizliği, aydınlığı simgeleyen şamdan/çerağ motifi ve kelebek motifi işlenmiştir.

Ayrıca mihrap motifinin üzerine iki adet nazara ve göz değemeye karşı göz boncuğu dikilerek süslenmiştir. Bununla birlikte dokuma üzerinde, yün düğümlerin bırakılmasının anlamı ise dokuyucunun istek ve dileklerini ifade ettiğini bilimsel araştırma esnasında öğrenilmiştir. Mihrap motifinin dışında kalan boşluğa ise simetrik olarak şamdan/çerağ motifleri[6] ile süslenmiştir.

Zemin, uzun kenardan tarak motifi ile ayrılmış olup, kenarda tek bordür bulunmaktadır. Bordür hem içte hem de dışta tarak motifi ile sınırlandırılmış ve turuncu zemin üzerine renkli bir şekilde insanların sınırsız yaşama isteğinden ve ölümü kabul edemeyişinden kaynaklanan, öldükten sonra dirilme inancını, sürekli değişim ve gelişim içinde yaşayan evreni, yaşamı ve üretkenliği da simgeleyen hayat ağacı motifi işlenmiştir.

Zeminden kısa kenardan bıçkır motifi ile ayrılmaktadır. Kısa kenarın birinde altı diğerinde ise üç bordür bulunmaktadır. Üç bordür bulunan kısa kenarda iç bordürde muska motifi, orta bordürde göz motifi, üçüncü bordür de ise bıçkır motifi süslenmiş olup, renkli saçaklarla sonlandırılmıştır. Diğer altı bordürün bulunduğu kısa kenarda ise; birinci iç bordür muska motifi, ikinci bordür göz motifi, üçüncü bordür bıçkır motifi, dördüncü bordür el-parmak motifi, küpe motifi ve muska motifi[1], beşinci bordür yıldız motifi, altıncı bordür ise bıçkır motifi ile bezenmiş olup, saçaklarla dokuma sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Ahmet DONAN
Mesleği :Turizmci- Rehber- Halı-Kilim Ekspertizi
Açık Adresi :Avanos-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:37
Envanter No	:1487
Fotoğraf No	:37
Çizim No	:69, 85, 93, 103, 107, 108, 109, 144, 149, 183, 204, 217, 234, 391, 440, 514.
Levha No	:IX, X, XI, XII, XIII, XVI, XX, XXII, XXIII, XXIV, XXXIX, XLIV, LI.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:18/09/1979
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış - Sarıoğlan - Kayseri
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Niğde-Taşpınar[2] Kahramanmaraş[3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:100x178 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:14 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:9 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:46 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:23 tel
En Uzun İlik Boyu	:0,5 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,1 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Lacivert, turuncu, mor, pembe, siyah kırmızı, krem, sarı, yeşil, sütlü kahverengi, gri ve bordo renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde yolluk olarak dokunan dokuma 102x185 cm ölçülerindedir.

Zemin dikey yönde dokunarak hareketlilik sağlanmıştır. Zeminde iç içe yer alan top motifleri, zemini doldurmuştur. Ayrıca geri kalan boş kısımlara motif halen devam ediyormuş gibi sonsuzluk izlenimi verilerek zemine hareketlilik kazandırılmıştır. Top motifinin etrafı ise hayattaki iniş ve çıkışları simgeleyen bıçkır motifi ile çerçeve içine alınmıştır.

Bereketin ve mutluluğun sembollü top motiflerinin içinde ise, kurt ağzı motifi, ejderha motifi, küpe motifi ve çiçek motifi bulunmaktadır. Top motifinin dışında kalan boşluklara muska motifi, örümcek motifi[1] ve kurt ağzı motifi, çiçek motifi ile doldurulmuştur.

Zemin, uzun kenar bordürden güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile ayrılmış ve yine aynı motifle bordür sınırlandırılmıştır. Uzun kenarda siyah zemin üzerinde farklı renklerde uğuru, sevgiyi, muhabbeti, ölümü ve devleti simgelen kuş motifi yer almaktadır.

Kısa kenar bordürde de kuş motifi[1] yer almakta birlikte çıbık motifi ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:38
Envanter No	:1488
Fotoğraf No	:38
Çizim No	:36, 70, 145, 156, 157, 215, 238, 255, 272, 273, 315, 354, 455, 473, 479, 532, 533, 536, 561, 582.
Levha No	:V, IX, XVI, XVII, XXII, XXIV, XXVI, XXVIII, XXXII, XXXV, XLV, XLVI, XLVII, LIII, LV, LVIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:07/06/1979
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müzesinin Meydan Evi Bölümünün giriş kısmında sergide yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Teşhirde zemine serili olarak bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (70-80 yıllık)[2,3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kayseri-Avşar Kilimi[2,3]
Ürünün Cinsi	:Taban Kilimi
Boyutları	:192x381 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:18 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:12,5 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:34 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:117 tel
En Uzun İlik Boyu	:1,5 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,5 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Siyah, turuncu, sütlü kahverengi, mavi, sarı yeşil, krem, bordo ve pembe

renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :192x381 cm ölçülerinde taban kilimi olarak ilikli kilim tekniğinde olup, iki kanat dokunarak birleştirilmiştir.

Dokumanın zemini, dikey yönde üç büyük dikdörtgen ile bezenmiş bir komposizyona sahiptir. Dikdörtgenlerin içinde ise iç içe beş dikdörtgen yer almaktadır. Dikdörtgenler birbirinden uzun tarafta koçboynuzu ve tarak motifi ile kısa kenarda ise küpe ve Alevilikte ve Bektaşilikte kutsal sayılan, gök tanrıyı, haberleşmeyi, ölümsüz aşkı ve tek eşliliği simgeleyen turna motifi ile ayrılmaktadır.

Dokumanın zemininde dikdörtgenler içinde, sandık motifi, akrep motifi, gül motifi, dana gözü motifi, kurt motifi, çengel motifi, genç kızların evlenme isteğini belirten küpe motifi, muska motifi, kuş motifi ve göz motifi yer almaktadır.

Zemin, uzun kenar bordürden malı, mülkü ve canı korumayı sembolize eden tarak motifi ile ayrılmıştır. Bordürde, krem rengi zemin üzerine ana motif yeniden su yolu motifi olup, dolgu motifi olarak farklı renklerde yaprak motifi**,** kelebek motifi, muska motifi ve kırsal kesim hayatını, toprağı simgelen yaba motifi ile bezenmiştir. Bordür, tarak motifi ile sınırlandırılmıştır.

Kısa kenar bordürde ise uzun kenarda bulunan su yolu motifinin devamı seklinde suyolu motifi işlenmiştir. Su yolu motifinin dışında kalan boşluklara ise, farklı renklerde yaprak motifleri bezenmiş olup, bordür çıbık motifi ile sınırlandırılarak saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:39
Envanter No	:1505
Fotoğraf No	:39
Çizim No	:175, 202, 274, 297, 298, 299, 337, 423, 526, 527.
Levha No	:XIX, XXI, XXVIII, XXX, XXXIV, XLII, LII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:13/08/1981
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış- Büyükkışla köyü-Ortaköy- Çorum
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (60-70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kahramanmaraş[2,3]
Ürünün Cinsi	:Taban Yaygısı
Boyutları	:143x315 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:37 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:35 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip, kıl.
Çözgü	:Yün ip, kıl.
Kullanılan Renkler	:Siyah, bordo, turuncu, mavi, krem, turkuaz, kırmızı, mor ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Dokuma, 143x315 cm ölçülerinde taban kilimi olup, cicim tekniğinde dokunmuştur.

Cicim, dokuma yatay komposizyonlu olup, farklı ölçülerde 32 kuşaktan oluşmaktadır. Kuşaklar üzerinde ana motif kötü gözden ve nazardan korunmayı simgeleyen pıtrak motifi, elibelinde motifi, kötülüklerden ve tehlikelerden korunmayı sembolize eden akrep motifi, bıçkır motifi, göz motifi, aile, oba, boy ve devlet sembolize eden im motifi ve kanat motifi[1] işlenmiştir.

Dokumanın ortasında yer alan pıtrakların etrafında nazarlık, nazara karşı kötü gözlerden korunmayı sembolize eden çengel motifi yer almaktadır.

Bordür bulunmamaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :40
Envanter No :1537
Fotoğraf No :40
Çizim No :133, 207, 227, 228.
Levha No : XV, XXII, XXIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :06/07/1984
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Yaylacık Köyü – Kangal - Sivas
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2]
Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :179x394 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :40 tel
Yatay Yönde (Atkı) :133 tel
En Uzun İlik Boyu :1.00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Yeşil, siyah, bordo, turuncu, mavi, krem, sütlü kahverengi ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, 179x394 cm ölçülerinde taban kilimidir.

Kilim yatay komposizyonlu olup, farklı renklerde ve yaklaşık aynı ölçülerde sahip 18 kuşaktan oluşturulmuştur. Kuşakta ana motif olarak evreni, mutluluğu, sevgiyi ve muhabbeti sembolize eden yıldız motifi[1] kullanılmış olup, kuşaklar arasında ise çıbık motifi, tahta motifi ve hayattaki zorluk, iniş, çıkışları simgeleyen bıçkır motifi motifiile doldurulmuştur.

İlikli kilim tekniğinde olup, bordürü bulunmayan bu örnekte kısa kenar saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir

Örnek No :41
Envanter No :1541
Fotoğraf No :41
Çizim No :32, 76, 85, 93, 134, 166, 167, 174, 201, 215, 226, 310, 320, 355, 392, 393, 424, 425, 465, 474, 475, 476, 522.
Levha No :V, IX, X, XI, XV, XVIII, XIX, XXI, XXII, XXIII, XXXI, XXXII, XXXV, XXXIX, XLII, XLVI, XLVII, LII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :29/09/1985
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Kayseri
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müzesi Aş Evi Bölümü Aşçı Baba Odasında teşhirdedir.
Müzede Saklanış Biçimi :Zeminde serilidir.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60-70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya- Nevşehir[2] Çorum[3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :200x 379 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 12 cm 2) 17 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 7 cm 2) 16 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :27 tel
Yatay Yönde (Atkı) :110 tel
En Uzun İlik Boyu :1.20 cm
En Kısa İlik Boyu :0,3 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, siyah, bordo, mavi, krem, yeşil, turuncu ve hardal sarısı gibi renkler

kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde taban kilimi olarak 200 x 379 cm ölçülerinde dokunmuştur. İki kanat (şak) olarak dokunmuş ve birleştirilmiştir. Zemin, yatay komposizyonlu olup, ölçüleri birbirine yakın dokuz adet kuşak bulunmaktadır. Kuşaklar birbirinden farklı renkte olup, merkezinde yıldız ve bukağı motifi olan dişiliği, uğur, bereket, kısmet, mutluluk ve neşeyi de sembolize eden elibelinde (çift yönlü) motifi ile kuşaklar doldurulmuştur.

Elibelinde motiflerinden kalan boşluğa ise kelebek motifi, el parmak, muska motifi, im motifi, çengel motifi ve kötü niyetli bir bakışın gözle uzaklaştırılabileceği düşüncesinden hareketle göz motifi farklı renklerde bezenmiştir. Kuşaklar birbirinden turna motifi ile ayrılır.

Uzun kenar, zeminden tarak motifi ile ayrılmış olup, uzun kenarda iki bordür bulunmaktadır. İç bordür siyah zemin üzerine uzantılı baklava motifi ve balta motifi farklı renklerde işlenmiştir. Uzun kenarda, iç bordür ile dış bordür birbirinden malı, mülkü ve canı korumayı sembolize eden tarak motifi ile ayrılmaktadır. Dış bordür, farklı renklerde beylik ve hükümdarlığı sembolize eden deve boynu motifi, yüzyıllar boyunca damga olarak ve kırsal kesim hayatını, toprağı simgeleyen yaba motifi, muhabbet kuşu motifi, yıldız motifi, koçboynuzu motifi, kelebek motifi, elibelinde motifi ve el parmak motifi ile dolgulandırılmıştır. Dış bordür, bıçkır motifi ile sınırlandırılmıştır.

Kısa kenarda bir bordür bulunmakta olup, bordür siyah zemin üzerine farklı renklerde kurtağzı motifi, çengel ve muska motifi işlenerek saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:42
Envanter No	:1542
Fotoğraf No	:42
Çizim No	:32, 174, 227, 228, 241, 294, 336, 348, 526, 548, 549.
Levha No	:V, XIX, XXIII, XXV, XXX, XXXIII, XXXV,LII, LIV.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:1985
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-Kangal-Sivas
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (40-50 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kahramanmaraş[2,3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:164 x 317 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:24 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:91 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip
Çözgü	:Yün ip, kıl.
Kullanılan Renkler	:Siyah,pembe, sarı, turuncu, mavi, krem, kırmızı ve turkuaz renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :125 x 396 cm ölçülerinde olup, cicim tekniğinde yolluk olarak dokunmuştur.

Cicim, siyah zemin üzerinde farklı ölçülerde farklı renklerde 14 yatay kuşaktan oluşturulmuştur. Kuşaklar arasına çıbık ve tahta motifleri dokunarak üzerlerine ise kötü gözün etkisini yok etmek amacıyla çengel motifi, göz motifi ve aile, oba, boy, devlet gibi kavramları çeşitli kavramları ifade etmek için im motifi işlenmiştir.

Zemin üzerindeki kuşaklarda çeşitli renklerde baklava motifi, evlilik isteğini ve çoğalmayı dile getirmek amacıyla saçbağı motifi, pıtrak motifi, kanat motifi ve göz motifi[1] bezenerek dokumada hareketlilik sağlanmıştır.

Bordür bulunmamakta olup, dokuma kısa kenarda saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:43
Envanter No	:1564
Fotoğraf No	:43
Çizim No	:32, 81, 229, 293, 300, 316, 456, 457.
Levha No	:V, X, XXIV, XXX, XXXII, XLV.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:15/08/1986
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış- Adıyaman
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:Adıyaman-Köşçem Kilimi-Tırnak İşi Kilimi
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Sivas- Binboğa[2] Sivas[3]
Ürünün Cinsi	:Taban Yaygısı
Boyutları	:142 x 435 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:5,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:3 cm
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:60 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:47 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Lacivert, mavi, kırmızı, bordo, yeşil, sütlü kahve, sarı, gri, beyaz, krem, turkuaz, siyah ve pembe renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde dokunmuş olup, 142 x 435 cm ölçülerinde taban yaygısıdır.

Dikey komposizyonludur. Dokuma, çift kanat halinde dokunmuş olup, daha sonra birleştirilmiştir. Zemin dikey yöndeki iç içe geçmiş baklava motifleriyle dolgulandırılmıştır. Motifin etrafı yeniden doğuşun,saflığın ve temizliğin simgesi su yolu motifi ile bezenmiştir.

Baklava dilimlerinin içinde merkezinde çeşitli geometrik şekillerle oluşturulmuş kuvveti, saadet ve zaferi sembolize eden kartal motifi olup, kartal motifinin etrafı ise pıtrak motifi ve kötü gözün etkisini yok etmek amacıyla çengel motifi ile doldurulmuştur.

Zemin, uzun kenar bordürden buka suyu motifi ile ayrılmış olup, bir bordür bulunmaktadır. Bordür de yeniden doğuşu, saflığı, bedensel ve ruhsal yenilenmeyi simgeleyen su yolu motifi işlenmiştir.

Kısa kenar da ise, bir bordür bulunmakta olup, bordüre Alevi- Bektaşilikte kutsal sayılan, gök tanrıyı, haberleşmeyi, ölümsüz aşkı ve tek eşliliği simgeleyen turna motifi[1] işlenmiş ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Latife BİÇİL
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (59 yaşında)
Açık Adresi :Savat Mahallesi No: 50 Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :44
Envanter No :1568
Fotoğraf No :44
Çizim No :55, 83, 102, 104, 135, 136, 168, 185, 208, 221,242, 275, 276, 277, 394, 426, 427, 550.
Levha No :VII, X, XII, XV, XVIII, XX, XXII, XXIII, XXV, XXVIII, XXXIX, XLII, LIV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :17/04/1987
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Bandırma
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Kısmen onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :Sivas - Tırnak İşi Kilimi
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Malatya[2] Kahramanmaraş[3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :184x380 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :25 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :8 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :38 tel
Yatay Yönde (Atkı) :123 tel
En Uzun İlik Boyu :1.00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Siyah,lacivert, kırmızı, bordo, sarı, krem, sütlü kahve rengi, yeşil ve mavi renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, 184 x 380 cm ölçülerinde taban kilimidir. Zemin üç sıra halinde dikey yönde altıgenlerle doldurulmuştur.

Zeminde orta sırada yer alan altıgenler küçük olup, yanlarda yer alan altıgenler ise yassı ve geniş durumdadır. Ortadaki altıgenlerin içinde merkezinde yıldız ve kurtağzı motifi olan ve tehlikelerden korunmayı, gücü, kuvveti simgeleyen ejderha motifi yer almaktadır. Yanlarda yer alan altıgenler içinde merkezinde aşk birleşim ve bukağı motiflerinin bulunduğu akrep motifi yer almakta olup, akrep motiflerinin iki yanına da karşılıklı olmak üzere kurtağzı motifi bezenmiştir. Ayrıca yanlarda yer alan altıgenlerin etrafı ise bıçkır motifleri ile çevrilidir.

Uzun kenar ile altıgenlerin arasında kalan boşluklara ise ışık, güneş korku ve korunmayı simgeleyen kurtağzı motifi, evreni, mutluluğu ve bolluğu simgeleyen yıldız motifi, akrep motifi, aşk birleşim motifi ve saç bağı motifi renkli olarak işlenmiştir.

Zemin, uzun kenar bordürden çoğalma, kuvvet, kudreti, hükmetmeyi ve Fatma Ananın elini simgeleyen el-parmak motifi ile ayrılmıştır.Tek bordür bulunmaktadır. Bordür, farklı renklerde koçboynuzu motifleri ile bezenmiştir. Kısa kenarda ise krem renkte sadece analık ve doğurganlığı değil, aynı zamanda uğur, bereket, kısmet, mutluluk ve neşeyi de sembolize eden elibelinde motifi işlenmiştir. Diğer kalan boşluklar muska motifi[1] ile bezenmiştir. Bordürün devamı olarak tahta ve çıbık motifleriyle birlikte saçaklarla sonlandırılmıştır.

Zemin üzerinde iplikle yapılmış iki tamir bulunmaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :45
Envanter No :1569
Fotoğraf No :45
Çizim No :37, 38, 51, 103, 108, 137, 191, 209, 224, 243, 310, 349, 356, 452, 453, 550, 551, 552, 584.
Levha No :V, VI, VII, XII, XV, XX, XXII, XXIII, XXV,XXXI, XXXV, XLV, LIV, LVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :05/07/1987
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış- Sungurlu- Çorum
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2] Çorum[3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :175 x 367 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 13 cm 2) 15 cm 3) 17 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :6,5 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :46 tel
Yatay Yönde (Atkı) :44 tel
En Uzun İlik Boyu :1,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,3 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Bordo, turuncu, pembe, fıstık yeşili, mavi, krem, kahverengi, turkuaz, mor,

haki yeşil, lacivert, lila, pembe, siyah,
ve krem renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İki kanat halinde dokunarak birleştirilen taban kilimi, ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, 175 x 367 cm ölçülerindedir. Zemin yatay komposizyona sahip olup, zeminde farklı renkte dokunan 9 yatay kuşak bulunmaktadır. Kuşakların uzun kenarında turna motifi, kısa kenarlarda ise tarak motifi yer almaktadır. Kuşaklar arasına su yolu motifi bezenmiştir. Her bir kuşağın içinde, merkezinde kurt ağzı motifi olan evreni, mutluluğu ve bolluğu simgeleyen iki büyük yıldız motifi bulunmaktadır.Yıldızların dışında kalan kısımlara ise kurtağzı motifleri işlenmiştir.

Uzun kenarda üç bordür bulunmakta olup, iç bordürde siyah zemin üzerine farklı renklerde el parmak motifi, çeyiz sandığını, evlilik isteğini ve bebek beklentisini simgeleyen sandık motifi, saçbağı motifi, göz motifi, sivri uçlarının kötü bakışı saptıracağı inancını simgeleyen anahtar-çadır tokmağı motifi[1] ve kurt ağzı motifi yer almaktadır.

Orta bordür de bordo zemin üzerine farklı renklerde el parmak motifi, anahtar-çadır tokmağı motifi, küpe motifi, çengel motifi, kurtağzı motifi, göz motifi, avcılığı, üretkenliği ve yiğitliği simgelediği gibi, kısırlığa karşı ve cinsel iktidarı arttırmak amacıyla keçi ayağı motifi[1] ve bukağı motifi bulunmaktadır.

Dış bordürde ise, yeşil zemin üzerine su yolu motifi ile hareketlilik katılmıştır. Ayrıca bordürler birbirlerinden hayattaki zorluk, iniş, çıkışları simgeleyen bıçkır motifi ile ayrılmaktadır. Kısa kenarda ise bordür olarak su yolu motifi ile bezenmiş olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:46
Envanter No	:1577
Fotoğraf No	:46
Çizim No	:32, 39, 284, 301, 352, 357, 358, 554, 574.
Levha No	:V, VI, XXIX, XXX, XXXV, XXXVI, LV, LVII
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:1987
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğü Aş Evi Bölümünde Aşçı Baba Odasında yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Teşhirde serili olarak bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Malatya[2] Sivas[3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:138 x 163 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:90 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:90 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Bordo, fıstık yeşili, lacivert, sütlükahve rengi, mavi, turuncu, kahverengi, haki yeşil, ve krem renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Üç şak/kanat dokunarak birleştirilen dokuma, cicim tekniğinde ve 138 x 163 cm ölçülerinde dokunmuş yolluktur.

Zemin, yedi dikey kuşaktan oluşmaktadır. Kuşaklar üzerinde motifler birbirinin tekrarı niteliğindedir.

Kuşaklar üzerinde, pıtrak motifi, kötü gözün etkisini yok etmek, zıt ve farklı kavramları anlatan çengel motifi, göz motifi ve yaryare karşı motifli yer almaktadır. Bazı kuşakların birleştikleri yerde kısmeti ve bolluğu sembolize eden balık kılçığı motifi[1] kullanılmıştır.

Dokumada bordür bulunmamakta olup, kısa kenarda saçalarla sonlandırılmıştır.

Dokuma, Hacıbektaş Müzesinin Aş Evi Bölümünde açık teşhirde sergilenmektedir.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:47
Envanter No	:1598
Fotoğraf No	:47
Çizim No	:59,107, 186, 187, 279, 428.
Levha No	:VIII, XII, XX, XXVIII, XLIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:18/06/1989
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (70-80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Sivas[2,3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:74x400 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1) 5 cm 2) 11,5cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:42 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:118 tel
En Uzun İlik Boyu	:4,00 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,5 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Bordo, gri, siyah, turuncu, krem, fıstık yeşili, sütlü kahverengi gül kurusu ve hardal sarısı, renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde 74x400 cm ölçülerinde yolluk olarak dokunmuştur.

Kilim yatay komposizyonlu olup, dokumada otuz farklı ölçü ve farklı renklerde yatay kuşaklar yer almaktadır. Kuşaklarda mutluluk, sevinç, sevgi ve ölen kişinin ruhunu yansıtan kuş motifi[1], tehlikelerden korunmayı, gücü, kuvveti simgeleyen ejderha motifi, elibelinde motifi ve akrep motifi sıralı bir şekilde dizilerek dokumaya hareket sağlanmıştır. Dokumanın muhtemelen ikinci kanadı olduğu düşünülmektedir.

Hem kısa hemde uzun kenarda bordür bulunmamakta olup, saçaklarla sonlandırılmıştır. Kısa kenarın birinde "S.ZÖHRE…" yazısı yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :48
Envanter No :1599
Fotoğraf No :48
Çizim No :52, 110, 144,188, 189, 202, 210, 211, 317, 318, 441, 442, 515, 550, 563, 571.
Levha No :VII, XIII, XVI, XX, XXI, XXII, XXXII, XLIV, LI, LIV, LVI, LVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :11/07/1989
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (80-90 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :Sivas
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Sivas-Şarkışla[2,3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :250 x 370 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)6,5 cm 2) 8,5 cm 3) 11 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)5 cm 2) 7 cm 3) 8 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :34 tel
Yatay Yönde (Atkı) :91 tel
En Uzun İlik Boyu :1,3 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Bordo, mavi, haki yeşil, turkuaz, turuncu, kırmızı, krem, fıstık yeşili, sarı, ve siyah renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :250 x 370 cm ölçülerindedir. Taban kilimi olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur.

Dokumanın zemini kırmızı olup, zeminin tamamı yatay dört adet, dikey de ise altı adet olmak üzere toplamda yirmidört adet altıgen ile doldurulmuştur. Altıgenlerin içinde merkezinde zıt kavramların birleşimini sembolize eden aşk birleşim motifi ve bereket motifi ve aile ve mutluluğu sembolize eden sandıklı top motifleri yer almaktadır.

Top motiflerinin etrafını saran şekilde dünyayı, kötülük, göz değmesi, nazar gibi duygulardan korunmak üzere islenmiş bir sembol tılsım olarak kullanılan ejderha motifi ile bezenmiştir. Altıgenlerin dışında kalan boşluklarda ise kurtağzı motifi ve örümcek motifi işlenerek hareket sağlanmıştır.

Uzun kenarda üç bordür bulunmaktadır.Uzun kenarda bordür daha geniş tutulmuştur. Zemin, bordürden hayattaki zorluk, iniş ve çıkışları ifade eden bıçkır motifi ile ayrılmıştır. İç bordür kırmızı zemin üzerine turna motifi, orta bordürde yeşil zemin üzerine örümcek motifi ve dış bordür ise mavi zemin üzerine farklı renklerde ayak motifi yer almaktadır.

Kısa kenarda ise yine üç bordür yer almaktadır. İç ve orta bordürde uzun kenar ile aynı motifler kullanılmış olup, dış bordür ise mavi zemin üzerine farklı renklerde bıçkır[1] motifi ile bezenmiş ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :49
Envanter No :1600
Fotoğraf No :49
Çizim No :40, 138, 198, 302, 303, 304, 359, 360, 395, 396, 429, 430, 537, 541, 547, 585.
Levha No :VI, XV, XXI, XXXI, XXXVI, XXXIX, XLIII, LIII, LIV, LVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :17/08/1989
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Sivas[2,3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :204 x 70 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :4 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1 cm
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :53 tel
Yatay Yönde (Atkı) :44 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip, pamuk.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Krem, pembe, yeşil, mavi, turuncu, lacivert, sütlü kahverengi, sarı, siyah, hardal sarısı, kırmızı ve bordo renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :204x70 cm ölçülerinde yolluktur. Cicim tekniğinde dokunmuş olan yolluğun zemininde motifler yatay yönde bezenmiştir.

Krem zemin üzerine yatay olarak farklı renklerde farklı motifler işlenerek kuşak oluşturmak istercesine bezenmiştir. Kuşaklar, nazarı ve kötü gözlerden korunmayı simgeleyen pıtrak motifi, elibelinde motifi, koçboynuzu motifi, nazardan korunmayı amaçlayan dana gözü motifi, çengel motifi, yıldız motifi, göz motifi, üzüm motifi, kırkayak motifi ile süslenmiştir.

Hem uzun hem de kısa kenarda tek bordür bulunmaktadır. Uzun kenarın bir tarafında kedi tırnağı (cırmağı) [1] diğer tarafında ise pıtrak motifi yer almaktadır.

Kısa kenarda ise hayattaki zorluk, iniş ve çıkışları ifade eden bıçkır motifi yer almaktadır. Ayrıca kısa kenarın biri katlanıp dikilerek diğer kısa kenar ise yamuk yumuk bir şekilde bırakılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adres :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :50
Envanter No :1603
Fotoğraf No :50
Çizim No :51, 55, 71, 89, 100, 139, 140, 141, 169, 207, 209, 222, 248, 318, 349, 368, 397, 452, 458, 523, 586.
Levha No :VII, IX, XI, XII, XV, XVI, XVIII, XXII, XXIII, XXV, XXXII, XXXV, XXXVII, XXXIX, XLV, LII, LVIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :27/08/1989
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müzesinin Meydan Evi Bölümünün Cem Odasında yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Sergide bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60-70 yıllık)[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[1] Çorum[2]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :145 x 370 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 15 cm 2) 15 cm 3) 3,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 4,5 cm 2) 2,5 cm 3) 3,5 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :47 tel
Yatay Yönde (Atkı) :147 tel
En Uzun İlik Boyu :3 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.

Kullanılan Renkler :Siyah, krem, kırmızı, kahverengi, mavi, yeşil, hardal sarısı, pembe, turkuaz, sarı, bordo, lacivert ve turuncu renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :370 x145 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde taban yaygısı olarak dokunmuştur. Dokuma, yatay komposizyona sahip olup, dokuz adet dikdörtgen kuşaktan oluşmaktadır. Kuşaklar farklı renklerde olup, söz konusu kuşaklarda merkezinde kurtağzı motiflerinin yer aldığı evreni, sonsuzluğu, mutluluğu, sevgiyi ve muhabbeti simgeleyen yıldız motifi ile süslenmiştir. Yıldız motifinin dışında kalan boşluklar, iyimserlik, korunma, ışık ve güneşi simgeleyen kurtağzı motifi ve nazardan korunmayı amaçlayan göz motifi ile bezenmiştir. Dikdörtgen kuşakların kısa kenarı, tarak motifi ile uzun kenarı ise, turna motifi ile çevrelenmiştir. Kuşaklar arasında ise kötü gözlerden ve nazardan korunmayı sembolize eden muska motifi yer almaktadır.

Dokumanın uzun kenarında üç bordür yer almaktadır. Uzun kenarda bordürleri birbirinden bıçkır motifi ile ayırmaktadır. İç bordürde, merkezinde göz ve örümcek motifi olan uzantılı baklava motifi yer almaktadır. Orta bordür de, genç kızın evlilik isteğini, ergenlik çağındaki genç kızın annesi ile iletişimini sağlayan küpe motifi, el-parmak motifi, aile birliğini simgeleyen bukağı motifi, yıldız motifi, koçboynuzu motifi, aşk birleşim motifi, posta kutusu motifi ve kurt ağzı motifi kullanılmıştır. Dış bordür, su yolu motifi ile bezenmiş olup, bir uzun kenarda ise muhabbeti, haberi ve ölen kişinin ruhunu simgeleyen kuş motifi işlenmiştir.

Kısa kenar üç bordür ile süslenmiştir. Bordür zeminden turna motifi[1] ayırmaktadır. İç ve orta bordürde bıçkır motifi, dış bordürde de su yolu motifi işlenmiş olup, dokuma saçaklarla sonlandırılmıştır. Ayrıca kısa kenarın birinde, kırmızı zemin üzerine HAYRİYE, SATİ, MESİDE, FİDAN, EMİNE isimleri dokunmuş olup, motif ile saçak arasında da 1.1.1956 tarihi yazılıdır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:51
Envanter No	:1604
Fotoğraf No	:51
Çizim No	:23, 224, 227, 238, 256, 320, 555.
Levha No	:IV, XXIII, XXIV, XXVI, XXXII, LV.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:17/10/1989
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-İzmir
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (30-35 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Denizli[2,3]
Ürünün Cinsi	:Seccade
Boyutları	:89x115 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1) 13 cm 2) 6 cm 3) 4 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:45 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:109 tel
En Uzun İlik Boyu	:2,00 cm
En Kısa İlik Boyu	:1,00 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Kırmızı, mavi,sütlü kahve, krem, lacivert, fıstık yeşili, bordo, sarı ve hardal sarısı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Seccade olarak 89x115 cm ölçülerinde dokunmuş olup, ilikli kilim tekniğindedir. Dikey komposizyona sahiptir.

Zemin üzerinde, kutsal bir makamı temsil eden büyük bir post motifi bulunmakta olup, bu postun üzerinde merkezinde Van yöresinde şamarı yada yılan tarağı denilen ve doğanın yeniden canlanmasını simgeleyen bereket motifi ile dolgulandırılmıştır. Motifin etrafında ise dolgu motifi olarak saçbağı motifi ve küpe motifi[1] işlenmiştir.

Kısa kenarda iki bordür bulunmakta olup, iç bordürde çoğalma, kuvvet, kudret ve hükmetme gücünü ve Fatma Ana'nın parmak uçlarını temsil eden el-parmak motifi, dış bordürde ise deve boynu motifi[1] ve çıbık motifi işlenerek saçaklarla sonlandırılmıştır.

Uzun kenarda bordüre yer verilmemiştir.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:52
Envanter No	:1605
Fotoğraf No	:52
Çizim No	:72, 142, 320, 556.
Levha No	:IX, XVI, XXXII, LV.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:17/10/1989
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-İzmir
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (30-35 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Denizli[2,3]
Ürünün Cinsi	:Seccade
Boyutları	:58 x 106 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1) 16 cm 2) 3 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:40 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:77 tel
En Uzun İlik Boyu	:1,1 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,2 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Lacivert, turuncu, haki yeşili, mavi kırmızı, krem ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :58 x 106 cm ölçülerinde ilikli kilim tekniğinde olup, seccade olarak dokunmuştur.

Dikey komposizyona sahip dokumanın zemininde, kutsal bir makamı temsil eden büyük bir post motifi[1] bulunmakta olup, bu post motifinin üzerinde ise sonsuzluğu, evreni, mutluğu simgeleyen yıldız motifi yer almaktadır.

Kısa kenarda iki bordür bulunmakta olup, iç bordürde uğurun, uğursuzluğun, haberin ve ölümün sembolü olan sarı renkte kuş motifi, dış bordür ise bir kısa kenarda farklı renkte, diğer bir kısa kenarda ise kırmızı renkte deve boynu motifi işlenerek saçaklarla sonlandırılmıştır.

Uzun kenarda bordür bulunmamaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:53
Envanter No	:1606
Fotoğraf No	:53
Çizim No	:207, 215, 235, 238, 248, 419, 587.
Levha No	:XXII, XXIV, XXV, XLII, LVIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:18/08/1989
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-Kayseri
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (40- 50 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kayseri[2,3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:152 x 110 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:15 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:10cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:34 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:145 tel
En Uzun İlik Boyu	:2,00 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,4 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Siyah, sarı, bordo,krem, kırmızı, kahverengi, gri ve mavi renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde 152x110 cm ölçülerinde yolluk olarak dokunmuştur. Zemin dikey komposizyona sahiptir.

Kilim dokumada zemin, iki büyük dikdörtgene, dikdörtgenlerde kendi içinde yine ikiye bölünmüştür. İç dikdörtgenin merkezinde mutluluk, uğur, saadet, neşe ve dişiliği sembolize eden çift taraflı elibelinde motifi ile süslenmiştir.

Dikdörtgenin etrafını ise, tarak motifi ve bıçkır motifi süslemiştir. Diğer dış dikdörtgenin içinde ise, birbirini izleyen güzelliği, mutluluğu, doğayı ve iyiliği simgeleyen çiçek motifi yer almaktadır.

Ayrıca, dış dikdörtgenlerin etrafını bir kuşak halinde sararak birbirinden ayıran motif ise genç kızın evlilik isteğini ve annesi ile olan iletişimini ifade eden rengarenk küpe motifi ile bezenmiştir.

Hem kısa kenarda hem de uzun kenarda tek bordür ve aynı motifler bulunmaktadır. Uzun ve kısa kenarda siyah zemin üzerinde ise merkezinde bukağı motifi bulunan Alevi- Bektaşilikte on iki hizmetten biri olan semah, dönülmesi esnasında sağ elin avuç içleriyle göğe ve sol elin yere uzatılması ise "Hak'tan alıp, halka vermeyi" ve Tasavvuf anlamıyla Hakk'a ve hakikate ulaşmayı simgeleyen semah dönen insan (semazen) motifi[1] dokunarak bir hareketlilik sağlanmıştır.

Ayrıca, uzun kenarda boş kalan alanlara ise evlilik isteğinin göstergesi olan saç bağı motifi renkli olarak bezenmiştir.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :54
Envanter No :1607
Fotoğraf No :54
Çizim No :32, 85, 100, 111, 179, 180, 181, 190, 216, 227, 247, 335, 349, 384, 498, 506, 510.
Levha No :V, X, XII, XIII, XIX, XX, XXII, XXIII, XXV, XXXIII, XXXV, XXXVIII, XLIX, L, LI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :26/09/1986
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Sarıoğlan- Kayseri
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60- 70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kayseri - Yahyalı[2]
Kayseri - Gömürgen[3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :186 x 107 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 9 cm 2) 16 cm 3)14,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 4,5 cm 2)11,5 cm 3) 10,5 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :44 tel
Yatay Yönde (Atkı) :120 tel
En Uzun İlik Boyu :2,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Bordo, siyah, haki yeşili, krem, mavi ve turuncu renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde olup, 186x107 cm ölçülerinde seccade olarak dokunmuştur. Dikey bir komposizyona sahiptir.

Seccadenin zemininde, evren, hayat, ölüm, bereket, varoluş, kutsallık ve ölümden sonraki yaşamı simgeleyen hayat ağacı motifi ve bu motifi içine alan evrenin kapısını, Allah'a ulaşılan kapıyı ve cennete açılan kapıyı simgeleyen mihrap motifi yer almaktadır. Hem hayat ağacının hem de mihrap motifinin tepesine nazardan korunma amaçlı göz motifi işlenmiştir.

Hayat ağacının etrafında kalan boşluklara örümcek motifi ve kurtağzı motifi yer almaktadır. Mihrabın dışına kalan boşluklara yiğitlik, doğru sözlülük, güvenlik, bereket, kahramanlık, güç ve erkeklik sembolü olan koçboynuzu motifi, "A…" yazısı ve ejderha motifi bulunmaktadır.

Zemin, uzun kenar bordürden tarak motifi ile ayrılmaktadır. Uzun kenarda üç bordür bulunmaktadır. İç bordürde siyah zemin üzerine farklı renklerde göz motifi doldurulmuş olmakla birlikte kurtağzı motifi de işlenmiştir. Orta bordür, beyaz zemin üzerine din ve tarikat inanışları çerçevesinde temizlik, ferahlık ve aydınlığı simgeleyen şamdan/çerağ motifi ana motif olup, bordürde kalan boşluklara çengel motifi işlenmiştir. Dış bordürde ise, siyah zemin üzerine farklı renklerde merkezinde kurtağzı motifi olan ejderha motifi ile süslenmiştir. Bordürler ise, birbirinden tarak motifi ile ayrılmaktadır.

Kısa kenarda üç bordür yer almakta olup, uzun kenar ile aynı motifler kullanılmıştır. Ancak dış bordürde ise genç kızın evlilik isteğini ve annesi ile olan ilişkisini simgeleyen bir tanede küpe motifi yer almakta olup, çıbık motifi ile birlikte saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Ahmet DONAN
Mesleği :Turizmci- Rehber- Halı-Kilim Ekspertizi
Açık Adresi :Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:55
Envanter No	:1609
Fotoğraf No	:55
Çizim No	:17, 170, 227, 228, 297, 305, 306, 307, 308, 365, 528,
Levha No	:III, XVIII, XXIII, XXX, XXXI, XXXVI, LII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:20/08/ 1989
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-Hafik Emre Köyü-Sivas
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (60 - 70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Sivas [2,3]
Ürünün Cinsi	:Yolluk
Boyutları	:123x323 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:40 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:50 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Bordo, kırmızı, siyah, krem, turuncu sarı, mavi ve turkuaz renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :123x323 cm ölçülerinde cicim tekniğinde dokunmuş yolluktur. Dokuma yatay komposizyonlu olup, farklı ölçülerde farklı renklerde kuşaklar yer almaktadır.

Kuşaklar üzerinde bolluğu, bereketi, kötü gözün etkisini yok etmeyi simgeleyen pıtrak motifi, insanlara dışarıdan gelecek kötü niyetli bakışlardan ve nazardan korunmak amacıyla kullanılan göz motifi, muska motifi, bereket motifi, kanat motifi, dokuzgözce motifi ve çıbık motifi yer almaktadır.

Bordür bulunmamakta olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :56
Envanter No :1613
Fotoğraf No :56
Çizim No :227, 228.
Levha No :XXIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :15/08/1990
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50 - 60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Malatya[2]
Siirt[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :158 x 195 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :İlikli tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :47 tel
Yatay Yönde (Atkı) :27 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Orlon ip.
Çözgü :Orlon ip.
Kullanılan Renkler :Bordo, kırmızı, sarı, yeşil ve siyah renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dört kanat halinde dokunarak birleştirilmiştir.160 x 208 cm ölçülerinde olan dokuma taban yaygısıdır.

Dokuma farklı ebatlarda yatay kuşaklardan oluşmaktadır. Bu kuşaklar farklı renklerde dokunmuştur.

Kuşaklarda farklı ölçülerde farklı renklerde çıbık ve tahta motifleri kullanarak hareket sağlanmıştır.Her iki uzun kenarda püsküller yer almaktadır.

Bordür bulunmamaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir

[2] Kaynak kişiye göre, dokuma üzerinde yer alan püsküller dokuyucu tarafından dilek ve isteklerini dile getirmek için dokumaya bırakılmaktadır.
[3]Kaynak kişiye göre, çadırları bölmek için kullanılan bir dokuma çeşididir.

Örnek No :57
Envanter No :1616
Fotoğraf No :57
Çizim No :34, 176, 280, 459, 462.
Levha No :V, XIX, XXVIII, XLV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :02/12/1990
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış- Karaşar Köyü- Divriği-Sivas
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60 - 70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Konya[2,3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :107x 230 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :5,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 1 cm 2) 8 cm
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :52 tel
Yatay Yönde (Atkı) :62 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Keçi kılı.
Kullanılan Renkler :Gri, kırmızı, yeşil, hardal sarısı, krem kahverengi, mavi ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde ve 107x 230 cm ölçülerinde yolluk olarak dokunmuştur.

Zemin, dikey ve diyagonal olarak yerleştirilmiş merkezinde elibelinde motifi olan akrep motifi ile doldurulmuştur. Akrep motifi ve merkezinde yer alan elibelinde motifi farklı renklerde dokunarak zemine hareketlilik sağlamıştır.

Zemin, uzun kenar bordürden odun parçalamada kullanılan aracın ağzına benzetilen nacakağzı motifi ile ayrılmakta olup, uzun kenar nacak ağzı motifi ile de sınırlandırılmıştır.

Uzun kenarda bir bordür bulunmaktadır. Bordürde yeniden doğuşun, bedensel ve ruhsal temizliğin, yaşamın akışkanlığının ve sürekliliğin, bereket, soyluluk, bilgelik, saflık ve erdemin sembolü olan suyolu motifi[1] yer almaktadır.

Kısa kenarda, iki bordür bulunmakta olup, iç bordürde nazarlık, birlik beraberlik ve bağlılık anlamına gelen çengel motifi, dış bordürde ise aile, oba, boy, devlet sembolü im motifi (Göktürk harfi) ile bezenerek saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :58
Envanter No :1617
Fotoğraf No :58
Çizim No :17, 24, 41, 281, 309, 431, 451.
Levha No :III, IV, VI, XXVIII, XXXI, XLIII, XLV.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :12/08/1990
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Ankara
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (30 - 40 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2]
Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Yolluk
Boyutları :135 x 283 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :43 tel
Yatay Yönde (Atkı) :55 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kahverengi, turuncu, haki yeşili, mavi mor, kırmızı, bordo, lacivert, sütlü kahverengi, siyah ve turkuaz renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Yolluk olarak cicim tekniğinde dokunmuştur. 135 x 283 cm ölçülerinde dokunmuş yolluktur.

Zemin, farklı ölçülerde yatay kuşaklara ayrılmıştır. Kuşaklar üzerinde farklı renklerde dokunmuş suyolu motifi, bereketi, bolluğu, kötü gözün etkisini yok etmeyi simgeleyen pıtrak motifi, doğanın yeniden canlanmasını ve sonsuz mutluluğu sembolize eden bereket motifi, elibelinde motifi, çengel motifi ile dışarıdan gelebilecek kötülüklere karşı korunmayı ve sembolik olarak şeytanın ruhunu temsil eden akrep motifi yer almaktadır.

Bordür bulunmamakta olup, kısa kenar ise saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :59
Envanter No :1620
Fotoğraf No :59
Çizim No :25, 300, 345, 402.
Levha No :IV, XXX, XXXIV, XL.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :23/08/1990
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Ankara
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müzesinin Meydan Evi Bölümünün Cem Odasında yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Teşhirde sergidedir.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50 - 60 yıllık)[2]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kahramanmaraş[2,3]

Ürünün Cinsi :Yastık Yüzü
Boyutları :50x100 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :8 cm
Uygulanan Teknik :Zili tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :39 tel
Yatay Yönde (Atkı) :93 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Mavi, sarı, turuncu, haki yeşili, pembe, siyah, bordo, fıstık yeşili ve kırmızı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Zili tekniğinde dokunmuş yastık, 50x100 cm ölçülerindedir.

Zemin, dikey komposizyonlu olup, sıralı şekilde kahramanlık, güç ve erkeklik sembolü olan çift başlı koç boynuzu motifi ana motif olarak yer almaktadır. Koç boynuzundan kalan boşluklara bereket motifi ve göz motifi[1] ile doldurulmuştur.

Uzun kenarda bordür bulunmamaktadır. Kısa kenarda ise, bereketi, bolluğu, kötü gözün etkisini yok etmeyi simgeleyen pıtrak motifi yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :60
Envanter No :1621
Fotoğraf No :60
Çizim No :26, 27, 28, 29, 152, 171, 196, 212, 236, 327, 349, 361, 368.
Levha No :IV, V, XVII, XVIII, XXI, XXII, XXIV, XXXIII, XXXV, XXXVI, XXXVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :15/08/1990
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-İstanbul
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (70 - 80 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Antalya-Burdur[2] Kahramanmaraş[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :180 x 300 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :10 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :11 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :32 tel
Yatay Yönde (Atkı) :56 tel
En Uzun İlik Boyu :2,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,3
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Pembe, siyah, hardal sarısı, turuncu, gri, bordo, mavi, sütlü kahverengi krem, haki yeşil, kırmızı ve sarı kullanılmıştır

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde dokunan kilim, 180 x 300 cm ölçülerinde olup, taban yaygısıdır.

Dokuma dikey komposizyonlu olup, zemin iç içe geçmiş baklava motifi şeklinde diyagonal olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin merkezinde sandık motifi ve göz motifi yer almakta olup, bütün zemin bu şekilde doldurulmuştur. Bununla birlikte diyagonal düzenlemenin etrafı ise ejderha motifi ile çevrelenmiştir.

Zeminin her iki uzun kenar tarafında kalan boşluklar, bereket motifi ve haç motifi ile bezenmiş olup, bir uzun kenarda 1972 NACİYE KARAKOÇ yazısı yer almaktadır.

Hem kısa hem de uzun kenarda bir bordür bulunmaktadır. Zemin, uzun kenar bordürden hayattaki zorluk, iniş, çıkışları simgeleyen bıçkır motifi ile ayrılmaktadır. Uzun kenar bordürde bordo zemine bereket motifi, göz motifi, çiçek motifi, kötü gözlerden ve nazardan korunmayı sembolize eden muska motifi[1] yer almaktadır.

Kilimin kısa kenar bordürü ise bordo zemin üzerine farklı renklerde bereket motifi bezenmiş olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :61
Envanter No :1622
Fotoğraf No :61
Çizim No :82, 143, 207, 213, 215, 227, 244, 320, 432, 433, 487, 499.
Levha No :X, XVI, XXII, XXIII, XXV, XXXII, XLIII, XLVII, XLIX.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :13/05/1990
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Ankara
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Eskişehir-Sivrihisar[2]
Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :112 x 163 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)14,5cm 2)16 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1) 3cm 2) 9cm 3) 3cm 4) 12,5cm 5) 5cm 6)1,5cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :37 tel
Yatay Yönde (Atkı) :93 tel
En Uzun İlik Boyu :1,2 cm
En Kısa İlik Boyu :0,1 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Mor, turuncu, kırmızı, bordo, sarı, fıstık yeşil, krem, mavi ve gri renkleri

kullanılmıştır.

Kompozisyon :112 x 163 cm boyutlarında ve ilikli kilim tekniğinde seccade olarak dokunmuştur.

Dokumanın merkezi, evrenin kapısını, İslam dinini, Allah'a yönelme noktasını, ibadeti simgeleyen mihrap motifi ile dolgulandırılmıştır. Motifin içinde dolgu motifi olarak kurtağzı motifi, yıldız motifi ve evlilik isteğini doğum ve çoğalmayı sembolize eden saçbağı motifi işlenmiştir. Ayrıca, mihrap motifinin dışında, mihrabın baş kısmının iki yanında saçbağı motifi bulunmaktadır.

Zemin, uzun kenar bordürden güç, kuvvet, insanı, canı, malı mülkü koruyucu anlamlarını ifade eden tarak motifi ile ayrıştırılmış olup, uzun kenarda iki adet bordür bulunmaktadır. İç bordürde elibelinde motifi, dış bordürde ise farklı renklerde bolluk, bereket ve cennetin sembolü nar motifi[1] ile süslenmiştir. Dış bordür, bıçkır motifi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca, iç ve dış bordür birbirinden tarak motifi ile ayrılmıştır.

Seccadenin kısa kenarda altı bordür bulunmaktadır.İç ilk bordür deve boynu motifi, ikinci bordür elibelinde motifi, üçüncü bordür deve boynu motifi, dördüncü bordür motif yıldız motifi, beşinci bordür bıçkır motifi ve altıcı bordür ise çıbık motifi olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :62
Envanter No :1632
Fotoğraf No :62
Çizim No :32, 172, 173, 241, 284, 287, 300, 346, 357, 389, 398, 526, 562, 564.
Levha No :V, XVIII, XXV, XXIX, XXX, XXXIV, XXXVI, XXXIX, XL, LII, LVI.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :16/08/1991
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Gaziantep
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (40-50 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Malatya[2]
Gaziantep[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :194 x 260 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :55 tel
Yatay Yönde (Atkı) :28 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Siyah, gri, turuncu, pembe, bordo, lacivert, hardal sarısı, mavi, krem ve haki yeşil renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Cicim tekniğinde dokunmuştur. 194x260 cm ölçülerinde olup, taban yaygısıdır.

Dokuma dört kanat/şak olarak dokunmuş ve birleştirilmiştir. Yirmibeş adet farklı ölçülerde dikey kuşaklardan oluşmaktadır. Dikey kuşaklar üzerinde nazardan korunma amaçlı kullanılan göz motifi, çengel motifi, bolluğu, bereketi, kötü gözün etkisini yok etmek için kullanılan pıtrak motifi, koçboynuzu motifi, evlilik isteğini, doğum ve çoğalmayı sembolize eden saçbağı motifi, gül motifi, muska motif, kanat motifi ve zıt kavramların birleşimini simgeleyen gece-gündüz motifi ile dokuma bezenmiştir.

Bordür bulunmamaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :63
Envanter No :1633
Fotoğraf No :63
Çizim No :84, 104, 108, 112, 113, 215, 216, 362, 391, 524, 525, 538.
Levha No :X, XII, XIII, XXII, XXXVI, XXXIX, LII, LIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :21/09/1991
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2] Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Taban Kilimi
Boyutları :313 x184 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1) 20 cm 2) 12 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :16 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :40 tel
Yatay Yönde (Atkı) :40 tel
En Uzun İlik Boyu :1,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,3 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Siyah, haki yeşil, turuncu, sarı, mavi, bordo, kırmızı, pembe, yeşil, krem ve turkuaz renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Taban kilimi olan dokuma, 313x184 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde üç şak/kanat olarak dokunmuştur.

Zemin yatay kompozisyonlu olup, farklı renklerde onbeş kuşak bulunmaktadır. Kuşaklar içinde farklı renklerde nazardan korunma amaçlı kullanılan göz motifi, kurtağızı motifi, erkekliği, yiğitliği, gücü ifade etmek için kullanılan koçboynuzu motifi ve uzantılı baklava motifi yer almaktadır.

Zemin, uzun kenar bordürden güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile ayrılmakta ve bordür yine tarak motifi ile sınırlandırılmıştır. Bordür olarak göz motifi, dana gözü[1] ve uzantılı baklava motifi ile süslenmiştir.

Kısa kenarda, bir tane bordür yer almakta ve bordürde ise süsleme bulunmamakta olup, saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :64
Envanter No :1634
Fotoğraf No :64
Çizim No :55, 215, 237, 460, 461, 462, 557, 566, 575.
Levha No :VII, XXII, XXIV, XLV, LV, LVI, LVII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :13/10/1991
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir[2]
Kars[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :128 x 235 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :1)14 cm 2) 8 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)7 cm 2) 8 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :36 tel
Yatay Yönde (Atkı) :61 tel
En Uzun İlik Boyu :3,5 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kahverengi, siyah, gri, pembe, kırmızı, sarı, krem,yeşil, turuncu ve mavi, renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Taban kilimi olan dokuma, 235x128 cm ölçülerinde olup, ilikli kilim tekniğinde dokunmuştur.

Dikey komposizyona sahiptir. Kilimin zemini kahverengi olup, tam ortasında içinde çiçek ve dal yaprak bezemelerinin yoğun olduğu sekizgen ana motif bulunmaktadır. Ana motifin dışında kalan zeminde ise, dolgu motifleri olarak güzelliği doğayı ve cennet bahçelerini simgeleyen çiçek motifi, kutsal bir makamı temsil eden büyük bir post motifi ve SATI yazısı yer almaktadır. Zemin büyük oranda boş bırakılmıştır.

Uzun kenar zeminden güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile ayrılmış olup, uzun kenar bordürde iki, kısa kenarda ise bir bordür bulunmaktadır. Uzun kenarda iç bordür su yolu motifi ve dış bordür de ise çiçek ve aşk birleşim motiflerinden su yolu motifi oluşturulmuştur. Uzun kenarın birinde cennet bahçelerinin sembolü lale motifi[1] bulunmaktadır.

Kısa kenarda bordür, siyah zemin üzerine yünü kesmek için kullanılan makası sitilize eden sındı kulpu (makas sapı) motifi[1] ile süslenmiş olup, nacak ağzı motifi ile sınırlandırılmış ve saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu(80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :65
Envanter No :1635
Fotoğraf No :65
Çizim No :42, 43, 170, 219, 345, 350, 363, 364, 381, 389, 399, 400.
Levha No :VI, XVIII, XXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVIII, XXXIX, XL.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :15/08/1991
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış-Gaziantep
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (60-70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Sivas - Arıklar Köyü[2]
Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Taban Yaygısı
Boyutları :202 x 230 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :32 tel
Yatay Yönde (Atkı) :114 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Kırmızı, siyah, turuncu, bordo, turkuaz, krem, pembe, sarı, mor ve mavi renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Taban yaygısı olan dokuma cicim tekniğinde dokunmuştur. 202 x 230 cm ölçülerindedir.

Cicim dokuma, yatay komposizyona sahip olup, farklı ölçülerde ve farklı renklerde otuziki kuşaktan oluşmaktadır. Ancak orta kuşak diğer kuşaklara göre daha geniş tutulmuş olup, bereketi, doğurganlığı, erkekliği yiğitliği, gücü ifade eden koçboynuzu motifi işlenmiştir.

Diğer kuşaklarda farklı renklerde birlikteliği, bağlılığı ve zıtlıkları simgeleyen çengel motifi, göz motifi, muska motifi[1], güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ve koçboynuzu motifi bulunmaktadır.

Bordür bulunmamakta olup, kısa kenar saçaklarla sonlandırılmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :66
Envanter No :1853
Fotoğraf No :66
Çizim No :44, 197, 215, 227, 228, 230, 357, 401.
Levha No :VI, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXXVI, XL.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :28/03/2011
Müzeye Geliş Biçimi :Devir-Hacıbektaş Müftülüğü
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kapadokya-Nevşehir-Hacıbektaş[2] Konya[3]
Ürünün Cinsi :Seccade
Boyutları :80 x113 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :8 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :1)10 cm 2) 6 cm
Uygulanan Teknik :İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :40 tel
Yatay Yönde (Atkı) :120 tel
En Uzun İlik Boyu :1,00 cm
En Kısa İlik Boyu :0,2 cm
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Turuncu, yeşil, kahverengi, kırmızı, siyah, sütlü kahve, krem, sarı ve mavi renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde ve 80 x113 cm boyutlarında seccade olarak dokunmuştur.

Seccade, yatay komposizyona sahiptir. Zeminde dokuz adet yatay kuşak bulunmakta olup, kuşaklar buka suyu motifi ile iki taraflı olarak sınırlandırılmıştır. Zeminde ki kuşaklar birbirinin tekrarı şeklinde dokunmuştur. Kuşaklar, birliği, beraberliği, bağlılığı simgeleyen çengel motifi ve evlilik isteğini, bebek beklentisini, çeyiz sandığının sembolü sandık motifi[1] ile süslenmiştir.

Zemin, uzun kenardan güç kuvvet insanı simgeleyen tarak motifi ile ayrılmış olup, bordürde motif bulunmamaktadır.

Kısa kenarda ise, iki bordür yer alır. İç bordürde koçboynuzu motifi, göz motifi, dış bordürde ise tarak, çıbık ve tahta motifi yer almakta olup, saçaklarla son bulmaktadır

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2]Adı Soyadı :Mithat BEKTAŞ
Mesleği :Emekli Resim Öğretmeni
Açık Adresi :Zir Mahallesi, Hacıbektaş-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:67
Envanter No	:1854
Fotoğraf No	:67
Çizim No	:32, 45, 52, 77, 78, 129, 214, 215, 227, 287, 310, 443, 489, 542.
Levha No	:V, VI, VII, IX, XV, XXII, XXIII, XXIX, XXXI, XLIV, XLVIII, LIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:28/03/2011
Müzeye Geliş Biçimi	Devir-Hacıbektaş Müftülüğü
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Yama var. Onarım görmüştür.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:19 y.y.[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Hatay-Reyhanlı[2] Konya[3]
Ürünün Cinsi	:Seccade
Boyutları	:73 x130 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:16 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:9 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:47 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:128 tel
En Uzun İlik Boyu	:1,5 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,1 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Bordo, lacivert, sütlü kahverengi, hardal sarısı, fıstık yeşil, mor, krem, mavi, sarı, gri, turuncu ve pembe renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :İlikli kilim tekniğinde yolluk olarak dokunmuştur. 73 x 130 cm ölçülerindedir.

Zemin, dikey komposizyona sahip olup, ayrıca zemin farklı renkteki üç yatay kuşağa ayrılmıştır. Zemin boydan boya evreni, insanların alın yazısını ve geleceğin sembolü yıldız motifi ile bezenmiştir. Kalan boşluklara aileyi, kadın - erkek birliğini, ailenin devamlılığını, bereketi ve sevgililerin birleşme arzusunu simgeleyen bukağı motifi, aşk-birleşim motifi, uğur, bereket, gelecek nasipleri sembolize eden örümcek motifi, pıtrak motifi, muhabbet kuşu motifi, çengel motifi, bolluk, bereket ve cennetin sembolü nar motifi ve yıldız motifi yerleştirilmiştir. Zeminde, kısa kenara yakın yerde (yama) tamir yer almaktadır.

Uzun kenar, zeminden tarak motifi ile ayrılmış olup, bir bordür bulunmaktadır. Bordür olarak ise krem zemin üzerinde iyiliği, insanlar arasındaki kardeşliği, yardımlaşmayı sembolize eden kaşık sapı motifi farklı renklerde dokunmuştur.

Kısa kenarda ise bordür motifleri birbirinden faklıdır. Kısa kenarın birinde tek bordür ile bezenmiş ve krem zemin üzerinde farklı renklerde muhabbet kuşu motifi ile dolgulandırılmıştır. Diğer kısa kenar da ise iç bordürde bıçkır motifi, dış bordürde ise turna motifi[1] ve çıbık motifi işlenerek hareketlilik sağlanmıştır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı, Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:68
Envanter No	:1148
Fotoğraf No	:68 a-b
Çizim No	:346, 366, 451, 540, 541, 572.
Levha No	:XXXIV, XXXVI, XLV, LIII, LVII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:27/12/1967
Müzeye Geliş Biçimi	:Satın Alma
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin vitrininde yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Sergide bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Kısmen onarım görmüştür.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (60-70 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Konya-Karapınar-Obruk[2] Sivas[3]
Ürünün Cinsi	:Heybe
Boyutları	:115 x 37 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:1) 4,5 cm 2) 2cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:4 cm
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:47 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:42 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Krem, turuncu, yeşil, kahverengi, hardal sarısı, siyah, sarı, bordo ve gri renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :115x37 cm ölçülerinde olup, cicim tekniğinde tek parça dokunarak birleştirilmiştir.

Heybe gözü (torbası) dikey komposizyona sahip olup, merkezinde göz motifi olan iç içe geçmiş dokuzgözce motifi ile dolgulandırılmıştır. Kalan boşluklara ise, motif devam ediyormuş izlenimi verilerek hareket sağlanmıştır.

Uzun kenarda, iki bordür bulunmakta olup, iç bordür hayatın akıcılığını simgeleyen su yolu motifi, dış bordür de ise göz değmesi ve nazara karşı koruyucu anlamını simgeleyen ayak motifi ile bezenmiştir.

Kısa kenarda Bayat boyuna ait olduğu bilinen motif im olarak da kullanıldığı bilinen aynı zamanda uğuru mutluluğu simgeleyen kaz ayağı motifi ile süslenmiştir.

Heybe gözlerini (torbalarını) birbirine bağlayan bağlantı kısmı, boyna veya semer çıkıntıların geçebilecek şekilde yarık olarak yapılmıştır. Bu yarık her iki torbalık veya hurçluk kısımlarını dengede tutacak biçimde ve tam ortada yer alır. Heybe gözlerini bağlayan bağlantı bölümünde farklı renklerde yatay olarak sıralı bir şekilde kedi tırmığı motifi ve dikey olarak ise kazayağı motifi ile süslenmiştir.

Ayrıca heybe gözlerinin arka yüzünde motif bulunmamakta olup, gözleri birbirine bağlayan bağlantı bölümünde ise ön yüzde olduğu gibi kedi tırmığı ve kazayağı motifi[1] ile süslenmiştir.

Heybe gözünün bulunduğu ağız kısmının birinde önden arkaya doğru bir 4 x7 cm ölçülerinde tamir yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :69
Envanter No :1450
Fotoğraf No :69 a-b
Çizim No :161, 292, 414, 484, 540.
Levha No :XVII, XXX, XLI, XLVII, LIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :30/12/1977
Müzeye Geliş Biçimi :Mubaya-Hacıbektaş
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Konya-Karapınar-Obruk[2]
Sivas[3]
Ürünün Cinsi :Çanta/Kuranlık
Boyutları :27x 27,5 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :4,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :4,5 cm
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :47 tel
Yatay Yönde (Atkı) :44 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Mor, turuncu, bordo, mavi, krem ve turkuaz renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :27x27,5 cm ölçülerinde olup, cicim tekniğinde Çanta/Kuranlık olarak dokunmuştur.

Dokuma, dikey komposizyonlu olup, ön yüzünde merkezinde muska motifi olan mutluluk, uğur, saadet, neşe ve dişiliği temsil eden elibelinde motifi ile bezenmiştir. Zeminde kalan boşluklara da motif devam ediyormuş gibi işlenerek hareketlilik sağlanmıştır.

Dokumanın kısa kenarında bir bordür bulunmakta olup, bordür ise çadır motifi ile süslenmiştir. Uzun kenarda da bir bordür yer almakta olup, im motifi olarak da bilinen uğur ve mutluluğu simgeleyen kaz ayağı motifi işlenmiştir.

Dokumanın üçgen şeklinde bir kapak kısmı yer almakta olup, kapağında belik örgüsü olan püsküllü saçağı bulunmaktadır. Kapak kısmının üzerinde kötü gözün etkisini yok etmek için kullanılan iç içe geçmiş pıtrak motifi ve kısa kenarında ise çadır motifi ise bezenmiştir.

Kapak dışında kalan arka yüz, sade tutulmuştur

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:70
Envanter No	:1495
Fotoğraf No	:70 a-b
Çizim No	:205, 535.
Levha No	:XXII**,** LIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:06/07/1980
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-Karaşar Köyü – Divriği - Sivas
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Kayseri-Yahyalı[2] Kahramanmaraş[3]
Ürünün Cinsi	:Heybe
Boyutları	:128 x 40,5 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:6 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:43 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:36 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Orlon ip.
Çözgü	:Orlon ip.
Kullanılan Renkler	:Lacivert, bordo, kırmızı ve sarı renkleri kullanılmıştır

Kompozisyon :Cicim tekniğinde ve 128x40.5 cm ölçülerinde heybe olarak dokunmuştur. Heybe, üç parça olarak dokunmuş olup, daha sonra parçalar birleştirilmiştir.

Heybenin ön yüzü dikey komposizyona sahip olup, komposizyon olarak ise canı malı koruma, kötü gözü önlemeyi ve nazardan korunmanın sembolü olan dana gözü motifi iç içe geçmiş şeklinde işlenerek sonsuzluk hissi verilmiştir.

Uzun kenarda bir adet bordür bulunmakta olup, bordürde ise hayatta ki zorlu iniş ve çıkışları simgeleyen bıçkır motifi[1] ve yanlarda ise belik örgülü ve püsküller bulunmaktadır.

Heybenin arka yüzünde farklı renklerden oluşan yatay kuşaklar yer almakta olup, sade tutulmuştur. Ayrıca heybenin bağlantı yerinde boyuna veya semer çıkıntılarına geçebilecek şekilde yarık yoktur.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.

[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.

[3] Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No :71
Envanter No :1496
Fotoğraf No :71 a-b
Çizim No :205, 535.
Levha No :XXII**,** LIII.
İnceleme Tarihi :29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi :06/07/1980
Müzeye Geliş Biçimi :Bağış- Karaşar Köyü- Divriği- Sivas
Müzedeki Yeri :Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi :Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği :Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu :Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme :20 y.y. (50 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi :----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi :Kayseri-Yahyalı[2] Kahramanmaraş[3]
Ürünün Cinsi :Çanta-Kuranlık
Boyutları :44 x 38,5 cm
Bordür Boyutları
Uzun Kenar Bordür Genişliği :4,5 cm
Kısa Kenar Bordür Genişliği :----------
Uygulanan Teknik :Cicim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)
Dikey Yönde (Çözgü) :42 tel
Yatay Yönde (Atkı) :34 tel
En Uzun İlik Boyu :----------
En Kısa İlik Boyu :----------
Kullanılan Boya :Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme
Atkı :Yün ip.
Çözgü :Yün ip.
Kullanılan Renkler :Lacivert, bordo, kırmızı ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Çanta\Kuranlık 44x38,5 cm ölçülerinde cicim tekniğinde iki parça olarak dokunarak birleştirilmiştir.

Çantanın ön yüzü dikey komposizyona sahip olup, komposizyon olarak ise canı malı korumayı, kötü gözü önlemeyi ve nazardan korunmanın sembolü dana gözü motifi iç içe geçmiş şeklinde işlenerek sonsuzluk hissi verilmiştir.

Uzun kenarda bir adet bordür bulunmakta olup, bordürde ise hayatta ki zorlu iniş ve çıkışları simgeleyen bıçkır motifi[1] bulunmaktadır.

Çantanın arka yüzünde farklı renklerden oluşan yatay kuşaklar yer almakta olup, sade tutulmuştur.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:72
Envanter No	:1528
Fotoğraf No	:72 a-b
Çizim No	:114, 184, 206.
Levha No	:XIII, XX, XXII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:1983
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış-Sivas
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (40-50 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Sivas[2,3]
Ürünün Cinsi	:Heybe
Boyutları	:121 x 43 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1,5 cm
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:29 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:103 tel
En Uzun İlik Boyu	:0,4 cm
En Kısa İlik Boyu	:0,2 cm
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Mor, pembe, turkuaz, sarı, turuncu, siyah, lacivert, kırmızı ve krem renkleri kullanmıştır.

Kompozisyon :121x43 cm ölçülerinde olup, kilim tekniğinde üç parça olarak dokunarak parçalar birleştirilmiştir.

Heybe, dikey komposizyona sahiptir. Heybe gözünün ön yüzünde merkezinde kurtağızı motifi olup, yağmur bulutunu, gök gürültüsünü ve astrolojiyi temsil etmekle beraber dünyayı, kötülüğü ve nazardan korunmayı simgeleyen iç içe ejder motifi yer almaktadır. Kalan boş alanlarda ise, motif devam ediyormuş gibi bir hareketlilik sonsuzluk verilmeye çalışılmıştır.

Kısa kenarda bir bordür bulunmakta olup, bordür bıçkır motifi ile bezenmiştir.

Heybenin bağlantı bölümünde farklı renklerde farklı ölçülerde kuşaklar yer almaktadır. Heybenin torbalarını birbirine bağlayan bağlantı kısmının tam ortasında dengede tutacak biçimde boyuna veya semer çıkıntıların geçebilecek şekilde yarık yapılmıştır.

Ayrıca heybenin arka yüzünde motif bulunmamakta olup, farklı renklerde farklı ölçülerde yatay kuşaklar yer almaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:73
Envanter No	:1578
Fotoğraf No	:73 a-b
Çizim No	:174, 200, 278, 344, 357, 365, 389, 485, 486.
Levha No	:XIX, XXI, XXVIII, XXXIV, XXXVI, XXXIX, XLVII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:1987
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin vitrininde teşhirde yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Teşhirde sergide bulunmaktadır
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (50-60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Sivas[2] Kahramanmaraş[3]
Ürünün Cinsi	:Heybe
Boyutları	:42 x120 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:1)5,5 cm 2) 3,5 cm
Uygulanan Teknik	:Zili tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:52 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:45 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Krem, yeşil, bordo, siyah, pembe,mor, turuncu ve sarı renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Dikey komposizyonlu olup, zili tekniğinde üç parça ve 42x120 cm ölçülerinde heybe olarak dokunmuştur.

Heybenin ön yüzünde merkezinde dokuzgözce motifi olan acı ve kederi belirlemekle birlikte kötülüklerden ve tehlikelerden korunmayı simgeleyen akrep motifi ile bezenmiştir. Kalan kısımda motif, iç içe şeklinde işlenerek devam ediyormuş izlenimi verilerek sonsuzluk prensibine göre düzenlenmiştir.

Heybenin ağız kısmı olan kısa kenarda iki bordür bulunmaktadır. İç bordür yiğitliği, gücü ifade simgeleyen koç boynuzu ve nazardan korunma amaçlı kullanılan göz motifi ve dış bordürde çadır motifi[1] yer almaktadır. Diğer kısa kenarda çadır motifi ile bezenmiş olup, hayattaki zorlu iniş ve çıkışları simgeleyen bıçkır motifi ile sınırlandırılmıştır.

Heybenin torbalarını birbirine bağlayan bağlantı bölümünün tam ortasında boyna veya semer çıkıntıların geçebilecek şekilde yarık bulunmaktadır. Bu yarık ise her iki torbalık veya hurçluk kısımlarını dengede tutacak biçimde yer alır. Söz konusu bu bölümde göz motifi ve aile, oba, boy, devlet sembolü olan im motifi ile süslenmiştir. Heybede püsküllü ponpon şeklinde saçak bulunmaktadır.

Ayrıca heybenin arka yüzünde motif bulunmamakta olup, sade tutulmuştur.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.
[2] Adı Soyadı :Mustafa Yasin DİLER
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Kirkit Halı,Atatürk Caddesi, Avanos-Nevşehir.
[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

Örnek No	:74
Envanter No	:1612
Fotoğraf No	:74a-b
Çizim No	:227, 228.
Levha No	:XXIII.
İnceleme Tarihi	:29/05/2013
Müzeye Geliş Tarihi	:25/11/1990
Müzeye Geliş Biçimi	:Bağış
Müzedeki Yeri	:Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne bağlı Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin deposunda yer almaktadır.
Müzede Saklanış Biçimi	:Katlı olarak rafta bulunmaktadır.
Onarım Görüp Görmediği	:Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	:Dokuma iyi durumdadır.
Tarihleme	:20 y.y. (60 yıllık)[3]
Müze Kayıtlarına Göre Yöresi	:----------
Kaynak Kişilere Göre Yöresi	:Hakkari-Van[2] Siirt[3]
Ürünün Cinsi	:Heybe
Boyutları	:130 x 48 cm
Bordür Boyutları	
Uzun Kenar Bordür Genişliği	:----------
Kısa Kenar Bordür Genişliği	:----------
Uygulanan Teknik	:İlikli kilim tekniğinde dokunmuştur.
Dokuma Yoğunluğu (10 cm'de)	
Dikey Yönde (Çözgü)	:35 tel
Yatay Yönde (Atkı)	:65 tel
En Uzun İlik Boyu	:----------
En Kısa İlik Boyu	:----------
Kullanılan Boya	:Bitkisel Boya
Kullanılan Malzeme	
Atkı	:Yün ip.
Çözgü	:Yün ip.
Kullanılan Renkler	:Yeşil, bordo, turuncu, siyah ve krem, renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon :Heybe, ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, 130 x 48 cm ölçülerindedir. Tek parça halinde dokunarak uç kısımları katlanıp dikilerek heybe haline getirilmiştir.

Heybe, dikey komposizyona sahip olup, komposizyon farklı ölçülerde ve faklı renklerde tahta ve çıbık motifleri ile bezenmiştir.

Heybenin torbalarını birbirine bağlayan bağlantı bölümünün tam ortasında boyuna veya semer çıkıntılarına geçebilecek şekilde yarık bulunmamaktadır.

Kaynak Kişilerin Künyesi:

[1]Adı Soyadı :Fatma DENİZ
Mesleği :Kilim-Halı Dokuyucusu (80 yaşında)
Açık Adresi :Karaburna Köyü Hacıbektaş-Nevşehir.

[2] Adı Soyadı :Muammer SAK
Mesleği :Halıcı-Kilimci
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

[3]Adı Soyadı :Cuma KÖSE
Mesleği :Halı- Kilim Tamir Ustası
Açık Adresi :Aksa Halıcılık, Belediye Sarayı Altı, No:43 Ürgüp-Nevşehir.

6.DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

6.1. Değerlendirme

Dokumacılık tarihinin, çok eski olduğu bilinmektedir. Ülkemizde yapılan kazılar sonucunda kilim ve bez dokumalarının en basit dokuma tekniğini, Çatal Höyük'ün neolitik düz dokumalarında görmekteyiz.[261] 1963 yılında Çatalhöyük'te yapılan kazı çalışmalarında neolitik çağa ait dokuma parçaları çıkartılmış olup, Ankara Arkeoloji müzesinde bulunmaktadır. Bununla birlikte, Mersin Yumuktepe, Denizli Beycesultan, Alacahöyük ve Alişar kazılarında bulunan çeşitli dokumacılık aletleri Ülkemizde dokumacılığın çok eski tarihlere dayandığının göstergesidir.[262]

Göçebe olarak yaşamını devam ettiren topluluklarının yaşayış biçimi küçük baş hayvan yetiştiriciliğine dayandığından; otlakları verimli olan yerlere göç ederek yaşamlarını sürdürmüşlerdir.

Bu nedenle, insanoğlu örtünme, ısınma gereksinimi için birçok malzemeye ihtiyaç duymuştur. Bunun için de insanoğlu ilk önce çeşitli bitki liflerinden yapılan dokumaları ve hayvan postlarını kullanmıştır. [263] Böylece dokumacılık için gerekli ilk malzemeler doğadan seçilmiştir.

İnsanoğlu bu gelenekleri, göçebe hayattan yarı göçebe veya yerleşik hayata geçişte de sürdürmüştür. Daha sonra ise düğümlemeyi bulan insanoğlu örgüyü ve dokumayı keşfederek örtünme ve ısınma ihtiyacını gidermiştir.[264] Göçebe hayatta çadırlarda kullanılan halı ve kilimler, yerleşik hayatta konaklarda, saraylarda ihtiyaç ve süs eşyası olarak, asırlarca kullanılmıştır.[265]

Dokuma, doğal ya da yapay liflerle oluşturulan, bir yüzeye sahip, bez ya da

---

[261] Macide Gönül, "Türk El Dokumalarının ve Halılarının Etnografyadaki Yeri", *I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, V, Ankara, 1977, s. 149.
[262] Ayla Ersoy, " Osmanlı Saray Kilimleri", İlgi, 61, İstanbul, 1990, s. 3.
[263] Şahin Yüksel Yağan, Türk El Dokumacılığı, İstanbul, 1978, s. 10 - 15.
[264] Ş.Yüksel Yağan, a.g.e., 1978, s.10-15.
[265] Neriman Görgünay Kırzıoğlu, "Halıcılığımızın Kökeni ve Günümüzde Kültür, Sanat ve Ekonomik Etkinlikleri",Türk Halk Kültüründe Doğu - Anadolu Dokumaları ve Giysileri, Ankara, 1994, s. 4.

kumaştır.[266] İlk önce soğuktan korunmak ve örtünmek gibi yaşamsal ihtiyaçları gidermek için üretilen dokumalar, daha sonra insanoğlunun aklını kullanmasıyla birlikte estetik kaygı güdülerek çevreyi güzelleştirmek amacı ile de üretilmiştir.

Düz dokuma, dört gruba ayrılmakta olup, grupta kendi içinde tekniklerine göre çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Buna göre; "Kilimler", ilikli, iliksiz, ek atkılı, eğri atkılı olmak üzere dört; "Cicimler", sık motifli, seyrek motifli ve atkı yüzlü olmak üzere üç; "Sumaklar", düz, atkısız, balıksırtı, ters ve çapraz olmak üzere beş ve "Zililer" ise düz, çapraz, seyrek, damalı ve konturlu olmak üzere beş farklı teknikle dokunmaktadır.

Dokumayı ilmek ilmek oluşturan kişi yada kişiler, düz dokumalarda farklı teknikler kullanarak duygularını düşüncelerini veya hayallerini yansıtmak için dokumayı bir araç olarak kullanmaktadır. Bu nedenle kişi yada kişiler, bitkisel motifleri, insan – hayvan motiflerini veya çevresinde gördüğü herhangi bir nesneyi ve dile getiremediği isteklerini geometrik şekillerle stilize ederek ifade etmeye çalışmaktadır. Söz konusu bu motifleri oluşturabilmek için dokuma yüzeyindeki dikey, yatay veya diyagonal hatlardan yararlanılmaktadır. Dokumalarda, isimleri ve anlamları aynı olan motiflerin şekillerinde farklılık görülebilmektedir. Bunun sebebi ise, sosyal şartlar veya yerleşim alanlarının değişmesinden kaynaklanabileceği gibi aynı zamanda dokuyucunun kolay işleyebilmesi de etkili olmuştur.

Geçmişte kullanılan dokumalar, fiziksel şartlarda korunamadıklarından ya da, dokumaların yıpranan veya eskiyen yerlerinin, kesilerek tekrar kullanılmaya devam edilmesinden dolayı günümüze kadar gelememiştir. Bununla birlikte geçmişten günümüze gelmeyi başaran dokumalar ise, müzelerde ya da özel koleksiyonlarda koruma altına alınarak varlıklarını sürdürmektedir.

Çalışmamıza esas teşkil eden dokumalar, Hacıbektaş Müzesi'nde korunma altına alınmış yetmiş dört (74) adet örnek eserden oluşmaktadır. Bu dokumaları Müzeye geliş biçimine göre dört (4) sınıfta değerlendirebiliriz.

[266] Ahmet Uğurlu, "Dokuma", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1,İstanbul, 1997, s. 467.

1) Yirmiüç (23) adet örnek Hacı Bektaş Veli Dergahından kalan,

2) Kırküç (43) adet örnek bağış yoluyla gelen,

3) Altı (6) adet örnek satın alma yoluyla gelen,

4) İki (2) adet örnek ise, İlçe Hacıbektaş Müftülükten devir yoluyla gelen dokumalardır.

Bunlardan birinci sırayı kırk üç (43) adet örnek ile bağış yoluyla gelen, ikinci sırayı yirmi üç (23) adet örnek Hacı Bektaş Veli Dergahından kalan, üçüncü sırayı altı (6) adet örnek satın alma ile gelen, dördüncü sırayı ise iki (2) adet örnek ile İlçe Müftülükten devir yoluyla Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne kazandırılan dokumalardan oluşmaktadır.

Bu dokumalardan Hacı Bektaş Veli Dergahına ait eserler, 1925 yılında Tekke ve Zaviyelerin kapatılmasıyla birlikte bir heyet eşliğinde Ankara Etnografya Müzesine götürülmüş olup, söz Dergahın Hacıbektaş Müzesi olarak açılması ile birlikte Bakanlar Kurulunun 02/04/1960 tarih ve 4/12832 sayılı kararı ile Ankara Etnografya Müzesinden 09/07/1964 tarihinde Ankara Asarı Atika Müzesi Vasıtası ile geri getirilmiştir.

Müzeye kazandırılmış olan örnekler; bezayağı düz dokuma kilim, cicim, sumak ve zili tekniği kullanılarak dokunmuş taban yaygısı, yolluk, seccade, heybe, çanta/kuranlık ve yastıktan oluşmaktadır. Müzede yer alan kilimleri cinsleri itibariyle 6 (altı) sınıfta inceleyebiliriz.

1) Otuz (30) adet taban (yer) kilimi ,
2) On dokuz (19) adet seccade (namazlık) kilimi,
3) On yedi (17) adet yolluk kilimi,
4) Beş (5) adet heybe kilimi,
5) İki (2) adet çanta kilimi,
6) Bir (1) adet yastık kilimidir.

Bunlardan birinci sırayı otuz (30) örnekle taban (yer) kilimi, ikinci sırayı on dokuz (19) örnekle seccade (namazlık), üçüncü sırayı on yedi (17) örnekle yolluk, dördüncü sırayı beş (5) örnekle heybe, beşinci sırayı iki (2) örnekle çanta ve altıncı sırayı ise bir (1) örnekle yastık yer almaktadır.

Yukarıda cinslerine göre gruplandırılan kilimler arasında Hacı Bektaş Veli Dergahında kullanılan dokumalar da yer almakta olup, bunları üç (3) gruba ayırmak mümkündür.

1) Sekiz (8) örnek taban (yer) yaygısı,
2) Onbir (11) örnek seccade (namazlık),
3) Dört (4) örnek yolluk dokumanın Hacı Bektaş Veli Dergahından kalma dokumalar olması açısından oldukça önem arz etmektedir.

Hacı Bektaş Veli Dergahında kullanılan dokumalarda birinci sırada seccade olması Dergahta bulunan dervişlerin ve babaların dine ve tarikata bağlılığının göstergesidir. Bununla birlikte tezgahlarda seccadenin rahat dokunmasından ve derviş ve babaların yolculuk esnasında seccadeyi daha rahat yanında taşımasından dolayı Dergahta tercih edildiği düşünülmektedir.

Ayrıca, incelenen dokumalar arasında taban yaygısının ikinci ve yolluğun üçüncü sırada olması ise dergahta derviş veya babaların oturup dinlendikleri yerlere serdiği düşünülmektedir. Ancak taban yaygısının ve yolluğun seccadeye göre az olması derviş ve babaların çok fazla oturmadığı daha çok dünyevi işlerle uğraştığının bir göstergesi olduğundan Dergah döneminden kalan düz dokumalar oldukça büyük önem arz etmektedir.

Araştırma kapsamında bulunan kilimleri cinslerine göre sınıflandırmak gerekirse: Taban kilimi (Örnek No: 1 - 27 - 64), seccade (Örnek No: 2 - 67), heybe (Örnek No: 68 -52- 74), yolluk (Örnek No: 3 – 49- 58), yastık yüzü (Örnek No: 59) çanta/kuranlık dokuma (Örnek No: 69-71) şeklinde gruplandırmak mümkündür.

74 Adet Dokumanın Müzede Saklanış Biçimini İki Sınıfta İnceleyebiliriz.

1) 11 adet örnek teşhirde,
2) 63 adet depoda yer almaktadır.

Bu sınıflandırmaya göre Hacıbektaş Müzesinin teşhirinde dört (4) adet örnek taban kilimi, iki (2) adet örnek yolluk ve bir (1) adet örnek yastık olmak üzere toplamda yedi (7) adet örnek teşhirde yer almaktadır. Diğer dokumalar ise Hacıbektaş Müze Müdürlüğü'ne bağlı olan Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin teşhirinde ise iki (2) adet örnek heybe, 1 adet örnek yolluk ve 1 (bir) adet örnek seccade olmak üzere teşhirde 4 adet örnek olmak üzere teşhir toplamı 11 adet örnek yer almaktadır.

Ayrıca, Hacıbektaş Müze Müdürlüğü'nde eser deposu bulunmadığından diğer eserler ile birlikte düz dokumalar da Müze Müdürlüğünün bağlı birimi olan Hacıbektaş Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin eser deposunda yer almaktadır.

Tez kapsamında depoda ve teşhirde bulunan dokumalar, Müze Uzmanları gözetiminde her yıl güneşe çıkartılarak günlendirilmekte ve genel temizliği yapılmaktadır. Ayrıca, hem eser deposu hem de teşhir alanları özel bir firma tarafından haşerelere karşı ilaçlanarak dokumaların sağlıklı bir şekilde muhafaza edilmesi sağlanmaktadır. Bu çerçevede, dokumalar güvelere ve çürümeye karşı korunmakta ve dokumaların daha uzun ömürlü olmaları sağlanmaktadır.

74 adet çalıştığımız dokumalarda uygulanan tekniği incelediğimizde ise; 48 adet ilikli kilim tekniğinde, 23 adet cicim tekniğinde, 3 adet zili tekniğinde dokunmuştur.

Dergah döneminden kalan 23 adet dokuma teknik açıdan incelendiğinde; **s**ekiz (8) adet örnek taban yaygısı yer almakta olup, bunlardan yedi (7) adet örnek ilikli kilim tekniğinde diğer bir (1) adet örnek ise cicim tekniğinde,

Onbir (11) adet örnek seccade yer almakta olup, on (10) adet örnek ilikli kilim tekniğinde ve bir (1) adet örnek ise cicim tekniğinde,

Dört (4) adet örnek yolluk bulunmakta olup, üç (3) adet örnek ise ilikli kilim tekniğinde ve bir (1) adet örnek ise cicim tekniğinde dokunmuştur.

Kilimlerin dokunuşları sırasında, teknik özelliklerinden dolayı ilikler meydana gelmektedir. Müzede en çok bulunan dokuma tekniği ilikli kilim dokuma tekniğidir. Çalışma kapsamında yer alan kilim örneklerinde düz dokuma ve kilim - cicim tekniğinin bir arada kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır. Bu tekniklerin bir kilimde tek başlarına uygulanmalarından ziyade daha çok ilikli kilim tekniğiyle birlikte kullanıldıkları görülmektedir.

23 adet Dergah Dönemine ait ve Müzeye kazandırılan kilimlerin boyutları, kısa kenar uzunluğu ve uzun kenar uzunluğu seklinde ölçülebilmektedir.

Sekiz (8) Adet Taban Yaygısı Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

1) 37-100 cm. arası 4 adet örnek,
2) 101-170 cm arası 2 adet örnek,
3) 171-240 cm arası 2 adet örnek yer almaktadır.

Sekiz (8) Adet Taban Yaygısı Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

1) 150-210 cm arası 2 adet örnek,
2) 211-280 cm arası 1 adet örnek,
3) 281-390 cm arası 5 adet örnek bulunmaktadır.

Onbir (11) Adet Seccade Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

1) 80-130 cm arası 11 adet örnek yer almaktadır.

Onbir (11) Adet Seccade Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

1) 100-170 cm arası 8 adet örnek,
2) 171-200 cm arası 3 adet örnek bulunmaktadır.

Dört (4) Adet Yolluk Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

1) 80-120 cm arası 4 adet örnek yer almaktadır.

Dört (4) Adet Yolluk Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

1) 100-190 cm arası 4 adet örnek bulunmaktadır.

Yirmiüç (23) adet Dergah Dönemine ait dokumanın dışında kalan ve Hacıbektaş Veli Müzesine çeşitli yollarla kazandırılmış 51 adet dokumada; 22 adet taban yaygısı, 8 adet seccade, 13 adet yolluk, 5 adet heybe, 2 adet çanta/kuranlık ve 1 adet yastık örnek incelenmiştir.

22 Adet Taban Yaygısı Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

1) 100-170 cm arası 8 adet örnek,
2) 171-240 cm arası 13 adet örnek,
3) 241-310 cm arası 1 adet örnek yer almaktadır.

22 Adet Taban Yaygısı Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

1) 140-210 cm arası 2 adet örnek,
2) 211-280 cm arası 5 adet örnek,
3) 281-350 cm arası 3 adet örnek,
4) 351-420 cm arası 11 adet örnek,
5) 421-435 cm arası 1 adet örnek bulunmaktadır.

8 Adet Seccade Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

1) 50-120 cm arası 8 adet örnek yer almaktadır.

8 Adet Seccade Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

1) 100-190 cm arası 8 adet örnek bulunmaktadır.

13 Adet Yolluk Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

1) 70-140 cm. arası 12 adet örnek,
2) 141-170 cm. arası 1 adet örnek yer almaktadır.

13 Adet Yolluk Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

1) 150-210 cm arası 6 adet örnek,
2) 211-280 cm arası 1 adet örnek,
3) 281-340 cm arası 5 adet örnek,
4) 341-400 cm arası 1 adet örnek bulunmaktadır.

5 Adet Heybe Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

30-50 cm. arası 5 adet örnek yer almaktadır.

5 Adet Heybe Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

100-130 cm arası 5 adet örnek bulunmaktadır.

2 Adet Çanta\Kuranlık Dokumada Kısa Kenar Uzunluğu;

20-40 cm. arasında yer almaktadır.

2 Adet Çanta\Kuranlık Dokumada Uzun Kenar Uzunluğu;

20-50 cm arasında bulunmaktadır.

1 Adet Yastık Dokumanın Kısa Kenar Uzunluğu;

50 cm.'dir

1 Adet Yastık Dokumanın Uzun Kenar Uzunluğu ise;

100 cm. olup, teşhirde yer almaktadır.

Buna göre; incelenen örneklerin kısa kenar uzunluklarının en küçüğü 27 cm., en büyüğü 416 cm. arasında olup, uzun kenar uzunluklarında ise en küçüğü 27,5 cm. ve en büyüğü 435 cm. arasında değişmektedir.

Müzeye çeşitli yollarla kazandırılan 51 adet dokuma ile Dergah Döneminden günümüze gelen 23 adet dokumanın bordür sayılarını ayrı ayrı ele aldığımızda ise;

Müzede yer alan 51 adet dokumanın "kısa kenar" bordür sayılarına baktığımızda da;

1) Zemini bordürle çerçevelenmiş olan kilimler
   a) Bir bordürlü olanlar onyedi (17) örnek,
   b) İki bordürlü olanlar dokuz (9) örnek,
   c) Üç bordürlü olanlar beş (5) örnek,
   d) Dört bordürlü olanlar iki (2) örnek,
   e) Altı bordürlü olanlar üç (3) örnek,
2) Zemini bordürle çerçevelenmemiş olanlar ise onbeş (15) örnekten oluşur.

Müzede yer alan 51 adet dokumanın"uzun kenar" bordür sayılarına baktığımızda da;

1) Zemini bordürle çerçevelenmiş olan kilimler
   a) Bir bordürlü olanlar ondokuz (19) örnek,
   b) İki bordürlü olanlar yedi (7) örnek,
   c) Üç bordürlü olanlar beş (5) örnek,
2) Zemini bordürle çerçevelenmemiş olanlar ise yirmi (20) örnekten oluşur.

Müzede yer alan 51 adet dokumanın bordür sayılarına bakıldığında; bordür sayılarının bir ile altı arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında bulunan örneklere bakıldığında genellikle bordüre yer verilmediği, bordürlü dokunmuş kilimlerde ise daha çok bir bordürün tercih edildiği, iki, üç, dört ve altı bordürlü örneklerin çok az dokunduğu görülmektedir.

Dergah Dönemine ait 23 adet dokumanın"kısa kenar" bordür sayılarına baktığımızda da;

1) Zemini bordürle çerçevelenmiş olan kilimler
   a) Bir bordürlü olanlar yedi (7) örnek,
   b) İki bordürlü olanlar üç (3) örnek,
   c) Üç bordürlü olanlar beş (5) örnek,
   d) Dört bordürlü olanlar iki (2) örnek,
2) Zemini bordürle çerçevelenmemiş olanlar ise altı (6) örneklerden oluşur.

Dergah Dönemine ait 23 adet dokumanın "uzun kenar" bordür sayılarına baktığımızda da;

1) Zemini bordürle çerçevelenmiş olan kilimler
   a) Bir bordürlü olanlar sekiz (8) örnek,
   b) İki bordürlü olanlar iki (2) örnek,
   c) Üç bordürlü olanlar üç (3) örnek,
   d) Dört bordürlü olanlar bir (1) örnek,
2) Zemini bordürle çerçevelenmemiş olanlar ise dokuz (9) örneklerden oluşur.

Dergah Dönemi bordür sayılarına bakıldığında; bordür sayılarının bir ile dört arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında bulunan örneklere bakıldığında genellikle bordüre yer verilmediği, bordürlü dokunmuş kilimlerde ise daha çok bir bordürün tercih edildiği, iki, üç ve dört bordürlü örneklerin çok az dokunduğu görülmektedir.

Düz dokumaların tek ya da çift kanat olarak meydana getirilen dokuma kompozisyonlarına, dikey ya da yatay hatlar veya mihraplı kompozisyonlar hâkimdir. Kompozisyonlarda geometrik desenler kullanılarak, simetrik düzen oluşturulmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte dokumaların çözgü iplerinde yün, kıl ya da pamuk ipliği, atkı iplerinde ise yün ipin kullanıldığı, renklerinin ise bitkisel boyalardan elde edildiği tespit edilmiştir.

Kilim kompozisyonlarını, zemindeki motiflerin diziliş biçimine göre ana üç başlık altında sınıflandırabiliriz

a) Motifleri yatay eksende gelişen kompozisyonlu kilimler:
   Dergah dönemine ait 23 adet dokumada 7 adet, çeşitli yollarla Müzeye kazandırılan diğer 51 adet dokumada ise 19 adet yatay komposizyonlu düz dokuma yer almaktadır.
b) Motifleri dikey eksen üzerinde gelişen kompozisyonlu kilimler:
   Dergah Dönemine ait 23 adet dokumada 6 adet, çeşitli yollarla Müzeye kazandırılan diğer 51 adet dokumada ise 24 adet yatay komposizyonlu düz dokuma yer almaktadır.
c) Mihrap kompozisyonlu kilimler:
   Dergah Dönemine ait 23 adet dokumada 11 adet, çeşitli yollarla Müzeye kazandırılan diğer 51 adet dokumada ise 8 adet mihrap komposizyonlu düz dokuma yer almaktadır.

Tek kanat olarak dokunan düz dokumaların yanı sıra, iki veya daha fazla uzun parçanın ayrı ayrı dokunduktan sonra yan kenarlarından dikilerek birleştirilmesiyle oluşturulan ve çift kanat (sak) olarak adlandırılan dokumalar da görülmektedir. Ancak bu düz dokumaların ebat olarak büyük olması, taşınması ve muhafaza edilmesindeki zorlukları beraberinde getirdiğinden, günümüzde pek fazla dokunmamaktadır. boyutları, kısa kenar uzunluğu ve uzun kenar uzunluğu seklinde ölçülebilmektedir

Müzede yer alan Dergah Dönemine ait 23 adet dokumanın;

a) 21 adeti tek kanat/şak
b) 1 adeti 2 kanat/şak
c) 1 adeti ise 3 kanat/şak olarak dokunmuştur.

Çeşitli yollarla Müzeye kazandırılan diğer 51 adet dokumanın ise;

a) 33 adeti tek parça

b) 11 adeti 2 kanat/şak
c) 5 adeti 3 kanat/şak
d) 2 adeti 4 kanat/şak olarak dokunmuştur.

Müzenin dokuma koleksiyonunda yer alan 74 adet örnek içinde bulunan ve Hacı Bektaş Veli Dergahından günümüze ulaşan 23 adet dokumanın, Dergaha bağış ile mi yoksa satın alma yoluyla mı kazandırıldığı bilinmemektedir. Bu nedenle söz konusu 23 adet dokumadan sadece 1 adet dokumanın üretim yeri bilinmekte ve diğer geri kalan dokumanın yöresi bilinmemektedir. Söz konu dokumaların üretim yerine ilişkin olarak kaynak kişiler ile görülmüş ve kaynak kişilerin üretim yeri hususunda farklı beyanlarının olması ise dokumaların üretim yerleri arasında ciddi farklılıklar ortaya koymuştur.

Bunun dışında geriye kalan 51 adet düz dokumada ise, 5 adet düz dokumanın üretim yeri belli olup, geriye kalan 46 adet dokumanın ise üretim yeri bulunmamaktadır. Kaynak kişiler ile görüşülerek üretim yeri yani yöresi tespit edilmeye çalışılmıştır. Ancak dokumaların üretim yerleri arasında ciddi farklılıklar ortaya çıkmıştır.

74 adet eserin, Müzede envanterleme sürecinde, Müzede yeterince uzman bulunamaması ile birlikte dokuma konusunda yapılan bilimsel çalışmaların azlığından ve bilgi eksikliğinden dolayı üretim yerleri ile ilgili tam olarak bilgi yazılamadığı düşünülmektedir.

Genel olarak stilize edilmiş geometrik bezemelerin hâkim olduğu bu dokumalarda; kötülük ve dışarıdan gelebilecek kötü etkilerden korunmak amacıyla kullanılan **“akrep”;** iyimserliğin, korunmanın, yiğitlik, doğru sözlülük, güven, bereket, güç, kahramanlık ve erkekliğin simgesi olan **“kurtağzı”;** yeniden doğuşu, bedensel ve ruhsal temizliği, yaşamı, hayatın akıcılığını, soyluluğu, bilgeliği, saflığı, erdemi simgeleyen **“suyolu”**; kahramanlık, güç, erkeklik, çoğalmanın simgesi olan **“koçboynuzu”**; genç kızın evlilik isteğini dile getiren **“küpe”;** sonsuz mutluluk isteğini, kadın - erkek ilişkisi ile doğanın yeniden canlanmasını ifade

eden **“bereket”**; zıt ve farklı kavramları, dünyanın çeşitli hareketlerini simgeleyen **“çengel”**; insanın alın yazısını, mükemmelliği, zıtlıkları, evliliği, evrenin yalnızlığını ve karmaşıklığını, küresel müziğin evrensel uyumunu, gökkuşağının renklerini, gezegenlerle ilgili yedi alanı, bireysel bütünlüğü, mutluluk, sevgi ve muhabbeti simgeleyen **“yıldız”;** temizliği, düzeni simgeleyen **“tarak”**; analık - doğurganlık, mutluluk, neşe, saadet ve uğuru simgeleyen **“elibelinde”**; evlilik isteğini, bebek beklentisini, çeyiz sandığını, tabutu, ölümü, evreni simgeleyen **“sandık”**; üzerinde bulunan dikenlerden dolayı kötü gözü yani nazarı uzaklaştırdığına inanılan **“pıtrak”**; kuvvet, kudret, hükmetme gücü, hastalıkları iyileştirdiğine inanılan ve doğum sırasında yardımcı olduklarına inanılan Hz. Fatma ve Hz. Meryem’in ellerini simgeleyen **“el – parmak”**; sürekli ilerleme içinde olan ve cennete yükselen hayatı ve sürekli bir değişim içinde olan evreni, yeryüzü ve cennet arasındaki iletişimi kuran ve ölümsüzlüğü simgeleyen **“hayatağacı”**; kuvveti, ölümsüzlüğü ve dünyanın yaradılışını simgeleyen **“yılan”**; aileyi, kadın - erkek birliğini, ailenin devamlılığını, bereketi, sevgililerin birleşme arzusunu simgeleyen **“bukağı”;** dört ayrı yönü gösteren şekli itibariyle, kötü gözün etkisini yok ettiğine inanılarak kullanılan **“haç**”; bazen mutluluk, sevinç, sevgi bazen de ölen kişinin ruhunu ayrıca kişinin özlemini, haber beklentisini, kuvveti, kudreti, ölümü simgeleyen **“kuş”**; avcılığı, yiğitliği, cinsel isteği simgeleyen **“keçi izi”;** kötü bakışlardan meydana gelebilecek kötü etkilerden korunmak amacıyla kullanılan **“muska”**; bolluğu, bereketi, temizliği simgeleyen “**balık kılçığı**” gibi motifler kullanılmıştır.

Müze envanterine kayıtlı Dergah Döneminden Kalan Düz Dokumaların genelinde kök boya adı verilen doğal (bitkisel) boya kullanılmıştır. Kilimlerin zemininde ve bordüründe bulunan renkleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

Dergah Dönemine Ait Düz dokumaların Zemininde ve Bordüründe Bulunan Renkler:

1) Kırmızı yirmi iki örnekte,
2) Lacivert ve Krem yirmi örnekte,

3) Turuncu ve Kahverengi on sekiz örnekte,
4) Sarı on üç örnekte,
5) Yeşil ve Mavi on iki örnekte,
6) Hardal Sarısı on bir örnekte,
7) Mor on örnekte,
8) Bordo dokuz örnekte,
9) Siyah sekiz örnekte,
10) Pembe,Turkuaz ve Haki Yeşil altı örnekte,
11) Gül Kurusu ve Sütlü Kahverengi beş örnekte,
12) Lila/ Eflatun iki örnekte,
13) Fıstık Yeşili ve Gri bir örnekte,

Dergah Dönemine ait dokumaların geneline bakıldığında, zeminde ve süslemede hakim olan renkler kırmızı, lacivert, krem, turuncu ve kahverengi, mavi ve yeşil gibi ana ve ara renkler kullanılmıştır. Ancak dokumalara genel olarak baktığımızda koyu renkler yer yer açık renklerle ahenk oluşturulmaya çalışıldığı görülmüştür.

Müze Envanterine Kayıtlı Diğer Düz Dokumaların Zemininde ve Bordüründe Bulunan Renkler:

1) Krem kırk sekiz örnekte,
2) Siyah kırk üç örnekte,
3) Turuncu kırk bir örnekte,
4) Bordo ve Sarı otuz dokuz örnekte,
5) Kırmızı ve Mavi otuz sekiz örnekte,
6) Pembe yirmi iki örnekte,
7) Yeşil yedi örnekte,
8) Sütlü Kahverengi on sekiz örnekte,
9) Turkuaz on yedi örnekte,
10) Lacivert on altı örnekte,

11) Mor on beş örnekte,
12) Gri ve Haki Yeşil on dört örnekte,
13) Kahverengi ve Fıstık Yeşili on iki örnekte,
14) Hardal Sarısı on bir örnekte,
15) Lila/Eflatun dört örnekte,
16) Gül Kurusu üç örnekte,

Diğer dokumaların geneline bakıldığında ise zeminde ve süslemede hakim olan renkler krem, siyah,turuncu, bordo, sarı, kırmızı ve mavi gibi ana ve ara renkler kullanılmıştır.Ayrıca, dokumalara genel olarak baktığımızda koyu renkli yer yer açık renklerle ahenk oluşturulmaya çalışıldığı görülmüştür.

Katalog kısmında incelenen örneklerden anlaşılacağı üzere Müzede yer alan Dergah Dönemine ait dokumaların ilik boylarında standart ölçü söz konusu değildir. Kilimler ilik boyları bakımından incelendiğinde bunların ölçülerinin en kısa ilik 0,1 - 2 cm. ile en uzun ilik ise 0,6-4 cm arasında değiştiği görülmüştür.

1) En Kısa İlik Boyu
   a) 0,1 cm olan altı örnek,
   b) 0,2 cm olan altı örnek,
   c) 0,3 cm olan dört örnek,
   d) 0,4 cm olan bir örnek,
   e) 0,5 cm olan bir örnek,
   f) 2 cm olan bir örnek vardır.
2) En Uzun İlik Boyu
   a) 0,6 cm bir örnek,
   b) 0,7 cm bir örnek,
   c) 1,3 cm dört örnek,
   d) 1,5 cm sekiz örnek,
   e) 1,7 cm bir örnek,
   f) 2 cm bir örnek,

g) 2,50 cm bir örnek,
h) 4 cm iki örnek vardır.

Katalog kısmında incelenen örneklerden anlaşılacağı üzere Müzede yer alan Dergah Döneminin dışında bulunan dokumaların ilik boylarında standart ölçü söz konusu değildir. Kilimler ilik boyları bakımından incelendiğinde bunların ölçülerinin en kısa ilik 0,1-0,05 cm. ile en uzun ilik ise 0,4-4 cm arasında değiştiği görülmüştür.

1) En Kısa İlik Boyu
   a) 0,1 cm olan yedi örnek,
   b) 0,2 cm olan on iki örnek,
   c) 0,3 cm olan dört örnek,
   d) 0,4 cm olan bir örnek,
   e) 0,5cm olan iki örnek vardır.
2) En Uzun İlik Boyu
   a) 0,4 cm bir örnek,
   b) 0,5 cm bir örnek,
   c) 1,1 cm bir örnek,
   d) 1,2 cm üç örnek,
   e) 1,3 cm iki örnek,
   f) 1,5 cm dört örnek,
   g) 2 cm altı örnek,
   h) 3 cm iki örnek,
   i) 3,5 cm bir örnek,
   j) 4 cm bir örnek vardır

Dokumaların geneline bakıldığında ilik boyları uzun değildir. İlikleri uzun olan dokuma kilim olup, bu dokumalarda yıpranmalar daha fazla görülmektedir. İlik boyları en kısa 0,1cm, en uzun ilik boyu ise 4 cm arasında olan örneklerden oluştuğu

dikkat çeker. Bu durum ise kilimlerin çoğunun sağlam olarak kaldığını da kanıtlar niteliktedir.

XX. yy. başlarında, kilimlerin kalitesi günümüzdekine benzer şekilde çözgü ipinin sayısının (çile) yanı sıra çözgü ve atkı ipliklerinin ağırlığına göre ölçüldüğü bilinmektedir. Aynı gelenek anılan yıllarda Sivas, Niğde, Kırşehir, Nevşehir, Konya, Yozgat, Kayseri yöresinde de vardır. Bu illerde 20 çift ipe, "Bir çile" denilmektedir. İpin ağırlığı ile kalite belirleme günümüzde, Sivas, Konya, Kayseri ve Yozgat yöresinde ve Batı Anadolu yöresi dokuma merkezlerinde halen yaygındır.[267]

Dergah Dönemine ait 23 adet dokumada dikey (çözgü) yönde 10 cm2' deki tel sayısı bakımından;

a) 30 36 tel arası iki,
b) 37 - 42 tel arası beş,
c) 43 - 48 tel arası yedi,
d) 49 - 54 tel arası beş,
e) 55 - 60 tel arası üç,
f) 78 tel olan bir adet örnek mevcuttur.

Yatay yönde (atkı) 10 cm2' de tel sayısı bakımından;

a) 55 – 80 tel arası dört,
b) 81-100 tel arası yedi adet,
c) 101-125 tel arası 11 adet örnek mevcuttur.

Müzede yer alan diğer 51 adet dokumada dikey (çözgü) yönde 10 cm2' deki tel sayısı bakımından;

a) 21 - 30 tel arası altı,
b) 31 - 49 tel arası otuz beş,

[267] Bekir Deniz, Yöre Özellikleriyle Yozgat Kilimleri, *Arkeoloji Sanat Tarihi Dergisi V*, İzmir, 1990, s. 77

c) 50 - 69 tel arası sekiz,

d) 70 - 89 tel arası bir,

e) 90 tel olan bir adet örnek mevcuttur.

Yatay yönde (atkı) 10 cm2' de tel sayısı bakımından;

a) 23- 35 tel arası beş,

b) 36- 50 tel arası on bir,

c) 50-65 tel arası altı,

d) 66-85 tel arası üç,

e) 86-95 tel arası yedi,

f) 96-120 tel arası on iki,

g) 121-145 tel arası beş

h) 146-166 tel arası iki örnek mevcuttur.

Araştırmamız kapsamında yer alan 74 adet dokumanın; zemin ve bordüründe bulunan motifleri sınıflandırmak gerekirse;

a) Anlam Yüklü Motifler: Aşk ve Birleşim (Ying - Yang), Gece-Gündüz Bereket, Mihrap, İm.

b) Bitkisel Motifler: Hayat Ağacı, Çiçek, Lale, Gül, Nar, Yaprak, Türkmen Gülü, Pıtrak.

c) Geometrik Motifler: Çengel, Suyolu, Sandık, Top, Ters Makara, Bıçkır .

d) Figürlü Motifler: Akrep, El - Parmak, Kuş, Elibelinde, Göz, Dörtgöz, Dokuz Gözce, Koçboynuzu, Kurtağzı - Kurtizi, Ejder, Örümcek Yılan, Balık Kılçığı, Kırkayak.

e) Kozmik Motifler: Yıldız.

f) Nesneli Motifler: Bukağı, Saçbağı, Tarak, Testereagzı, Küpe, Muska şeklindedir.

Düz dokumaların hem zeminde hem de bordürde kullanılan motiflerin sayısı şu şekilde;

a-) Anlam Yüklü Motifler:

1- 21 adet bereket,
2- 15 adet aşk birleşim,
3- 10 adet mihrap,
4- 10 adet im,
5- 2 adet gece gündüz motifi yer almaktadır.

b-) Bitkisel Motifler:

1- 35 adet pıtrak
2- 7 adet çiçek,
3- 5 adet yaprak,
4- 5 adet nar,
5- 4 adet türkmen gülü,
6- 3 adet hayat ağacı,
7- 2 adet lale,
8- 2 adet ağaç,
9- 2 adet gül,
10- 1 adet üzüm motifi vardır.

c-) Geometrik Motifler:

1- 36 adet bıçkır,
2- 29 adet çengel,
3- 22 adet su yolu,
4- 15 adet bukağı,
5- 9 adet uzantılı baklava,
6- 7 adet haç,
7- 5 adet top,
8- 5 adet buka suyu
9- 2 adet altıgen,

10- 2 adet anahtar-çadır tokmağı

11- 1 adet beli boğuk,

12- 1 adet ters makara,

13- 1 adet im su,

14- 1 adet posta kutusu motiflerine yer verilmiştir.

d-) Figürlü Motifler:

1- 74 adet kurt ağzı,

2- 64 adet göz,

3- 40 adet koçboynuzu,

4- 39 adet elibelinde,

5- 25 adet akrep,

6- 17 adet ejder/ejderha,

7- 17 adet turna,

8- 12 adet el parmak,

9- 10 adet örümcek,

10- 9 adet kuş,

11- 7 adet deve boynu,

12- 7 adet dana gözü,

13- 6 adet idol,

14- 6 adet kelebek,

15- 4 adet dokuzgözce,

16- 6 adet kanat,

17- 3 adet yılan,

18- 3 adet kaz ayağı,

19- 3 adet kedi tırnağı,

20- 3 adet yengeç,

21- 3 adet post,

22- 3 adet yar yare karşı,

23- 2 adet kedi kulağı,

24- 2 adet balık kılcığı,

25- 2 adet ayak,

26- 2 adet sındı kulpu (makas sapı)

27- 2 adet yar yare küstü,

28- 2 adet kırkayak,

29- 2 adet kaşık sapı,

30- 1 adet kurt,

31- 1 adet semah dönen insan (semazen),

32- 1 adet kız,

33- 1 adet keçi ayağı/keçi izi,

34- 1 adet çiftbaşlı koçboynuzu,

35- 1 adet kurt ayağı izi,

36- 1 adet tilki kulak motifi bulunmaktadır.

e-) Kozmik Motifler:

1- 30 adet yıldız motifi kullanılmıştır.

f-) Nesneli Motifler:

1- 51 adet muska,

2- 24 adet çıbık,

3- 23 adet tarak,

4- 17 adet küpe,

5- 16 adet saç bağı,

6- 15 adet tahta,

7- 9 adet sandık,

8- 7 adet çadır,

9- 7 adet şamdan/çerağ,

10- 5 adet yaba,

11- 4 adet balta,

12- 3 adet nacak ağzı motifi yer almaktadır.

Anlam yüklü bezemelerde; bereket motifi, aşk birleşim motifi, mihrap motifi,bitkisel bezemelerde; en çok pıtrak (putırak) motifi, çiçek motifi, yaprak motifi, geometrik bezemelerde; bıçkır motifi, çengel motifi, su yolu (akıtma, sığır sidiği, dikme, deve hörgücü) motifi, figürlü bezemelerde; kurt ağzı motifi , göz (dana gözü, dörtgöz, bülüç gözü) motifi, koçboynuzu motifi, elibelinde (eliböğründe) motifi, kozmik bezemelerde; yıldız motifi nesneli bezemelerde; muska (nuska, nuksa, noksa) motifi, çıbık motifi, tarak motifi ve küpe motifi kullanılmıştır.

Düz dokumaları motifleri açısından değerlendirildiğinde dokumaların zemininde figürlü, nesneli ve geometrik benzemelerin kullanıldığı dikkatimizi çeker. Bordürlerde ise farklı motiflere yer verildiği gibi aynı motiflerinde kullanıldığı görülmektedir. Motiflerin boyutları hem bordürde hem de zeminde farklılık gösterir. Bordürde zemindeki motiflerin boyutlarından daha küçük motiflere yer verilmiştir.

Dokumaların genelinde zemin rengi koyu kullanılırken, zemine serpiştirilen motiflere zemin renginden daha açık ve farklı renkler kullanılmıştır. Ayrıca kilimlerin genelinde zeminde kullanılan figürlü, nesneli motifler, geometrik motiflerle çerçevelenerek, ana motifler oluşturulmuş, bu ana motiflerin dışında da dolgu motiflere yer verilmiştir.

Dokumaların bordürlerinde ise; genelde figürlü motifler ardı ardına tekrar edilerek sıralanmışlardır. Bordürlerin çoğunda ise zemin rengi hep açık motifler bordürün zemin rengine göre koyu olup, çeşitli renklerle süslenmiştir.

Dokumalar komposizyon açısından değerlendirdiğinde renklerde bir aheng ve motiflerin yerleştirilmesinde de bir simetri dikkatimizi çeker. Her dokumanın kendisine özgü bir komposizyon anlayışı vardır.

Tez kapsamında ele alınan dokumalar genel itibariyle iyi muhafaza edildiklerinden fazla yıpranmamışlar, ancak Dergah döneminden günümüze gelen üç-beş örnekte yer yer küçük eziklere, yırtıklara ve kısmen onarımlara rastlanmıştır.

Çalışmamızın konusunu teşkil eden 74 adet düz dokuma örneğinin tarihlendirilmesi için kaynak kişiler ile görüşülmüş olup, kaynak kişilere göre dokumaların 17.y.y ile 20. y.y arasında dokunduğu ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin olarak, 74 adet düz dokuma örneğine bakıldığında dokumalarda kullanılan motif ve kompozisyonlar, kullanılan renkler fazla değişiklik göstermeden asırlarca nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar ulaşmıştır.

6.2. Karşılaştırma

Hacıbektaş Müzesinde bulunan dokumalara baktığımızda Anadolu'da dokunan dokumalarla motif ve komposizyon bakımından benzerlik göstermektedir.

Türk dokumalarındaki yani Anadolu dokumalarında motif ve komposizyon olarak büyük benzerliğin sebebi; Anadolu dokumalarının kaynağının Orta Asya'ya dayanmasıdır.[268] Orta Asya'dan Anadolu'ya yurt edinmek ve devlet kurmak için göç eden Türk boyları ve oymakları, kendi düşünce ve estetik değerlerinin yanı sıra günlük hayattaki vazgeçilmez kültürlerini de beraberlerinde getirdiklerinden, bugün Anadolu'nun her yeri çok çeşitli adet ve geleneklerin bütünleştiği ve yan yana yasama devam ettiği geleneksel bir sanat galerisi haline gelmiştir. Anadolu dokumalarının çoğu birbirine benzemekle birlikte iklim, sosyal ve ekonomik durum gibi bazı sebeplerden dolayı birbirinden çok az fark göstermektedir.[269]

Dokumalar çeşitli coğrafi alanlarda yayılsalar da birbirleriyle bir bütünlük ve benzerlik göstermektedir. Çok geniş alana yayılan Türk dünyasının gittiği yerlerin coğrafi durumuna göre dokumalarının rengini değiştirmesi, karşılaştığı medeniyetlerin dokumacılığından ve kültüründen de kendi dokumalarına bir şeyler katmıştır.Türk dokumacılığın kökenine bağlı kalarak gelişimini değişik coğrafi alanlarda sürdürmüş olup, Türk boyları gittikleri yerlerde dokuma anlayışını devam ettirmişlerdir. [270]

Dokuma kültürünü beraberlerinde getiren Türkler, yeni yurtlarında da bu kültürü sürdürmüş olup, bununla birlikte göç ettikleri yerlerde aynı motifleri, renkleri ve komposizyonları kullanmış ve gittikleri yerlerden çeşitli alıntılar yapmışlardır. Halep'ten devam ederek Anadolu'nun değişik bölgelerine göç eden Reyhanlı Türkmenleri'ne ait motifleri, Hatay, Malatya, Sivas ve Kayseri gibi bir çok yörede ki

[268]Abdullah Türker, Bolu Müzesinde Bulunan Kilimler, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sos. Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Van, 2000,s. 163.
[269] Münevver Ünsal, "Kilim" *Dünyada Van,* Van, 1993, s.11.
[270]İrwin, Edman, *Sanat ve İnsan*, (Çev: Turhan Oğuzhan), İstanbul, 1998, s.11 vd.

dokumalarda görmek mümkündür.[271] Örneğin Nevşehir (Kapadokya) dokumalarında yer alan motif ve kompozisyon düzenlemesi Konya, Sivas, Kayseri ve Kırşehir'de; veya Balıkesir, Çanakkale ile Uşak'da dokunan bir düz dokumaya Nevşehir (Kapadokya) de rastlamak mümkün hale gelmiştir.

Söz konusu 74 adet düz dokuma örnekleri tek tek ele alındığında, hammadde, dokuma tekniği, renk, kompozisyon ve motif düzenlemesi gibi teknik ve estetik özellikleri bakımından birbirlerine benzemektedir. Bu benzerlik, sadece Müzede bulunan dokuma örnekleri arasında değil, aynı zamanda Anadolu'nun diğer yörelerinde ki dokuma örnekleri ile benzediği görülmüştür.

Hacıbektaş Müzesinin koleksiyonunda bulunan ve incelemeye alınan dokuma örneklerinin bir kısmında, envanter eser defterinde yer alan üretim yeri bilgisi ile tez çalışması sırasında görüşme yapılan kaynak kişilerin beyan ettikleri üretim yeri bilgisi arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bir çok dokumanın da, envanter eser defterinde üretim yeri bilgisi bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise, geçmişte dokuma konusunda yapılan bilimsel çalışmaların azlığı, bilgi eksikliği ve Müzede yeterince uzman bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmada, farklı kaynakların taranması sonucunda dokumaların diğer yöre dokumalarıyla renk, komposizyon ve motif açısından büyük benzerlik taşıdığı gözlenmiştir. Ancak, Hacıbektaş Müzesi'nde yer alan dokumaların mı diğer yöre dokumalarını etkilediği, yoksa diğer yöre dokumalarının mı Hacıbektaş Müzesi'nde yer alan dokumaları etkilediği tam olarak anlaşılamamıştır. Bu nedenle, dokuma örneklerinin birbirleriyle etkileşimleri konusunda kesin bir yargıya varılamamıştır. Sonuç olarak bakıldığında ise; dokumaların Anadolu'nun ortak kültür mirası olduğudur.

Hacıbektaş Müzesi'nin koleksiyonunda yer alan ve ele almış olduğumuz 74 adet düz dokumanın, Etnografik Eser Envanter defterinde yöresi belirtilmiş yada

[271]Fahrettin Kayıpmaz, Naciye Kayıpmaz, "Sivas Kilim Seccadeleri", *Türk Etnografya Dergisi*, 19, Ankara,1991, s. 95, Münevver Ünsal, Van ve Yöresi Kilim Motiflerinin Dili, (M.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanatta Yeterlilik Tezi Basılmamış), 1989, s.2.

belirtilmemiş olsun, Anadolu'nun farklı yörelerinde dokunmuş olan kilimlerle renk, motif, kompozisyon gibi yönlerden karşılaştırmak mümkündür.

Bahse konu çalışmamız, Hacıbektaş Müze Müdürlüğü Etnografik Eser Envanterine kayıtlı 1925 yılı öncesi Dergah döneminden kalan 23 adet düz dokuma ile Dergahın 1964 yılında Müze olmasıyla birlikte çeşitli yollarla (43 adeti bağış, 6 adeti satın alma ve 2 adeti devir yolu ile) kazandırılan 51 adet düz dokuma olmak üzere toplam 74 adet dokumadan oluşmaktadır.

Buna göre, Hacı Bektaş Dergahı dönemine ait 23 adet dokumadan 1 adet dokumanın yöresi belli olup, geriye kalan 22 adet dokumanın nerde ne şekilde dokunduğu veya nerden geldiği belli değildir. Bahse konu yöresi belli olan dokuma 1031 (foto no: 22) envanter numarasına kayıtlı olup, envanter kayıtlarına göre dokumanın yöresi Gaziantep olarak belirtilmiştir. Ancak kaynak kişilere göre yöresi de; Kapadokya (Nevşehir) ve Gaziantep olarak belirtilmiş olup, araştırma sırasında bu dokumaya benzer bir başka örneğine rastlanmamıştır. Ayrıca, bu dokuma örneğinin, ilk yarı mekanik dokuma örnekleri arasında olduğu kaynak kişiler tarafından ifade edilmiştir.[272]

Bununla birlikte bağış, satın alma ve devir yolu ile Müzeye kazandırılan 51 adet dokumadan 5 adet dokumanın yöresi belli olup, geriye kalan 46 adet dokumanın yöresi belli değildir. Müze envanter kayıtlarında yer alan 5 adet dokumanın yöresi; 1147 (foto no:24) envanter numarası ile kayıtlı olan dokuma Isparta, 1482 (foto no:35) envanter numarası ile kayıtlı olan dokuma Sivas-Suşehri, 1564 (foto no:43) envanter numarası ile kayıtlı olan dokuma Adıyaman, 1568 (foto no:44) envanter numarası ile kayıtlı olan dokuma Sivas ve 1599 (foto no:48) envanter numarası ile kayıtlı olan dokuma ise Sivas olarak belirtilmiştir. Bu çerçevede dokumalar, aşağıda tek tel ele alınarak incelenmektedir.

1147 (foto no:24) envanter numarası ile kayıtlı olup, envanter kayıtlarında yöresi Isparta olarak belirtilen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Eskişehir-Sivrihisar olarak belirtilmiştir. Ancak, dokumada yer alan motif ve komposizyon

[272]Muammer Sak, Aksa Halıcılık, Ürgüp, Nevşehir.

Yozgat-Sorgun[273] yöresine ait yastık yüzü ve Konya-Ereğli'de[274] bulunan yer yaygısı dokumasında karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu 1147 envanter numaralı dokumanın zeminini dolduran akrep ve dokuzgözce (çizim: 365) motifinin, yukarıda bahse olan yastık yüzü ve yer yaygısı dokumasında da aynısının yer alması büyük benzerliğin göstergesidir.

1482 (foto no:35) envanter numarası ile kayıtlı olup, envanter kayıtlarında yöresi Sivas-Suşehri olarak belirtilen dokuma, kaynak kişilere göre yöresi ise; Malatya olarak belirtilmiş olmakla birlikte, dokumada yer alan göz motifi, Kars Müzesinde yer alan yer yaygısında göz motifine[275] ve Yozgat-Sorgun[276] yöresine ait buğday çuvalında yer alan göz motifine benzemektedir. Ayrıca bahse konu dokumada yer alan çengel ve göz motifi Antalya-Manavgat[277] yöresine ait kilim dokumasında da karşımıza çıkmakta olup, benzerlik göstermektedir.

1564 (foto no:43) envanter numarası ile kayıtlı olup, envanter kayıtlarında yöresi Adıyaman olarak belirtilen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Sivas ve Sivas- Binboğa olarak belirtilmiş olmakla birlikte dokumada yer alan motif ve komposizyon Yozgat-Bahadın[278] yöresine ait dokumalarda da karşımıza çıkmaktadır. Bahse konu dokumanın, zemininin, dikey yönde birbirini izleyen baklava motifi ile doldurulması ve pıtrak motifinin yer alması Yozgat-Bahadın yöresinin dokuması ile büyük benzerlik göstermektedir.

---

[273] Burçin Ergen,Yozgat Yöresi Kilim, Cicim ve Zili Örneklerinin Renk, Motif ve Kompozisyon Özellikleri, (Gazi Üniv. Eğitim Bilim. Ens. El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s. 140, fotoğraf no: 39-39.1.

[274] H. Melek Hidayetoğlu, Konya Yöresi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak) (Selçuk Üniv. Sos. Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi Cilt I-II) Konya, 2007,s.750, fotoğraf no:772 a-b, örnek 678.

[275] Ayşe Aslıhan Ergüder, Kars Yöresi Düz Dokumaları, (Atatürk Üniv. Sos. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Erzurum, 2009, s.338-339, katalog no:82

[276] B.Ergen, a.g.t., 2010**,** s. 114-115, fotoğraf no: 26-26.1.

[277] Fatma Öztürk, Antalya İli Manavgat İlçesi ve Köylerindeki Düz Dokumalar, (Selçuk Üniv. Sos. Bil. Ens. El Dokumaları ve Örgüleri Eğitimi Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2005, s. 221, fotoğraf no: 33, örnek no: 33.

[278] Burçin Ergen,Yozgat Yöresi Kilim, Cicim ve Zili Örneklerinin Renk, Motif ve Kompozisyon Özellikleri, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010**,** s. 92-93, fotoğraf no: 15-15.1.

1568 (foto no:44) envanter numarası ile kayıtlı olup, envanter kayıtlarında yöresi Sivas olarak belirtilen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Malatya ve Kahramanmaraş olabileceği belirtilmiştir. Ancak dokumada yer alan motif ve komposizyon Yozgat-Sorgun[279] ve Kırşehir[280] yöresine ait dokumalarda da karşımıza çıkmaktadır. Bahse konu dokumanın, zemininde ana motif, sıralı sandıklı top motifi olup, top motifinin etrafında simetrik olarak kurtağzı ve akrep motifinin yer alması, Kırşehir yöresine ait dokumanın bordüründe koçboynuzu motifinin bulunması ise; Yozgat dokumaları ile büyük benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte dokumaların zemin kompozisyonları birbirine çok benzerken bordürlerde ise, kendi aralarında farklılık ve benzerlik fark edilmektedir. Ayrıca, Malatya[281] ve Konya[282] yöresine ait dokumaların da kompozisyon olarak söz konusu dokumaya benzerlik dikkat çekmektedir.

1599 (foto no:48) envanter numarası ile kayıtlı olup, envanter kayıtlarında yöresi Sivas olarak belirtilen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Sivas-Şarkışla olarak belirtilmiştir. Dokuma Sivas-Şarkışla[283] ve Yozgat-Akmağdeni[284] dokumaları ile motif ve komposizyon açısından büyük benzerlik göstermektedir. Toplu kilim olarak bilinen dokumanın zemininde ana motif, simetrik olarak işlenmiş olup, altıgen geometrik motiflere yani top motifine yer verilmiştir. Top motifinin etrafının, ejderha motifi ile sınırlandırılması ve sıralı şekilde yer alan toplam altı adet top motifinin dışında kalan zeminde ise, pıtrak motifi ve bordürleri çepeçevre

[279] Burçin Ergen, a.g.t., 2010, s. 88-89, fotoğraf no: 13-13.1.
[280] Nuray Eroğlu, Kırşehir Kilimleri, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006, levha no: LIX, fotoğraf no:25, 26, örnek 13.
[281] Hilmi Dulkadir, Malatya Düz Dokumalarından Örnekler, *Kültür ve Sanat Dergisi, Y.4*, s:16, Ankara, 1992, s:62-65., Ela Taş, Malatya Müzesi'nde Bulunan Düz Dokumalar, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Van, 2009, levha no: LXX - LXXI, fotoğraf no:29-31.
[282] Recai Karahan, " Konya-Ereğli Yöresinde Begdik Adıyla Bilinen Bir Grub Türk Kilimi", *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, Kayseri, 27-31 Mayıs 1996,* Ankara, 1998, s: 161-175., Recai Karahan, *Konya Müzelerinde Bulunan Kilimler*, (Selçuk Üniv. Sos. Bil. Enst. Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Konya, 1992, levha no: XXXIX, fotoğraf no:42.
[283] Metin Yerli, Sivas Etnografya Müzesine Bulunan Yöresel Kilimler, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Doktora Tezi), Van, 1999, levha no: XIV, fotoğraf no:5, 6.
[284] Bekir Deniz ,Yöre Özellikleriyle Yozgat Kilimleri, *Arkeoloji Sanat Tarihi Dergisi,* V. İzmir, 1990, levha no: VII, Foto no:6.

sınırlayan turna motifinin kullanılması ile de Sivas ve Yozgat yöresine ait dokumalara benzemektedir.

Bu çerçevede, envanter kayıtlarına göre yöresi belli olan 6 adet dokumanın genel olarak Anadolu'da dokunmuş yaygılardan büyük farklılıklarla ayrılmadığından dolayı anılan 6 adet dokumayı herhangi bir yöreye kesin olarak bağlamak yanlış olur. Buna göre bakıldığında, dokumaların Anadolu'nun ortak kültür mirası olduğunu görmek mümkündür.

Müze kayıtlarına göre yöresi belli olmayan 68 adet dokuma, kaynak kişilere göre değerlendirilerek diğer yöreler ile benzerlikler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Zemininde top motifi yer alan, 1477 (foto no:33) envanter numarası ile kayıtlı olan ve yöresi bilinmeyen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Niğde ve Kapadokya (Nevşehir) olarak belirtilmiş olup, Konya- Hotamış[285] ve Kırşehir[286] dokuması ile motif ve komposizyon olarak benzerlik göstermektedir. Dokumanın zemininde ard arda baklava şeklinde üç top motifi bulunmaktadır. Bu top motifinin her biri, baklava şeklinde ki kuşaklarla çerçevelenerek büyütülmüş olması ve top motifinin hem merkezinde hem de içinde kurtağzı motifinin kullanılması ile de büyük benzerlik göstermektedir.

Zemininde top motifi bulunan 1487 (foto no:37) envanter numarası ile kayıtlı olan ve yöresi bilinmeyen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Niğde-Taşpınar ve Kahramanmaraş olarak belirtilmiştir. Ancak dokuma, toplu dokuma örneği olan Konya-Beğdik kilimlerinden Hoşkollu kilim[287]grubuna benzemekte olup, anılan dokumanın zemininde yer alan motifler ile de benzerlikleri bulunmaktadır. Ayrıca, Kırşehir [288] ve Konya Koyunoğlu Müzesinin koleksiyonunda yer alan dokuma müze kayıtlarına göre Kayseri olup, kaynak kişilere göre Niğde [289] olduğu

[285]H. Melek Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s.329, fotoğraf no: 340 a-b, örnek no: 246.
[286] Nuray Eroğlu, Kırşehir Kilimleri, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006, levha no: CII, fotoğraf no:111, 112, örnek no: 56.
[287]Recai Karahan; " Konya-Ereğli Yöresinde Begdik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi", *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, Kayseri, 27-31 Mayıs ,1996,* Ankara, 1998, s: 161-175.
[288] N. Eroğlu, a.g.t., 2006, levha no: LXXII, fotoğraf no: 51- 52, örnek no:26.
[289] R.Karahan, a.g.t.,1992, levha no: XXIV, fotoğraf no: 12.

belirtilen dokuma, motif ve komposizyon açısından benzerlik gösterir. Bununla birlikte yine Malatya[290], Kayseri[291] ve Aksaray[292] dokumalarının zemininde ve bordüründe bulunan motif ve kompozisyon açısından da benzerlik bulunmaktadır.

Çengelli kilim olarak bilinen**,** 1471 (foto no:29) envanter numarası ile kayıtlı olan ve yöresi bilinmeyen dokumanın, kaynak kişilere göre yöresi ise; Kayseri-Avşar olarak belirtilmiştir. Ancak dokuma, Sivas-Gürün[293] dokuması ile motif ve komposizyon olarak benzerliği dikkat çekmektedir. Zemininde top motifi ve onu saran bıçkır motifi, muska motifi ve bu motifleri çift sıra şeklinde çengel motiflerinin kuşatması söz konusu dokuma ile büyük benzerliği bulunmaktadır. Ayrıca, Kayseri Sarız[294] yöresine ait ve çengelli kilim olarak bilinen dokuma ile motif ve komposizyon olarak benzerlik göstermekte olup, aynı zamanda çengel motifi ve motifin dışında kalan kurtağzı, akrep ve muska motifi de birebir benzemektedir.

Sandıklı kilim olarak bilinen, 1476 (foto no:32), 1488 (foto no:38), 1569 (foto no:45), 1603 (foto no:50) ve 1606 (foto no:53) envanter numarası ile kayıtlı olan ve Müze kayıtlarına göre yöresi bilinmeyen dokumalara, Afyon[295], Kayseri-Sarız[296] ve Sivas[297] yörelerinde de rastlamak mümkün olup, söz konu dokumaya motif ve komposizyon olarak benzemektedir. Ayrıca, Manisa, İzmir-Bergama, Çanakkale-Ayvacık ve Balıkesir-İvrindi yöresine ait sandıklı düz dokuma bulunmakta olup, bu sandıklı dokumalara ise tabakalı kilim[298] de denilmektedir.

---

[290]H.Dulkadir, a.g.m.,1992, s.62-65.
[291]Yusuf Durul, Anadolu Kilimlerinden Örnekler, İstanbul, 1985, s:21.
[292]Bekir Deniz, Bir Vakıf Eser Olarak Cami, Mescit, Zaviye, Şifahane Gibi Dini ve Sosyal Yapılarda Bulunan Halı, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar ve Bunların Günümüzdeki Durumu", *Vakıflar Dergisi*, s: XXIII, Ankara, 1994, s: 283-296.
[293]M.Yerli, a.g.t., 1999, levha no: XXIII, fotoğraf no: 23,24, katalog no:11.
[294] Zahide Şahin, *Sarız (Kayseri) Yöresi Düz Dokuma Yagıları* (Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst.Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek lisans Tezi), Kayseri, 2002, fotoğraf no: 97, 98, katalog no: 31-32.
[295]Suzan Bayraktaroğlu, Afyon Çevresi Yörük Dokumaları,*Vakıflar Dergisi*, Sayı:XXIX.,Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2005 s.524, 525, resim no:13,14.
[296]Zahide Şahin, a.g.t., 2002, fotoğraf no: 73, 74, 75, 76.
[297]Metin Yerli, a.g.t., 1999, levha no: XXVI, fotoğraf no: 29,30.
[298] Z.Şahin, a.g.t., 2002, s.330-331, Bekir Deniz; "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak)", Osmanlı, Kültür ve Sanat, Ed. Güler Eren, Yeni Türkiye Yayınları, C. 11, Ankara, 1999. s.34

Bununla birlikte, sandıklı dokumalar kendi içinde de motif ve komposizyon olarak birbirlerine benzemektedir. 1476 (foto no:32), 1569 (foto no:45), ve 1603 (foto no:50) envanter numarası ile kayıtlı dokumaların, zeminini dolduran sandık motifinin etrafı turna motifi ile uzun kenar dış bordürleri ise su yolu motifi ile bezenmiş olup, birbirlerine benzemektedir. 1488 (foto no:38) ve 1606 (foto no:53) envantere kayıtlı dokumalarda yer alan çiçek motifinin bulunması ve komposizyon açısından birbirlerine benzerliği dikkat çeker.

1606 (foto no:53) envanter numaralı dokumanın zemininde çiçek motifinin ve komposizyon olarak seleser kilim olarak adlandırılan Kayseri-Sarız[299] örneğinde olduğu gibi zemin dikdörtgenler içine alınmıştır. Söz konusu, dikdörtgenlerin merkezinde çift taraflı elibelinde motifi yer almakta olup, dikdörtgenlerin içi çiçek motifiyle bezenmiştir. Ayrıca dikdörtgenlerin etrafı tarak motifi ile çerçevelendirilmiştir.

1488 (foto no:38) envanter numaralı dokumanın zemininde çiçek motifinin yer alması ve komposizyon olarak İzmir Etnografya Müzesi'nde bulunan Avşar yolluk[300] adıyla sergilenen dokuma ile seleser kilim olarak adlandırılan Kayseri-Sarız[301] örneğinde olduğu gibi zemin dikdörtgenler içine alınmış ve dikdörtgenlerin içi çiçek motifiyle doldurulmuştur. Ayrıca dikdörtgenlerin etrafı tarak motifi ile çerçevelendirilmiştir. Zemin süslemesinde kullanılan çiçek motifinin yer aldığı dokumalara Uşak - Eşme'de "Altınbaş Kilimi" denilmekte ve motife ise "altınbaşın çiçeği"[302] ve Kayseri-Sarız'da "alma (elma)"[303] denilmektedir.

Günümüze ulaşan ve Dergah dönemine ait 1027 (foto no: 19) envanter numarasına kayıtlı dokuma, sandıklı dokuma örneği arasında olup, Kırşehir[304] çalışmasında bulunan örnek ile büyük benzerlik göstermektedir. Ayrıca Konya-

[299]Zahide Şahin, a.g.t., 2002, s. 417, fotoğraf no: 67-68.
[300]Ülkü Küçükkurt, *İzmir Etnografya Müzesi Örneğinde Çeşitli Yörelere Ait Halı ve Kilimlerin İncelenerek Kataloglanması* (Dokuz Eylül Üniv. Sos. Bil. Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1998, s. 239, resim no: 109.
[301]Z. Şahin, a.g.t., 2002, s. 416, fotoğraf no: 66.
[302]Neriman Görgünay Kırzoğlu, *Eşme Kilimleri*, Ankara, 1994, s.15, çizim no: 91.
[303]Zahide Şahin, a.g.t., 2002, s. 163, çizim no: 220.
[304]N. Eroğlu, a.g.t., 2006, levha no: XCIX, fotoğraf no:105-106, örnek no: 53.

Karapınar[305] dokuma örneği ile de benzemektedir. Her iki örnekte de renkler ile kalın kuşaklar oluşturulmuş ve kuşaklar üzerine sandık motifi iç içe işlenmiş olup, büyük benzerlik göstermektedir.

Yıldızlı dokuma örneği olan 1463 (foto no:28) ve 1854 (foto no:67) envanterine kayıtlı dokuma, motif ve komposizyon olarak birbirlerine benzemektedir. Bununla birlikte, Tokat-Zile[306], Çankırı[307] ve Kırşehir[308] dokumaları ile de motif ve komposizyon olarak benzerlik göstermektedir. Bu dokumalarda zemin renklerle kalın çizgilerle bölümlere ayrılmış ve her bölümde yıldız motifi ana motif olarak kullanılmıştır. Zeminde boş kalan yerlere ise kurtağzı, aşk birleşim ve nar motifi gibi motifler düzenli olarak işlenmiş olması dokumalar arasında büyük benzerlik göstermektedir. Ayrıca 1463 (foto no: 28) envanterine kayıtlı dokuma**,** Konya Koyunoğlu Müzesinde[309] yerde serili olan örnek ile de motif ve komposizyon olarak benzemektedir. Zemin renk kuşakları ile bölünmüş ve ana motif olan yıldız motifi ise yan yana dizilmiş olup, kalan boşluklara nar ve aşk birleşim motifleri kullanılmıştır. 1854 (foto no: 67) envanterine kayıtlı dokumanın kısa bordüründe muhabbet kuşu, uzun bordüründe ise kaşık sapı motifin kullanılmış olması Kırşehir dokuma örneğinde de aynı bordürlerin görülmesi büyük benzerlik taşıdığını gözler önüne sermektedir.

1007 (foto no: 2), 1012 (foto no: 7), 1015 (foto no: 9), 1019 (foto no: 12), 1020 (foto no: 13), 1028 (foto no: 20), 1029 (foto no: 21), 1486 (foto no: 36), 1607 (foto no: 54) ve 1622 (foto no: 61) envanter numarası ile kayıtlı mihraplı dokuma örneği olan bu grup seccade olarak kullanılmaktadır. Ana motif mihraba benzediği için bu ismi alan kilimlerde genelde su, koçboynuzu, kurtağzı, kuş, saçbağı, nar ve göz motiflerine yer verilmiştir.

---

[305]Recai Karahan, Mehmet Kulaz, Ela Taş, Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kilim Kataloğu-III, Van, 2008, s.181-182, örnek no: 83.
[306]Suzan Bayraktaroğlu, *"Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Halı-Kilim Tesbit ve Tescil Çalışmaları."* Vakıf Haftası Dergisi, c.8, 1991, s. 205.
[307] H.Serpil Ortaç, Çankırı Kızılırmak İlçesi Kuzeykışla ve Güneykışla Köyü Kilim Dokumaları, *Millî Folklor,* 2010, yıl 22, sayı 86, s.147, fotoğraf no: 1,2,3
[308]N.Eroğlu, a.g.t., 2006, levha no: CV, fotoğraf no: 117, 118, örnek no: 59.
[309]R.Karahan, a.g.t., 1992, Lev, XLVIII, fotoğraf no: 60, örnek no: 60.

1607 (foto no: 54) envanter numarası ile kayıtlı mihraplı dokuma örneğinde görülen hayat ağacı motifi, eski Türk inanç sistemi olan Şamanizm'e göre evrenin merkezini belirleyen ölüm, ölümden sonraki hayat, ruh, ölümsüzlük gibi manevi hayatı sembolize eden ve kayın ağacını simgeleyen kutsal ağaçtır. Hayat ağacı motifi, halı ve kilim gibi dokumaların yanı sıra mimari yapılarla birlikte mezar taşlarında da görülmektedir. Ayrıca İslamiyet öncesi dönemden günümüze kadar geleneksel olarak Türk süsleme sanatında hayat ağacı motifi kullanılmıştır[310]. Motif ve komposizyon olarak Konya[311] yöresinde dokunan seccade ile benzemekle birlikte, Anadolu'nun hemen her bölgesinde özellikle kilim seccade dokumalarında değişik düzenlemeleriyle mevcut komposizyonların değişmez ana motifi olarak mihrap motifi karşımıza çıkmaktadır.

1007 (foto no: 2) ve 1012 (foto no: 7) envanter numarası ile kayıtlı mihraplı dokuma örneği, Dergah döneminden günümüze ulaşan ve yöresi bilinmeyen seccadeler, Eskişehir-Sivrihisar[312] dokuması ile motif ve komposizyon olarak büyük benzerlik göstermektedir. Zeminde, iç içe mihrap motifi ve dolgu motifi olarak ise yıldız, çengel ve muska motiflerinin yer alması ile birlikte bordürlerin tarak motifi ile ayrılması örneklerin birbirine çok benzediğinin göstergesidir. Ayrıca, Konya-Kavak[313] yöresine ait dokumanın zemininde de iç içe geçmiş mihrap motiflerinin yer alması komposizyon açısından Dergah döneminden günümüze gelen dokumalar ile benzerlik göstermektedir.

[310]Necati Demir, Metin Yerli, *"Ordu Yöresi Çepni Kilimleri"*, Erdem (Halı Özel Sayısı - I), X, 28, Ankara, 1999, s.101-111., Metin Sözen-U.Tanyeli, Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü, 1994, s.102

[311]R. Karahan, a.g.t., 1992, levha no: XXI, fotoğraf no: 6, Recai Karahan, Mehmet Kulaz, Ela Taş, Türk El Sanatları Araştırma Ve Uygulama Merkezi Kilim Kataloğu-III, Van, 2008, Örnek 83, s.179-180

[312]Suzan, Bayraktaroğlu, Eskişehir ve Çevresi Halı- Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları, *Vakıflar Dergisi Sayı: 21,* 1990, fotoğraf no:8.3.

[313]K.Özlem Alp, Konya ve Yöresi Kilimlerinde Semboller, (Gazi Üniversitesi Sos Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi) Ankara, 1998, s.332, fotoğraf no: 66, örnek no: 66.

İç içe veya üst üste mihraplı dokumaların Eskişehir-Sivrihisar'da dokunduğu bilinmekle birlikte Konya ve Niğde civarında da bu tip dokumaların[314] yapıldığı belirtilmektedir.

1015 (foto no: 9) envanter numarası ile kayıtlı mihraplı dokuma örneği Dergah döneminden günümüze ulaşan ve yöresi bilinmeyen dokumanın Konya - Obruk[315] Adana Tufanbeyli Çakırlar Köyü[316] ve Sivas-Zara[317] örnekleri ile motif ve komposizyon olarak büyük benzerlik göstermektedir. Her üç dokuma örneğinde de mihrabın sağında ve solunda kollu hayat ağacı motifi bulunmaktadır.1607 (foto no: 54) envanter numarası ile kayıtlı mihraplı dokumada ise hayat ağacı motifi mihrap motifinin içine dolgu motifi olarak işlenmiştir.

Hayat ağacı, Orta Asya Türklerinde kayın, çam, sedir, elma ve ardıç ağaçları kutsal olarak görülürken[318] Anadolu'da servi, nar ağacı, hurma ağacı, İncir ağacı ve badem ağacı[319]çeşitli özelliklerinden dolayı hayat ağacı olarak nitelendirilmiştir.

Hayat ağacı veya başka adıyla Dünya ağacı yer ile gökyüzü arasında bir bağlantı ve merdiven görevini gördüğü[320] bu yönüyle hayat ağacının en temel özelliği evrenin yaratılışına ilişkin inançlara bağlı olmasıdır. Anadolu'da Hitit, Sümer ve Asur dönemi kabartmalarında da yer alan hayat ağacı[321] aynı zamanda Orta Asya Türk inanışlarında da çok önemli bir öğedir. Altay yaratılış efsanelerinde ağaçlardan bahsederken hayat ağacının tek bir tip olmadığı her toplumda coğrafyanın özelliklerine göre değiştiği ifade edilmektedir[322].

---

[314]Suzan, Bayraktaroğlu, *Eskişehir ve Çevresi Halı- Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları* ,Vakıflar Dergisi Sayı: 21, 1990, s.309

[315]K.Özlem Alp, a.g.t.,1998, s.358, foto 90, örnek 90.

[316]Ayşen Kiliç, Gonca Yayan, *Adana İli Tufanbeyli İlçesi Çakırlar Köyü Avşar Kilimleri*, Gazi Türkiyat Bahar 2010 / Sayı 6, S.211, örnek no:15.

[317] Metin Yerli, Sivas Etnografya Müzesine Bulunan Yöresel Kilimler, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Doktora Tezi), Van, 1999, levha no: XXVIII, fotoğraf no: 33.

[318]Bahaddin Ögel, Türk Mitolojisi, Ankara, 1993, s.90-92

[319]Güran Erbek, Hayat Ağacı Motifi, Antika Dergisi 15, 1986,s.26-30

[320]Mırcea Elıade, İmgeler- Simgeler, Cev.Mehmet Ali Kılıçbay,(Ankara: Gece Yayınları 1992),s.22-28

[321]İsmet Zeki Eyüpoğlu, Anadolu Uygarlığı, İstanbul, 1991, 196-206.

[322]K.Özlem Alp, a.g.t., 1998, s.159.

Kökleri Anadolu ve Orta Asya'da tarih öncesi dönemlere dayanan hayat ağacı motifi Anadolu'da İslamiyet ile birlikte ve Orta Asya Türk boylarının Şamanist inançları ile değişik İslam tarikatların inançlarında yer almış özel anlam ve amaçlarla kullanılmıştır. Selvi motifinin Kadirli ve Nakşibendi tarikatı üyelerinin taç ve tekkelerinde 4 adet olması[323] önemli bir ayrıntıdır.

Hayat ağacı, Eski Türk inanç sistemi Şamanizm'e göre dünyanın merkezini belirleyen, genellikle kuşlar ve kartallarla birlikte betimlenmektedir. Selçuklu ve Beylikler döneminde "cennet" anlamına geldiği düşünülerek giysi ve dokumalar ile birlikte mimari eserlerde çini, taş gibi plastik bezemelerde kullanılmıştır. Osmanlı sanat yapıtlarında da görülen hayat ağacı, daha çok bezeme öğesi olarak kullanılmış olup, günümüzde de halı kilim gibi bir çok dokumalarda görülmektedir.[324] Bu motif Afyon- Sandıklı, Balıkesir yüncü Yörükleri, Uşak-Eşme, Erzurum ve Yozgat-Çekerek yörelerin dokumalarında ve Anadolu'nun her bölgesinde yer almakta olup, ana motif olarak özellikle kilim seccade dokumalarında farklı komposizyon düzenlemesi ile görülmektedir[325].

Dergah döneminden günümüze gelen dokuma 1019 (foto no: 12) ve 1020 (foto no: 13) envanter numarası ile kayıtlı dokuma ile Müzeye kazandırılan 1486 (foto no: 36) envanter numaralı dokuma mihraplı dokuma örneklerinden olup, mihrap motifinin sağ ve solunda çerağ (şamdan-kandil) motifi yer almaktadır. Bahse konu bu dokuma örnekleri Artvin – Şavşat[326] dokuması ile motif ve komposizyon olarak birbirine benzemektedir. Mihrap nişi üzerindeki alınlıkta çerağ motifi göze çarpmaktadır. Çerağ motifinin inanç gereği insanların hayatını aydınlatacağına inanılmaktadır.

[323]Cevdet Çulpan, Serviler II, İstanbul, 1961, s.74-75.
[324]M.Sözen- U.Tanyeli, Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, 1994, s.102; N.G. Kırzıoğlu, Eşme Kilimleri, 1994, (bkz.dn. 1) s.159.
[325]Metin Yerli, a.g.t., 1999, s.211.
[326] Nihal Demirtaş, Şavşat (Artvin) Kilimleri,(Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Konya , 2012, s.142- 143-144, fotoğraf no: 104, örnek no 31.

Çerağ motifinin, Anadolu ve Orta Asya Türk İnanışlarında ateşin aydınlık ve uğur olarak sayılması ve Anadolu'da yatırlara mum adanması[327], ateşte bir takım bitkilerin nazara karşı yakılması, ateşin temizlik, iyilik ve koruyuculuğunu göstermektedir. Çerağ motifi, aynı zamanda İslam dininde de kutsal sayılmakta, ata ve ocak kültlerine de yansıtmaktadır. Buna göre, çerağ din ve tarikat inanışları çerçevesinde temizlik, ferahlık ve aydınlık anlamlarını da taşımaktadır. Genel olarak çerağ hayat ağacı ve mihrapla birlikte kullanıldığında din ve tapınma amaçlı olduğu söylenebilir[328]

1622 (foto no: 61) envanter numarası ile kayıtlı mihraplı dokuma örneği, Çankırı-Konak [329], Kırşehir [330] ve kaynak kişilere göre Erzurum [331] yöresine ait dokumalar ile motif ve komposizyon olarak birbirine benzemektedir. Erzurum yöresinde olduğu gibi seccade de mihrabın sağında, solunda ve mihrap motifinin gövdesinde evlenme isteğini [332] yansıtan saçbağı motifi bulunmaktadır. Kırşehir yöresine ait seccade de saçbağı motifi mihrap motifinin gövde kısmında yer almakta olup, koposizyon ve motif olarak benzemektedir. Çankırı yöresine ait seccade dokumada ise mihrap motifinin birebir benzediği görülmektedir.

1541 (foto no: 41) envater numarası ile kayıtlı dokumanın zemininde çift yönlü elibelinde (eliböğründe) motifi, Kırşehir [333] yöresinde seleser kilim denilen dokuma ile komposizyon ve motif olarak benzerlik göstermektedir. Dokumanın zemininde motiflerin farklı renklerde dokunmasıyla birlikte kuşaklar oluşturulmuştur. Ayrıca dokumanın uzun kenar bordürleri zeminden tarak motifi sınır gibi ayrıştırılmıştır. Konya- Kadınhanı Karamanlı Camide (Y.T. 1880) [334] yer

[327]Yaşar Kalafat, İslamiyet ve Türk Halk İnançları, Ankara, 1996, s.15.
[328] K.Özlem Alp,a.g.t., 1998, s.172.
[329]Özge Kadıoğlu, Çankırı İli Merkez Köylerinde Bulunan Düz Dokuma Yaygıların Tespiti Ve Günümüzdeki Durumu (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Konya, 2012, s.142, fotoğraf no: 11, örnek no: 8.
[330]N.Eroğlu, a.g.t., 2006, levha no: XCIV, fotoğraf no:95-96, örnek no:48.
[331]R.Karahan, a.g.t., 1992, levha no: XXIX, fotoğraf no: 22, envanter no: 2028.
[332]Güran Erbek, Anadolu Motifleri Çatalhöyük'ten Günümüze, 1986, s.12.
[333]N. Eroğlu, a.g.t., 2006, levha no: LIV, fotoğraf no: 15-16, örnek no:8.
[334]H. M.Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s.271 fotoğraf no: 282a-b, örnek no 188.

alan dokumada ise merkezinde yıldız ve küpe motifi olan elibelinde motifi kullanılmış olup, motif olarak benzerlik göstermektedir.

Ayrıca, Müze kayıtlarına göre Kayseri, kaynak kişilere göre Konya olduğu[335] belirtilen seccade dokumanın zemininde elibelinde motifi yer almakta olup, renklerle yatay kuşaklar oluşturulmuş ve kuşaklar turna motifi ile sınırlandırılmış olması büyük benzerlik göstermektedir.

Hakkari[336] yöresine ait dokumalarda ki elibelinde motifine, **sarya gülü** yada **gülsarya**[337] motifi denilmekte olup, motif olarak 1541 (foto no: 41) envater numarası ile kayıtlı dokuma ile benzerlik göstermektedir.

Kayseri-Sarız-Yaylacı köyünde[338] yer alan dokumanın zemininde elibelinde motifi yer almakta olup, yörede **seleser** motifi denilmekte ve 1541 (foto no: 41) envater numarası ile kayıtlı dokuma ile benzerlik göstermektedir.

1021 (foto no: 14) envater numarası ile kayıtlı dokuma, Dergah döneminden günümüze ulaşmış olup, dokumanın zemini eşit büyüklükte eşkenardörtgenler içine elibelinde motifi ile doldurulmuştur. Konya[339] yöresine ait namazlağın zemini verev çizgilerle eşit büyüklükte eşkenardörtgenlere ayrılmış ve içlerine yörede **oymalı** adı verilen elibelinde motifi yerleştirilmiş olup, büyük benzerlik göstermektedir.

Tahtalı ve çıbıklı dokuma olarak adlandırılan farklı ölçülerde ve farklı veya aynı renkteki çizgilerde oluşan gruba örnek olarak 1343 (foto no: 26), 1386 (foto no: 27), 1472 (foto no: 30), 1482 (foto no: 35), 1505 (foto no: 39), 1537 (foto no: 40), 1542 (foto no: 42),1598 (foto no: 47), 1609 (foto no: 55), 1613 (foto no: 56), 1617 (foto no: 58), 1632 (foto no: 62), 1633 (foto no: 63), 1635 (foto no: 65) ve 1612 (foto no: 74) envater numarası ile kayıtlı dokumalar ile birlikte Dergah döneminden

[335]R.Karahan, a.g.t., 1992, levha no: XXXVII, foto no: 37, envanter no: 2620.
[336] Hatice İstem Çoşkunsu, Hakkari Yöresi Kırsal Alan Kilimlerinin Renk, Motif, Malzeme ve Komposizyonlarının İncelemesi, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst.Geleneksel Türk El Sanatları Yüksek Lisans Tezi) Van, 2004, s.183, fotoğraf no: 11.
[337] Recai Karahan, Ela Taş, Y.Y.Ü. Türk El Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi Kilim Kataloğu-II, Van, 2006, örnek no: 4, s.20-21.
[338]Z. Şahin, a.g.t., 2002, s.sayfa no yok, fotoğraf no: 89, katalog no: 24.
[339]H. M. Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s.855, fotoğraf no: 877 a-b, örnek no: 783.

günümüze ulaşan 1009 (foto no: 4) 1014 (foto no: 8) ve 1025 (foto no: 17) envater numarası ile kayıtlı dokumalar da bulunmaktadır.

Buna göre, 1386 (foto no: 27), 1537 (foto no: 40) 1598 (foto no: 47) ve 1633 (foto no: 63) envater numarası ile kayıtlı dokumalar ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olup, diğerleri ise, cicim tekniğinde dokunmuştur. Cicim dokumalarda tahta ve çıbık üzerine genelde pıtrak, göz, çengel ve muska motifleri dokunmuş olup, ilikli kilim dokumalarda motif ve komposizyon olarak birbirine benzemektedir.

Konuya ilişkin olarak, düz (ilikli kilim) dokumaya ilişkin Konya-Hotamış[340], Konya[341], Sivas-Divriği[342], Yozgat-Sorgun[343], Malatya[344], Isparta-Burdur[345], Çankırı -Alaçat Köyü [346], Artvin-Şavşat [347] ve Hakkari [348] yörelerinde ki araştırmalar sonucunda ortaya çıkan tahtalı ve çıbıklı dokuma örnekleri incelendiğinde söz konusu dokuma örneklerinin motif ve komposizyon olarak birbirine benzediği ve Anadolu'nun hemen hemen bütün yöresinde karşılaşmanın mümkün olduğu görülmektedir.

1157 (foto no: 25) envater numarası ile kayıtlı satın alma yolu ile Hacıbektaş ilçesinden Müzeye kazandırılan dokumanın yöresi bilinmemekte olup, kaynak kişilere göre yöresi Sivas veya Nevşehir –Hacıbektaş olduğu belirtilmektedir. Ancak dokuma, Yozgat-Sorgun [349] örneği ile hem motif hem de komposizyon olarak benzerlik göstermektedir. Her iki dokuma da iki şak dokunmuş ve eşit parçalara bölünerek baklava motifleriyle dolgulandırılmış olup, baklava motifinin etrafı ise kuş

[340]Recai Karahan, a.g.t., 1992, levha no: LVIII, fotoğraf no: 80, örnek no:80.
[341]H. M.Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s.127-128, fotoğraf no: 127 a-b, örnek no: 33.
[342]E. Subaşı, a.g.t., 2006, levha no: XXXIII, XXXIV ve XXXV, örnek no: 13,14,15.
[343]B.Ergen, a.g.t., 2010**,** s. 72, fotoğraf no: 5.
[344]E.Taş, a.g.t., 2009, levha no: CXXII, fotoğraf no: 119.
[345] Bayram Demiral, Isparta Müzesi Envanterine Kayıtlı Düz Dokuma Çuvallar, (Yüksek Lisans Tezi Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü) Isparta, 2014, s.58, örnek no: 10
[346]Özge Kadıoğlu, Çankırı İli Merkez Köylerinde Bulunan Düz Dokuma Yaygıların Tespiti ve Günümüzdeki Durumu (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Konya, 2012, s.167, fotoğraf no:44.
[347]N.Demirtaş, a.g.t., 2012, s. 184-185, fotoğraf no:137-138, örnek no:41.
[348]R.Karahan, M.Kulaz, E.Taş, a.g.e., 2008, s.35-36, örnek no:10.
[349]B.Ergen, a.g.t., 2010**,** s. 104-105, fotoğraf no: 21.

motifi ile bezenmiştir. Ayrıca dolgu motifi olarak göz ve pıtrak motifi kullanılmış olup, dokumalar birbirine benzemektedir.

1008 (foto no: 3) envater numarası ile kayıtlı Dergah döneminden kalan dokumanın yöresi bilinmemekte olup, kaynak kişilere göre yöresi Niğde-Taşpınar ve Nevşehir (Kapadokya) olarak belirtilmektedir. Bu dokuma örneği, Müze kayıtlarına göre Konya ve kaynak kişilere göre Konya-Hotamış olan İslam Türk Eserleri Müzesinde[350] yer alan seccade ile yöresi Konya-Hadim olan Konya Etnografya Müzesinde[351] bulunan namazlık dokuma hem motif hem de komposizyon olarak birbirine benzemekle birlikte 1008 (foto no: 3) envanter numarası ile kayıtlı dokuma ile de büyük benzerlik göstermektedir. Her üç dokumada zemin, yatay dört kuşağa bölünmüştür. Bu kuşaklarda, altıgen formların tekrarı ve bu formların içinde ise kurtağzı motifleri yer almakta olup, kuşaklarda simetri söz konusudur.

1016 (foto no: 10) envanter numarası ile kayıtlı Dergah döneminden kalan dokumanın yöresi bilinmemekte olup, kaynak kişilere göre yöresi İzmir-Bergama ve Konya olarak belirtilmektedir. Konya[352] yöresine ait dokuma motif ve komposizyon olarak büyük benzerlik göstermektedir. Her iki dokumada da iç içe tarak motifinin oluşturduğu eşkenardörtgen ile komposizyon oluşturulmuştur.

1616 (foto no: 57) envanter numarası ile kayıtlı dokumanın yöresi bilinmemekte olup, kaynak kişilere göre yöresi Konya olarak belirtilmektedir. Ancak, Malatya Müzesinde yer alan ve kaynak kişilere göre yöresi bordürde yer alan komposizyondan dolayı Tokat[353] olduğu belirtilen dokuma ile Eskişehir[354] yöresine ait dokumanın zemini akrep motifi ile doldurulmuş olup, her üç dokuma ki motif ve komposizyon birbirine çok benzemektedir.

1620 (foto no: 59) envanter numarası ile kayıtlı yastık yüzü dokumasının yöresi bilinmemekte olup, kaynak kişilere göre yöresi Kahramanmaraş olarak

[350]R.Karahan, 1992, levha no: XXXVI, fotoğraf no: 36.
[351]K.Ö.Alp, a.g.t.,1998, s.298, fotoğraf no: 32.
[352]H. M.Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s.783, fotoğraf no: 805 a-b, örnek no: 711.
[353]E.Taş, a.g.t., 2009, levha no: LXXXVIII, fotoğraf no: 63.
[354]S.Bayraktaroğlu, a.g.m., 1990, örnek no: 20.4

belirtilmiştir. Ancak dokuma, Konya Akşehir[355] ilçesinde dokunan seccade ile zemin komposizyon ve motif ile benzerlik göstermektedir. Her iki dokumada da zemin, çift başlı koçboynuzu motifi ve dolgu motifi olarak da bereket motifinin tekrarı ile doldurulmuştur.

1023 (foto no: 15), 1026 (foto no: 18) ve 1032 (foto no: 23) envanterine kayıtlı ve Dergah döneminden günümüze ulaşan dokumaların üzerinde koçboynuzu motifi farklı renklerde dikey olarak bezenmiştir. Konya[356], Afyon-Emirdağ[357] ve Sivas Divriği[358] yöresine ait dokumaların zeminde de dikey olarak ard arda koçboynuzu motifi kullanılmış ve motif olarak benzerlik göstermektedir. Afyon-Emirdağ yöresinde koçboynuzu motifinin yer aldığı dokumalara **çomçalı-çömçeli** kilim denilmektedir.

1605 (foto no: 52) envanter numarası ile kayıtlı seccade dokumanın zemininde iç içe yıldız motifi yer almakta olup, zeminde iç içe yıldız motifi olan Seccade kilimi[359] ve Sivas – Zara[360] yöresinde dokunan dokuma ile büyük benzerliği bulunmaktadır.

1148 (foto no: 68), 1495 (foto no: 70), 1528 (foto no: 72), 1578 (foto no: 73), 1612 (foto no: 74) envanter numarası ile kayıtlı dokumalar heybe olup, 1528 (Foto no: 72) envanter numaralı heybe ilikli kilim tekniğinde, 1578 (foto no: 73) envanter numaralı heybe zili tekniğinde diğerleri ise cicim tekniğinde dokunmuştur. 1612 (foto no: 74) envanter numarası ile kayıtlı çıbıklı dokuma örneği olan heybe Konya[361] yöresine ait heybe ile büyük benzerlik göstermektedir.

1450 (foto no: 69) ve 1496 (foto no: 71) envanter numarası ile kayıtlı çanta – kuranlık dokuma cicim tekniğinde dokunmuştur.

[355]K.Özlem Alp, a.g.t., 1998, s.268, fotoğraf no: 4.
[356]H. M. Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s.342, fotoğraf no: 353 a-b, örnek no: 259.
[357]Harun Ürer, Emirdağ (Afyon) Yöresi Düz Dokuma Yaygıları , (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk İslam Sanatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans)İzmir-1997, resim no:31,32, 33, 34.
[358]E.Subaşı, a.g.t., 2006, levha no: XXXVII, örnek no: 17.
[359]R.Karahan, M.Kulaz, E.Taş, a.g.e., 2008, s.189, örnek no: 87.
[360]E.Subaşı, a.g.t., 2006, levha no: LX, örnek no: 40.
[361]H. Melek Hidayetoğlu, a.g.t., 2007, s. 729, fotoğraf no: 750 a-b, örnek no: 656.

Konuya ilişkin olarak, incelediğimiz dokumalar arasında ve Anadolu'nun birçok yöresi ile yapılan karşılaştırma sonucunda, Hacıbektaş Müzesinde yer alan düz dokumalar, belli bir kompozisyon anlayışına sahip olup, yöresel izler taşıyan örneklerdir. Bununla birlikte, bir çok il, ilçe ve köylerdeki dokumalar ile benzer formlar ile karşılaşılmasına rağmen değişik şekillerde kompozisyon özelliklerine de rastlamak mümkündür.

Hacıbektaş Müzesinde yer alan düz dokumaları değerlendirdiğimiz de elimizdeki örnekler daha çok Nevşehir (Kapadokya), Konya, Eskişehir, Niğde, Afyon, Ankara, İzmir, Uşak, Sivas, Çankırı, Kayseri, Malatya, Erzurum, Isparta, Kahramanmaraş, Antalya, Burdur, Hatay, Hakkari, Siirt, Van, Çorum, Denizli, Yozgat, Kırşehir, Gaziantep, Ordu Kars, Tokat, Adana Antalya, Artvin ve Adıyaman yörelerine ait dokumalar ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Dokuma, Anadolu'nun her yöresinde teknik, renk, motif, ve kompozisyon açısından birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte Anadolu insanının göçebe bir yaşam tarzının olması dokumalarda ki benzerliğin olmasının temel sebebidir. Bu nedenle dokuma ve dokuma motifleri Anadolu'nun her yerine tasınmış olup, büyük etkileşimler sonucunda benzerlikler ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, düz dokumalar arasında benzerliklerin dışında farklılıkların olması dokumanın yapıldığı yörenin iklimi, sosyal ve ekonomik yapısından kaynaklanmaktadır. Anadolu da dokumalar, coğrafi olarak yapıldıkları yere göre ayrılsa da motif, renk, desen, boyama, kullanılan malzeme, teknik ve kompozisyon anlayışı bakımından birbirinden ayrılmadığı sadece isimlendirme yönünden farklılıklar gösterdiği söylenebilmektedir.

Hacıbektaş Müzesinde 1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahı Döneminden günümüze gelen ve 16 Ağustos 1964 yılında Dergahın Müze olmasıyla birlikte çeşitli (bağış, satın alma ve devir vb.) yollarla Müzeye kazandırılan düz dokumaların manevi değeri bulunmakta olup, söz konusu düz dokumalar, dokundukları yörenin geleneği, göreneği, yaşam tarzı, inancı ve insanları hakkında görsel ve tarihsel bir kaynak teşkil etmektedir.

7.SONUÇ

"Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar" adı altında yapılan yetmiş dört adet örnek çalışmamızda ki eserlerin, sadece Hacıbektaş ve yöresine ait olmadığı Anadolu'nun bir çok yöresinden Müzeye kazandırıldığı envanter kayıtlarından ve kaynak kişiler ile görüşülerek tespit edilmiştir. Bahse konu düz dokumaların ortaya çıkışı ve gelişimi, hakkında genel bilgiler verilerek, müzede bulunan düz dokumaların katalogu oluşturulmuştur. Bahse konu düz dokumalar teşhirde ve depoda sağlıklı bir şekilde muhafaza edilmektedir.

Hacıbektaş Müzesinde yer alan ve çalışmamıza esas teşkil eden yetmişdört (74) adet dokumadan, yirmiüç (23) adet örnek 1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahı Döneminden günümüze gelen, diğerleri ise 16 Ağustos 1964 yılında Dergahın Müze olmasıyla birlikte kırküç (43) adet örnek bağış, altı (6) adet örnek satın alma ve iki (2) adet örnek ise İlçe Hacıbektaş Müftülüğünden devir yoluyla olmak üzere toplamda ellibir (51) adet Hacıbektaş Müze Müdürlüğüne kazandırılan dokumalardan oluşmaktadır. Dokumaların çoğu iyi durumda olup, onarım geçirmemiştir. Müze envanter kayıtlarında yetmişdört (74) adet dokumadan sadece altı (6) adet dokumanın yöresi bilinmektedir.

Müzeye kazandırılmış olan örnekler cins itibariyle otuz (30) adet taban (yer) yaysı, ondokuz (19) adet seccade (namazlık), onyedi (17) adet yolluk, beş (5) adet heybe, iki (2) adet çanta\kuranlık ve bir (1) adet yastık dokumadan oluşmaktadır. Söz konusu onbir (11) adet dokuma teşhirde, diğer altmışüç (63) adet dokuma depoda yer almaktadır.

Bu çerçevede, Hacıbektaş Müzesinin teşhirinde dört (4) adet örnek taban yaygısı, iki (2) adet örnek yolluk ve bir (1) adet örnek yastık toplamda yedi (7) adet dokuma yer almaktadır. Geri kalan dokuma ise Hacıbektaş Müze Müdürlüğü'ne bağlı olan Arkeoloji ve Etnografya Müzesinin teşhirinde iki (2) adet örnek heybe, bir (1) adet örnek yolluk ve bir (1) adet örnek seccade olmak üzere teşhirde toplam dört (4) adet örnek dokuma bulunmaktadır. Her iki Müzenin teşhiri olmak üzere toplam onbir (11) adet örnek dokuma sergide yer almaktadır.

Çalışmamız sırasında incelediğimiz çok zengin bir koleksiyona sahip olan Hacıbektaş Müzesinde yer alan yetmişdört (74) adet düz dokuma renk, motif kompozisyon açısından çeşitli yörelere ait bir kimlik taşımaktadır. Bununla birlikte insanoğlunun el emeği göz nuru ile dokunan düz dokumalar aynı zamanda çeşitli yörelerin gelenek-görenekleri yansıtmaktadır. Bu dokumalar, toplumumuza ayna tutan tarihi belge niteliğinde olup, köklü ve zengin bir sanat değerine sahip olan medeniyetin izlerini taşıyan örneklerdir.

Bununla birlikte, araştırmalar esnasında geçmişte Hacıbektaş yöresinde de düz dokumanın yaygın olduğu ancak zamanla dokumacılığın nerdeyse kaybolmuş ve dokumacılığı bilenlerin sayısının çok az olduğu görülmüştür. Bu nedenle Hacıbektaş İlçesi ve köylerinde kaybolmaya yüz tutmuş dokumalara ilişkin ayrı bir araştırmanın yapılmasının faydalı olacağı anlaşılmıştır. Ayrıca kaynak kişilerce yapılan görüşmeler sonucunda, Hacı Bektaş Veli Dergahında günümüze ulaşan dokumaları yöreleri için her ne kadar farklı yöre belirtilmiş olsa da bu dokumaların Hacıbektaş yöresinde dokunmuş olabileceği de düşünülmektedir.

Konuya ilişkin olarak, dokumalar kültürel değerlerimiz içinde kendini belli eden önemli sanat eserleridir. Anadolu'nun çeşitli yörelerindeki dokumalar ile benzerlik gösteren söz konusu dokumalar daha kapsamlı bir araştırmayı tabi tutulacak kadar geniş bir yelpaze sahip olup, değerlidir. Bu değerlere sahip çıkıp, kuşaktan kuşağa aktararak gereken önemi vermeliyiz.

8.ÖZET

Bu çalışmanın konusu "Hacıbektaş Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar" başlığı altında, Hacıbektaş Müze Müdürlüğü koleksiyonunda bulunan yetmişdört (74) adet düz dokuma örneğinden oluşmaktadır.

Çalışmanın katalog kısmında; Müze koleksiyonunda yer alan yetmişdört (74) adet düz dokuma örneğinin envanter kayıtları incelendiğinde, 1925 yılı öncesi Hacı Bektaş Veli Dergahı Döneminden günümüze gelen yirmiüç (23) adet örnek ile 16 Ağustos 1964 yılında Dergahın Müze olmasıyla birlikte kırküç (43) adet örnek bağış, altı (6) adet örnek satın alma ve iki (2) adet örnek ise İlçe Hacıbektaş Müftülüğünden devir yoluyla Müze koleksiyonuna kazandırıldığı görülmüştür. Bu incelenen dokuma örnekleri arasında, kilim, cicim, zili, sumak teknikleriyle yapılmış düz dokumlar yer almaktadır.

Bahse konu incelemeye alınan yetmişdört (74) adet düz dokuma örneği, otuz (30) adet taban (yer) yaygısı, ondokuz (19) adet seccade (namazlık), onyedi (17) adet yolluk, beş (5) adet heybe, iki (2) adet çanta\kuranlık ve bir (1) adet yastık dokumadan oluşmaktadır. Tez kapsamında bu dokumalar, genel anlamda, tanımları, yapılış şekilleri ve kompozisyon özellikleri gibi yönlerden ayrıntılı bir şekilde verildikten sonra, ilgili koleksiyonda yer alan örnekler, katalog düzeninde ele alınarak, cins, malzeme, renk, ebat, motif ve kompozisyon yönleriyle tanıtılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, dokumalar üzerinde yapılan incelemeler sonucunda eserlerin bir kısmının ufak tefek tamirler geçirdiği, bir kısmında ise ezik ve yırtılmaların oluştuğu gözlenmiş, buna rağmen büyük çoğunluğunun iyi durumda olduğu tespit edilmiştir.

Değerlendirme ve karşılaştırma bölümünde ise, incelenen Hacıbektaş Müze Müdürlüğü'nün envanterine kayıtlı bu düz dokumalar, farklı yörelere ait düz dokumalarla karşılaştırılmış benzer ve ayrı yönleri ortaya konularak dokumaların Anadolu dokumaları içerisindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızın son kısmını ise, çalışma kapsamında incelenmiş olan literatürlerle ilgili kaynakça, katolog listesi ile birlikte dokumalarda yer alan

motiflerin çizimleri ve dokumalara ait resimlerinden meydana getirilen levhalar kısmı oluşturmuştur.

9.SUMMARY

This study, "*The Plain Weaves in Hacıbektaş Museum,"* uses the inventory records of seventy-four (74) plain weave samples in the collection of the Hacıbektaş Museum.

Within the catalog section of the study, it was found that twenty-three (23) of the samples had belonged to the Hacı Bektaş Veli Dervish Convent sometime from 1925 to the present day, forty-three (43) of the samples had been part of the Dervish Convent when it became a museum on August 16th, 1964, and then donated to the museum collection, six (6) of the samples had been purchased and two (2) of the samples had been transferred from the Provincial HacıBektaş Office of Mufti. Among these examined samples, there were plain weaves made with kilim-, cicim-, zili- and sumac-weaving techniques.

Of the seventy-four (74) plain weaves, thirty (30) were rugs, nineteen (19) were prayer rugs, seventeen (17) were runners, five (5) were carpetbags, two (2) were bags for the Quran and one (1) was a woven pillow. In the scope of the study, the general definitions, descriptions, and compositions of the given weaves were presented in detail, and then each piece in the collection was described in terms of its type, material, color, size, motif and composition features.

Also during the examinations, it was found that some of the pieces in the collection had been repaired, damaged or torn, although the majority appeared to be in a good state.

In the assessment and comparison sections, these samples were compared to other plain weaves from different regions, their differences and similarities among them were described and their position(s) among the Anatolian weaves was(were) speculated.

In the last part of this study, the literature references, the catalog lists, the motif drawings on the weaves and the boards of the weave pictures were presented.

10. KAYNAKÇA

ACAR, Belkıs; Kilim Cicim Zili Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul, 1982.

ACAR, Belkıs; Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1973.

ACAR, Belkıs; Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, İstanbul, 1975.

ACAR, Belkıs; "Balıkesir Yüncü Yörükleri", *Sanat Dünyamız,* Sayı:8, İstanbul 1980. s.28.

ACAR, Belkıs; Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul, 1982.

AKOK, Mahmut; "Hacıbektaş Veli Mimari Manzumesi", *Türk Etnografya Dergisi,* Ankara, 1968. s.27-28

AKURGAL, Ekrem; Anadolu Uygarlıkları, İstanbul, 1995.

ALDOĞAN, Ayşen; "Türk Kilim Sanatı" *Sanat Dünyamız,* Sayı: 29, İstanbul, 1984, s.15.

ALDOĞAN, Aysen; "Doğu Yöresi Kilimleri", *Sanat Dünyamız*, 12, İstanbul, 1986.

ALP, K.Özlem; Konya ve Yöresi Kilimlerinde Semboller, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Resim Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Ankara,1998.

ARIK, Sibel; "Türk Dokumacılık Sanatında Nar Motifi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* 2009, s.585.

ARSEVEN, C. Esad; Sanat Ansiklopedisi C.IV, 1952.

ASLANAPA, Oktay; Türk Sanatı, İstanbul, 1993.

AYHAN, Aydın; "Yağcıbedir Halılarının Söyledikleri", *Türk Dünyası Tarih Dergisi,* No. 69, İstanbul, Eylül 1992, s. 43-49.

AYHAN, Gökben-GÖÇER Demet, "Hacıbektaş Müzesi'ndeki Sancak Alemleri", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 79,* Ankara, 2016 s.172

AYTAÇ, Çetin; El Dokumacılığı, İstanbul, 1997.

AYTAÇ, Çetin; El Dokumacılığı, Ankara, 1989.

BARIŞTA, H. Örcün; Türk El Sanatları, Ankara, 1988.

BAYRAKTAROĞLU, Suzan; "Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Halı-Kilim Tesbit ve Tescil Çalışmaları", *Vakıf Haftası Dergisi,* c.8, 1991. s. 205.

BAYRAKTAROĞLU, Suzan; "Afyon Çevresi Yörük Dokumaları", *Vakıflar Dergisi,* Sayı:XXIX,Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2005, s.524, 525.

BAYRAKTAROĞLU, Suzan; "Eskişehir ve Çevresi Halı- Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları", *Vakıflar Dergisi,* Sayı: 21, İstanbul, 1990, s.309.

BAYRAM, Mikail; Bacıyan Rum, Anadolu Selçuklular Zamanında Genç Kızlar Teşkilatı, Konya, 1987.

COŞKUNSU, Hatice İstem; Hakkari Yöresi Kırsal Alan Kilimlerinin Renk, Motif, Malzeme ve Komposizyonlarının İncelemesi, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Yüksek Lisans Tezi) Van, 2004.

ÇAĞLITÜTÜNCİGİL, Ersel; "Türk Süsleme Sanatında Nar: Form, Köken ve İkonografik Anlamı", *Tübar*-XXXIII-/ 2013-Bahar, s.79-80.

ÇORUHLU, Yaşar; "Türk Sanatında Görülen Hayvan Figürlerine "Gök ve Yer" Sembolizmi Açısından Bir Bakış, *Uluslararası III. Türk Kültürü, Kongresi Bildirileri (25-29 Eylül 1993 Ankara),* C.1, Ankara, 1999, s.245-251.

ÇULPAN Cevdet; Serviler II, İstanbul, 1961.

DEMİR, Necati- YERLİ Metin; *"Ordu Yöresi Çepni Kilimleri",* Erdem (Halı Özel Sayısı - I), X, 28, Ankara, 1999, s.101-111.

DEMİRAL, Bayram; Isparta Müzesi Envanterine Kayıtlı Düz Dokuma Çuvallar, (Yüksek Lisans Tezi Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü) Isparta, 2014.

DEMİRTAŞ, Nihal; Şavşat(Artvin) Kilimleri,(Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Konya, 2012.

DENİZ, Bekir; "Bir Vakıf Eser Olarak Cami, Mescit, Zaviye, Şifahane Gibi Dini ve

Sosyal Yapılarda Bulunan Halı, Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar ve Bunların Günümüzdeki Durumu", *Vakıflar Dergisi*, s: XXIII, Ankara, 1994, s. 283-296.

DENİZ, Bekir; "Kırşehir Halıları", *Bilim Birlik Başarı,* Y.12, s.47, 1986, s.18-24.

DENİZ, Bekir; "Osmanlı Dönemi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak)", *Osmanlı, Kültür ve Sanat,* Ed. Güler Eren, Yeni Türkiye Yayınları, C.XI, Ankara, 1999, s.34.

DENİZ, Bekir; "Yöre Özellikleri ile Yozgat Kilimleri", *E.Ü.Arkeoloji ve Sanat Tarihi Dergisi V*, İzmir, 1990. s. 77

DENİZ, Bekir; Ayvacık (Çanakkale) Yöresi Düz Dokuma Yaygılar, İzmir, 1991.

DENİZ, Bekir; Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları, Ankara 2000.

DİYARBEKİRLİ, Nejat; "Pazırık Halısı", *Türk Dünyası Araştırmaları,* İstanbul, 1984. s.32.

DULKADİR, Hilmi; "Malatya Düz Dokumalarından Örnekler", *Kültür ve Sanat Dergisi,* Y.4, s:16, Ankara, 1992.

DURUL, Yusuf; "Türkmen, Yörük, Avşar Halı ve Kilim Motifleri Üzerine Araştırma", *Türk Etnografya Dergisi II,* Ankara, 1957, s.5,

DURUL, Yusuf; Anadolu Kilimlerinden Örnekler, İstanbul, 1985.

DURUL,Yusuf; "Avşarlar ve Dokuma Sanatı II", *M.T.F.B.C.S.*,Ankara, 1974, s.75-79.

EDMAN, İrwin; Sanat ve İnsan, (Çev: Turhan Oğuzhan), İstanbul, 1998.

ELÇİN, Şükrü; "*Türk Halk Edebiyatında Turna Motifi",* Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Dergisi,Sayı 28, 2003, s.1-8.

ELIADE, Mırcea; İmgeler- Simgeler, Çev. Mehmet Ali KILIÇBAY, Ankara,1992.

ERBEK, Güran; "Anadolu Motifleri Sergisi", İ*zmir Alman Kültür Merkezi*, 1986, s. 16.

ERBEK, Mine, Çatalhöyükten Günümüze Anadolu Motifleri, Ankara, 2002.

ERBEK, Güran; "Çarpana Dokumaları", *Türkiyemiz*, Sayı 30, İstanbul, 1980, s. 7.

ERBEK, Güran; Anadolu Motifleri Çatalhöyük'ten Günümüze, İstanbul, 1986.

ERBEK, Güran;" Hayat Ağacı Motifi", *Antika Dergisi 15,* 1986, s. 26-30.

ERGEN, Burçin; Yozgat Yöresi Kilim, Cicim ve Zili Örneklerinin Renk, Motif ve Kompozisyon Özellikleri, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.

ERGÜDER, Ayşe Aslıhan; Çoruh Vadisi Düz Dokumaları, Ankara 2007.

ERGÜDER, Ayşe Aslıhan; Kars Yöresi Düz Dokumaları, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Erzurum, 2009.

ERKAYA, Şemşeddin; Günümüzden Geleceğe Hacıbektaş, Ankara, 2000.

EROĞLU, Nuray; Kırşehir Kilimleri, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006.

ERSOY, Ayla; "Osmanlı Saray Kilimleri", *İlgi*, 61, İstanbul, 1990, s.3.

ERTEN, Belgin; Karatepe Kilim Dokumaları, (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 1989.

ESİN, Emel; "Evren", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi,* Sayı I, 1969.

EŞBERK, Tevfik; Türkiyede Köylü El sanatlarının Mahiyeti ve Ehemmiyeti, Ankara,1939.

EYÜBOĞLU, İ. Zeki; Anadolu Uygarlığı, İstanbul, 1991.

EYÜBOĞLU, İ. Zeki; Bütün Yönleriyle Tasavvuf Tarikatlar Mezhepler Tarihi, İstanbul, 1997.

EYÜPOĞLU, İsmet Zeki; Anadolu Uygarlığı, İstanbul, 1991.

FAZLIOĞLU, İsmail; Eskiçağ'da Dokuma, İstanbul, 1997.

GENÇ, Reşat; "Kaçgarlı Mahmud'a Göre XI. Yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yaygı İşleri", *Arış*, y.1, S.3, Ankara, 1997. s. 14.

GÖÇER, Demet, Hacıbektaş-i Veli Külliyesi, (Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Anabilim Dalı Lisans Tezi) Konya, 2004.

GÖNÜL, Macide, "Türk Halı ve Kilimlerinde Sembolik Kuş Motifleri", *Antropoloji 3,* Ankara, 1967, s.208.

GÖNÜL,Macide, “Türk Halı ve Kilimlerinin Teknik Hususiyetleri” *Türk Etnografya Dergisi II*, 1957. s. 69-85

GÖNÜL, Macide; “Eski Dokumacılık Buluntuları ve Memleketimizde Bir Sanatın Gelişmesi”, *Mensucat Meslek Dergisi*, c.XIX, İstanbul, 1966, s.19.

GÖNÜL, Macide; “Türk El Dokumalarının ve Halılarının Etnografyadaki Yeri” *I.Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, V, Ankara, 1977, s.141.

GÖNÜLTAY, Şemsettin; Yakın Şark, Tarih Yok.

GÖRGÜNAY, Neriman; Oğuz Damgaları ve Göktürk Harflerinin El Sanatlarımızdaki İzleri, Ankara, 2002,

GÖRGÜNAY, Neriman; “Anadolu’da Cecim Çesitleri”, *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, V, Ankara, 1987, s.113.

GÖRGÜNAY, Neriman; “Bardız Kilimleri”, *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C.V, Ankara, 1983, s. 91.

GÜRÇAY, Hikmet v.d.; “Beledi Dokumaları”, *Türk Etnografya Dergisi*, 13, Ankara,1970, s.53.

GÜRSES, Remzi; Hacıbektaş Rehberi, Ankara, 1964.

Hakkari Kilimleri; Hakkari Valiliği, Ankara, 1997.

HANOĞLU, Özdemir; Nevşehir 90 Hacıbektaş, (Nevşehir Valisi Nevşehir İli Özel İdaresi Adına), 1990.

HİDAYETOĞLU, H. Melek; Konya Yöresi Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak) (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi Cilt I) Konya, 2007.

KADIOĞLU, Özge; Çankırı İli Merkez Köylerinde Bulunan Düz Dokuma Yaygıların Tespiti ve Günümüzdeki Durumu (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Konya, 2012.

KALAFAT, Yaşar; İslamiyet ve Türk Halk İnançları, Ankara, 1996.

KAPLANOĞLU, Mevlüt; Ardahan Yöresi Düz Dokumaları, (Atatürk Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2010.

KARAHAN,Recai; " Kırşehir Kilimlerinin Dünü Bugünü", *Türkiye'deki El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar* İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 1997, s. 67–79.

KARAHAN, Recai; "Konya Kilimlerinin Özellikleri ve Bazı Yöre Kilimleriyle Karşılaştırılması", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Konya, 1995, s.38.

KARAHAN, Recai;" Kars Yöresi Farmaş Dokumaları", *IV, Ortaçağ ve Sonrası Türk Dönemi Kazıları ve Araştırmaları Sempozyumu*, Van, 20–25 Nisan 2000 Van, 2000, s.253- 258.

KARAHAN, Recai, TAŞ Ela; Y.Y.Ü. Türk El Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi Kilim Kataloğu-II, Van, 2006

KARAHAN, Recai, KULAZ Mehmet, TAŞ Ela; Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kilim Kataloğu-III, Van, 2008.

KARAHAN, Recai; " Konya-Ereğli Yöresinde Begdik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi", *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi* Şöleni Bildirileri, Kayseri, 27-31 Mayıs 1996, Ankara, 1998, s. 161-175.

KARAHAN, Recai; Konya Müzelerinde Bulunan Kilimler, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 1992.

KARATAŞ, Mustafa, Türk Dilinde Yanış (Motif) Adları –Anadolu Sahası-, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları 118, Rektörlük Yayınları 88, Muğla, 2013.

KARPUZ, Haşim, Erzurum Evleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.

KAYIPMAZ, Fahrettin-Naciye; "Saf Seccade Sivas Kilimleri", *Kültür ve Sanat, Sayı:12,* Ankara, 1991, s.56

KAYIPMAZ, Fahrettin, Kayıpmaz, Naciye; "Sivas Kilim Seccadeleri", *Türk*

Etnografya Dergisi 19, Ankara, 1991, s. 95.

KILIÇ, Ayşen,-YAYAN, Gonca; Adana İli Tufanbeyli İlçesi Çakırlar Köyü Avşar Kilimleri, *Gazi Türkiyat Bahar Sayı 6,* 2010s.211.

KIRZIOGLU, N. GÖRGÜNAY; Altaylar'dan Tunaboyu'na Türk Dünyasında Ortak Yanışlar (Motifler), Ankara, 2001.

KIRZIOGLU, N. GÖRGÜNAY; Eşme Kilimleri, Ankara, 1994.

KIRZIOĞLU N. GÖRGÜNAY, "Altay'lardan Tuna Boyuna Türk Dünyasında Ortak Motifler", *Türksoy Yayınları No:3,* Ankara, 1995, s.14.

KIRZIOĞLU, N.GÖRGÜNAY vd.; "Eşme Kilimleri", *Kültür ve Sanat Sayı:2* Ankara, 1989, s. 26.

KIRZIOĞLU, N.Görgünay; "Halıcılığımızın Kökeni ve Günümüzde Kültür, Sanat ve Ekonomik Etkinlikleri", *Türk Halk Kültüründe Doğu – Anadolu Dokumaları ve Giysileri*, Ankara, 1994, s. 4.

Komisyon, El Sanatları Araştırma Raporu, 1989.

KOŞAY, Hamit Zübeyir; Alacahöyük Hafriyatı 1936 Raporları, Ankara, 1938.

KULAZ, Mehmet; Diyarbakır Müzelerinde Bulunan Halı, Kilim ve Kumaşlar, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi) Van, 2003.

KÜÇÜKKURT, Ülkü; İzmir Etnografya Müzesi Örneğinde Çeşitli Yörelere Ait Halı ve Kilimlerin İncelenerek Kataloglanması (Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1998.

MELİKOFF, İrene; Hacı Bektaş - Efsaneden Gerçeğe, çev.Turan ALPTEKİN, İstanbul Cumhuriyet Kitap Kulübü, 1999.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, El Sanatları Teknolojisi, Cicim Dokuma, Ankara, 2012.

NOYAN, Bedri; Bektaşilik Alevilik Nedir?, İstanbul, 1995.

NOYAN, Bedri; Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, 1998.

NOYAN, Bedri; Bütün Yönleriyle Bektaşilik Alevilik, cilt:1, Aydın, 1966.

NOYAN, Bedri; Hacıbektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, Aydın, 1964.

ORTAÇ, H. Serpil; "Çankırı Kızılırmak İlçesi Kuzeykışla ve Güneykışla Köyü Kilim Dokumaları", *Millî Folklor , Sayı 86,* yıl 22, 2010, s.147

ÖGEL, Bahaddin; Türk Kültür Tarihine Giriş, Ankara, c.V.,1978.

ÖGEL, Bahaddin; Türk Mitolojisi, Ankara, 1993.

ÖLÇER, Nazan; Türk ve İslam Eserleri Müzesi Kilimler, İstanbul, 1988.

ÖZBEL, Kenan; "Anadolu Kilimleri", *El Sanatları IX*, Ankara, 1948, s. 3-5.

ÖZBEL, Kenan; El Sanatları VII Cicim ve Zili, Basım Yeri Belirtilmemiş, 1949, s. 7.

ÖZTÜRK, Fatma; Antalya İli Manavgat İlçesi ve Köylerindeki Düz Dokumalar, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Dokumaları ve Örgüleri Eğitimi Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2005.

RASONYİ, Lydi; "Türklerde Halıcılık Terim ve Halıcılığın Menşei" *Türk Kültürü*, y. IX, S.103, Ankara, 1971, s. 614.

SARNESAR, Katayoun; 13. Yüzyıldan Günümüze Kadar İran ve Anadolu'da Cicim Örnekleri (M. Ü.Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı Basılmamış Yüksek LisansTezi), İstanbul, 2001.

SARNESAR, Katayoun; İran'ın Azerbaycan Bölgesinde Sumak Dokumaları ve Anadolu'daki Uzantıları (Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul, 2008.

SEVİN, Veli; Eski Anadolu ve Trakya (Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar), İstanbul 2003.

SÖZEN, Metin- TANYELİ, Uğur; *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 2001.

SUBAŞI, Ebru; Sivas İli Divriği, Hafik ve Zara Yöresi Kilimleri, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), 2006.

ŞAHİN, Zahide; Sarız(Kayseri) Yöresi Düz Dokuma Yaygıları (Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.

ŞENOCAKTÜRK, Ebru; "Halk Kültüründe ve Mitolojik Bağlamda Üzümün Yeri", *Millî Folklor,* 2007, Yıl 19, Sayı 76, s.176.

TAŞ, Ela; Malatya Müzesi'nde Bulunan Düz Dokumalar, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Van, 2009.

TAŞDELEN, Abdullah – SÜMER, Ali; Hacıbektaş Veli Müzesi Rehberi, Ankara, 1976.

TÜRKER, Abdullah; Bolu Müzesinde Bulunan Kilimler, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sos. Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) Van, 2000.

Türkler Ansiklopedisi, C.XXII, Ankara, 1975.

UĞURLU, Ahmet; "Dokuma", *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, Cilt 1, İstanbul, 1997. s. 467.

ÜNSAL, Münevver; Van ve Yöresi Kilim Motiflerinin Dili, (Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış, Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul, 1989.

ÜNSAL, Münevver; "Kilim" Dünyada Van, Van, 1993.

ÜRER, Harun; Emirdağ (Afyon) Yöresi Düz Dokuma Yaygıları (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk İslam Sanatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans), İzmir, 1997.

YAĞAN, Şahin; Yüksel; Türk El Dokumacılığı, İstanbul,1978.

YERLİ, Metin; Sivas Etnografya Müzesine Bulunan Yöresel Kilimler, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Van, 1999.

YERLİ, Metin; Van Müzesinde Bulunan Kilimler, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek

Lisans Tezi), 1995.

YETKİN,Şerare, “Osmanlı Saray Sanatı Üslubundaki Kilimlerinden İki Yeni Örnek”, *Vakıflar Dergisi, Sayı 13,* Ankara, 1981, s. 375-386.

YETKİN, Şerare; “Divriği Ulu Camii’nde Bulunan Osmanlı Saray Sanatı Üslubundaki Kilimler”, *Belleten*, C.XLII, Ankara, 1978, s. 428–443.

YETKİN, Şerare; “İstanbul’da Hekimoğlu Ali Paşa Camii’nden Hayvan Figürlü Bir Türk Kilimi” *Vakıflar Dergisi*, S. IX, Ankara, 1971.

YETKİN, Şerare; Türk Kilim Sanatında Yeni Bir Grup Saray Kilimleri” Belleten XXXV, Ankara, 1971, s.217–335.

YURTERİ, Sultan- ÖLMEZ, Filiz Nurhan; “Türk Dokumalarında Ağaç Motifi”, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, *38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi 10-15.09.2007*, Ankara, 2008, s. 1461-1462.

İl Kültür Müdürlüğü; Nevşehir 97, Nevşehir, 1997.

1973 İl Yıllığı, Cumhuriyetin 50.yılında Nevşehir.

http://www.hacibektas.gov.tr/

www.hacibektas.com

11. KATALOG LİSTESİ

Örnek No 1: Taban Kilimi ……..…….64
Örnek No 2: Kilim Seccade ……..…….……...65
Örnek No 3: Yolluk Kilimi ……...68
Örnek No 4: Yolluk Kilimi ……..…….70
Örnek No 5: Yolluk Kilimi ……..…….72
Örnek No 6: Taban Kilimi ……...…….74
Örnek No 7: Kilim Seccade ……..……76
Örnek No 8: Cicim Yolluk……...…….78
Örnek No 9: Kilim Seccade ……..…….80
Örnek No 10: Cicim Taban..……..……...…....82
Örnek No 11: Seccade Kilim..……...84
Örnek No 12: Seccade Kilim……..……...86
Örnek No 13: Seccade Kilim……..……...88
Örnek No 14: Cicim Seccade……...…..……...90
Örnek No 15: Taban Kilimi ……..……..……...92
Örnek No 16: Taban Kilimi ……..……..……...94
Örnek No 17: Cicim Taban……..……..……...96
Örnek No 18: Seccade Kilim……...……...……98
Örnek No 19: Seccade Kilim……..……...…..100
Örnek No 20: Seccade Kilim……..……...…..102
Örnek No 21: Seccade Kilim……..……...…..104
Örnek No 22: Taban Kilimi……..……...……...……106
Örnek No 23: Taban Kilimi ……..……...……..108
Örnek No 24: Zili Yolluk……..……..110
Örnek No 25: Cicim Taban ……..……...…...112
Örnek No 26: Cicim Yolluk ……..……...…….....…114
Örnek No 27: Taban Kilimi …….……..…….116
Örnek No 28: Taban Kilimi …….……..…….118

Örnek No 29: Taban Kilimi ……..…….……121
Örnek No 30: Cicim Yolluk……..…….……124
Örnek No 31: Seccade Kilim……..…..……...126
Örnek No 32: Taban Kilimi ……..…….……128
Örnek No 33: Taban Kilimi ……..…….……130
Örnek No 34: Cicim Yolluk……..……..132
Örnek No 35: Cicim Taban……..……..……...……..134
Örnek No 36: Seccade Kilim ……..…….....136
Örnek No 37: Yolluk Kilimi ……...……138
Örnek No 38: Taban Kilimi……...……...……140
Örnek No 39: Cicim Taban……..……..……142
Örnek No 40: Taban Kilimi……..……..144
Örnek No 41: Taban Kilimi ……..…….……..…146
Örnek No 42: Cicim Yolluk ……..……..…148
Örnek No 43: Cicim Taban……...…….…..…150
Örnek No 44: Taban Kilimi ……..…….…..…152
Örnek No 45: Taban Kilimi……..…….……..154
Örnek No 46: Cicim Yolluk ……..……...……..156
Örnek No 47: Yolluk Kilimi ……..…….....158
Örnek No 48: Taban Kilimi ……...……160
Örnek No 49: Cicim Yolluk……..…….……162
Örnek No 50: Taban Kilimi……..……..…….164
Örnek No 51: Seccade Kilim……..……..……...166
Örnek No 52: Seccade Kilim……..……168
Örnek No 53: Yolluk Kilimi ……..……170
Örnek No 54: Seccade Kilim…….……..……...…….172
Örnek No 55: Cicim Yolluk ……..……...…….174
Örnek No 56: Taban Kilimi……...……..……176
Örnek No 57: Cicim Yolluk ……..……...…..……178

Örnek No 58: Cicim Yolluk……..……..……180
Örnek No 59: Zili Yastık Yüzü……..…….182
Örnek No 60: Taban Kilimi……..……...184
Örnek No 61: Seccade Kilim ……..……...….186
Örnek No 62: Cicim Taban……..……..…….188
Örnek No 63: Taban Kilimi……..……..…….190
Örnek No 64: Taban Kilimi ……..……..…….192
Örnek No 65: Cicim Taban……..……...……...…..194
Örnek No 66: Seccade Kilim ……..……...……..196
Örnek No 67: Seccade Kilim ……..……...….198
Örnek No 68: Cicim Heybe……..……...……200
Örnek No 69: Cicim Çanta\Kuranlık……..……..……...….202
Örnek No 70: Cicim Heybe……..……...204
Örnek No 71: Cicim Çanta\Kuranlık…...……...……..…….206
Örnek No 72: Heybe Kilim ……..……..…….208
Örnek No 73: Zili Heybe……..……..…….210
Örnek No 74: Heybe Kilim……..……..…….212

12. MOTİF LİSTESİ VE ANLAM YÜKLERİ LEVHA

Çizim 1: Kilim Dokuma Tezgahı.....I

Çizim 2: İlkli Kilim Dokuma Tekniği[362].....I

Çizim 3: İliksiz "Dikey Çizgi Olmayan" Kilim Dokuma Tekniği[363].....I

Çizim 4: Eğri Atkılı Kilim Dokuma Tekniği[364].....I

Çizim 5: Normal Atkılar Arasına Ek Atkı Sıkıştırılması Tekniği[365].....I

Çizim 6: Çift Kenetleme İle İliklerin Yok Edilmesi Tekniği[366].....I

Çizim 7: Atkıların Aynı Çözgüden Geri Dönmesi ile İliklerin Yok Edilmesi Tekniği[367].....II

Çizim 8: Sarma Konturlu Kilim Dokuma Tekniği[368].....II

Çizim 9: Eğri Atkılı Konturlu Dokuma Tekniği[369].....II

Çizim 10: Bereket Motifi (Bereket Çaprazı): Evlilik, çiftleşme, üreme, çoğalma anlamını içermektedir[370]. Bununla birlikte dokumalarda kullanılmasının amacı sonsuz mutluluk dileğini ifade etmekte olup, aynı zamanda doğanın yeniden canlanmasını sembolize etmektedir.[371].....III

Çizim 11: Bereket Motifi.....III

Çizim 12: Bereket Motifi.....III

Çizim 13: Bereket Motifi.....III

Çizim 14: Bereket Motifi.....III

Çizim 15: Bereket Motifi.....III

Çizim 16: Bereket Motifi.....III

Çizim 17: Bereket Motifi.....III

[362] Belkıs B. Acar, Kilim Cicim Zili Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul, 1982, s. 47.
[363] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 48.
[364] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 49.
[365] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 50.
[366] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 51.
[367] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 52.
[368] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 53.
[369] B. Acar, a.g.e., 1982, s. 54.
[370]Fatma Öztürk, Antalya İli Manavgat İlçesi ve Köylerindeki Düz Dokumalar, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Dokumaları ve Örgüleri Eğitimi Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2005, s.165.
[371]Mine Erbek, Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri, Ankara, 2002, s.52.

Çizim 18: Bereket Motifi.....III
Çizim 19: Bereket Motifi.....IV
Çizim 20: Bereket Motifi.....IV
Çizim 21: Bereket Motifi.....IV
Çizim 22: Bereket Motifi.....IV
Çizim 23: Bereket Motifi.....IV
Çizim 24: Bereket Motifi.....IV
Çizim 25: Bereket Motifi.....IV
Çizim 26: Bereket Motifi.....IV
Çizim 27: Bereket Motifi.....V
Çizim 28: Bereket Motifi.....V
Çizim 29: Bereket Motifi.....V
Çizim 30:Çengel (Çakmak) Motifi: Nazarlık, nazara karsı kötü gözlerden korunmayı[372] ve zıt kavramları sembolize etmektedir.[373]…..…….....V
Çizim 31: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 32: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 33: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 34: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 35: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 36: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 37: Çengel Motifi...……...……...…..…….....V
Çizim 38: Çengel Motifi..……...……...…..…….....VI
Çizim 39: Çengel Motifi..……...……...…..…….....VI
Çizim 40: Çengel Motifi……...……...…..……..….....VI
Çizim 41: Çengel Motifi……...……...…..……..….....VI
Çizim 42: Çengel Motifi..……...……...…..…….....VI
Çizim 43 Çengel Motifi...……...……...…..…….….....VI

[372] Recai Karahan, Konya Müzelerinde Bulunan Kilimler, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 1992, s.403.
[373] M. Erbek, a.g.e., 2002, s. 138.

Çizim 44 Çengel Motifi...……...……...…..…….....VI
Çizim 45 Bukağı Motifi: Aileyi, kadın-erkek birliğini, ailenin devamlılığını, bereketi ve sevgililerin birleşme arzusunu simgeler.[374]…….…….....VI
Çizim 46: Bukağı Motifi.……...…...…….....VI
Çizim 47: Bukağı Motifi.…...……...…...…….....VII
Çizim 48: Bukağı Motifi.…...……...…...…….....VII
Çizim 49: Bukağı Motifi.…...……...…...…….....VII
Çizim 50: Bukağı Motifi.…...……...…...…….....VII
Çizim 51: Bukağı Motifi.…...……...…...…….....VII
Çizim 52: Aşk ve Birleşim (Ying - Yang) Motifi: Gece - gündüz, güzel - çirkin, cennet - cehennem, kadın - erkek gibi zıt kavramların birleşimini sembolize eder. Kadın erkek birlikteliğini, çoğalmayı, bereketi ve yaşamın devamlılığını sağlayan anlamlar taşır.[375] Tabiatta saf hiçbir şeyin olmayacağını ifade eder.[376]…..….....VII
Çizim 53: Aşk ve Birleşim Motifi..……...……...VII
Çizim 54: Aşk ve Birleşim Motifi...……...…….....VII
Çizim 55: Aşk ve Birleşim Motifi...……...…….....VII
Çizim 56: Kuş Motifi: Kuş kadın ile özdeşleşmiştir. Kutsaldır, mutluluk, sevinç, sevgi, bazen ölen kişinin ruhudur. Özlemdir, haber beklentisidir. Kuvvet ve kudreti simgeler. Kuş (kartal) aynı zamanda Anadolu'da kurulmuş birçok devletin simgesi olmuştur.[377] ……..……..…….…….....VIII
Çizim 57: Kuş Motifi..……...…….....VIII
Çizim 58: Kuş Motifi..……...…….....VIII
Çizim 59: Kuş Motifi..……...…….....VIII
Çizim 60: Kuş Motifi..……...…….....VIII
Çizim 61: Kuş Motifi..……...…….....VIII
Çizim 62: Kuş Motifi..……...…….....VIII
Çizim 63: Kuş Motifi..……...…….....VIII

[374] M.Erbek, a.g.e., 2002, s.76.
[375] M.Erbek, a.g.e., 2002, s. 84.
[376] Güran Erbek, Anadolu Motifleri Çatalhöyük'ten Günümüze, İstanbul, 1986, s. 17.
[377] M.Erbek, a.g.e., 2002, s.190 - 196.

Çizim 64: Kuş Motifi..……..…….....VIII
Çizim 65: Kuş Motifi..……..…….....VIII
Çizim 66: Kuş Motifi..……..…….....VIII
Çizim 67: Kuş Motifi..……..…….....IX
Çizim 68: Kuş Motifi..……..…….....IX
Çizim 69: Muhabbet Kuşu Motifi:.……..…….....IX
Çizim 70: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 71: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 72: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 73: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 74: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 75: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 76: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 77: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 78: Muhabbet Kuşu Motifi..……..…….....IX
Çizim 79: Çift Başlı Kartal Motifi.....X
Çizim 80: Çift Başlı Kartal Motifi.....X
Çizim 81: Çift Başlı Kartal Motifi.....X
Çizim 82:Kurtağzı Motifi: Boşboğazlığı, menfaatçiliği rüşveti ve tarafgirliği sembolize eder.[378] Ayrıca iyimserlik, korunma, ışık ve güneşin simgesidir.[379]……..X
Çizim 83: Kurtağzı Motifi.....X
Çizim 84: Kurtağzı Motifi.....X
Çizim 85: Kurtağzı Motifi.....X
Çizim 86: Kurtağzı Motifi.....X
Çizim 87: Kurtağzı Motifi.....X
Çizim 88: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 89: Kurtağzı Motifi.....XI

[378]Ebru Subaşı, Sivas İli Divriği, Hafik ve Zara Yöresi Kilimleri, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), 2006, s.149.
[379]M.Erbek, a.g.e., 2002, s. 158.

Çizim 90: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 91: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 92: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 93: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 94: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 95: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 96: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 97: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 98: Kurtağzı Motifi.....XI
Çizim 99: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 100: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 101: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 102: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 103: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 104: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 105: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 106: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 107: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 108: Kurtağzı Motifi.....XII
Çizim 109: Kurtağzı Motifi.....XIII
Çizim 110: Kurtağzı Motifi.....XIII
Çizim 111: Kurtağzı Motifi.....XIII
Çizim 112: Kurtağzı Motifi.....XIII
Çizim 113: Kurtağzı Motifi.....XIII
Çizim 114:Yıldız (Ildız) Motifi: İnsanların alın yazısı, gelecek,[380] iyilik, aydınlık ışık, Mührü Süleyman (Davut Yıldızı) [381] mutluluk, sevgi ve muhabbetin sembolüdür.[382].....XIII

[380]M. Erbek, a.g.e., 2002, s. 86.
[381] Mevlüt Kaplanoğlu, Ardahan Yöresi Düz Dokumaları, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2010, s.62-63

Çizim 115: Yıldız Motifi XIII
Çizim 116: Yıldız Motifi XIII
Çizim 117: Yıldız Motifi XIII
Çizim 118: Yıldız Motifi XIII
Çizim 119: Yıldız Motifi XIV
Çizim 120: Yıldız Motifi XIV
Çizim 121: Yıldız Motifi XIV
Çizim 122: Yıldız Motifi XIV
Çizim 123: Yıldız Motifi XIV
Çizim 124: Yıldız Motifi XIV
Çizim 125: Yıldız Motifi XIV
Çizim 126: Yıldız Motifi XIV
Çizim 127: Yıldız Motifi XIV
Çizim 128: Yıldız Motifi XIV
Çizim 129: Yıldız Motifi XV
Çizim 130: Yıldız Motifi XV
Çizim 131: Yıldız Motifi XV
Çizim 132: Yıldız Motifi XV
Çizim 133: Yıldız Motifi XV
Çizim 134: Yıldız Motifi XV
Çizim 135: Yıldız Motifi XV
Çizim 136: Yıldız Motifi XV
Çizim 137: Yıldız Motifi XV
Çizim 138: Yıldız Motifi XV
Çizim 139: Yıldız Motifi XV
Çizim 140: Yıldız Motifi XVI
Çizim 141: Yıldız Motifi XVI
Çizim 142: Yıldız Motifi XVI

[382]Güran Erbek, a.g.e., 1986, s. 17.

Çizim 143: Yıldız Motifi.....XVI
Çizim 144: Muska (Nuska, Noksa, Nazarlık) Motifi: Kötü gözlerden ve nazardan korunmayı sembolize eder. [383]…….....XVI
Çizim 145: Muska Motifi…….....XVI
Çizim 146: Muska Motifi…….....XVI
Çizim 147: Muska Motifi…….....XVI
Çizim 148: Muska Motifi…….....XVI
Çizim 149: Muska Motifi…….....XVI
Çizim 150: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 151: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 152: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 153: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 154: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 155: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 156: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 157: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 158: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 159: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 160: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 161: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 162: Muska Motifi…….....XVII
Çizim 163: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 164: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 165: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 166: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 167: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 168: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 169: Muska Motifi…….....XVIII

[383] G. Erbek, a.g.e., 1986, s. 12.

Çizim 170: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 171: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 172: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 173: Muska Motifi…….....XVIII
Çizim 174: İm (Damga) Motifi: Aile, oba, oymak, boy ve devleti sembolize eder ve kişi veya topluluğun var oluşunun simgesidir.[384]……..…….....XIX
Çizim 175: İm Motifi ……..….....XIX
Çizim 176: İm Motifi ……..….....XIX
Çizim 177: Ejderha (Canavar) Motifi: Tehlikelerden korunmayı, gücü, kuvveti,[385] bolluk, su, bereket, yeniden doğuşu[386]simgeler.....XIX
Çizim 178: Ejderha Motifi……..….....XIX
Çizim 179: Ejderha Motifi……..….....XIX
Çizim 180: Ejderha Motifi……..….....XIX
Çizim 181: Ejderha Motifi……..….....XIX
Çizim 182: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 183: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 184: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 185: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 186: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 187: Ejderha Motifi…….……..….....XX
Çizim 188: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 189: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 190: Ejderha Motifi……..….....XX
Çizim 191: Sandık (Sandıklı) Motifi: Çeyiz sandığını, evlilik isteğini ve bebek beklentisini simgeler.[387] Bazı yörelerde ölüm ve tabut anlamına gelmektedir[388].....XX

[384]M.Erbek, a.g.e., 2002, s. 180 - 182.
[385]Nuray Eroğlu, Kırşehir Kilimleri, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006, s.224.
[386]Ayşe Aslıhan Ergüder, Çoruh Vadisi Düz Dokumaları, Ankara, 2007, s. 109., Yaşar Çoruhlu,; "Türk Sanatında Görülen Hayvan Figürlerine "Gök ve Yer" Sembolizmi Açısından Bir Bakış, *Uluslararası III. Türk Kültürü, Kongresi Bildirileri (25-29 Eylül 1993 Ankara)*, C.1, Ankara, 1999, s.245-25.

Çizim 192: Sandık Motifi……..…….....…….XXI
Çizim 193: Sandık Motifi……..…….....…….XXI
Çizim 194: Sandık Motifi……..…….....…….XXI
Çizim 195: Sandık Motifi……..…….....…….XXI
Çizim 196: Sandık Motifi……..…….....…….XXI
Çizim 197: Sandık Motifi……..…….....…….XXI
Çizim 198: Bıçkır (Şaşırtma, Hatan, Destere Dişi) Motifi: Hayattaki zorluk, iniş, çıkış,[389] dağları, ovaları ve yüksekliği temsil eder.[390]…….……XXI
Çizim 199: Bıçkır Motifi…….....……..XXI
Çizim 200: Bıçkır Motifi…….....……..XXI
Çizim 201: Bıçkır Motifi…….....……..XXI
Çizim 202: Bıçkır Motifi…….....……..XXI
Çizim 203: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 204: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 205: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 206: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 207: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 208: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 209: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 210: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 211: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 212: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 213: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII
Çizim 214: Bıçkır Motifi……..…….....…..XXII

[387]M.Erbek, a.g.e., 2002, s. 80., a.g.e., 2002, s.180.
[388]A.A. Ergüder; a.g.e., 2007, s. 100., Güran Erbek, Anadolu Motifleri Sergisi, İzmir Alman Kültür Merkezi, 1986, s. 16.
[389]N.Eroğlu, a.g.t., 2006, s.226.
[390]Belgin Erten, Karatepe Kilim Dokumaları, (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 1989, s.219.

Çizim 215:Tarak Motifi: Malı, mülkü, süslenmeyi, canı korumayı,[391] temizliği[392] ve evliliği[393] sembolize eder…….....…….....XXII
Çizim 216: Tarak Motifi...…….....…….....XXII
Çizim 217: Tarak Motifi...…….....…….....XXIII
Çizim 218: Tarak Motifi...…….....…….....XXIII
Çizim 219: Tarak Motifi...…….....…….....XXIII
Çizim 220: El-Parmak Motifi: Kuvvet, kudret ve hükmetme gücünün sembolüdür.[394]……...……XXIII
Çizim 221: El-Parmak Motifi.……...……...……XXIII
Çizim 222: El-Parmak Motifi…..……...……...……XXIII
Çizim 223: El-Parmak Motifi..……...……...……...……XXIII
Çizim 224: El-Parmak Motifi.……...……...……XXIII
Çizim 225: El-Parmak Motifi……...……...……XXIII
Çizim 226: El-Parmak Motifi……...……...……XXIII
Çizim 227: Çıbık Motifi: Çıbık adı verilen ince sular kompozisyonu oluştururken motiflerin ve bordürlerin kenarlarını çerçevelemekte kullanılmakta ve genelde bordür ve suları birbirinden ayırmakta da uygulanmaktadır. Dokumada sadece çıbıklar sıralanarak oluşturulan kompozisyona yörede "çıbıklı" adı verilmektedir.[395]..…XXIII
Çizim 228: Tahta Motifi: Çıbığın daha kalın uygulanmış biçimi olup, su ve bordürlerin birbirinden ayrılmasında kullanılmıştır.[396].....……...……...……XXIII
Çizim 229: Buka Suyu Motifi:...…...……..……....……XXIV
Çizim 230: Buka Suyu Motifi……...……....……XXIV
Çizim 231: Çiçek Motifi: Güzelliği, mutluluğu, doğayı, iyiliği temsil eder.[397]..XXIV
Çizim 232: Çiçek Motifi……...…….....…...XXIV

[391]G. Erbek, a.g.e., 1986, s. 22.
[392]Ayşen Aldoğan, "Türk Kilim Sanatı" Sanat Dünyamız, İstanbul, 1984, Sayı: 29, s.15.
[393]G. Erbek, a.g.e.,1986, s.17.
[394]M.Erbek, a.g.e.,2002 s. 112.
[395]F.Öztürk, a.g.t., 2005.s.166.
[396]F.Öztürk, a.g.t., 2005.s.167.
[397]N.Eroğlu, a.g.t., 2006, s.226.
[397]B.Erten, a.g.t.,1989, s.226.

Çizim 233: Çiçek Motifi……...…….....…...XXIV
Çizim 234: Çiçek Motifi……...…….....…...XXIV
Çizim 235: Çiçek Motifi……...…….....…...XXIV
Çizim 236: Çiçek Motifi……...…….....…...XXIV
Çizim 237: Çiçek Motifi……...…….....…...XXIV
Çizim 238: Saçbağı Motifi: Anadolu da genç kızların evlilik isteğinin göstergesi olup aynı zamanda evlilik ve çoğalmanın sembolüdür.[398]…….....…….…...…...XXIV
Çizim 239: Saçbağı Motifi...……...…….....…...XXIV
Çizim 240: Saçbağı Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 241: Saçbağı Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 242: Saçbağı Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 243: Saçbağı Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 244: Saçbağı Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 245: Küpe (Alabohça) Motifi: Genç kızın evlilik isteğini ifade etmektedir.[399]
……XXV
Çizim 246: Küpe Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 247: Küpe Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 248: Küpe Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 249: Küpe Motifi...……...…….....…...XXV
Çizim 250: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 251: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 252: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 253: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 254: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 255: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 256: Küpe Motifi...……...…….....XXVI
Çizim 257: Akrep Motifi: Acı ve kederi, erkekliği ve yiğitliği sembolize eder.[400] Aynı zamanda kötülüklerden ve tehlikelerden korunmak için de kullanılır.[401]... XXVI

[398]G.Erbek; a.g.e.,1986, s. 66.
[399]M.Erbek, a.g.e.,2002 s. 70.

Çizim 258: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVI
Çizim 259: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVI
Çizim 260: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVI
Çizim 261: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 262: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 263: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 264: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 265: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 266: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 267: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 268: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 269: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 270: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 271: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVII
Çizim 272: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 273: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 274: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 275: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 276: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 277: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 278: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 279: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 280: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 281: Akrep Motifi...……...……...…….....XXVIII
Çizim 282: Pıtrak (Bıtırak,Butırak) Motifi: Anadolu'da yetişen ve dikenli bir bitki olan pıtrak, dikenlerinden ötürü göz değmesi ve nazardan korunma[402] amaçlı kullanılmakta olup, aynı zamanda bolluğu ve bereketi[403] sembolize etmektedir.XXIX

[400] Münevver Ünsal, Van ve Yöresi Kilim Motiflerinin Dili, (Basılmamış, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul, 1989, s.4.
[401]M.Erbek, a.g.e., 2002, s.154.
[402]G.Erbek, a.g.e., 1986, s.29.

Çizim 283: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 284: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 285: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 286: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 287: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 288: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 289: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 290: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 291: Pıtrak Motifi…..XXIX
Çizim 292: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 293: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 294: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 295: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 296: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 297: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 298: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 299: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 300: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 301: Pıtrak Motifi…..XXX
Çizim 302: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 303: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 304: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 305: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 306: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 307: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 308: Pıtrak Motifi…..XXXI
Çizim 309: Pıtrak Motifi…..XXXI

[403]G.Erbek, a.g.e., 1986, s.21.

Çizim 310: Turna Motifi: Gök tanrıyı, koruyucu ruhu, Anadolu'da "kız-güzellik", haberleşmeyi, sevgiliyi, gurbeti ve Hz. Ali'yi, Alevi ve Bektâşi toplumunda ise ilâhî aşkla yola giden imân-ikrar sahibi canları, turna katarı da "Ayn-ı Cem"i temsil etmektedir.[404] Tek eşli bir kuştur.....XXXI
Çizim 311: Turna Motifi.....XXXI
Çizim 312: Turna Motifi.....XXXI
Çizim 313: Turna Motifi.....XXXI
Çizim 314: Turna Motifi.....XXXII
Çizim 315: Turna Motifi.....XXXII
Çizim 316: Turna Motifi.....XXXII
Çizim 317: Turna Motifi.....XXXII
Çizim 318: Turna Motifi.....XXXII
Çizim 319: Deve Boynu (Deve Tabanı) Motifi: Dokumanın kıyı bordürlerinde kullanılan bir motif olup, ince su şeklinde de uygulanmaktadır.[405] Develerin ağır aksak yürümelerini temsil eder ve beylik ve hükümdarlığı sembolize etmektedir.[406] XXXII
Çizim 320: Deve Boynu Motifi.....XXXII
Çizim 321: İdol Motifi: İnsan, hayat, ölüm ve ölmüş birisini anmayı temsil etmektedir.[407].....XXXII
Çizim 322: İdol Motifi:.....XXXII
Çizim 323: İdol Motifi:.....XXXII
Çizim 324: İdol Motifi:.....XXXII
Çizim 325: İdol Motifi:.....XXXII
Çizim 326: İdol Motifi:.....XXXII

[404] Şükrü Elçin, " Türk Halk Edebiyatında Turna Motifi",*Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Dergisi*,Sayı 28, 2003, s.1-8.
[405]F.Öztürk, a.g.t., 2005, s.162.
[406]A. Ayhan, "Yağcıbedir Halılarının Söyledikleri", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, No. 69, İstanbul, Eylül 1992, s. 43-49., A.A. Ergüder, a.g.t., 2009, s. 170, A.A. Ergüder, a.g.t., 2007, s.109., "Kırşehir Halıları", *Bilim Birlik Başarı,* Y.12, S.47, 1986, s. 61.
[407] K.Özlem Alp, Konya ve Yöresi Kilimlerinde Semboller, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Resim Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Tezi), Ankara,1998. s.176.

Çizim 327: Göz (Dört Göz, Bülüç Gözü) Motifi: Nazardan korunma amaçlı kullanılmaktadır[408].....XXXIII
Çizim 328: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 329: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 330: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 331: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 332: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 333: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 334: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 335: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 336: Göz Motifi.....XXXIII
Çizim 337: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 338: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 339: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 340: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 341: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 342: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 343: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 344: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 345: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 346: Göz Motifi.....XXXIV
Çizim 347: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 348: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 349: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 350: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 351: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 352: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 353: Göz Motifi.....XXXV

[408]M.Erbek,a.g.e., 2002, s. 128.

Çizim 354: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 355: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 356: Göz Motifi.....XXXV
Çizim 357: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 358: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 359: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 360: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 361: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 362: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 363: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 364: Göz Motifi.....XXXVI
Çizim 365: Dokuzgözce Motifi.....XXXVI
Çizim 366: Dokuzgözce Motifi.....XXXVI
Çizim 367:Haç Motifi: Nazara karşı kullanılan bir motif olup, haçın kötü gözü dört parçaya bölerek etkisinin azaltılacağı inancı vardır.[409].....XXXVII
Çizim 368: Haç Motifi.....XXXVII
Çizim 369: Haç Motifi.....XXXVII
Çizim 370:Koçboynuzu (Koçbaşı) Motifi: Bereketin, kahramanlığın, gücün ve erkekliğin sembolü durumunda olup, Anadolu kültüründe ana tanrıçadan sonra ya da onunla birlikte kullanılan bir motiftir. Boynuz sembolü, her zaman güç, kuvvet timsali olan erkekle özdeşleştirilmiştir. [410].....XXXVII
Çizim 371: Koçboynuzu Motifi.....XXXVII
Çizim 372: Koçboynuzu Motifi.....XXXVII
Çizim 373: Koçboynuzu Motifi.....XXXVII
Çizim 374: Koçboynuzu Motifi.....XXXVII
Çizim 375: Koçboynuzu Motifi.....XXXVII
Çizim 376: Koçboynuzu Motifi.....XXXVII
Çizim 377: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII

[409]G. Erbek, a.g.e, 1986, s.27.
[410]M.Erbek, a.g.e, 2002, s. 30.

Çizim 378: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 379: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 380: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 381: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 382: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 383: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 384: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 385: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 386: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 387: Koçboynuzu Motifi.....XXXVIII
Çizim 388: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 389: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 390: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 391: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 392: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 393: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 394: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 395: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 396: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 397: Koçboynuzu Motifi.....XXXIX
Çizim 398: Koçboynuzu Motifi.....XL
Çizim 399: Koçboynuzu Motifi.....XL
Çizim 400: Koçboynuzu Motifi.....XL
Çizim 401: Koçboynuzu Motifi.....XL
Çizim 402: Koçboynuzu Motifi.....XL
Çizim 403:Elibelinde (Eliböğründe) Motifi: Dişiliğin simgesi durumunda olup, sadece analık ve doğurganlığı değil, aynı zamanda uğur, bereket, kısmet, mutluluk ve neşeyi sembolize eder.[411]…….....XL

[411]M. Erbek,a.g.e., 2002, s.12.

Çizim 404: Elibelinde Motifi.…….....XL
Çizim 405: Elibelinde Motifi.…….....XL
Çizim 406: Elibelinde Motifi.…….....XL
Çizim 407: Elibelinde Motifi.…….....XL
Çizim 408: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 409: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 410: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 411: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 412: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 413: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 414: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 415: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 416: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 417: Elibelinde Motifi.…….....XLI
Çizim 418: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 419: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 420: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 421: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 422: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 423: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 424: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 425: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 426: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 427: Elibelinde Motifi.…….....XLII
Çizim 428: Elibelinde Motifi.…….....XLIII
Çizim 429: Elibelinde Motifi.…….....XLIII
Çizim 430: Elibelinde Motifi.…….....XLIII
Çizim 431: Elibelinde Motifi.…….....XLIII
Çizim 432: Elibelinde Motifi.…….....XLIII

Çizim 433: Elibelinde Motifi…….....XLIII
Çizim 434: Örümcek Motifi: Uğur, bereket ve gelecek nasipleri sembolize eder.[412]
……...…….…….....XLIII
Çizim 435: Örümcek Motifi...……..…….....XLIII
Çizim 436: Örümcek Motifi...……..…….....XLIII
Çizim 437: Örümcek Motifi...……..…….....XLIII
Çizim 438: Örümcek Motifi..……..…….....XLIV
Çizim 439: Örümcek Motifi..……..…….....XLIV
Çizim 440: Örümcek Motifi..……..…….....XLIV
Çizim 441: Örümcek Motifi..……..…….....XLIV
Çizim 442: Örümcek Motifi..……..…….....XLIV
Çizim 443: Örümcek Motifi..……..…….....XLIV
Çizim 444: Su Yolu (Sığır Sidiği, Dikme, Akıtma, Deve Hörgücü) Motifi: Su, yeniden doğuşun, bedensel ve ruhsal yenilenmenin, yaşamın akışkanlığının ve sürekliliğinin sembolize etmekte olup, aynı zamanda bereket, soyluluk, bilgelik, saflık ve erdemin sembolüdür.[413] Bununla birlikte, Anadolu'da su, temel unsurlardan biri olarak görülmüş olup, Hacı Bektaş Veli'nin öğretisine göre ise, insanoğlu dört bölükten yaratılırken, bu bölüklerden birisi sudandır ve bunlar marifet kavmidir.[414]….....XLIV
Çizim 445: Su Yolu Motifi....……..…….....XLIV
Çizim 446: Su Yolu Motifi....……..…….....XLIV
Çizim 447: Su Yolu Motifi....……..…….....XLIV
Çizim 448: Su Yolu Motifi....……..…….....XLIV
Çizim 449: Su Yolu Motifi....……..…….....XLIV
Çizim 450: Su Yolu Motifi....……..…….....XLIV
Çizim 451: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV

[412]N. Eroğlu, a.g.t., 2006, s. 224.
[413]M. Erbek, a.g.e., 2002, s. 104.
[414] B. Ergen, Yozgat Yöresi Kilim, Cicim ve Zili Örneklerinin Renk, Motif ve Kompozisyon Özellikleri, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s.41.

Çizim 452: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 453: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 454: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 455: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 456: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 457: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 458: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 459: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 460: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 461: Su Yolu Motifi....……..…….....XLV
Çizim 462: Nacakağzı Motifi: Yörede odun parçalamada kullanılan aracın ağzına benzetilen bu motif, verev çizgilerin yan yana tekrarlanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Genelde, bordür ve göbek kenarlarının sınırlandırılmasında kullanılmıştır.[415].....XLV
Çizim 463:Balta Motifi: Uğur getirdiğini ve kötü gözlerden koruduğunu simgelemektedir.[416]……..…….....XLV
Çizim 464: Balta Motifi:……..…….....XLV
Çizim 465: Balta Motifi:……..…….....XLVI
Çizim 466:Türkmen (Salur) Gülü Motifi: Orta Asya Pazırık kurganlarında yapılan kazı çalışmaları sonucunda bulunan en eski halı örneği olan Pazırık halısı üzerinde karelere bölünmüş ve bölümler içinde bu motifin olduğu görülmüş olup, motif bereketi simgelemektedir.[417]…….....XLVI
Çizim 467:Türkmen Gülü Motifi.……..……....…….....XLVI
Çizim 468: Türkmen Gülü Motifi……...……....…….....XLVI
Çizim 469: Türkmen Gülü Motifi…...……....…….....XLVI

[415]F. Öztürk, a.g.t., 2005, s.166.
[416]N. Eroğlu, a.g.t., 2006, s.225.
[417]K.Ö. Alp, a.g.t., 1998. s.174-175.

Çizim 470:Kelebek Motifi: Üretkenliği, bereketi, hürlüğü ve savaşçılığı sembolize etmektedir.[418]……..……..…....…….....XLVI
Çizim 471: Kelebek Motifi…..…….……....…….....…….....XLVI
Çizim 472: Kelebek Motifi…..…….……....…….....…….....XLVI
Çizim 473: Kelebek Motifi…..…….……....…….....…….....XLVI
Çizim 474: Kelebek Motifi…..…….……....…….....…….....XLVI
Çizim 475: Kelebek Motifi…..…….……....…….....…….....XLVI
Çizim 476:Yaba Motifi: Toprağı ve kırsal kesim hayatını simgeler.[419] Motif, yüzyıllar boyu çadırlarda, giysilerde, kabir taşlarında, parada, halıda, kilimde, ahşap ve madeni eşyada hatta devlet armasında damga olarak kullanılmıştır.[420].....XLVII
Çizim 477: Yaba Motifi…..…….……....…….....…….....XLVII
Çizim 478: Yaba Motifi…..…….……....…….....…….....XLVII
Çizim 479: Yaba Motifi…..…….……....…….....…….....XLVII
Çizim 480: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 481: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 482: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 483: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 484: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 485: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 486: Çadır Motifi…...…….....…….....…….....XLVII
Çizim 487: Nar Motifi: Bolluğun, bereketin, doğurganlığın, yaşamın, uzun ömrün, ölümsüzlüğün, cennetin, sürekliliğin, sonsuzluğun[421] ve zenginliğin[422] simgesidir. ...……....…….....…….....XLVII

[418] Hatice İstem Coşkunsu, Hakkari Yöresi Kırsal Alan Kilimlerinin Renk, Motif, Malzeme ve Komposizyonlarının İncelemesi, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Yüksek Lisans Tezi) Van, 2004. s.165.

[419] Metin Yerli, Sivas Etnografya Müzesine Bulunan Yöresel Kilimler, (Y.Y.Ü. Sos. Bil. Enst. Basılmamış Doktora Tezi), Van, 1999, s.93.

[420] Neriman Görgünay, Oğuz Damgaları ve Göktürk Harflerinin El Sanatlarımızdaki İzleri, Ankara, 2002, s. 1 - 11.

[421] Ersel Çağlıtütüncigil, "Türk Süsleme Sanatında Nar:Form, Köken ve İkonografik Anlamı", *Tübar-XXXIII*-/ 2013-Bahar, s.79-80.

Çizim 488: Nar Motifi…..…….....…….....…....….....XLVIII
Çizim 489: Nar Motifi…..…….....…….....…....….....XLVIII
Çizim 490: Mihrap Motifi: Dokumlarda evrenin kapısı, Allah'a ulaşılan kapı yol ve kıbleyi gösteren işaret [423] cennete açılan kapı [424] olarak sembolize etmektedir…....……...…...…….....XLVIII
Çizim 491: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLVIII
Çizim 492: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLVIII
Çizim 493: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLVIII
Çizim 494: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLVIII
Çizim 495: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLIX
Çizim 496: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLIX
Çizim 497: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLIX
Çizim 498: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLIX
Çizim 499: Mihrap Motifi…..…….....…….....…....….....XLIX
Çizim 500: Şamdan (Kandil-Çerağ) Motifi: Din ve tarikat inanışları çerçevesinde temizlik ferahlık ve aydınlık anlamlarını simgelemektedir.[425]..…….....XLIX
Çizim 501: Şamdan Motifi…….....…..……..…….....….....L
Çizim 502: Şamdan Motifi…….....…..……..…….....…….....L
Çizim 503: Şamdan Motifi……..….....…..……..…….....….....L
Çizim 504: Şamdan Motifi…….....…..……..…….....….....L
Çizim 505: Şamdan Motifi……...…...…..……..…….....….....L
Çizim 506: Şamdan Motifi…….....…..……..…….....….....L
Çizim 507:Hayat Ağacı Motifi: Sürekli değişen ve gelişen evreni simgelemektedir. Yeryüzü ve cennet arasındaki iletişimi sağladığına inanılmakta ve hayat ağacı "can ağacı" olarak da nitelendirilmekte olup, ölümsüzlüğün sembolüdür. Bu motif,

[422]Sibel Arık, "Türk Dokumacılık Sanatında Nar Motifi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2009, s.585.
[423]Belkıs Acar, Kilim, Cicim, Zili, Sumak, Türk Düz Dokuma Yaygılar, Eren Yayınları, 1982,s.25.
[424]Fahrettin-Naciye Kayıpmaz, "Saf Seccade Sivas Kilimleri", *Kültür ve Sanat, Sayı:12,* Ankara,1991, s.56.
[425]K.Ö.Alp, a.g.t.1998. s.172.

Şamanizm kökenli olup, Orta Asya şaman kaynaklarına göre hayat ağacı, dünyanın merkezi olarak kabul edilmektedir. Şamanın yeraltı veya gökyüzü seyahatinde merdiven işlevi gördüğü düşünülmektedir.[426]….....L
Çizim 508: Hayat Ağacı Motifi..…...…...…..……..…….....….....L
Çizim 509: Hayat Ağacı Motifi..…...…...…..……..…….....….....LI
Çizim 510: Hayat Ağacı Motifi….....…...…..……..…….....….....LI
Çizim 511: Top Motifi: Bereketi ve mutluluğu sembolize etmektedir.[427].....….....LI
Çizim 512: Top Motifi…….....……...…..……..…….....….....LI
Çizim 513: Top Motifi…….....……...…..……..…….....….....LI
Çizim 514: Top Motifi…….....……...…..……..…….....….....LI
Çizim 515: Top Motifi…….....……...…..……..…….....….....LI
Çizim 516: Yılan Motifi:Ölümsüzlük, sonsuzluk, kuvvetin ve dünyanın yaratılışının sembolüdür.[428]…….....LI
Çizim 517: Yılan Motifi.....….....……...…..……..…….....LI
Çizim 518: Yılan Motifi..……....……...…..……..…….....LI
Çizim 519: Uzantılı Baklava (Altınbaşı Suyu) Motifi:…….....LII
Çizim 520: Uzantılı Baklava Motifi…….....…….....LII
Çizim 521: Uzantılı Baklava Motifi…….....…….....LII
Çizim 522: Uzantılı Baklava Motifi…….....…….....LII
Çizim 523: Uzantılı Baklava Motifi…….....…….....LII
Çizim 524: Uzantılı Baklava Motifi…….....…….....LII
Çizim 525: Uzantılı Baklava Motifi…….....…….....LII
Çizim 526: Kanat (Ganat) Motifi:……....…….....LII
Çizim 527: Kanat Motifi…….....……....…….....LII
Çizim 528: Kanat Motifi…….....……....…….....LII
Çizim 529:Yaprak Motifi: …….....……....…….....LII
Çizim 530: Yaprak Motifi…….....……....…….....LII

[426]M.Erbek, a.g.e., 2002, s. 166-168.
[427]N.Eroğlu, a.g.t., 2006, s.226
[428]M.Erbek, a.g.e., 2002, s.142- 144.

Çizim 531: Yaprak Motifi……..……...…….....….....LII
Çizim 532: Yaprak Motifi…...……...…….....….....LIII
Çizim 533: Yaprak Motifi…...……...…….....….....LIII
Çizim 534:Dana Gözü Motifi:…...……...…….....….....LIII
Çizim 535: Dana Gözü Motifi …...……...…….....….....LIII
Çizim 536: Dana Gözü Motifi…...……...…….....….....LIII
Çizim 537: Dana Gözü Motifi.…...……...…….....….....LIII
Çizim 538: Dana Gözü Motifi …...……...…….....….....LIII
Çizim 539:Kazyağı Motifi: Uğuru ve mutluluğu aynı zamanda Bayat boyunun imi olarak kullanılmasından dolayı da hareketi simgelemektedir[429]...….....LIII
Çizim 540: Kazyağı Motifi…...……...…….....….....LIII
Çizim 541:Kedi Tırnağı (Kedi Cırmağı) Motifi:……..….....….....LIII
Çizim 542:Kaşık Sapı Motifi: İyiliği, insanlar arasındaki kardeşliği, yardımlaşmayı sembolize eder.[430]**……**……...….....….....LIII
Çizim 543:İmsu Motifi:……...……...….....….....LIV
Çizim 544: Yaryare Küstü Motifi:…..……...….....….....LIV
Çizim 545: Yaryare Küstü Motifi:…..……...….....….....LIV
Çizim 546:Kırkayak Motifi:……...……...….....….....LIV
Çizim 547: Kırkayak Motifi……..……...….....….....LIV
Çizim 548:Baklava Motifi:……..……...….....….....LIV
Çizim 549: Baklava Motifi……..……...….....….....LIV
Çizim 550: Altıgen Motifi: Göbek ve bordür motiflerinin sınırlandırılmasında kullanılmıştır[431]…...…….....….....LIV
Çizim 551: Anahtar, (Çadır Tokmağı, Çakmak) Motifi:…….....LIV
Çizim 552: Anahtar Motifi…….....LIV
Çizim 553: Yaryare Karşı Motifi: ……....LV
Çizim 554: Yaryare Karşı Motifi……..….....LV

[429]K.Ö.Alp, a.g.t., 1998. s.158.
[429] M. Erbek, a.g.e., 2002, s. 18.
[430] N. Eroğlu, a.g.t., 2006, s.227.
[431]F.Öztürk, a.g.t., 2005,s.165.

Çizim 555: Post Motifi: İslamiyetin etkisi ile Anadolu'ya geldiği düşünülen hayvan postu, seccadelerin en eskisi olup, 17. yy'dan kalma olduğu bilinmektedir.[432]Post motifinin dini amaçlı kullanıldığı bu nedendir ki ibadet ve kutsal bir mekanı[433] temsil etmektedir. Ayrıca Alevi - Bektaşilikte post, makamı temsil etmektedir…….....LV
Çizim 556: Post Motifi:……..….....LV
Çizim 557: Post Motifi:……..….....LV
Çizim 558: Yengeç Motifi:……..…..….....LV
Çizim 559: Yengeç Motifi:……..…..….....LV
Çizim 560: Yengeç Motifi:……..…..….....LV
Çizim 561: Gül Motifi: Cennet bahçesini temsil etmektedir.[434].....LV
Çizim 562: Gül Motifi…….…..…..….....LVI
Çizim 563:Gece Gündüz Motifi:…..….....LVI
Çizim 564: Gece Gündüz Motifi……..….....LVI
Çizim 565: Lale Motifi: Cennet bahçelerini simgelemektedir.[435].....LVI
Çizim 566: Lale Motifi….....….....LVI
Çizim 567: Ağaç Motifi: Tanrısal bir varlık olarak kabul edilen ağaç, verimliliğin, yeniden doğuşun, ölümsüzlüğün, yaşayan evrenin, koruyucu ruhun, ölmeden önce ölümün sırrına ermenin sembolüdür.[436]…….....LVI
Çizim 568: Ağaç Motifi.....….....LVI
Çizim 569: Kedi Kulağı Motifi:…..….....LVI
Çizim 570: Kedi Kulağı Motifi….....….....LVI
Çizim 571: Ayak Motifi: Göz değmesi ve nazara karşı koruyucu anlamaları bulunmaktadır.[437]….....LVII
Çizim 572: Ayak Motifi….....….....LVII

[432]Oktay Aslanapa, Türk Sanatı, İstanbul, 1993,s. 357.
[433]B. Acar, a.g.e.,1975, s.11.
[434]R.Karahan, a.g.t.,1992, s.406.
[435]R.Karahan, a.g.t., 1992, s.409.
[436]Sultan Yurteri - Filiz Nurhan Ölmez, " Türk Dokumalarında Ağaç Motifi", *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi* 10-15.09.2007, Ankara, 2008, s. 1461-1462.
[437]B.Ergen, a.g.t., 2010.s.33.

Çizim 573: Balık Kılçığı Motifi: Balık, Orta Asya Türklerinde bolluk ve bereketin sembolü olup, dokumalarda daha çok balığın kılçıklarını gösteren motifler ağırlık kazanmıştır.[438]….....LVII
Çizim 574: Balık Kılçığı Motifi….....LVII
Çizim 575: Sındı Kulpu (Makas Sapı) Motifi: Hayvan yününü kesmek için kullanılan makastan esinlenerek yapılmıştır.[439]….....LVII
Çizim 576: Nal Motifi:……..….....LVII
Çizim 577: Nal Motifi:…….…….....LVII
Çizim 578: Ters Makara Motifi: Sürekliliği, geçen zaman dilimini temsil etmektedir.[440] …….....LVII
Çizim 579: Kurt Ayağı İzi Motifi: Korku ve korunma amaçla dokunan bu motif olup, dokumalarda genelde kenar suyu olarak yer almaktadır.[441].....LVII
Çizim 580: Beli Boğuk Motifi:…….....….....LVII
Çizim 581: Kız Motifi:İnsan şekline benzetilerek yapılan motifler belli bir kişi yada kişileri anmak ve hatırlamak için yapıldığı sanılmaktadır[442].....LVIII
Çizim 582: Kurt Motifi:…….....….....LVIII
Çizim 583: Tilki (Kurt) Kulak Motifi:….....LVIII
Çizim 584: Keçi Ayağı (Keçi İzi) Motifi: Avcılığı, üretkenliği ve yiğitliği simgelemekte, motif ise keçinin kardaki izinden esinlenerek üretilmiştir.[443]…...LVIII
Çizim 585: Üzüm Motifi: Geçmişten günümüze kadar her safhada; güzelliğin, bereketin, aşkın ve sağlığın sembolüdür.[444].....LVIII
Çizim 586: Posta Kutusu Motifi:…….....LVIII
Çizim 587: Semazen (Semah Dönen İnsan) Motifi:…….....LVIII

[438]Şerare Yetkin, "Osmanlı Saray Sanatı Üslubundaki Kilimlerinden İki Yeni Örnek", *Vakıflar Dergisi, Sayı 13,* Ankara, 1981, s.182, B.Ergen, a.g.t., 2010.s.33.
[439]N. Eroğlu, a.g.t., 2006, s.226.
[440]N.Eroğlu, a.g.t., 2006, s.226.
[441]B. Ergen, a.g.t., 2010.s.38 .
[442]R.Karahan, a.g.t., 1992, s.406.
[443]Hakkari Kilimleri, Hakkari Valiliği, Ankara, 1997, s.16-70.
[444]Ebru Şenocaktürk, "Halk Kültüründe ve Mitolojik Bağlamda Üzümün Yeri", *Millî Folklor,* 2007, Yıl 19, Sayı 76, s.176.

13. FOTOĞRAF LİSTESİ

Foto No 1: Örnek No: 1 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü …..…….....**LIX**

Foto No 2: Örnek No: 2 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü ……..…...….**LX**

Foto No 3: Örnek No: 3 – Yolluk Kiliminin Genel Görünüşü.…….……**LXI**

Foto No 4: Örnek No: 4 – Yolluk Kiliminin Genel Görünüşü…….…….……**LXII**

Foto No 5: Örnek No: 5 – Yolluk Kiliminin Genel Görünüşü...…….....**LXIII**

Foto No 6: Örnek No: 6 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…….……....**LXIV**

Foto No 7: Örnek No: 7 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü..…….…….…….**LXV**

Foto No 8: Örnek No: 8 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü…..……..…**LXVI**

Foto No 9: Örnek No: 9 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…..……**LXVII**

Foto No 10: Örnek No: 10 – Taban Cicimin Genel Görünüşü.…...…….……**LXVIII**

Foto No 11: Örnek No: 11 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü.…….…….….**LXIX**

Foto No 12: Örnek No: 12 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü..…….……...…**LXX**

Foto No 13: Örnek No: 13– Kilim Seccadenin Genel Görünüşü.…….....……..…**LXXI**

Foto No 14: Örnek No: 14 – Seccade Cicimin Genel Görünüşü.…….…...……**LXXII**

Foto No 15: Örnek No: 15 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü...……..…….**LXXIII**

Foto No 16: Örnek No: 16 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü...……..…….**LXXIII**

Foto No 17: Örnek No: 17 – Taban Cicimin Genel Görünüşü…..…….……**LXXIV**

Foto No 18: Örnek No: 18 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü...……...…**LXXV**

Foto No 19: Örnek No: 19 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…….....…**LXXVI**

Foto No 20: Örnek No: 20 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…….…….**LXXVII**

Foto No 21: Örnek No: 21 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…..……....**LXXVIII**

Foto No 22: Örnek No: 22 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü……..……....**LXXIX**

Foto No 23: Örnek No: 23 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…..…..…….**LXXX**

Foto No 24: Örnek No: 24 – Yolluk Zilinin Genel Görünüşü.…….……**LXXXI**

Foto No 25: Örnek No: 25 – Taban Ciciminin Genel Görünüşü…….……**LXXXII**

Foto No 26: Örnek No: 26 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü……..…**LXXXIII**

Foto No 27: Örnek No: 27 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü..…….…….…**LXXXIV**

Foto No 28: Örnek No: 28 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü….……**LXXXV**

Foto No 29: Örnek No: 29 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…...……**LXXXVI**
Foto No 30: Örnek No: 30 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü…….……**LXXXVI**
Foto No 31: Örnek No: 31 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü……...**LXXXVII**
Foto No 32: Örnek No: 32 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…….……**LXXXVIII**
Foto No 33: Örnek No: 33 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü...…….……**LXXXIX**
Foto No 34: Örnek No: 34 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü……...…...**XC**
Foto No 35: Örnek No: 35 – Taban Ciciminin Genel Görünüşü…….……...…**XCI**
Foto No 36: Örnek No: 36 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…..……..…..**XCII**
Foto No 37: Örnek No: 37 – Yolluk Kiliminin Genel Görünüşü……....**XCIII**
Foto No 38: Örnek No: 38 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…..……..……**XCIV**
Foto No 39: Örnek No: 39 – Taban Ciciminin Genel Görünüşü…..…...……**XCIV**
Foto No 40: Örnek No: 40 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü..…….……**XCV**
Foto No 41: Örnek No: 41 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…….....**XCV**
Foto No 42: Örnek No: 42 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü……..…….**XCVI**
Foto No 43: Örnek No: 43 – Taban Ciciminin Genel Görünüşü…….……**XCVI**
Foto No 44: Örnek No: 44 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü..……...…….**XCVII**
Foto No 45: Örnek No: 45 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…..……...…..**XCVII**
Foto No 46: Örnek No: 46 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü…..…….....**XCVIII**
Foto No 47: Örnek No: 47 – Yolluk Kiliminin Genel Görünüşü……..…..**XCIX**
Foto No 48: Örnek No: 48 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…….....**XCIX**
Foto No 49: Örnek No: 49 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü.……...……**C**
Foto No 50: Örnek No: 50 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…….……**C**
Foto No 51: Örnek No: 51 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…….……**CI**
Foto No 52: Örnek No: 52 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…….……**CI**
Foto No 53: Örnek No: 53 – Yolluk Kiliminin Genel Görünüşü.……..…..**CII**
Foto No 54: Örnek No: 54 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü…….....…..…...**CIII**
Foto No 55: Örnek No: 55 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü…….…..…...**CIV**
Foto No 56: Örnek No: 56 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü……...……**CIV**
Foto No 57: Örnek No: 57 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü…..…….....**CV**

Foto No 58: Örnek No: 58 – Yolluk Cicimin Genel Görünüşü……..……..**CV**
Foto No 59: Örnek No: 59 – Yastık Zilinin Genel Görünüşü…….....**CVI**
Foto No 60: Örnek No: 60 – Taban Kilimini Genel Görünüşü…….....**CVI**
Foto No 61: Örnek No: 61 – Seccade Kiliminin Genel Görünüşü…….……...**CVII**
Foto No 62: Örnek No: 62 – Taban Ciciminin Genel Görünüşü…….……**CVIII**
Foto No 63: Örnek No: 63 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü…….……**CVIII**
Foto No 64: Örnek No: 64 – Taban Kiliminin Genel Görünüşü ……..…….……**CIX**
Foto No 65: Örnek No: 65 – Taban Cicimin Genel Görünüşü…….……..….**CIX**
Foto No 66: Örnek No: 66 – Kilim Seccadenin Genel Görünüşü..……..….**CX**
Foto No 67: Örnek No: 67 – Seccade Kiliminin Genel Görünüşü…..……...**CX**
Foto No 68: Örnek No: 68 a-b – Heybe Cicimin Genel Görünüşü…….....**CXI**
Foto No 69: Örnek No: 69 a-b – Çanta/ Kuranlık Ciciminin Genel Görünüşü.....**CXI**
Foto No 70: Örnek No: 70 a-b – Heybe Cicimin Genel Görünüşü…..…...……..**CXII**
Foto No 71: Örnek No: 71 a-b – Çanta/ Kuranlık Ciciminin Genel Görünüşü....**CXII**
Foto No 72: Örnek No: 72 a-b – Heybe Kilimin Genel Görünüşü…..…..…….**CXIII**
Foto No 73: Örnek No: 73 a-b – Heybe Zilinin Genel Görünüşü……..……**CXIII**
Foto No 74: Örnek No: 74 a-b – Heybe Kilimin Genel Görünüşü...…..……**CXIV**
Foto No 75: Hacı Bektaş Veli Hazretleri.....……...…….**CXV**
Foto No 76: Hacıbektaş Müzesinin Giriş Kapısı (Çatal Kapı)..…..…….……**CXV**
Foto No 77: Birinci (I.) Avlu (Nadar Avlusu)..…….……...…..……**CXV**
Foto No 78: İkinci (II.) Avlu (Dergah Avlusu)…..……...……...……**CXV**
Foto No 79: Üçüncü (III.) Avlu (Hazret Avlusu)..……...…...…**CXVI**
Foto No 80: Üçüncü (III.) Avlu Pir Evi Bölümü (Hacı Bektaş Veli Hazretlerinin Mezarının Olduğu Bölüm)..……...……....…..……**CXVI**
Foto No 81: Balım Sultan Hazretleri.....……...…….**CXVII**
Foto No 82: Üçüncü (III.) Avlu Balım Sultan Türbesi.…….…..……...**CXVII**

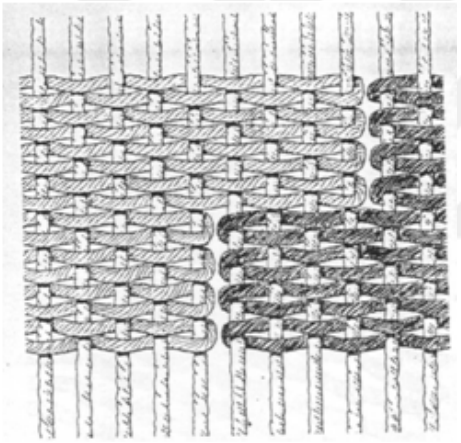
14.LEVHALAR

14.1. Çizimler

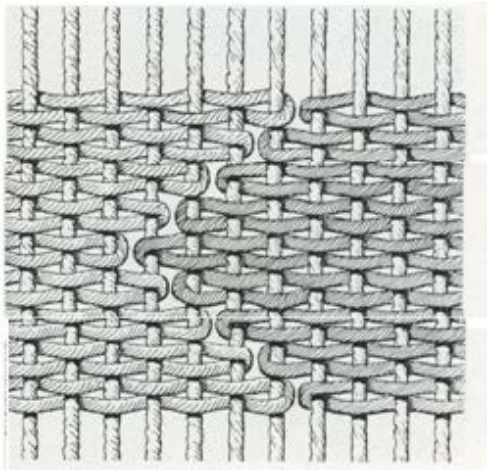
LEVHA I

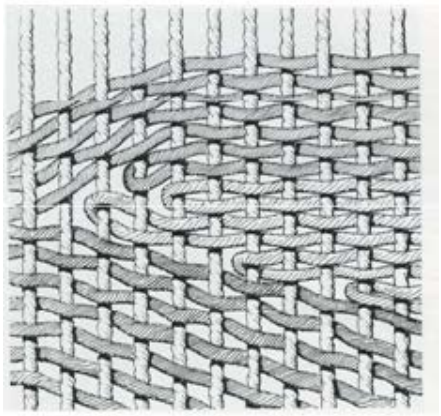
Çizim:1 Kilim dokuma tezgâhına örnek.(çizim tuval üzerine yağlı boya ile yapılmış olup, Ressam Zeynep GÖÇER'den alınmıştır.)

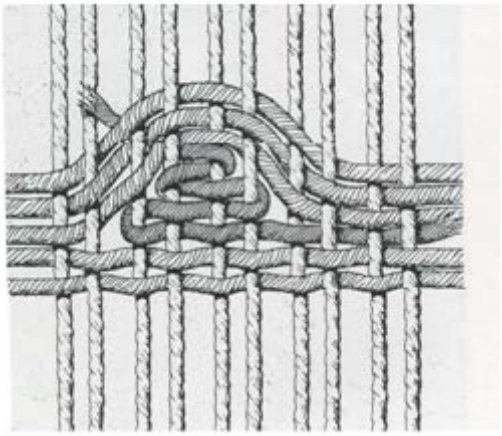
Çizim:2 İlikli kilim dokuma tekniği.

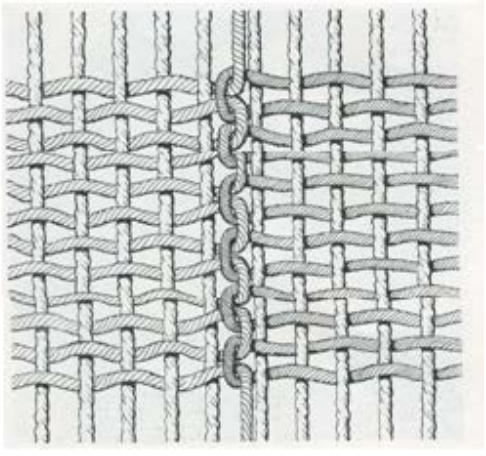
Çizim:3 İliksiz kilim dokuma tekniği.

Çizim:4 Eğri atkılı kilim dokuma tekniği.

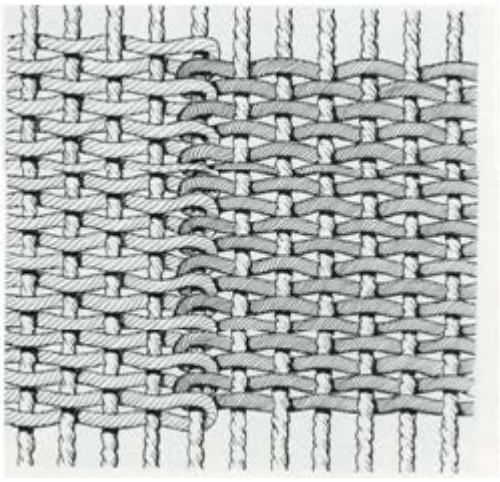

Çizim:5 Normal atkılar arasına ek atkı sıkıştırılmasıyla yapılan kilim dokuma tekniği.

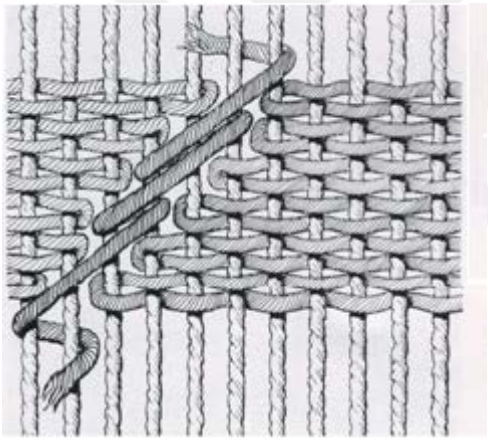

Çizim:6 Çift kenetlenme ile iliklerin yok edildiği kilim dokuma tekniği.

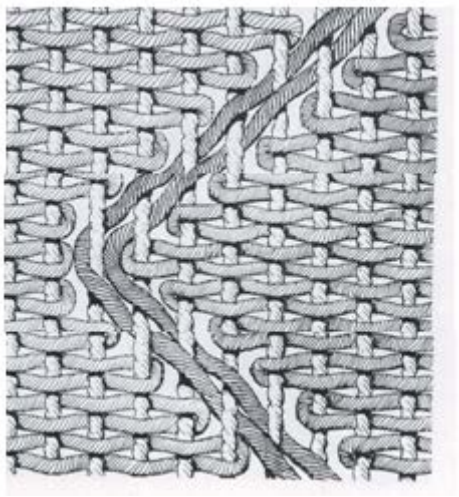
LEVHA II

Çizim:7 Atkıların aynı çözgüden geri dönmesi ile iliklerin yok edildiği kilim dokuma tekniği.

Çizim:8 Sarma konturlu kilim dokuma tekniği.

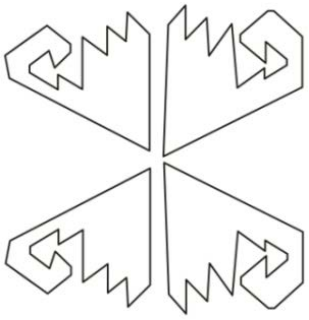

Çizim:9 Eğri atkılı konturlu kilim dokuma tekniği.

.

LEVHA III

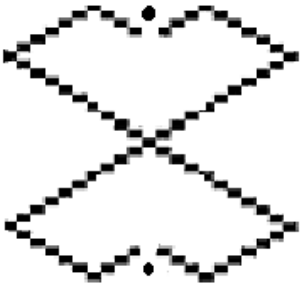
BEREKET (BEREKET ÇAPRAZI) MOTİFİ

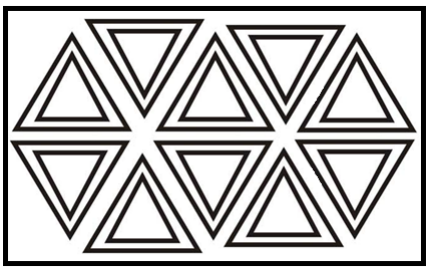
Çizim: 10 Bereket

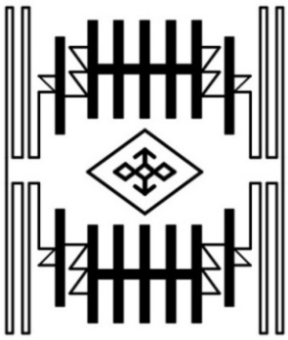
Çizim: 11 Bereket

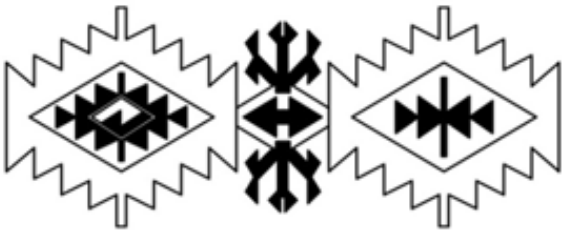
Çizim: 12 Bereket

Çizim: 13 Bereket

Çizim: 14 Bereket

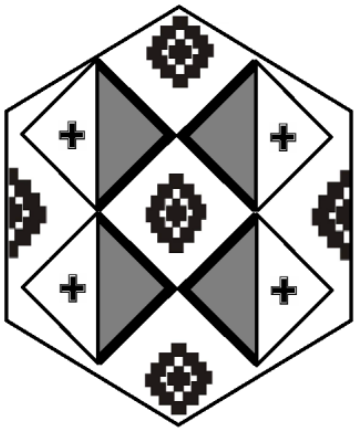
Çizim: 15 Bereket

Çizim: 16 Bereket

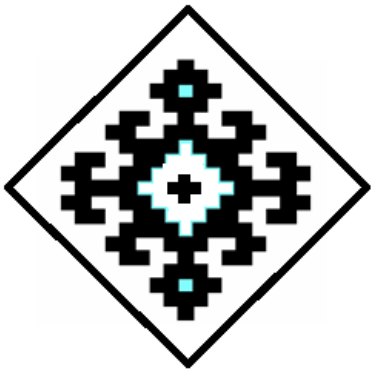

Çizim: 17 Bereket

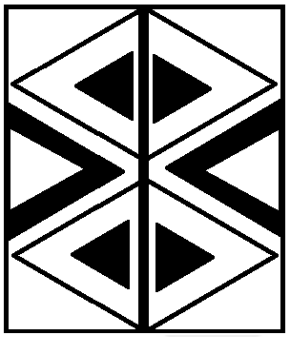

Çizim: 18 Bereket

LEVHA IV

Çizim: 19 Bereket

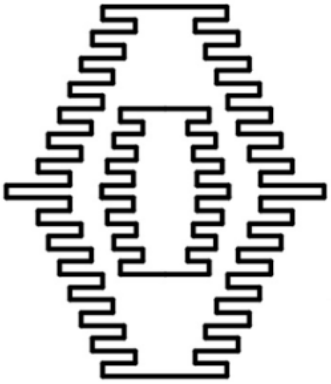
Çizim: 20 Bereket

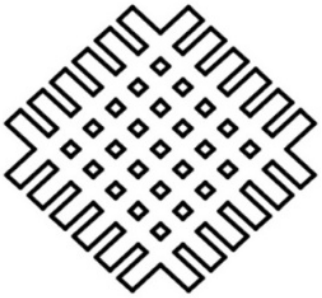
Çizim:21 Bereket

Çizim:22 Bereket

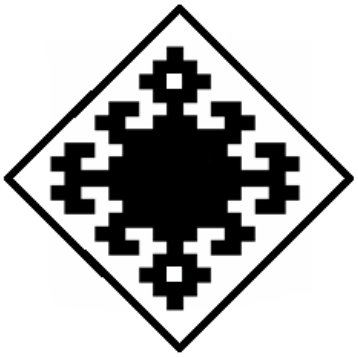
Çizim: 23 Bereket

Çizim: 24 Bereket

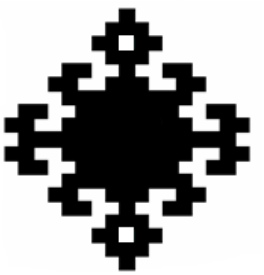

Çizim: 25 Bereket

Çizim: 26 Bereket

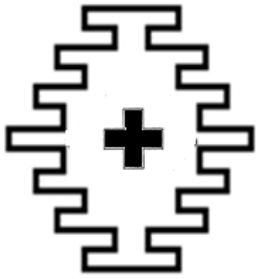
LEVHA V

Çizim: 27 Bereket

Çizim: 28 Bereket

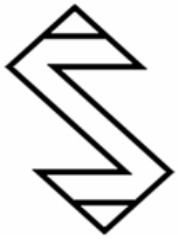

Çizim: 29 Bereket

ÇENGEL(ÇAPRAZ, ÇENELİ) MOTİFİ

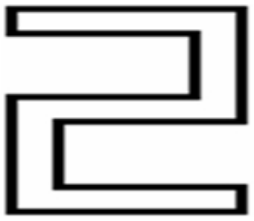
Çizim: 30 Çengel

Çizim: 31 Çengel

Çizim: 32 Çengel

Çizim: 33 Çengel

Çizim: 34 Çengel

Çizim:35 Çengel

Çizim: 36 Çengel

Çizim: 37 Çengel

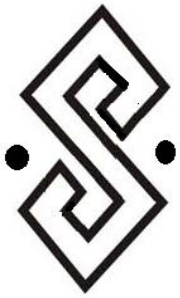
LEVHA VI

Çizim: 38 Çengel

Çizim: 39 Çengel

Çizim: 40 Çengel

Çizim: 41 Çengel

Çizim: 42 Çengel

Çizim: 43 Çengel

Çizim: 44 Çengel Çengel

BUKAĞI MOTİFİ

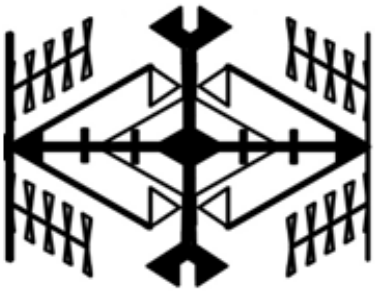
Çizim: 45 Bukağı

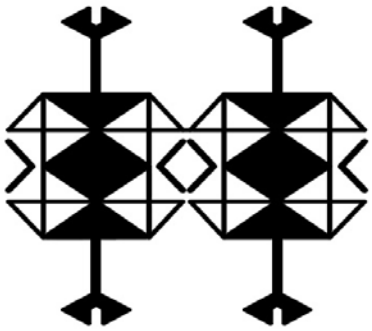
Çizim: 46 Bukağı

LEVHA VII

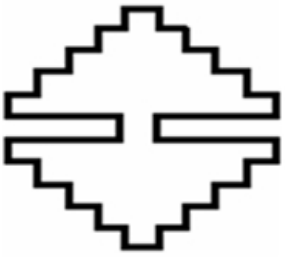
AŞK-BİRLEŞİM MOTİFİ

Çizim: 47 Bukağı

Çizim: 48 Bukağı

Çizim: 49 Bukağı

Çizim:50 Bukağı

Çizim: 51 Bukağı

Çizim: 52 Aşk-Birleşim

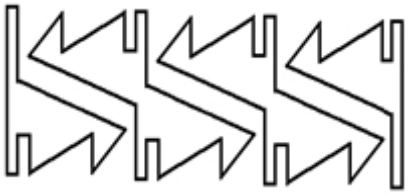
Çizim: 53 Aşk-Birleşim

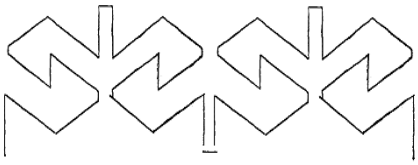
Çizim: 54 Aşk-Birleşim

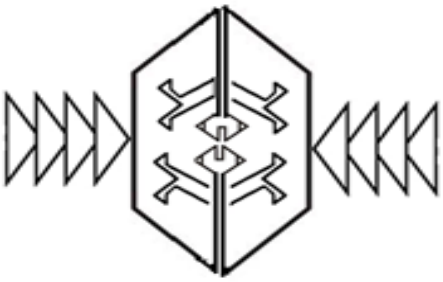
Çizim: 55 Aşk-Birleşim

Çizim: 56 Kuş

Çizim: 57 Kuş

Çizim: 58 Kuş

Çizim: 59 Kuş

Çizim: 60 Kuş

Çizim: 61 Kuş

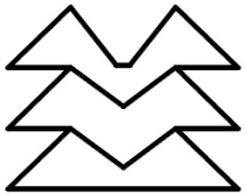
Çizim: 62 Kuş

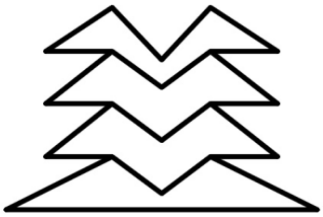
Çizim: 63 Kuş

Çizim: 64 Kuş

Çizim: 65 Kuş

Çizim: 66 Kuş

LEVHA IX

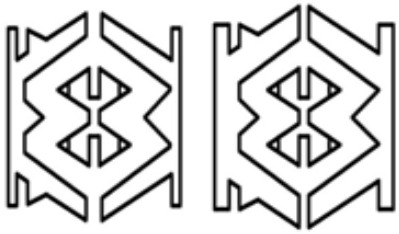

Çizim: 67 Kuş

Çizim:68 Kuş

MUHABBET KUŞU MOTİFİ

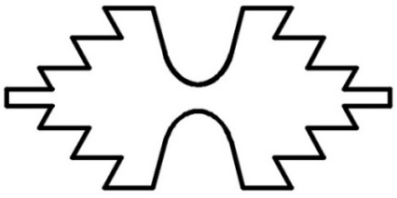
Çizim:69 Muhabbet Kuşu

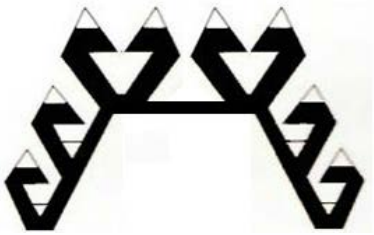
Çizim: 70 Muhabbet Kuşu

Çizim: 71 Muhabbet Kuşu

Çizim: 72 Muhabbet Kuşu

Çizim: 73 Muhabbet Kuşu

Çizim: 74 Muhabbet Kuşu

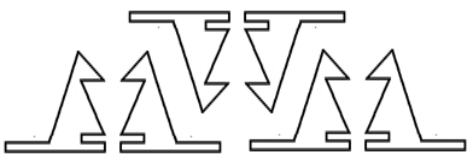
Çizim: 75 Muhabbet Kuşu

Çizim: 76 Muhabbet Kuşu

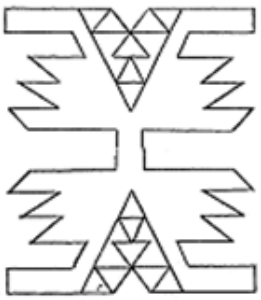
Çizim: 77 Muhabbet Kuşu

Çizim: 78 Muhabbet Kuşu

ÇİFT BAŞLI KARTAL MOTİFİ

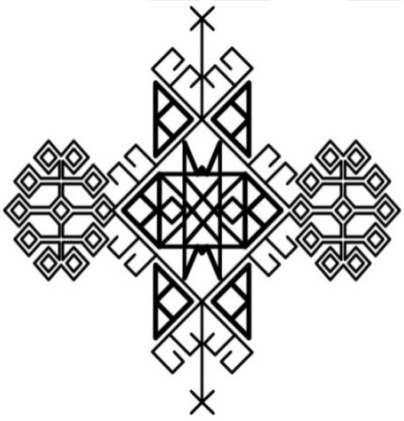
LEVHA X

Çizim: 79 Çift Başlı Kartal

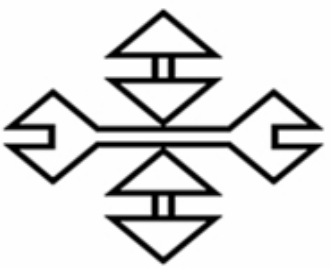

Çizim:80 Çift Başlı Kartal

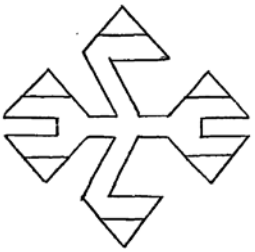

Çizim: 81 Çift Başlı Kartal

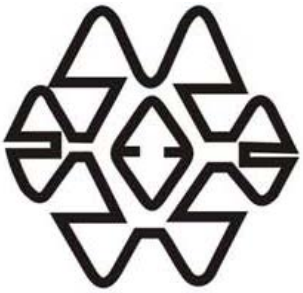
KURTAĞZI MOTİFİ

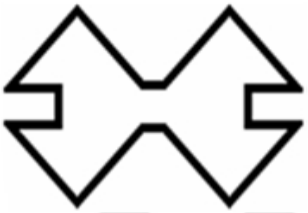
Çizim: 82 Kurtağzı

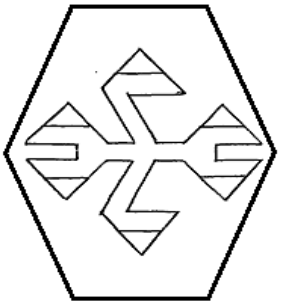
Çizim: 83 Kurtağzı

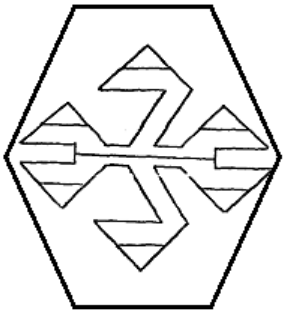
Çizim: 84 Kurtağzı

Çizim: 85 Kurtağzı

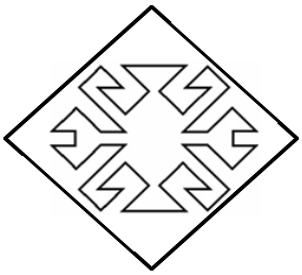

Çizim: 86 Kurtağzı

Çizim: 87 Kurtağzı

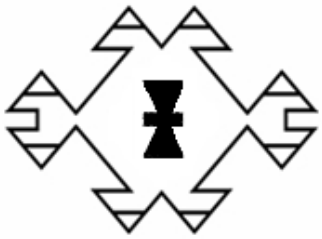
LEVHA XI

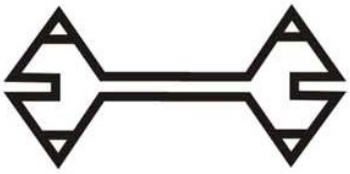
Çizim: 88 Kurtağzı

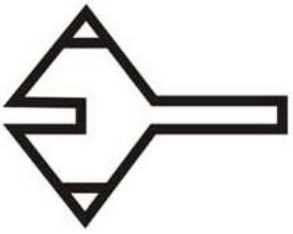
Çizim: 89 Kurtağzı

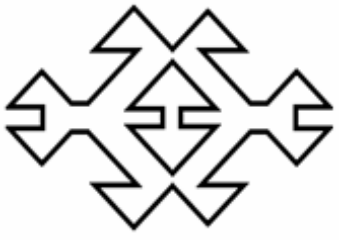
Çizim: 90 Kurtağzı

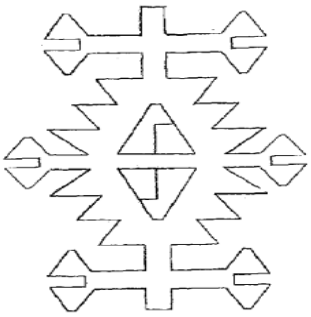
Çizim: 91 Kurtağzı

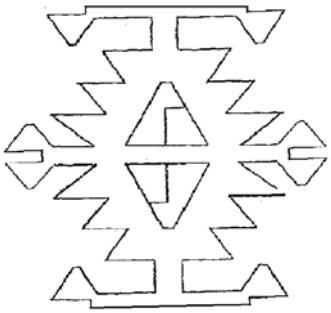
Çizim: 92 Kurtağzı

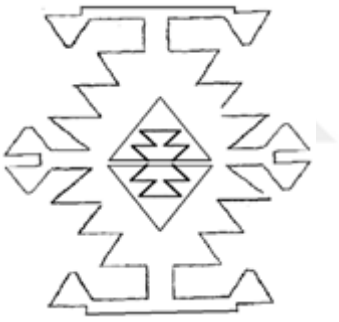
Çizim: 93 Kurtağzı

Çizim: 94 Kurtağzı

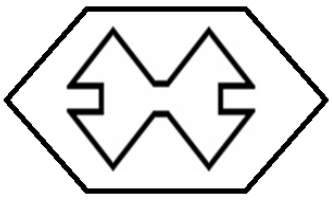
Çizim: 95 Kurtağzı

Çizim: 96 Kurtağzı

Çizim: 97 Kurtağzı

Çizim: 98 Kurtağzı

LEVHA XII

Çizim: 99 Kurtağzı

Çizim:100 Kurtağzı

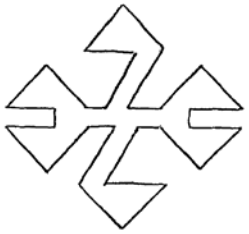
Çizim:101 Kurtağzı

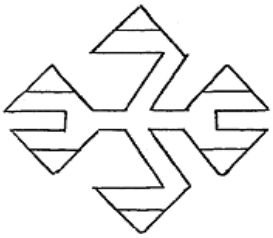
Çizim: 102 Kurtağzı

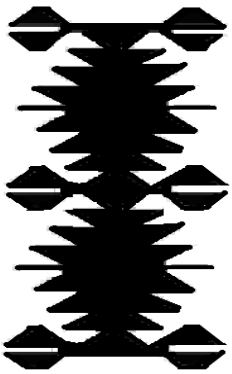
Çizim: 103 Kurtağzı

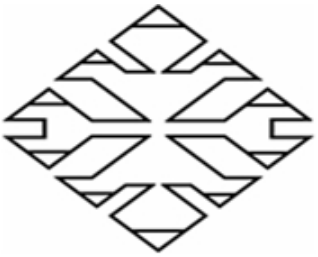
Çizim: 104 Kurtağzı

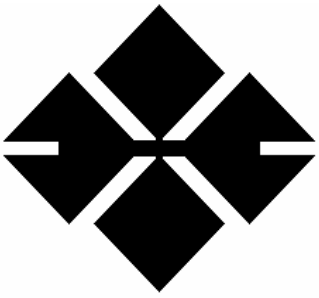
Çizim:105 Kurtağzı

Çizim: 106 Kurtağzı

Çizim:107 Kurtağzı

Çizim:108 Kurtağzı

LEVHA XIII

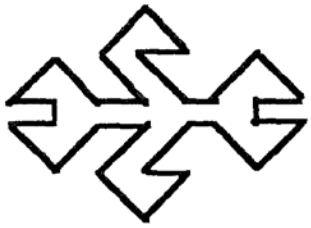
Çizim:109 Kurtağzı

Çizim: 110 Kurtağzı

Çizim: 111 Kurtağzı

Çizim:112 Kurtağzı

Çizim: 113 Kurtağzı

Çizim: 114 Kurtağzı

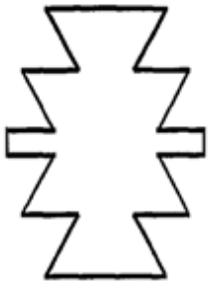
YILDIZ MOTİFİ

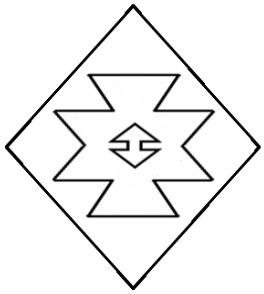
Çizim:115 Yıldız

Çizim: 116 Yıldız

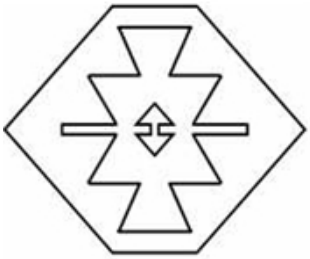

Çizim: 117 Yıldız

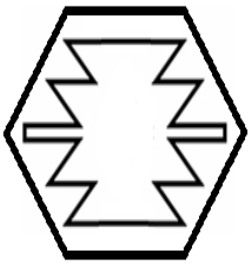

Çizim: 118 Yıldız

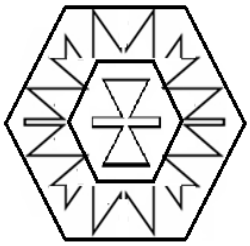
LEVHA XIV

Çizim: 119 Yıldız

Çizim: 120 Yıldız

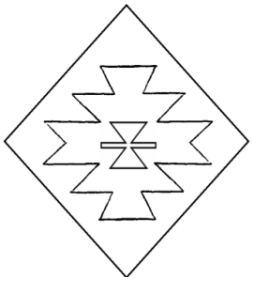
Çizim: 121 Yıldız

Çizim: 122 Yıldız

Çizim: 123 Yıldız

Çizim: 124 Yıldız

Çizim: 125 Yıldız

Çizim: 126 Yıldız

Çizim:127 Yıldız

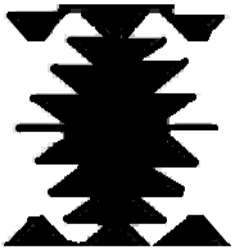

Çizim:128 Yıldız

LEVHA XV

Çizim: 129 Yıldız

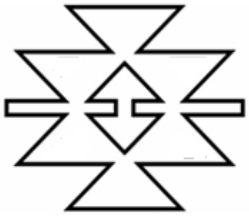
Çizim: 130 Yıldız

Çizim:131 Yıldız

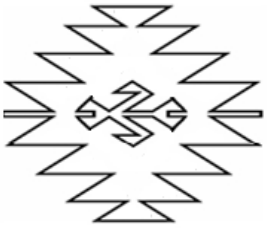
Çizim: 132 Yıldız

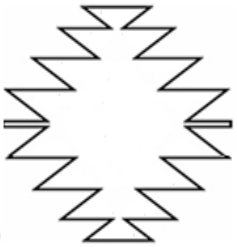
Çizim: 133 Yıldız

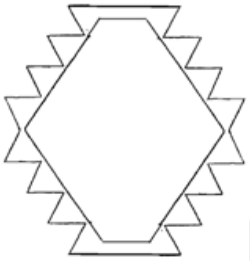
Çizim: 134 Yıldız

Çizim: 135 Yıldız

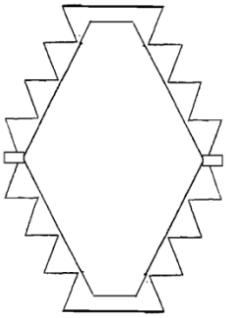
Çizim: 136 Yıldız

Çizim: 137 Yıldız

Çizim: 138 Yıldız

Çizim: 139 Yıldız

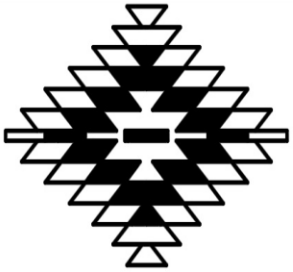
LEVHA XVI

Çizim: 140 Yıldız

Çizim: 141 Yıldız

Çizim: 142 Yıldız

Çizim:143 Yıldız

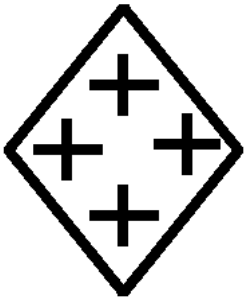
MUSKA MOTİFİ

Çizim: 144 Muska

Çizim: 145 Muska

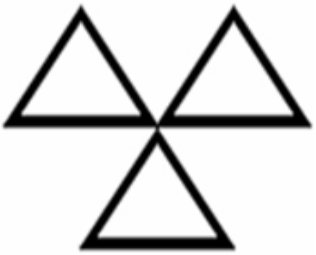
Çizim: 146 Muska

Çizim: 147 Muska

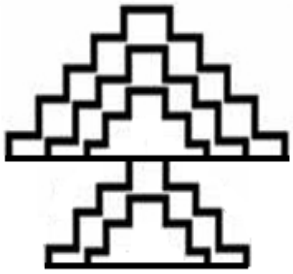

Çizim: 148 Muska

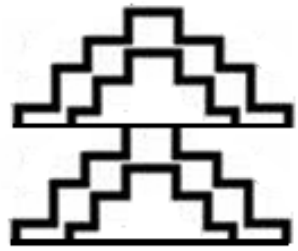

Çizim: 149 Muska

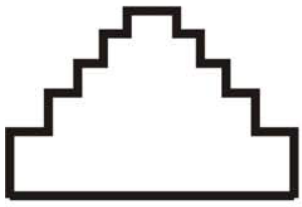
LEVHA XVII

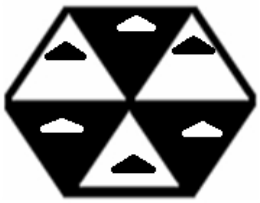
Çizim: 150 Muska

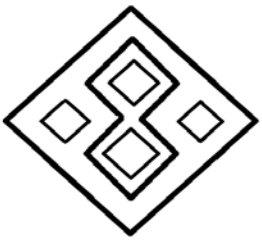
Çizim: 151 Muska

Çizim: 152 Muska

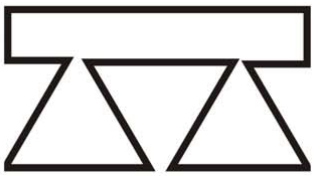
Çizim: 153 Muska

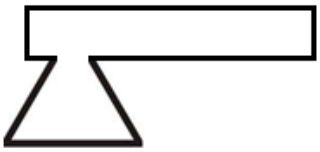
Çizim: 154 Muska

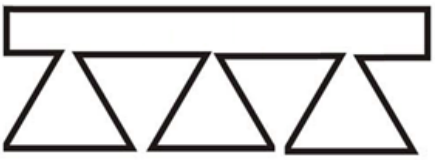
Çizim: 155 Muska

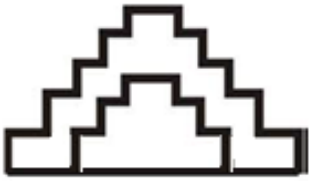
Çizim: 156 Muska

Çizim: 157 Muska

Çizim: 158 Muska

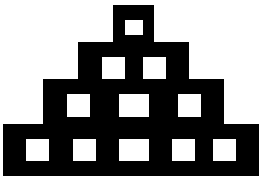
Çizim: 159 Muska

Çizim: 160 Muska

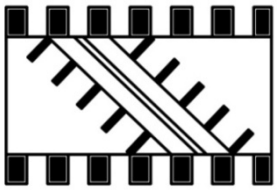
Çizim:161 Muska

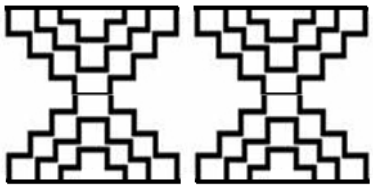
Çizim: 162 Muska

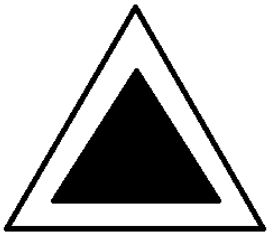
Çizim: 163 Muska

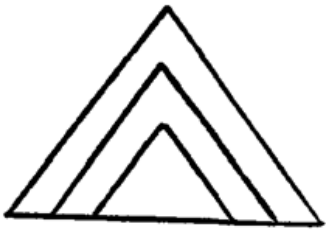
Çizim:164 Muska

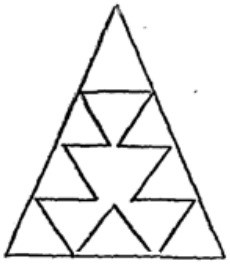
Çizim:165 Muska

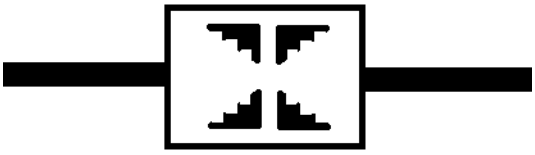
Çizim: 166 Muska

Çizim: 167 Muska

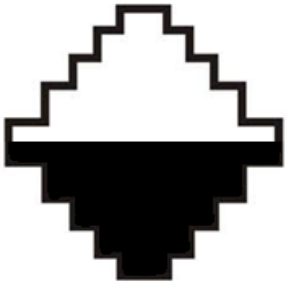
Çizim: 168 Muska

Çizim: 169 Muska

Çizim: 170 Muska

Çizim: 171 Muska

Çizim:172 Muska

Çizim:173 Muska

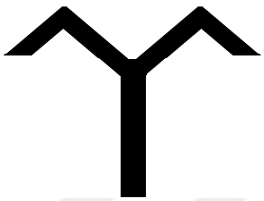
İM MOTİFİ **LEVHA XIX**

Çizim: 174 İm –(Avşar Boyu Damgası)

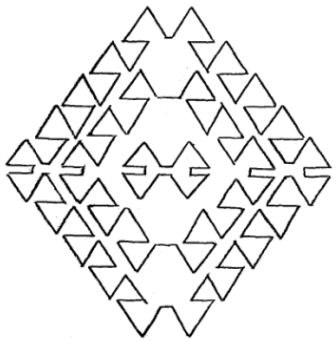

Çizim: 175 İm motifi

Çizim:176 İm (Göktürk Harfi)

EJDERHA (EJDER,CANAVAR) MOTİFİ

Çizim:177 Ejderha

Çizim:178 Ejderha

Çizim:179 Ejderha

Çizim: 180 Ejderha

Çizim:181 Ejderha

LEVHA XX

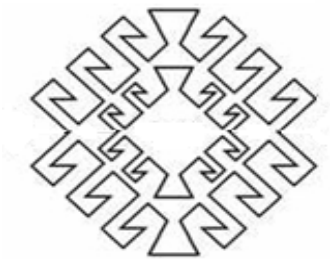
Çizim:182 Ejderha

Çizim:183 Ejderha

Çizim: 184 Ejderha

Çizim: 185 Ejderha

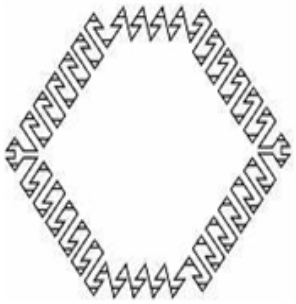
Çizim: 186 Ejderha

Çizim: 187 Ejderha

Çizim: 188 Ejderha

Çizim: 189 Ejderha

Çizim: 190 Ejderha

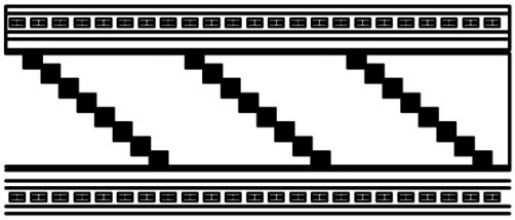
SANDIK MOTİFİ

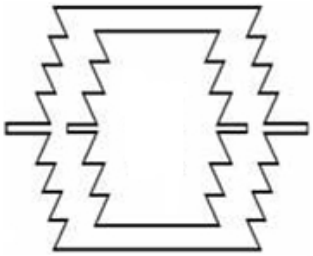
Çizim: 191 Sandık

Çizim: 192 Sandık

Çizim: 197 Sandık

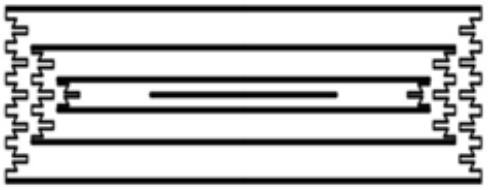

Çizim: 193 Sandık

BIÇKIR MOTİFİ

Çizim: 198 Bıçkır

Çizim: 194 Sandık

Çizim: 199 Bıçkır

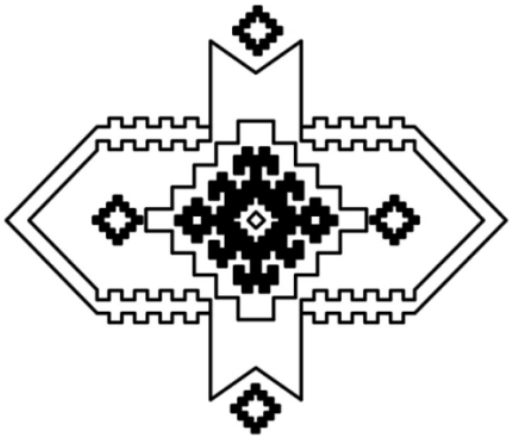
Çizim: 195 Sandık

Çizim: 200 Bıçkır

Çizim: 201 Bıçkır

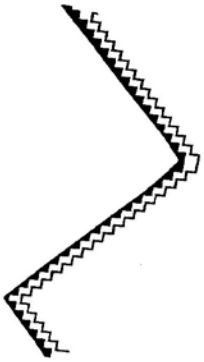
Çizim: 196 Sandık

Çizim: 202 Bıçkır

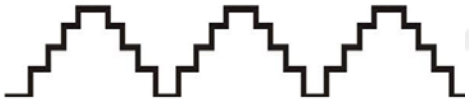
Çizim:203 Bıçkır

Çizim:204 Bıçkır

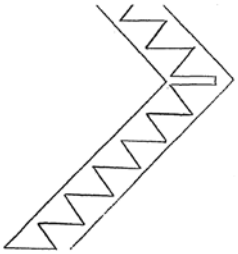
Çizim: 205 Bıçkır

Çizim: 206 Bıçkır

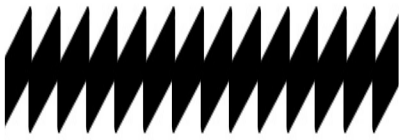
Çizim: 207 Bıçkır

Çizim: 208 Bıçkır

Çizim: 209 Bıçkır

Çizim: 210 Bıçkır

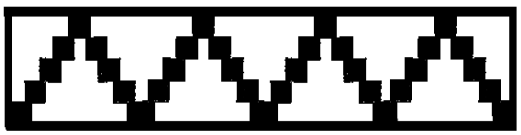
Çizim: 211 Bıçkır

Çizim: 212 Bıçkır

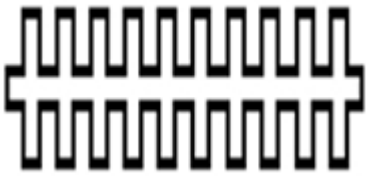

Çizim:213 Bıçkır

Çizim: 214 Bıçkır

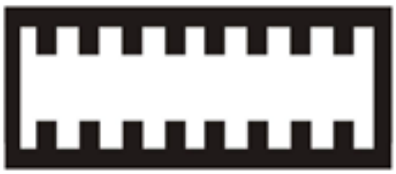
TARAK MOTİFİ

Çizim: 215 Tarak

Çizim: 216 Tarak

Çizim: 217 Tarak

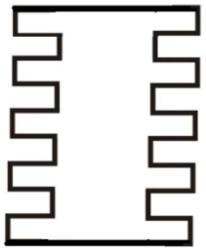

Çizim: 218 Tarak

Çizim: 219 Tarak

EL-PARMAK MOTİFİ

Çizim: 220 El-Parmak

Çizim: 221 El- Parmak

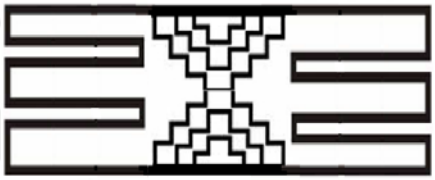
Çizim: 222 El- Parmak

Çizim: 223 El –Parmak

Çizim:224 El Parmak

Çizim:225 El Parmak

Çizim: 226 El Parmak

ÇIBIK MOTİFİ

Çizim: 227 Çıbık

TAHTA MOTİFİ

Çizim: 228 Tahta

BUKA SUYU MOTİFİ

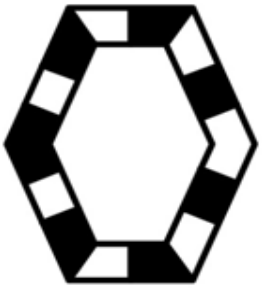

Çizim: 229 Buka Suyu

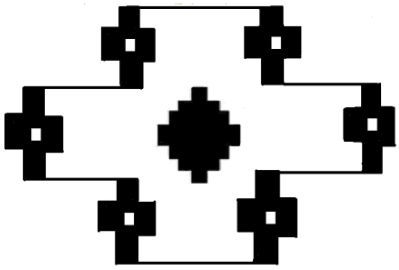

Çizim: 230 Buka Suyu

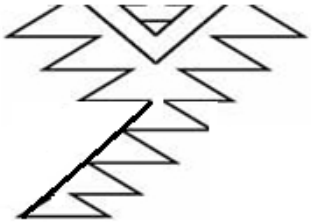
ÇİÇEK MOTİFİ

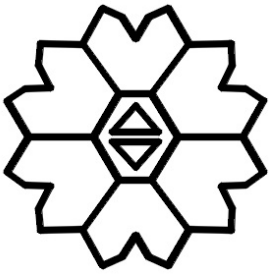
Çizim: 231 Çiçek

Çizim: 232 Çiçek

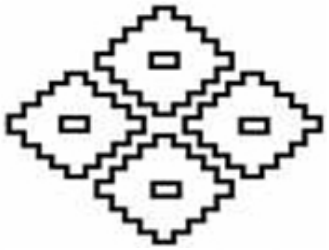
Çizim: 233 Çiçek

Çizim: 234 Çiçek

Çizim: 235 Çiçek

Çizim:236 Çiçek

Çizim: 237 Çiçek

SAÇBAĞI MOTİFİ

Çizim: 238 Saçbağı

Çizim: 239 Saçbağı

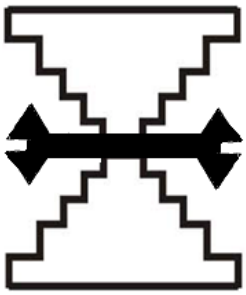
LEVHA XXV

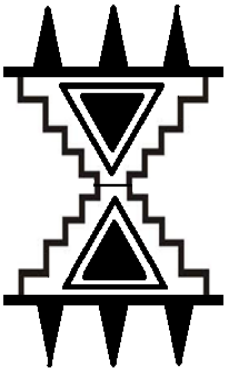
Çizim: 240 Saçbağı

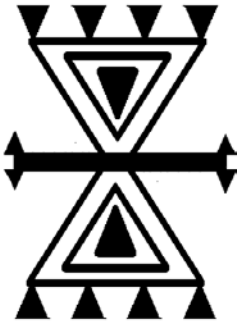
Çizim: 241 Saçbağı

Çizim: 242 Saçbağı

Çizim: 243 Saçbağı

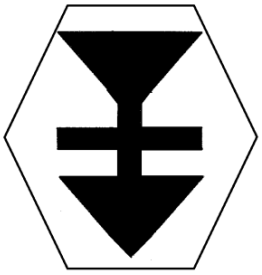

Çizim: 244 Saçbağı

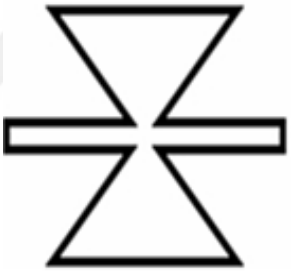
KÜPE MOTİFİ

Çizim: 245 Küpe

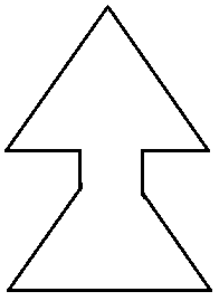
Çizim: 246 Küpe

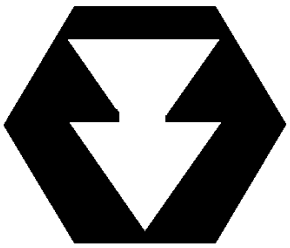
Çizim: 247 Küpe

Çizim: 248 Küpe

Çizim: 249 Küpe

Çizim: 250 Küpe

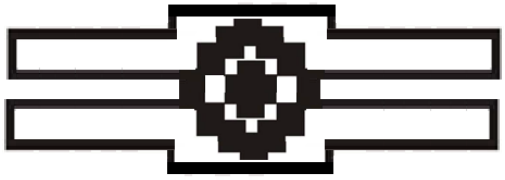
Çizim:351 Küpe

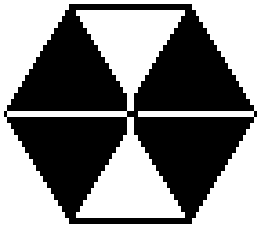
Çizim:252 Küpe

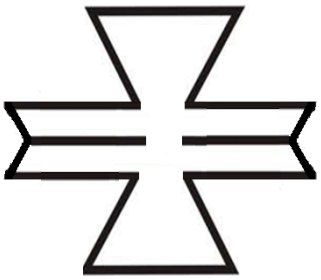
Çizim: 253 Küpe

Çizim:254 Küpe

Çizim:255 Küpe

Çizim: 256 Küpe

AKREP MOTİFİ

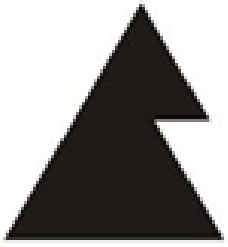
Çizim: 257 Akrep

Çizim: 258 Akrep

Çizim: 259 Akrep

Çizim: 260 Akrep

LEVHA XXVII

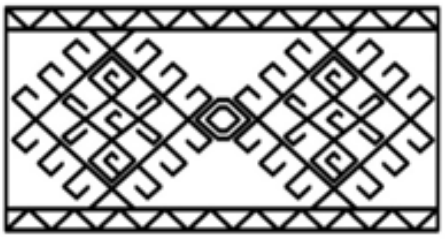
Çizim: 261 Akrep

Çizim: 262 Akrep

Çizim: 263 Akrep

Çizim: 264 Akrep

Çizim: 265 Akrep

Çizim: 266 Akrep

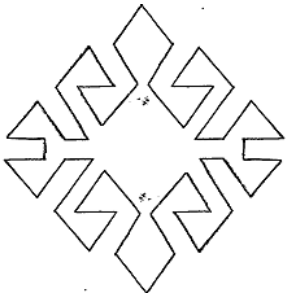
Çizim: 267 Akrep

Çizim: 268 Akrep

Çizim:269 Akrep

Çizim:270 Akrep

Çizim:271 Akrep

LEVHA XXVIII

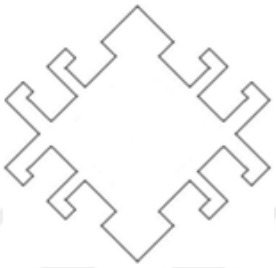
Çizim:272 Akrep

Çizim: 277 Akrep

Çizim:273 Akrep

Çizim: 278 Akrep

Çizim: 274 Akrep

Çizim: 279 Akrep

Çizim: 275 Akrep

Çizim: 280 Akrep

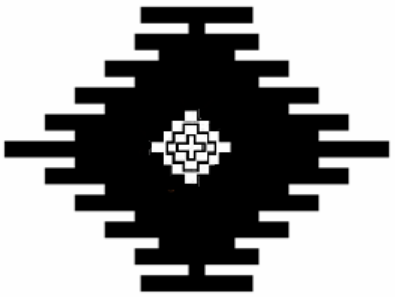

Çizim: 276 Akrep

Çizim: 281 Akrep

PITRAK MOTİFİ **LEVHA XXIX**

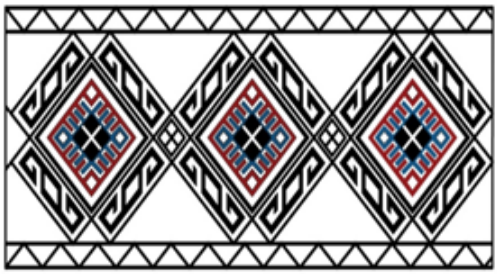
Çizim: 282 Pıtrak

Çizim: 283 Pıtrak

Çizim: 284 Pıtrak

Çizim: 285 Pıtrak

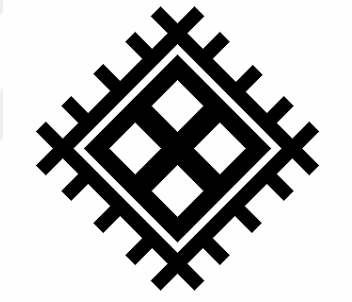
Çizim: 286 Pıtrak

Çizim: 287 Pıtrak

Çizim: 288 Pıtrak

Çizim: 289 Pıtrak

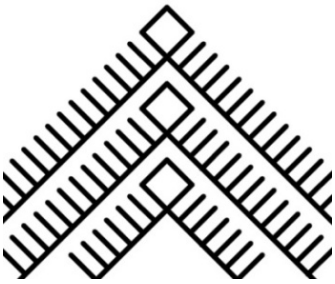

Çizim: 290 Pıtrak

Çizim: 291 Pıtrak

LEVHA XXX

Çizim: 292 Pıtrak

Çizim: 293 Pıtrak

Çizim:294 Pıtrak

Çizim:295 Pıtrak

Çizim:296 Pıtrak

Çizim: 297 Pıtrak

Çizim: 298 Pıtrak

Çizim: 299 Pıtrak

Çizim: 300 Pıtrak

Çizim: 301 Pıtırak

LEVHA XXXI

Çizim: 302 Pıtrak

Çizim:303 Pıtrak

Çizim: 304 Pıtırak

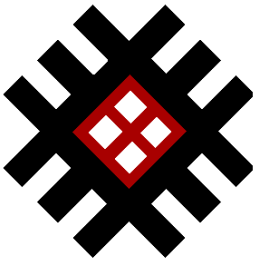
Çizim: 305 Pıtrak

Çizim: 306 Pıtrak

Çizim: 307 Pıtrak

Çizim: 308 Pıtrak

Çizim: 309 Pıtrak

TURNA MOTİFİ

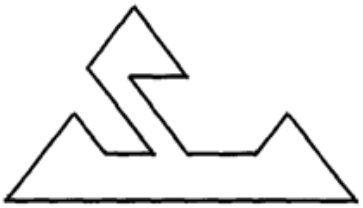
Çizim: 310 Turna

Çizim: 311 Turna

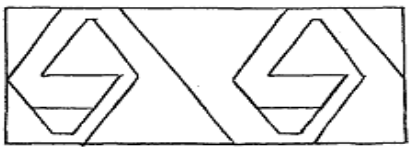
Çizim:312 Turna

Çizim:313 Turna

Çizim:314 Turna 1474

Çizim: 315 Turna

Çizim: 316 Turna

Çizim: 317 Turna

Çizim: 318 Turna

DEVE BOYNU MOTİFİ

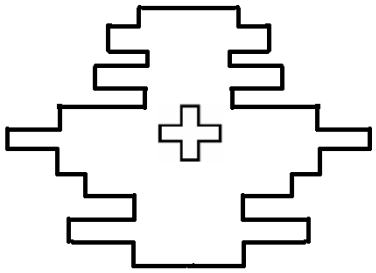

Çizim: 319 Deve boynu

Çizim: 320 Deve Boynu

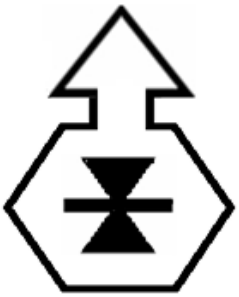
İDOL MOTİFİ

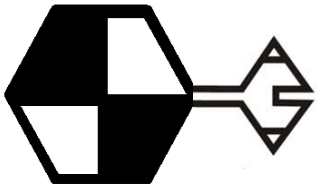
Çizim: 321 İdol

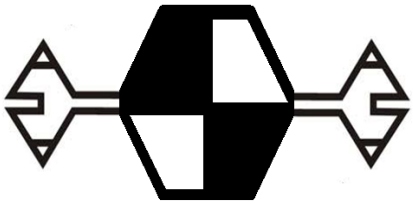
Çizim: 322 İdol

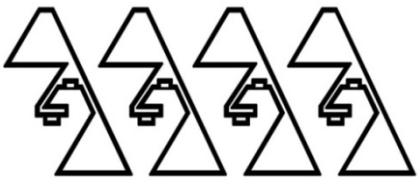
Çizim: 323 İdol 1012

Çizim: 324 İdol

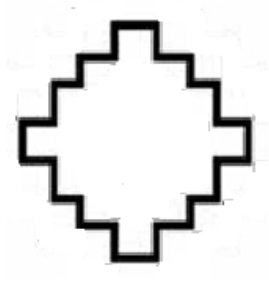

Çizim: 325 İdol

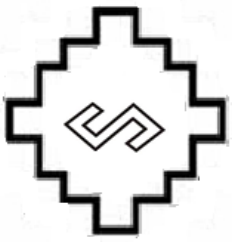

Çizim:326 İdol

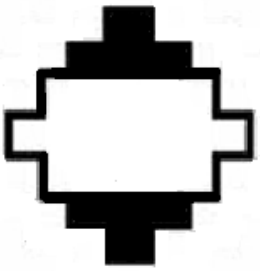
GÖZ MOTİFİ

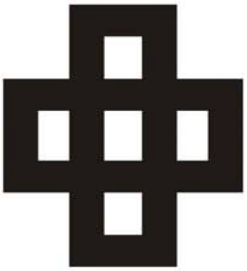
Çizim: 327 Göz

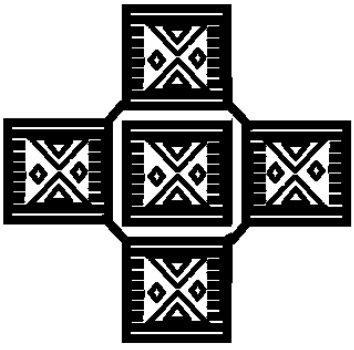
Çizim: 328 Göz

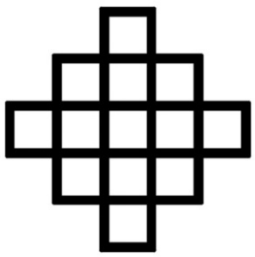
Çizim: 329 Göz

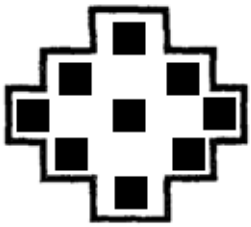
Çizim:330 Göz

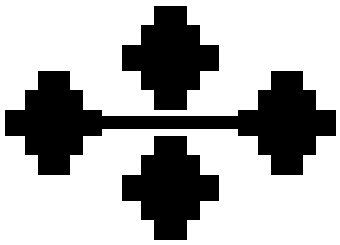
Çizim: 331 Göz

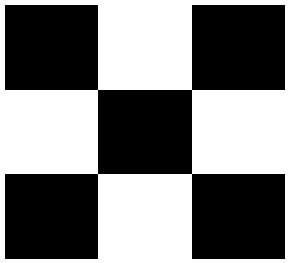
Çizim: 332 Göz

Çizim: 333 Göz

Çizim: 334 Göz

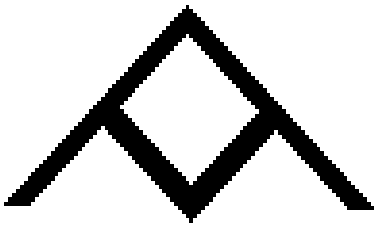

Çizim: 335 Göz

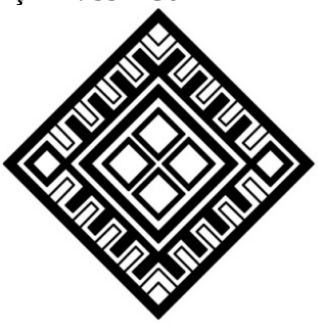

Çizim: 336 Göz

LEVHA XXXIV

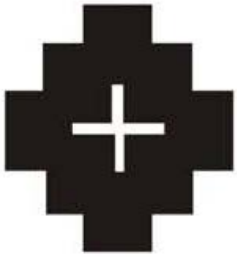
Çizim: 337 Göz

Çizim: 338 Göz

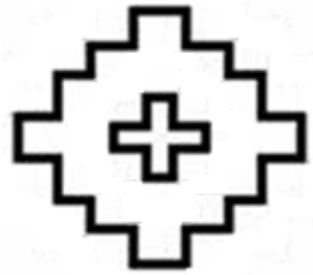
Çizim: 339 Göz

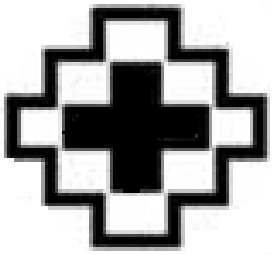
Çizim: 340 Göz

Çizim: 341 Göz

Çizim: 342 Göz

Çizim: 343 Göz

Çizim: 344 Göz

Çizim: 345 Göz

Çizim: 346 Göz

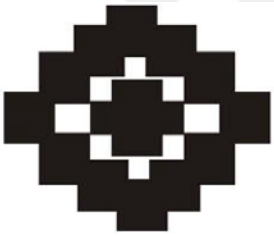
LEVHA XXXV

Çizim: 347 Göz

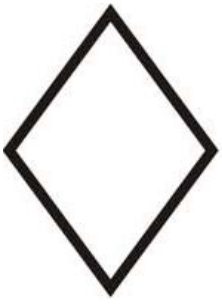
Çizim: 348 Göz,

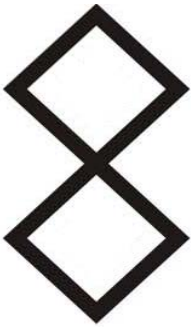
Çizim: 349 Göz

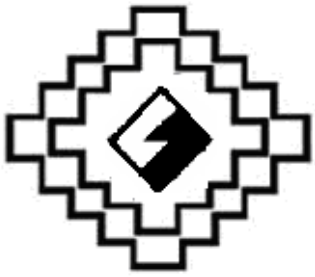
Çizim: 350 Göz

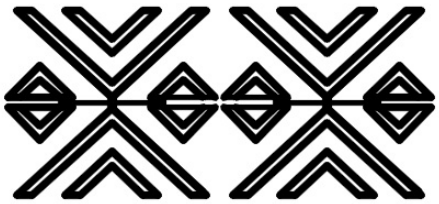
Çizim:351 Göz

Çizim:352 Göz

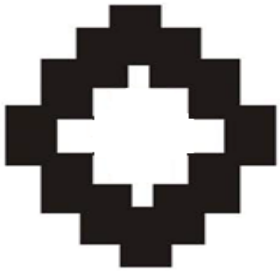
Çizim: 353 Göz

Çizim:354 Göz

Çizim: 355 Göz

Çizim: 356 Göz

LEVHA XXXVI

Çizim: 357 Göz

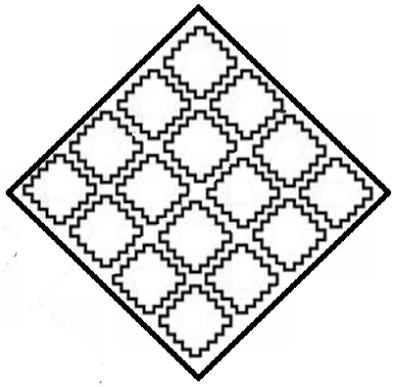
Çizim: 358 Göz

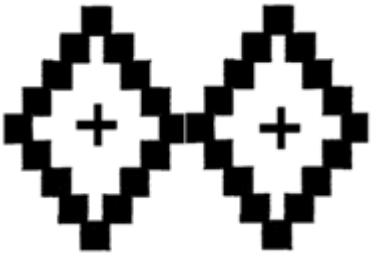
Çizim: 359 Göz

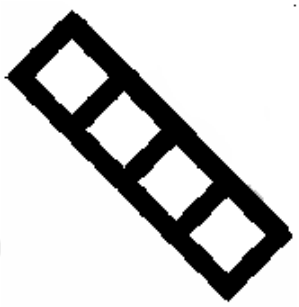
Çizim: 360 Göz

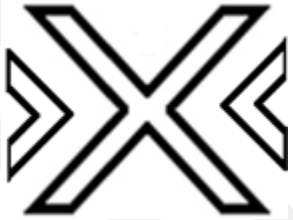
Çizim: 361 Göz

Çizim: 362 Göz

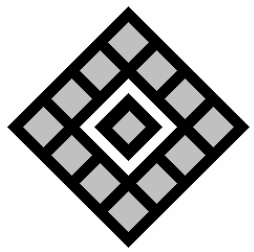

Çizim: 363 Göz

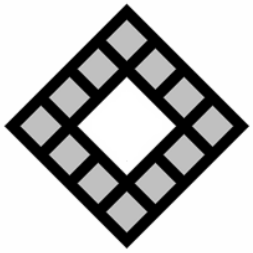

Çizim:364 Göz

DOKUZGÖZCE MOTİFİ

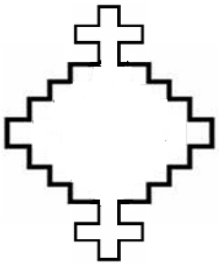

Çizim: 365 Dokuzgözce

Çizim:366 Dokuzgözce

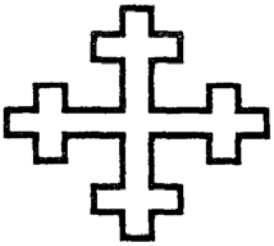
HAÇ MOTİFİ

Çizim: 367 Hac

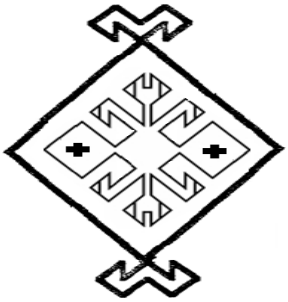

Çizim: 368 Haç

Çizim: 369 Haç

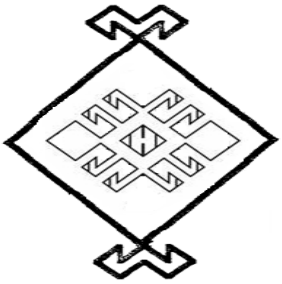
KOÇBOYNUZU (KOÇBAŞI) MOTİFİ

Çizim: 370 Koçboynuzu

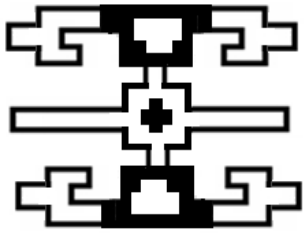
Çizim: 371 Koçboynuzu

Çizim: 372 Koçboynuzu

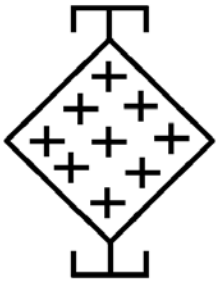
Çizim: 373 Koçboynuzu

Çizim: 374 Koçboynuzu

Çizim: 375 Koçboynuzu

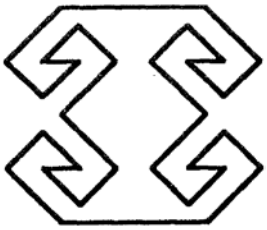

Çizim: 376 Koçboynuzu

LEVHA XXXVIII

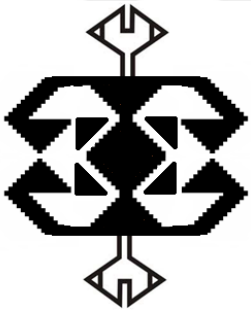
Çizim: 377 Koçboynuzu

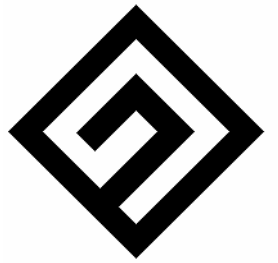
Çizim: 378 Koçboynuzu

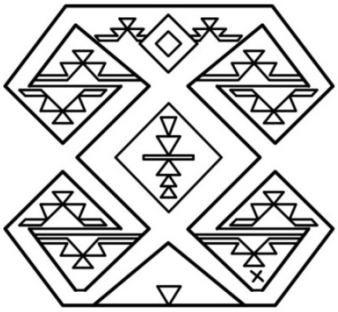
Çizim: 379 Koçboynuzu

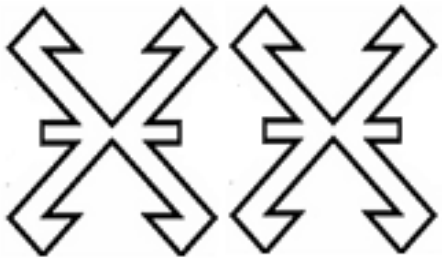
Çizim: 380 Koçboynuzu

Çizim: 381 Koçboynuzu

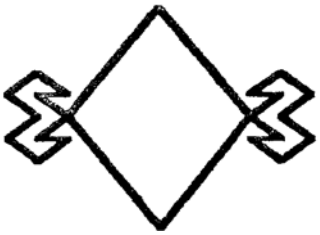
Çizim: 382 Koçboynuzu

Çizim: 383 Koçboynuzu

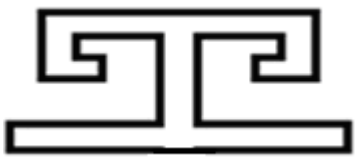
Çizim: 384 Koçboynuzu

Çizim: 385 Koçboynuzu

Çizim: 386 Koçboynuzu

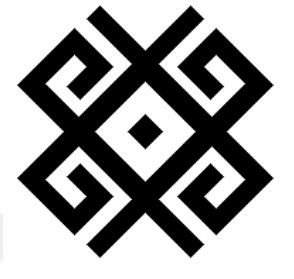

Çizim:387 Koçboynuzu

LEVHA XXXIX

Çizim:388 Koçboynuzu

Çizim:389 Koçboynuzu

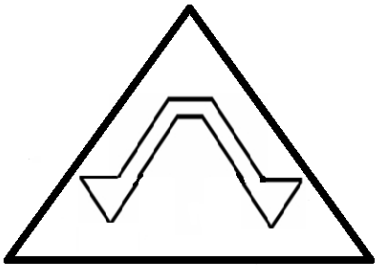
Çizim:390 Koçboynuzu

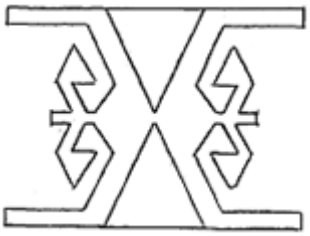
Çizim:391 Koçboynuzu

Çizim: 392 Koçboynuzu

Çizim: 393 Koçboynuzu

Çizim: 394 Koçboynuzu

Çizim: 395 Koçboynuzu

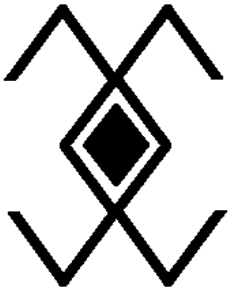
Çizim: 396 Koçboynuzu

Çizim: 397 Koçboynuzu

LEVHA XL

ELİBELİNDE (ELİBÖĞRÜNDE) MOTİFİ

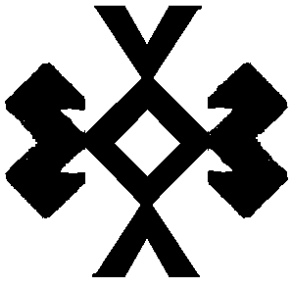
Çizim:398 Koçboynuzu

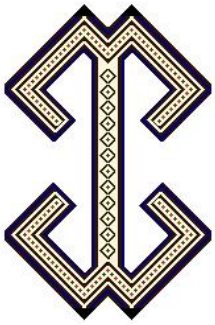
Çizim: 399 Koçboynuzu

Çizim: 400 Koçboynuzu

Çizim: 401 Koçboynuzu

Çizim:402 Çift Başlı Koçboynuzu

Çizim: 403 Elibelinde

Çizim: 404 Elibelinde

Çizim: 405 Elibelinde

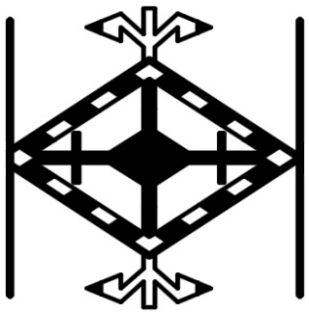

Çizim: 406 Elibelinde

Çizim: 407 Elibelinde

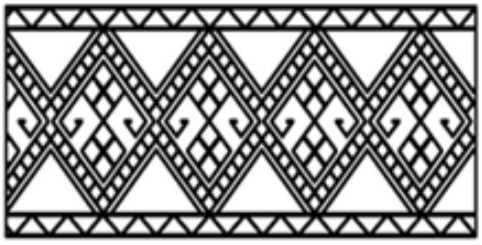
LEVHA XLI

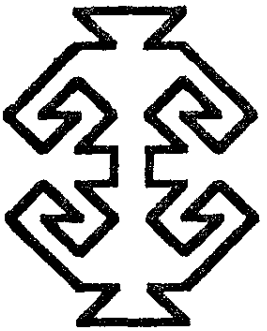
Çizim: 408 Elibelinde

Çizim: 409 Elibelinde

Çizim: 410 Elibelinde

Çizim: 411 Elibelinde

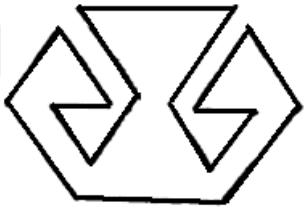
Çizim: 412 Elibelinde

Çizim: 413 Elibelinde

Çizim: 414 Elibelinde

Çizim:415 Elibelinde

Çizim:416 Elibelinde

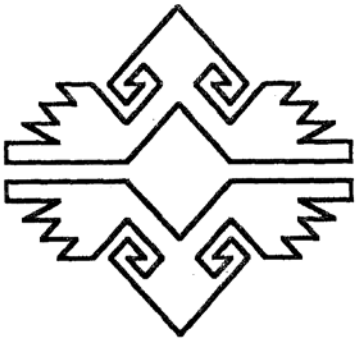

Çizim:417 Elibelinde

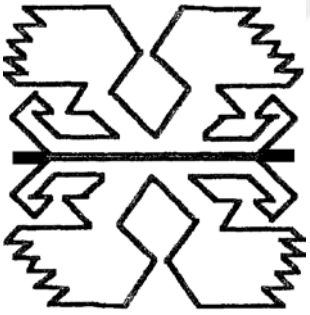
LEVHA XLII

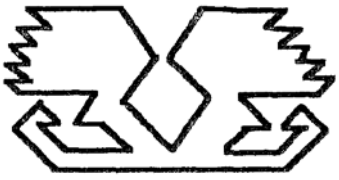
Çizim:418 Elibelinde

Çizim:419 Elibelinde

Çizim:420 Elibelinde

Çizim:421 Elibelinde

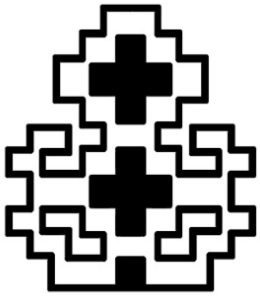
Çizim:422 Elibelinde

Çizim: 423 Elibelinde

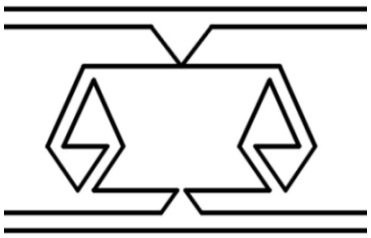
Çizim: 424 Elibelinde

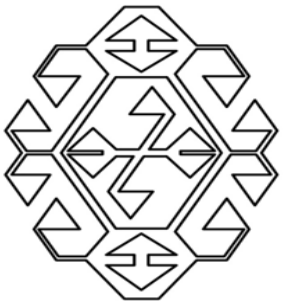
Çizim: 425 Elibelinde

Çizim: 426 Elibelinde

Çizim: 427 Elibelinde

Çizim: 428 Elibelinde

Çizim: 429 Elibelinde

Çizim: 430 Elibelinde

Çizim: 431 Elibelinde

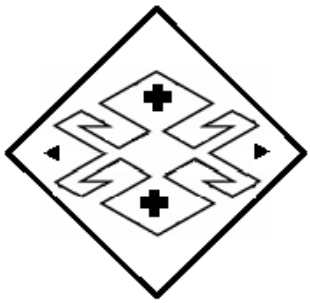

Çizim:432 Elibelinde

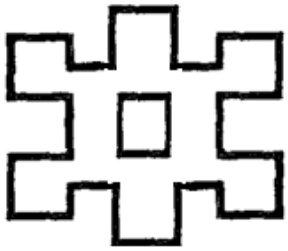

Çizim: 433 Elibelinde

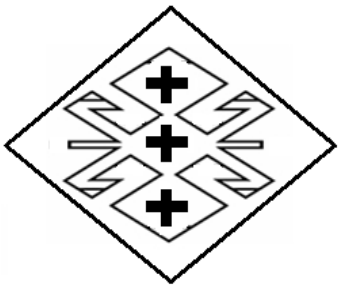
ÖRÜMCEK MOTİFİ

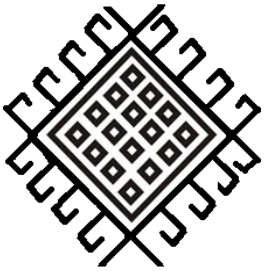
Çizim: 434 Örümcek

Çizim: 435 Örümcek

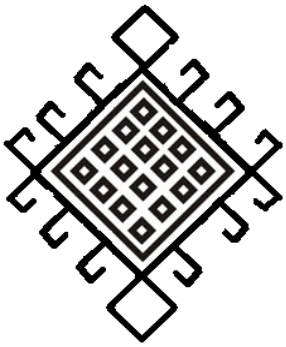

Çizim: 436 Örümcek

Çizim: 437 Örümcek

LEVHA XLIV

Çizim: 438 Örümcek

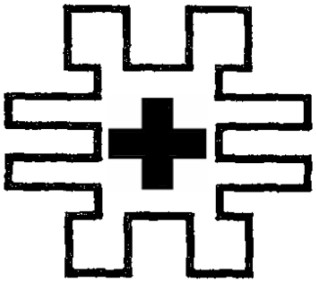
Çizim: 439 Örümcek

Çizim:440 Örümcek

Çizim: 441 Örümcek

Çizim: 442 Örümcek

Çizim:443 Örümcek

SU YOLU MOTİFİ

Çizim: 444 Su Yolu

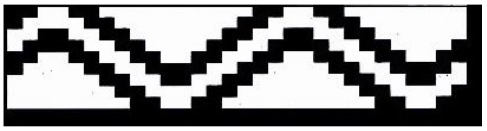
Çizim: 445 Su Yolu

Çizim: 446 Su Yolu

Çizim: 447 Su Yolu

Çizim: 448 Su Yolu

Çizim: 449 Su Yolu

Çizim: 450 Su Yolu

LEVHA XLV

Çizim: 451 Su Yolu

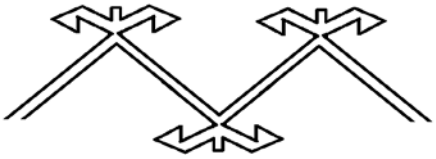
Çizim:452 Su Yolu

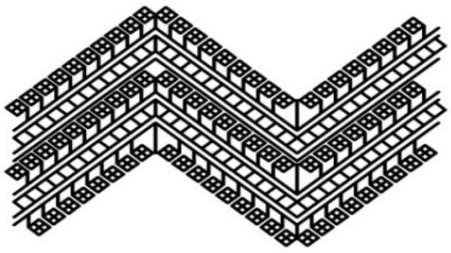
Çizim:453 Su Yolu

Çizim:454 Su Yolu

Çizim: 455 Su Yolu

Çizim: 456 Su Yolu

Çizim: 457 Su Yolu

Çizim: 458 Su Yolu

Çizim: 459 Su Yolu

Çizim: 460 Su Yolu

Çizim: 461 Su Yolu

NACAK AĞZI MOTİFİ

Çizim: 462 Nacak Ağzı

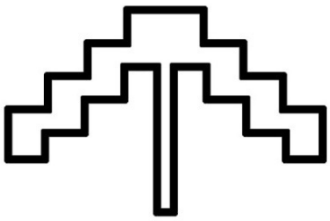
BALTA MOTİFİ

Çizim 463 Balta

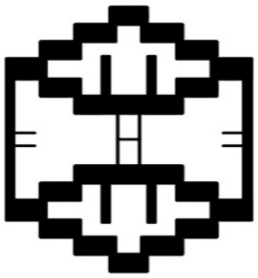

Çizim: 464 Balta

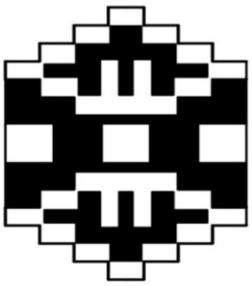

Çizim: 465 Balta

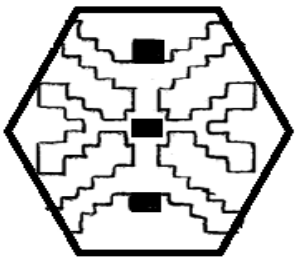
TÜRKMEN (SALUR) GÜLÜ MOTİFİ

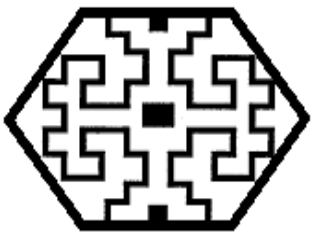
Çizim: 466 Türkmen Gülü

Çizim: 467 Türkmen Gülü

Çizim: 468 Türkmen Gülü

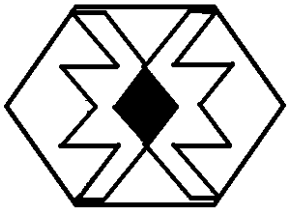

Çizim: 469 Türkmen Gülü

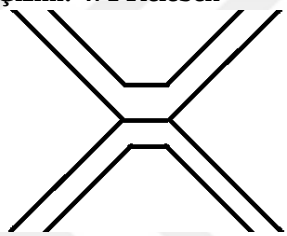
KELEBEK MOTİFİ

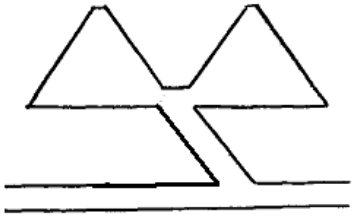
Çizim: 470 Kelebek

Çizim: 471 Kelebek

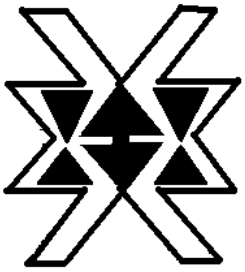
Çizim: 472 Kelebek

Çizim: 473 Kelebek

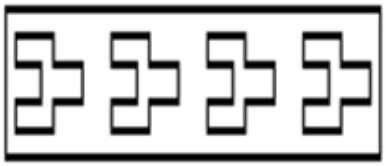
Çizim: 474 Kelebek

Çizim: 475 Kelebek

YABA MOTİFİ

LEVHA XLVII

Çizim: 476 Yaba

Çizim: 477 Yaba

Çizim: 478 Yaba

Çizim: 479 Yaba

ÇADIR MOTİFİ

Çizim: 480 Çadır

Çizim: 481 Çadır

Çizim: 482 Çadır

Çizim: 483 Çadır

Çizim: 484 Çadır

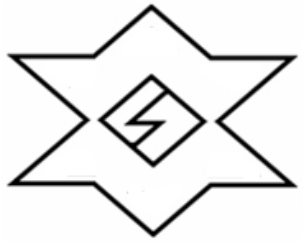

Çizim: 485 Çadır

Çizim: 486 Çadır

NAR MOTİFİ

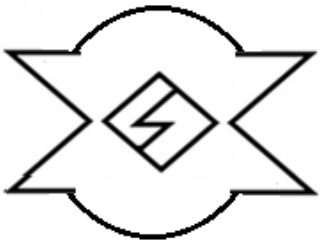

Çizim: 487 Nar

LEVHA XLVIII

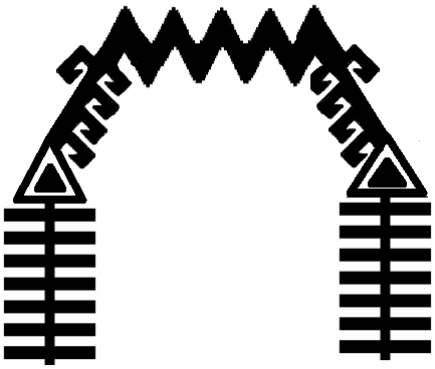

Çizim: 488 Nar

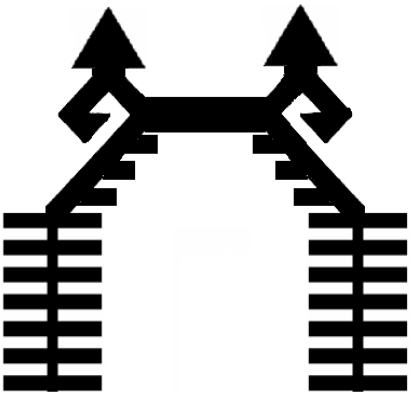

Çizim: 489 Nar

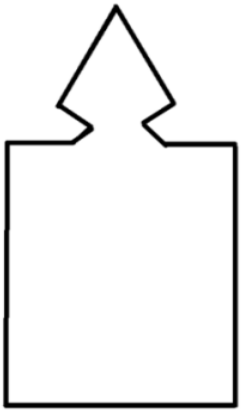
MİHRAP MOTİFİ

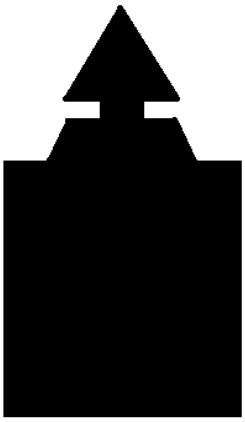
Çizim:490 Mihrap

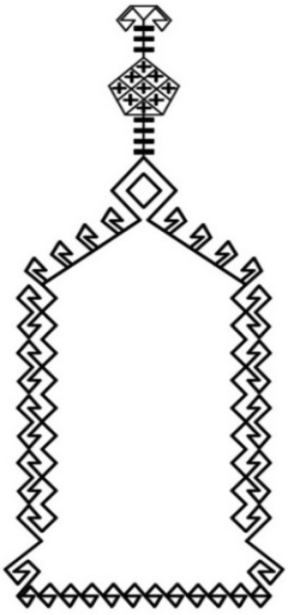
Çizim: 491 Mihrap

Çizim: 492 Mihrap

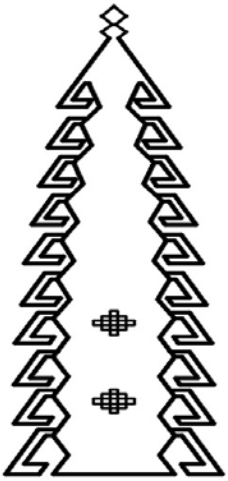

Çizim: 493 Mihrap

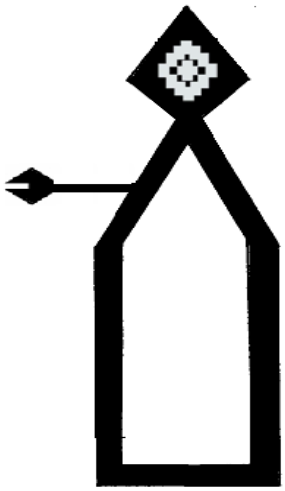

Çizim: 494 Mihrap

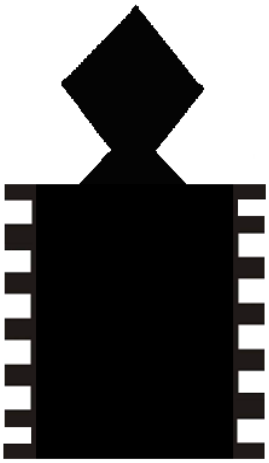
LEVHA XLIX

Çizim: 495 Mihrap

Çizim: 498 Mihrap

Çizim: 496 Mihrap

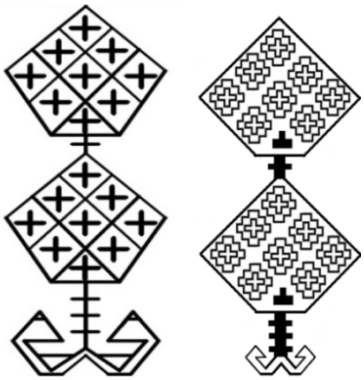

Çizim: 499 Mihrap

Çizim:497 Mihrap

ŞAMDAN/ÇERAĞ MOTİFİ

Çizim: 500 Şamdan/Çerağ

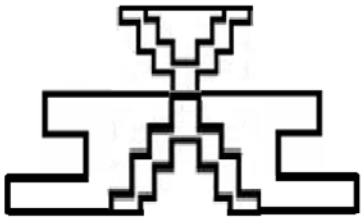
LEVHA L

Çizim: 501 Şamdan/Çerağ

Çizim: 502 Şamdan/Çerağ

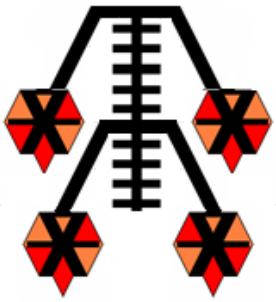
Çizim: 503 Şamdan/Çerağ

Çizim: 504 Şamdan/Çerağ

Çizim:505 Şamdan/Çerağ

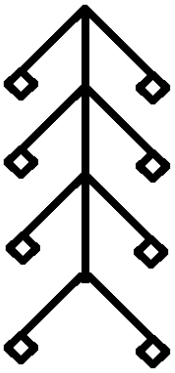

Çizim: 506 Şamdan/Çerağ

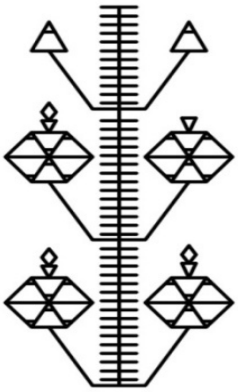
HAYAT AĞACI MOTİFİ

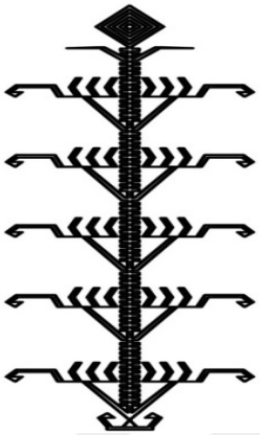
Çizim: 507 Hayat Ağacı

Çizim: 508 Hayat Ağacı

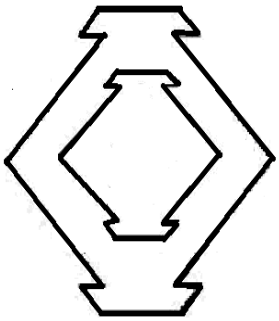

Çizim: 509 Hayat Ağacı

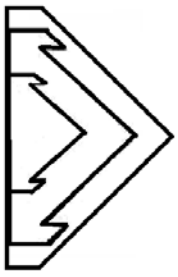

Çizim: 510 Hayat Ağacı

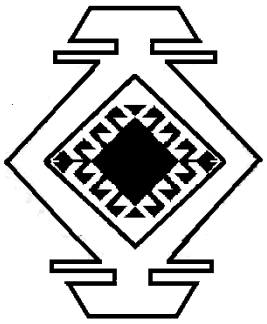
TOP MOTİFİ

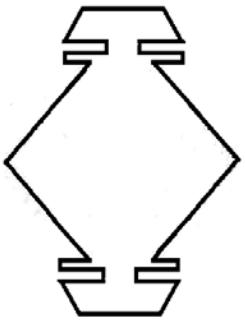
Çizim: 511Top

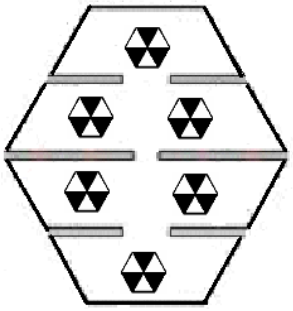
Çizim:512 Top (Yarım)

Çizim: 513Top

Çizim:514 Top

Çizim: 515 Top (Sandıklı)

YILAN MOTİFİ

Çizim: 516 Yılan

Çizim: 517 Yılan

Çizim: 518 Yılan

UZANTILI BAKLAVA (ALTINBAŞI SUYU) MOTİFİ

Çizim:519 Uzantılı Baklava

Çizim: 520 Uzantılı Baklava

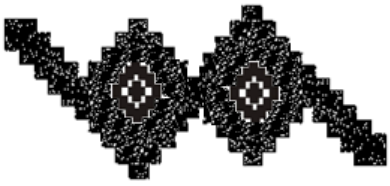
Çizim: 521 Uzantılı Baklava

Çizim: 522 Uzantılı Baklava

Çizim: 523 Uzantılı Baklava

Çizim: 524 Uzantılı Baklava

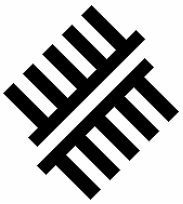

Çizim: 525 Uzantılı Baklava

KANAT (GANAT) MOTİFİ

Çizim: 526 Kanat

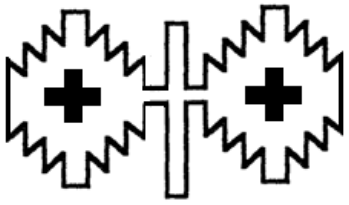

Çizim: 527 Kanat

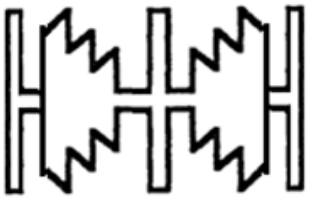

Çizim: 528 Kanat

YAPRAK MOTİFİ

Çizim: 529 Yaprak

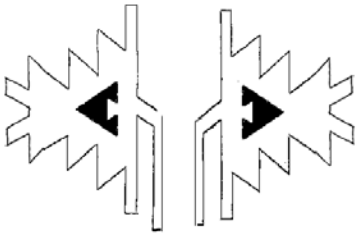

Çizim: 530 Yaprak

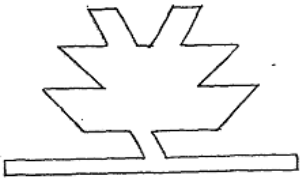

Çizim: 531 Yaprak ve Dal

LEVHA LIII

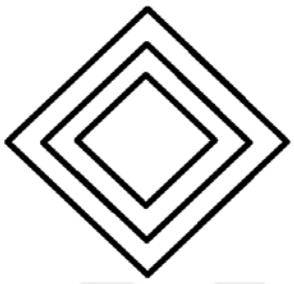

Çizim: 532 Yaprak

Çizim: 533 Yaprak

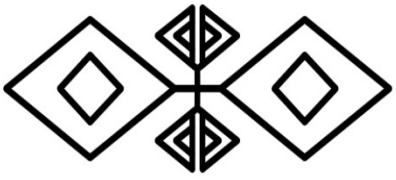
DANA GÖZÜ MOTİFİ

Çizim:534 Dana Gözü

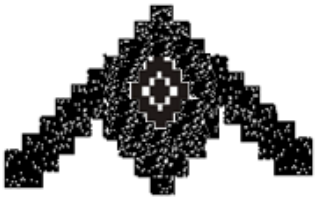
Çizim:535 Dana Gözü

Çizim: 536 Dana Gözü

Çizim: 537 Dana Gözü

Çizim: 538 Dana Gözu

KAZAYAĞI MOTİFİ

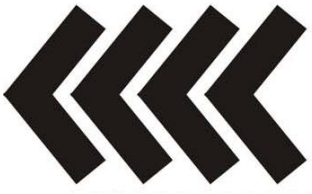

Çizim: 539 Kazayağı

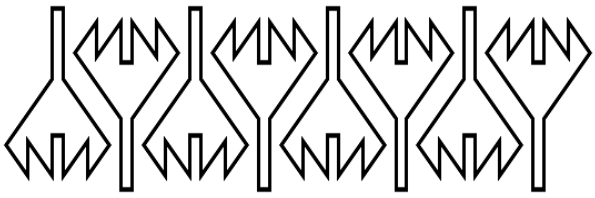
Çizim: 540 Kazayağı

KEDİ TIRNAĞI, KEDİ CIRMAĞI MOTİFİ

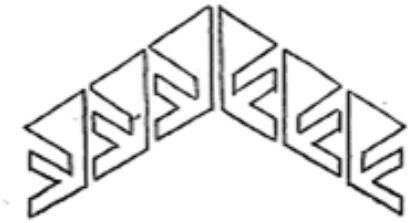
Çizim: 541 Kedi Tırnağı, Kedi Cırmağı

KAŞIK SAPI MOTİFİ

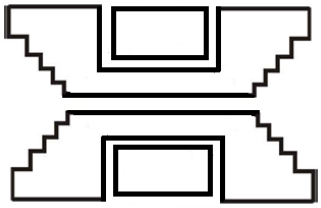
Çizim: 542 Kaşık Sapı

İMSU MOTİFİ

Çizim: 543 İmsu

YARYARE KÜSTÜ MOTİFİ

Çizim: 544 Yaryare Küstü

Çizim: 545 Yaryare Küstü

KIRK AYAK MOTİFİ

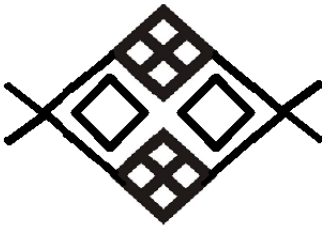

Çizim: 546 Kırk Ayak

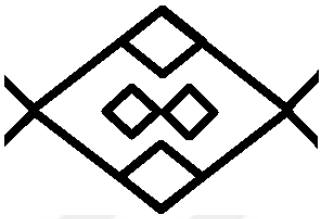

Çizim: 547 Kırk Ayak

BAKLAVA MOTİFİ

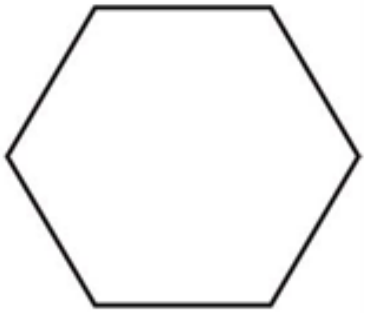

Çizim: 548 Baklava

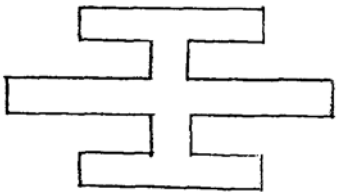
Çizim: 549 Baklava

ALTIGEN MOTİFİ

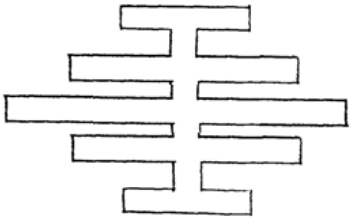

Çizim: 550 Altıgen

ANAHTAR, ÇADIR TOKMAĞI, ÇAKMAK MOTİFİ

Çizim: 551 Anahtar

Çizim: 552 Anahtar

YARYARE KARŞI MOTİFİ

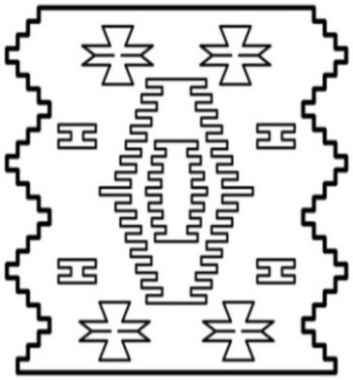

Çizim: 553 Yaryare Karşı

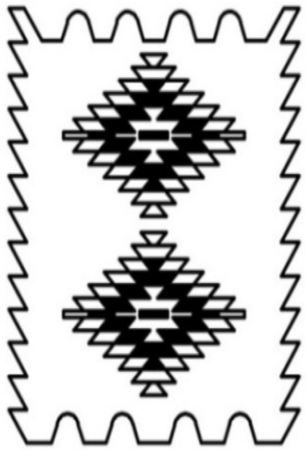

Çizim: 554 Yaryare Karşı

POST MOTİFİ

Çizim: 555 Post

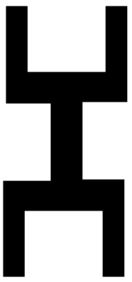

Çizim: 556 Post

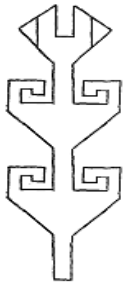

Çizim: 557 Post

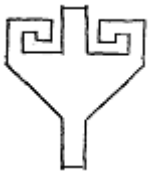
YENGEÇ MOTİFİ

Çizim: 558 Yengeç

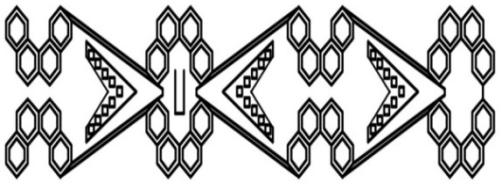

Çizim:559 Yengeç

Çizim:560 Yengeç

GÜL MOTİFİ

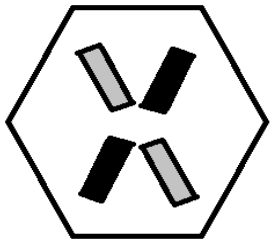

Çizim: 561 Gül

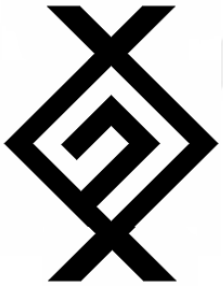

Çizim:562 Gül

GECE GÜNDÜZ MOTİFİ

Çizim: 563 Gece-Gündüz

Çizim: 564 Gece-Gündüz

LALE MOTİFİ

Çizim: 565 Lale

Çizim: 566 Lale

AĞAÇ MOTİFİ

Çizim: 567 Ağaç

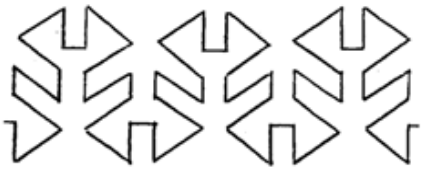

Çizim: 568 Ağaç

KEDİ KULAĞI MOTİFİ

Çizim: 569 Kedi Kulağı

Çizim: 570 Kedi Kulağı

AYAK MOTİFİ

Çizim: 571 Ayak

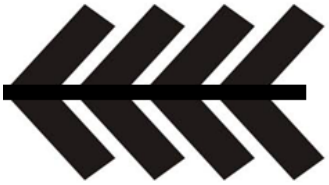

Çizim: 572 Ayak

BALIK KILÇIĞI MOTİFİ

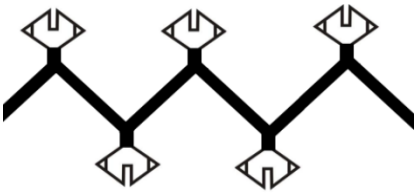

Çizim: 573 Balık Kılçığı

Çizim: 574 Balık Kılçığı

SINDI KULPU (MAKAS SAPI) MOTİFİ

Çizim: 575 Sındı Kulpu

NAL MOTİFİ

Çizim: 576 Nal

Çizim: 577 Nal

TERS MAKARA MOTİFİ

Çizim: 578 Ters Makara

KURT AYAĞI İZİ MOTİFİ

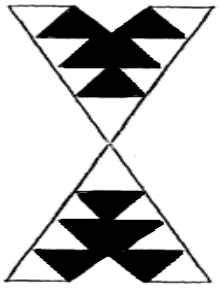
Çizim: 579 Kurt Ayağı İzi

BELİ BOĞUK MOTİFİ

Çizim: 580 Beli Boğuk

KIZ MOTİFİ

Çizim: 581 Kız

KURT MOTİFİ

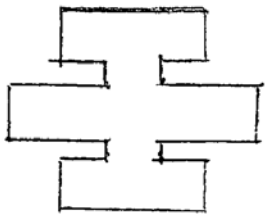
Çizim:582 Kurt

TİLKİ KULAK MOTİFİ

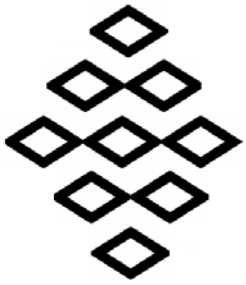
Çizim: 583 Tilki Kulak

KEÇİ AYAĞI,(KEÇİ İZİ) MOTİFİ

Çizim: 584 Keçi Ayağı, (Keçi İzi)

ÜZÜM MOTİFİ

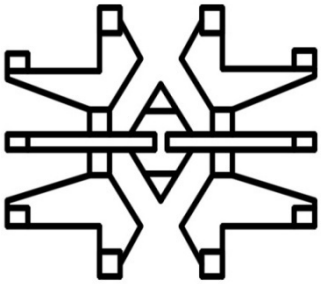
Çizim: 585 Üzüm

POSTA KUTUSU MOTİFİ

Çizim: 586 Posta Kutusu

SEMAZEN (SEMAH DÖNEN İNSAN) MOTİFİ

Çizim: 587 Semazen (Semah Dönen İnsan)

LEVHA LIX

14.2.Fotoğraflar

Örnek No: 1

LEVHA LX

Örnek No: 2

LEVHA LXI

Örnek No : 3

LEVHA LXII

Örnek No: 4

LEVHA LXIII

Örnek No: 5

LEVHA LXIV

Örnek No: 6

LEVHA LXV

Örnek No: 7

LEVHA LXVI

Örnek No : 8

LEVHA LXVII

Örnek No: 9

LEVHA LXVIII

Örnek No: 10

LEVHA LXIX

Örnek No: 11

LEVHA LXX

Örnek No: 12

LEVHA LXXI

Örnek No: 13

LEVHA LXXII

Örnek No: 14

LEVHA LXXIII

Örnek No: 15

Örnek No: 16

LEVHA LXXIV

Örnek No: 17

LEVHA LXXV

Örnek No: 18

LEVHA LXXVI

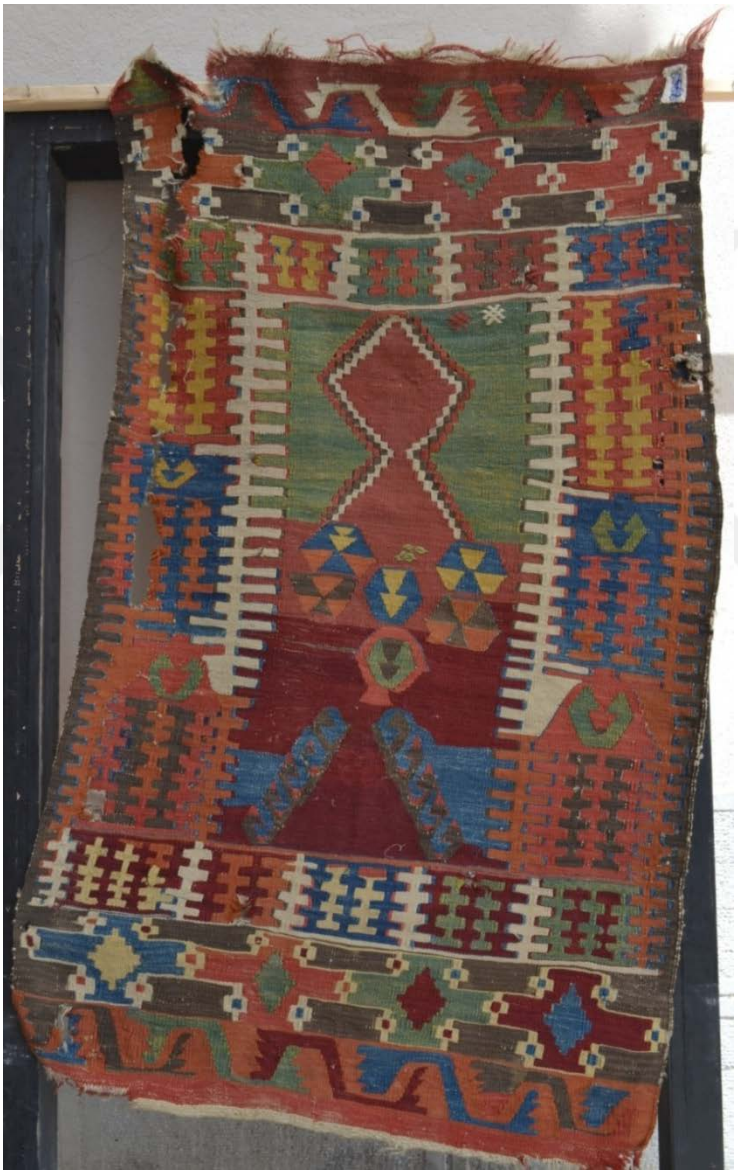
Örnek No: 19

LEVHA LXXVII

Örnek No: 20

LEVHA LXXVIII

Örnek No: 21

LEVHA LXXIX

Örnek No: 22

LEVHA LXXX

Örnek No: 23

LEVHA LXXXI

Örnek No: 24

LEVHA LXXXII

Örnek No: 25

LEVHA LXXXIII

Örnek No: 26

LEVHA LXXXIV

Örnek No: 27

LEVHA LXXXV

Örnek No: 28

LEVHA LXXXVI

Örnek No: 29

Örnek No: 30

LEVHA LXXXVII

Örnek No: 31

LEVHA LXXXVIII

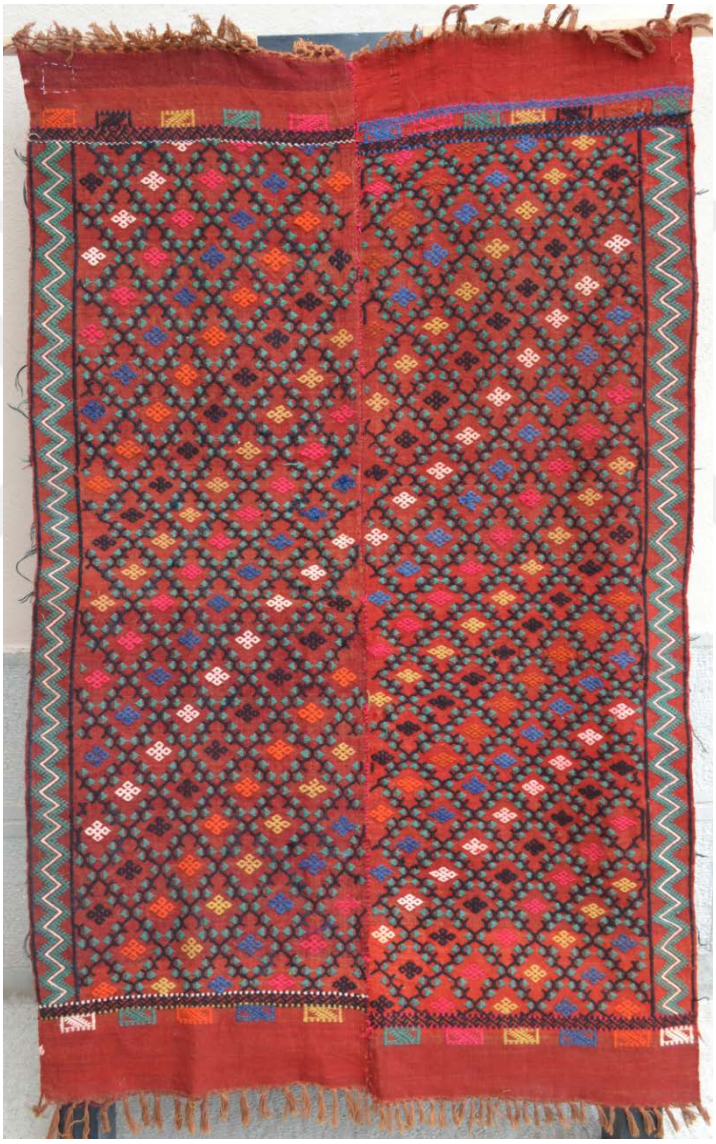
Örnek No : 32

LEVHA LXXXIX

Örnek No: 33

LEVHA XC

Örnek No: 34

LEVHA XCI

Örnek No: 35

LEVHA XCII

Örnek No: 36

LEVHA XCIII

Örnek No: 37

LEVHA XCIV

Örnek No: 38

Örnek No: 39

LEVHA XCV

Örnek No: 40

Örnek No: 41

LEVHA XCVI

Örnek No: 42

Örnek No: 43

LEVHA XCVII

Örnek No: 44

Örnek No: 45

LEVHA XCVIII

Örnek No: 46

LEVHA XCIX

Örnek No: 47

Örnek No: 48

LEVHA C

Örnek No: 49

Örnek No: 50

LEVHA CI

Örnek No: 51

Örnek No: 52

LEVHA CII

Örnek No: 53

LEVHA CIII

Örnek No: 54

LEVHA CIV

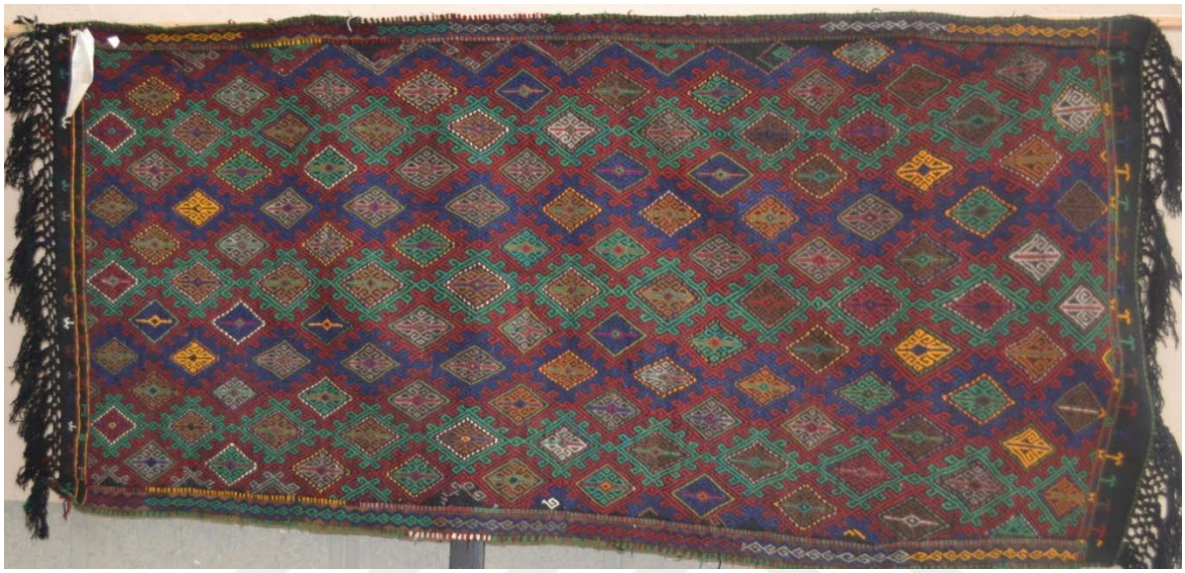

Örnek No: 55

Örnek No: 56

LEVHA CV

Örnek No: 57

Örnek No: 58

LEVHA CVI

Örnek No: 59

Örnek No: 60

LEVHA CVII

Örnek No: 61

LEVHA CVIII

Örnek No: 62

Örnek No: 63

LEVHA CIX

Örnek No: 64

Örnek No: 65

LEVHA CX

Örnek No: 66

Örnek No: 67

LEVHA CXI

Örnek No: 68 a

Örnek No: 68 b

Örnek No: 69 a

Örnek No: 69 b

LEVHA CXII

Örnek No: 70 a

Örnek No: 70 b

Örnek No: 71 a

Örnek No: 71 b

LEVHA CXIII

Örnek No: 72 a

Örnek No: 72 b

Örnek No: 73 a

Örnek No: 73 b

LEVHA CXIV

Örnek No: 74 a

Örnek No: 74 b

LEVHA CXV

Foto No: 75 Hacı Bektaş Veli

Foto No: 76 Hacıbektaş Müzesinin Giriş Kapısı (Çatal Kapı)

LEVHA CXV

Foto No: 77 Birinci (I.) Avlu (Nadar Avlusu)

Foto No: 78 İkinci (II.) Avlu (Dergah Avlusu)

LEVHA CXVI

Foto No: 79 Üçüncü (III.) Avlu (Hazret Avlusu)

Foto No: 80 Üçüncü (III.) Avlu Pir Evi Bölümü (Hacı Bektaş Veli Hazretlerinin Mezarının Olduğu Bölüm)

LEVHA CXVII

Foto No: 81 Balım Sultan

Foto No: 82 Üçüncü (III.) Avlu Balım Sultan Türbesi